Okuyalım, öğrenelim, öğretelim de
Kur'an yolunda olalım.

ALLÂH'IN KELÂMI İRÂBININ TAMÂMI

6. CİLD

Müellifi
Süleyman oğlu
Hüseyin KALELİ
Emekli Müftü

ALLÂH'IN KELÂMI ÎRÂBININ TAMÂMI

CİLD VI

Müellifi:
Süleyman oğlu
Hüseyin KALELİ
Emekli Müftü

Yayın Kurulu:
Necati Tuncer
Bekir Tuncer
Ömer Tuncer

Redekte & Dizgi:
Soner & Şule Dağ

Baskı ve Cilt:
Dizgi Ofset Matbaacılık
F.Çakmak Mah. 10451 Sk. No: 4 Karatay/Konya
Tel: 0(332) 342 07 42

Basım Tarihi:
Eylül - 2012

© Copyright:
Tüm Hakları Saklıdır.

ISBN
Takım: 9789758954-90-2
1.Cild: 9789758954-96-4

≈ SÛRELER ≈

Sûre Adı	Sayfa No:
47/Muhammed Sûresi	1
48/Feth Sûresi	28
49/Hucurât Sûresi	52
50/Kâf Sûresi	67
51/Zâriyât Sûresi	86
52/Tûr Sûresi	109
53/Necm Sûresi	127
54/Kamer Sûresi	149
55/Rahmân Sûresi	169
56/Vâkıa Sûresi	189
57/Hadîd Sûresi	213
58/Mücâdele Sûresi	237
59/Haşr Sûresi	256
60/Mümtehine Sûresi	275
61/Saff Sûresi	289
62/Cum'a Sûresi	299
63/Münâfikûn Sûresi	307

64/Teğâbün Sûresi 316

65/Talak Sûresi 329

66/Tahrîm Sûresi 341

67/Mülk Sûresi 352

68/Kalem Sûresi 368

69/Hâkka Sûresi 387

70/Meâric Sûresi 403

71/Nûh Sûresi 417

72/Cinn Sûresi 430

73/Müzzemmil Sûresi 446

74/Müddessir Sûresi 456

75/Kıyâme Sûresi 472

76/İnsân Sûresi 484

77/Mürselât Sûresi 497

78/Nebe' Sûresi 511

79/Nâziât Sûresi 523

80/Abese Sûresi 537

81/Tekvîr Sûresi 547

82/İnfitâr Sûresi 553

83/Mutaffifîn Sûresi 559

84/İnşikâk Sûresi 571

85/Burûc Sûresi 579

86/Târık Sûresi 586

87/A'lâ Sûresi 591

88/Ğâşiye Sûresi 597

89/Fecr Sûresi 603

90/Beled Sûresi 612

91/Şems Sûresi 618

92/Leyl Sûresi 622

93/Duhâ Sûresi 628

94/İnşirâh Sûresi 632

95/Tîn Sûresi 635

96/Alak Sûresi 638

97/Kadr Sûresi 644

98/Beyyine Sûresi 646

99/Zilzâl Sûresi 651

100/Âdiyât Sûresi 654

101/Kâria Sûresi 657

102/Tekâsür Sûresi 660

103/Asr Sûresi 662

104/Hümeze Sûresi 663

105/Fil Sûresi 666

106/Kureyş Sûresi 668

107/Mâûn Sûresi 670

108/Kevser Sûresi 673

109/Kâfirûn Sûresi 675

110/Nasr Sûresi 678

111/Mesed Sûresi 680

112/İhlâs Sûresi 682

113/Felak Sûresi 684

114/Nâs Sûresi 686

Îlâl Kâideleri 688

MUHAMMED SÛRESİ

47. Sûredir
38 Âyettir
Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اَلَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ اَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**اَلَّذِينَ**) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (**كَفَرُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**وَ**) âtıfa. (**صَدُّوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**عَنْ سَبِيلِ**) cârr-mecrur, (**صَدُّوا**) ye müteallık. (**اللّٰهِ**) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**أَضَلَّ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**أَعْمَالَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**هُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...**اَلَّذِينَ كَفَرُوا**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...**كَفَرُوا**) cümlesi, (**اَلَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...**صَدُّوا**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...**أَضَلَّ**) cümlesi, (**اَلَّذِينَ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 2

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاٰمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ۙ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَاَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**اَلَّذِينَ**) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen merfu. (**آمَنُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**وَ**) âtıfa. (**عَمِلُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**الصَّالِحَاتِ**) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (**وَ**) âtıfa. (**آمَنُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**بِمَا**) cârr-mecrur, (**آمَنُوا**) ye müteallık. (**نُزِّلَ**) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (**مَا**) ya âid. (**عَلٰى مُحَمَّدٍ**) cârr-mecrur, (**نُزِّلَ**) ye müteallık. (**وَ**) hâliyye. (**هُوَ**) mübteda, mahallen merfu. (**الْحَقُّ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مِنْ رَبِّ**) cârr-mecrur,

(الْحَقُّ) ya veya ikinci bir habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (كَفَّرَ) ye müteallık. (سَيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَصْلَحَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) ve ikinci (...آمَنُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...نُزِّلَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْحَقُّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...كَفَّرَ عَنْهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَصْلَحَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 3

ذٰلِكَ بِاَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَاَنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ ؕ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ اَمْثَالَهُمْ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(ذَلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِـ) harfi cerr. (أَنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اتَّبَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْبَاطِلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا) geçenki gibi, ona ma'tuf.

(...أَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذَلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(...أَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (الْحَقُّ) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذَلِكَ) cârr-mecrur, (ضرباً) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (يَضْرِبُ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (يَضْرِبُ) ya müteallık. (أَمْثَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ) cümlesi, geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّبَعُوا الْحَقَّ) cümlesi, ikinci (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَضْرِبُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا أَثْخَنتُمُوهُمْ
فَشُدُّوا الْوَثَاقَ فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ
أَوْزَارَهَا ۚ ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَ
بَعْضَكُم بِبَعْضٍ ۗ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَن
يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mâ kabli ile mâ ba'dini sebebiyye bağı ile bağlamak için. (إذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (لَقِيتُمُ) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ), (إذَا) nin cevâbında vâkı. (ضَرْبَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الرِّقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَتَّى) harfi ibtida. (إذَا) geçenki gibi. (أثْخَنتُمُوهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (و) işbâ için. (فَ), ikinci (إذَا) nin cevâbında vâkı. (شُدُّوا) fi'li emr ve fâili. (الْوَثَاقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa tefrîıyye. (إمَّا) harfi tahyîr. (مَنًّا) mahzuf (تمنّون) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْدُ) zarf, zamme üzere mebni, mahallen mansub, (مَنًّا) e müteallık. (وَ) âtıfa. (إمَّا فِدَاءً) geçenkine ma'tuf, îrâbı aynı. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تَضَعَ) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَرْبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أوْزَارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أنْ تَضَعَ الْحَرْبُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (شُدُّوا) ye müteallık.

(ذَٰلِكَ) ismi işâret, (الأمر) takdîrindeki mübteanın haberi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (انتَصَرَ) fi'li

mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (انتَصَرَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (لَكِن) harfi istidrâk. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَبْلُوَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِبَعْضِ) cârr-mecrur, (يَبْلُوَ) ye müteallık.

(...أَنْ يَبْلُوَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf (أمر) ya müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (قُتِلُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (قُتِلُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) haberde vâkı. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يُضِلَّ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...لَقِيتُمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اضربوا "الرِّقَابِ ضربا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَثْخَنتُمُوهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...شُدُّوا) cümlesi, ikinci (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تمنّون "مَنًّا") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تفدون "فِدَاء") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...الأمر "ذَلِكَ") cümlesi, îtirâzıyye veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ) cümlesi, geçen isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...انتَصَرَ مِنْهُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أمركم "لِيَبْلُوَ) cümlesi, (لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ قُتِلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُتِلُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُضِلَّ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (يُصْلِحُ)

fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...سَيَهْدِيهِمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...يُصْلِحُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يُدْخِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْجَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. (عَرَّفَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (عَرَّفَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...يُدْخِلُهُمُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَرَّفَهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya (يُدْخِلُهُمُ) ün fâilinden veya mef'ûlünden (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 7

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَنْصُرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَنْصُرْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (يُثَبِّتْ), (يَنْصُرْ) a ma'tuf, onun gibi. (أَقْدَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَنصُرُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَنصُرْكُمْ) cümlesi, şartın (فـ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُثَبِّتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فـ) haberde vâkı. (تَعْسًا) mahzuf (تعسوا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (تَعْسًا) e müteallık. (وَ) âtıfa. (أَضَلَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَعْسًا "تعسوا") cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أَضَلَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 9

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(ذَٰلِكَ) mübteda, mahallen merfu. (بِـ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan isim. (كَرِهُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنزَلَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (فـ) âtıfa. (أَحْبَطَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّهُمْ كَرِهُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا) cümlesi, geçen duanın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...كَرِهُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أَنزَلَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَحْبَطَ) cümlesi, (كَرِهُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 10

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۖ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ۖ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhi. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسِيرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَسِيرُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (يَنْظُرُوا), (يَسِيرُوا) ye ma'tuf, onun gibi. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nın mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (دَمَّرَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (دَمَّرَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَمْثَالُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(لَمْ يَسِيرُوا...) cümlesi, (أقعدوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَنْظُرُوا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ عَاقِبَةُ...) cümlesi, (يَنْظُرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(دَمَّرَ اللَّهُ...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(ذَٰلِكَ) mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (مَوْلَى) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(أَنَّ اللَّهَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (أَنَّ الْكَافِرِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لا) nâfiye lilcins. (مَوْلَى) ismi, mukadder fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık.

(...أَنَّ الْكَافِرِينَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ) cümlesi, geçenin ta'lîli veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لا مَوْلَى لَهُمْ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 12

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُدْخِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (جَنَّاتٍ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَتَمَتَّعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (يَأْكُلُونَ), (يَتَمَتَّعُونَ) gibi, ona ma'tuf. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (تَأْكُلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَنْعَامُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أكلا) takdîrindeki mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (النَّارُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَثْوًى) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (مَثْوًى) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُدْخِلُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٍ) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَمَتَّعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَأْكُلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(النَّارُ مَثْوًى لَهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ أَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَأَيِّنْ), (كْ) ile (أيٍّ) den mürekkeb (كَمْ) anlamında sayıdan kinâye çokluk ifâdeli, mübteda, mahallen merfu. (مِن قَرْيَةٍ) cârr-mecrur, (كَأَيِّنْ) nin temyîzi. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (أَشَدُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (قُوَّةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن قَرْيَتِكَ) cârr-mecrur, (أَشَدُّ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (أَخْرَجَتْكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّتِي) ye âid. (أَهْلَكْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (لا نَاصِرَ) nâfiye lilcins ve ismi. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...كَأَيِّنْ مِن قَرْيَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هِيَ أَشَدُّ) cümlesi, (قَرْيَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(...أَخْرَجَتْكَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَهْلَكْنَاهُمْ) cümlesi, (كَأَيِّنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(لا نَاصِرَ لَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 14

اَفَمَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهٖ كَمَنْ زُيِّنَ لَهٗ سُوْٓءُ عَمَلِهٖ
وَاتَّبَعُوْٓا اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَلٰى بَيِّنَةٍ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (بَيِّنَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَمَنْ) cârr-mecrur, (مَنْ) in mahzuf haberine müteallık. (زُيِّنَ) fi'li mâzı, mechûl. (لَهُ) cârr-mecrur, (زُيِّنَ) ye müteallık. (سُوْءُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَمَلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعُوْا) fi'li mâzı ve fâili. (أَهْوَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...مَنْ كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ عَلٰى بَيِّنَةٍ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...زُيِّنَ لَهُ سُوْءُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّبَعُوْا) cümlesi, üçüncü (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِىْ وُعِدَ الْمُتَّقُوْنَ ؕ فِيْهَآ اَنْهٰرٌ مِّنْ مَّآءٍ غَيْرِ
اٰسِنٍ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهٗ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ خَمْرٍ
لَّذَّةٍ لِّلشّٰرِبِيْنَ ۚ وَاَنْهٰرٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى ؕ وَلَهُمْ فِيْهَا مِنْ
كُلِّ الثَّمَرٰتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ ؕ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِى النَّارِ
وَسُقُوْا مَآءً حَمِيْمًا فَقَطَّعَ اَمْعَآءَهُمْ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf veya gelecek cümleler veya (كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ). (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّتِي) ismi

mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (وُعِدَ) fi'li mâzı, mechûl. (الْمُتَّقُونَ) nâibi fâil, merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَنْهَارٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن مَاءٍ) cârr-mecrur, (أَنْهَارٌ) un mahzuf sıfatına müteallık. (غَيْرٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آسِنٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَنْهَارٌ مِن لَبَنٍ), (أَنْهَارٌ مِن مَاءٍ) gibi, ona ma'tuf. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَتَغَيَّرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (طَعْمُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ) geçenkilere ma'tuf, onlar gibi. (لَذَّةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِلشَّارِبِينَ) cârr-mecrur, (لَذَّةٍ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (أَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ) geçenkilere ma'tuf, onlar gibi. (مُصَفًّى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. Muahhar mübteda mahzuf, (أصناف) takdîrinde. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, (أصناف) ün mahzuf sıfatına müteallık. (الثَّمَرَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَغْفِرَةٌ) mukadder mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (مَغْفِرَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَمَنْ) cârr-mecrur, baştaki (مَثَلُ) nün veya mahzuf mübtedanın haberi olan mahzufe müteallık. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَالِدٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, (خَالِدٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (سُقُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مَاءً حَمِيماً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) âtıfa. (قَطَّعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هُ) e râci. (أَمْعَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(مَثَلُ الْجَنَّةِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(وُعِدَ الْمُتَّقُونَ...) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(فِيهَا أَنْهَارٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya (مَثَلُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ) cümlesi, (لَبَنٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(..."أصناف" لَهُمْ فِيهَا) cümlesi, (فِيهَا أَنْهَارٌ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(أمن هو في نعيم" كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ خَالِدٌ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سُقُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَطَّعَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ ۚ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ آنِفًا ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنْهُمْ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَسْتَمِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (إِلَيْكَ) câr-mecrur, (يَسْتَمِعُ) ya müteallık. (حَتَّى) harfi ibtidâ. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (خَرَجُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ عِنْدِ) câr-mecrur, (خَرَجُوا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلَّذِينَ) câr-mecrur, (قَالُوا) ye müteallık. (أُوتُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (الْعِلْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَاذَا) ismi istifhâm veya (مَا) ismi istifhâm, mübteda, (ذَا) haberi. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Râsûle râci. (آنِفًا) hâl, mansub. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, (الَّذِينَ) ismi mavsul, haber, mahallen merfular. (طَبَعَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَىٰ قُلُوبِ) câr-mecrur, (طَبَعَ) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَهْوَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(مِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...خَرَجُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتُوا الْعِلْمَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أُولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...طَبَعَ اللَّهُ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَيهُمْ تَقْوٰيهُمْ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (اهْتَدَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (زَادَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هُدًى) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (آتَاهُمْ), (زَادَهُمْ) gibi, ona ma'tuf. (تَقْوٰى) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...الَّذِينَ اهْتَدَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اهْتَدَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...زَادَهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...آتَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 18

فَهَلْ يَنْظُرُونَ اِلاَّ السَّاعَةَ اَنْ تَاْتِيَهُمْ بَغْتَةً ۚ فَقَدْ جَاءَ
اَشْرَاطُهَا ۚ فَاَنّٰى لَهُمْ اِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرٰيهُمْ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (هَلْ) harfi istifhâm, nefy ifâdeli. (يَنْظُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (اِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (السَّاعَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (السَّاعَةَ) ye râci. (بَغْتَةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ تَأْتِيَهُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (السَّاعَةَ) den bedeli iştimâl. Mahallen mansub.

(فَ) ta'lîliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أَشْرَاطُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) tâkıbiyye veya isti'nâfiyye. (أَنَّى) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (إِذَا) zarf, mahallen mansub. (جَاءَتْهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (السَّاعَةَ) ye râci. (ذِكْرَي) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...يَنظُرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(جَاءَ أَشْرَاطُهَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَّى لَهُمْ) cümlesi, tâkıbiyye veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَتْهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 19

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اعْلَمْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لا) nâfiye lilcins. (إِلَٰهَ) ismi, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (اللَّهُ) lafzı celâl, (لا) nın mahzuf haberinden bedel, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمْ) in iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (اسْتَغْفِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِذَنبِ) cârr-mecrur, (اسْتَغْفِرْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لِلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (اسْتَغْفِرْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنَاتِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (مُتَقَلَّبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَثْوَى) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...اعْلَمْ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...اسْتَغْفِرْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

وَيَقُولُ الَّذِينَ اٰمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۚ فَاِذَآ اُنْزِلَتْ سُورَةٌ
مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ ۙ رَاَيْتَ الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۖ فَاَوْلٰى لَهُمْ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (نُزِّلَتْ) fi'li mâzı, mechûl. (سُورَةٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (إِذَا) zarf, mahallen mansub. (أُنزِلَتْ سُورَةٌ), (نُزِّلَتْ سُورَةٌ) îrâbları aynı. (مُحْكَمَةٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (ذُكِرَ) fi'li mâzı, mechûl. (فِيهَا) cârr-mecrur, (ذُكِرَ) ya müteallık. (الْقِتَالُ) nâibi fâil, merfu. (رَأَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرَضٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَنظُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (يَنظُرُونَ) ye müteallık. (نَظَرَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَغْشِيِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (الْمَغْشِيِّ) nin nâibi fâili yerinde. (مِنَ الْمَوْتِ) cârr-mecrur, (الْمَغْشِيِّ) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (أَوْلَى) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَوْلَى) ye müteallık.

Cümleler:

(...يَقُولُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أُنزِلَتْ سُورَةٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(ذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...رَأَيْتَ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...فِي قُلُوبِهِم مَرَضٌ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَنظُرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) den hâl. Mahallen mansub.
(أَوْلَى لَهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(طَاعَةٌ), (أَوْلَى) nın haberi, (وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ) ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (عَزَمَ) fi'li mâzı. (الْأَمْرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (لَوْ) harfi imtina. (صَدَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir geçen fi'lin masdarı olan (صدق) a râci. (خَيْرًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرًا) a müteallık.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(عَزَمَ الْأَمْرُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَوْ صَدَقُوا...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ خَيْرًا لَهُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (هَلْ) harfi istifhâm. (عَسَيْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَوَلَّيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُفْسِدُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili.

(أَنْ تُفْسِدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَيْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

(فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (تُفْسِدُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (تُقَطِّعُوا), (تُفْسِدُوا) ye ma'tuf, onun gibi. (أَرْحَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ تُقَطِّعُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...عَسَيْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَلَّيْتُمْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 23

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (لَعَنَهُمُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (فَـ) âtıfa. (أَصَمَّهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (أَعْمَىٰ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَبْصَارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أُولَٰئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَعَنَهُمُ اللَّهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَصَمَّهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْمَىٰ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm tevbîhi. (فَـ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (لا) nâfiye. (يَتَدَبَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (الْقُرْآنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَمْ), (بَلْ) mânasında. (عَلَىٰ قُلُوبٍ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَقْفَالُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...لا يَتَدَبَّرُونَ) cümlesi, (أَغفلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

اِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلٰى اَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ
الْهُدَى ۙ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ ۬ وَاَمْلٰى لَهُمْ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (ارْتَدُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى أَدْبَارِ) cârr-mecrur, (ارْتَدُّوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (ارْتَدُّوا) ye müteallık. (مَا) masdariyye. (تَبَيَّنَ) fi'li mâzı. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (تَبَيَّنَ) ye müteallık. (الْهُدَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(...مَا تَبَيَّنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(الشَّيْطَانُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَوَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الشَّيْطَانُ) a râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (سَوَّلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَمْلَى لَهُمْ), (سَوَّلَ لَهُمْ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ارْتَدُّوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...الشَّيْطَانُ سَوَّلَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...سَوَّلَ لَهُمْ) cümlesi, (الشَّيْطَانُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(أَمْلَى لَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 26

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ سَنُطِيعُكُمْ
فِى بَعْضِ الْاَمْرِ ۚ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(ذَلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (قَالُوا) ye müteallık.

(...أَنَّهُمْ قَالُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذَلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(كَرِهُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَزَّلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (سَ) harfi tenfîs. (نُطِيعُكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن). (فِي بَعْضِ) cârr-mecrur, (نُطِيعُ) ya müteallık. (الْأَمْرِ) muzâfun ileyh,

mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (إِسْرَارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahalle mecrur.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...كَرِهُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَزَّلَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سَنُطِيعُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اللَّهُ يَعْلَمُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (كَيْفَ) ismi istifhâm, mahzuf (حالهم) takdîrindeki mübtedanın haberi, mahallen merfu. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (يَضْرِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وُجُوهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَدْبَارَهُمْ), (وُجُوهَهُمْ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(..."حالهم" كَيْفَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَضْرِبُونَ) cümlesi, (الْمَلَائِكَةُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 28

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَآ أَسْخَطَ اللَّهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا) 26. âyetin başı gibi. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(...أَنَّهُمُ اتَّبَعُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَسْخَطَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (اللّٰهَ) lafzatullâh, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كَرِهُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رِضْوَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَحْبَطَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَسْخَطَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَرِهُوا) cümlesi, (اتَّبَعُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...أَحْبَطَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 29

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللّٰهُ أَضْغَانَهُمْ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında ve istifhâm ifâdeli. (حَسِبَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرَضٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنَّ) harfi te'kîd, muahaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân (أَنَّهُ) takdîrinde. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يُخْرِجَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهَ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَضْغَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللّٰهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَسِبَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...حَسِبَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَنْ يُخْرِجَ اللّٰهُ) cümlesi, muhaffefe (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 30

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ ۚ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtinâ. (نَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (أَرَيْنَاكَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlleri. (فَ) âtıfa. (لَ) harfi te'kîd. (عَرَفْتَهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِسِيمَي) cârr-mecrur, (عَرَفْتَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi kasem. (تَعْرِفَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي لَحْنِ) cârr-mecrur, (تَعْرِفَنَّ) ye müteallık. (الْقَوْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...نَشَاءُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَيْنَاكَهُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...عَرَفْتَهُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْرِفَنَّهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 31

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ ۙ وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) harfi kasem. (نَبْلُوَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (mütekellim muazzam). (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (نَعْلَمَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Fâili, müstetir zamir

(نحن) (mütekellim muazzam). (المُجَاهِدِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (المُجَاهِدِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الصَّابِرِينَ), (المُجَاهِدِينَ) ye ma'tuf, onun gibi. (وَ) âtıfa. (نَبْلُوَ), (نَعْلَمَ) ye ma'tuf, onun gibi. (أَخْبَارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ نَعْلَمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (نَبْلُوَنَّ) ye müteallık.

(...أَنْ نَبْلُوَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...نَبْلُوَنَّكُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyettekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا ۚ وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (صَدُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَن سَبِيلِ) cârr-mecrur, (صَدُّوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (وَ) âtıfa. (شَاقُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (الرَّسُولَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (شَاقُّوا) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (تَبَيَّنَ) fi'li mâzı. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (تَبَيَّنَ) ye müteallık. (الهُدَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الهُدَى) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَضُرُّوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْئاً) mef'ûlü mutlak olan (ضراراً) dan vekil, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (سَ) harfi tenfîs. (يُحْبِطُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...صَدُّوا) ve (...شَاقُّوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...لَن يَضُرُّوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...سَيُحْبِطُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 33

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَطِيعُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَطِيعُوا الرَّسُولَ), (أَطِيعُوا اللَّهَ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تُبْطِلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَطِيعُوا اللَّهَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَطِيعُوا الرَّسُولَ) ve (...لا تُبْطِلُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 34

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا) burasının îrâbı ve cümleleri 32. âyetin başı gibi. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (كُفَّارٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) zâide. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَغْفِرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرَ) ya müteallık.

Cümleler:
(...هُمْ كُفَّارٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(لَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 35

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوٓا اِلَى السَّلْمِ ۚ وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ ۚ وَاللّٰهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتِرَكُمْ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:
(فَ) mukadder (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (تَهِنُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (تَدْعُوا), (تَهِنُوا) ye ma'tuf, onun gibi, kelimenin (و) ı mahzuf. (إِلَى السَّلْمِ) cârr-mecrur, (تَدْعُوا) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمُ) mübteda, mahallen merfu. (الْأَعْلَوْنَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَتِرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَعْمَالَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:
(...لا تَهِنُوا) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَدْعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(اللّٰهُ مَعَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَنْ يَتِرَكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

اِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ ۭ وَاِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ اُجُوْرَكُمْ وَلَا يَسْـَٔلْكُمْ اَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:
(إِنَّمَا) edâtı hasr. (الْحَيَاةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّنْيَا) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَعِبٌ وَلَهْوٌ) haber ve ma'tufu, merfular. Raf

alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (تَتَّقُوا), (تُؤْمِنُوا) gibi, ona ma'tuf. (يُؤْتِ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أُجُورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَسْأَلْ) fi'li muzâri, cevâba ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (أَمْوَالَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...إِنَّمَا الْحَيَاةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُؤْمِنُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَتَّقُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْتِكُمْ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْأَلْكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

إِنْ يَسْئَلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوا وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (يَسْأَلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمُوهَا) mef'ûller, mahallen mansublar, (و) işba' için. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) âtıfa. (يُحْفِ) fi'li muzâri, şarta ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (تَبْخَلُوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (يُخْرِجْ) fi'li muzâri, cevâba ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَضْغَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...يَسْأَلْكُمُوهَا) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحْفِكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَبْخَلُوا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُخْرِجْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

هَآ اَنْتُمْ هٰٓؤُلَآءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ۚ فَمِنْكُمْ
مَنْ يَبْخَلُ ۖ وَمَنْ يَبْخَلْ فَاِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهٖ ۗ وَاللّٰهُ
الْغَنِىُّ وَاَنْتُمُ الْفُقَرَآءُ ۚ وَاِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ۙ
ثُمَّ لَا يَكُونُوٓا اَمْثَالَكُمْ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbîh. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, haber, mahallen merfu –veya harfi nidâsı mahzuf münâda, mahallen mansub, bu takdîrde nidâ cümlesi, mu'teriza–. (تُدْعَوْنَ) fi'li muzâri, mechûl ve nâibi fâili –"(هَؤُلاء) haber olduğu takdirde (الَّذِينَ) mânası da olur. Fiil cümlesi, sıle olur" denilmiştir–. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (تُنْفِقُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (تُنْفِقُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنْ تُنْفِقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُدْعَوْنَ) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (مِنكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَن) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَبْخَلُ) fi'li mûzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (وَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَبْخَلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَبْخَلُ) geçenki gibi. (عَن نَفْس) cârr-mecrur, (يَبْخَلُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) îtirâzıyye. (اللَّهُ الْغَنِيُّ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (أَنْتُمُ) mübteda, mahallen merfu. (الْفُقَرَاء) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (إِن) harfi şart, câzim. (تَتَوَلَّوْا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (يَسْتَبْدِلْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (قَوْماً غَيْرَ) mef'ûlü bih ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, (يَسْتَبْدِلْ) e ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (أَمْثَالَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أَنتُمْ هَؤُلاءِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تُدْعَوْنَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...مِنكُم مَن يَبْخَلُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْخَلُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَن يَبْخَلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَبْخَلْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَفْسِهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...اللَّهُ الْغَنِيُّ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنتُمُ الْفُقَرَاءُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَتَوَلَّوْا) cümlesi, (مَن يَبْخَلْ) cümlesine veya 36. âyetteki (تُؤْمِنُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْتَبْدِلْ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

MUHAMMED SÛRESİNİN SONU

FETH SÛRESİ

48. Sûredir
29 Âyettir
Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ﴿١﴾

Îrâbı:

(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**فَتَحْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**لَكَ**) cârr-mecrur, (**فَتَحْنَا**) ye müteallık. (**فَتْحاً مُبِيناً**) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...**إِنَّا فَتَحْنَا**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**فَتَحْنَا**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 2

لِيَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**لِ**) harfi ta'lîl ve cerr. (**يَغْفِرَ**) fi'li muzâri, gizli (**أَنْ**) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (**لَكَ**) cârr-mecrur, (**يَغْفِرَ**) ya müteallık. (**اللّٰهُ**) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مَا**) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**تَقَدَّمَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**مَا**) ya âid. (**مِن ذَنبِ**) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (**كَ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(**أَنْ يَغْفِرَ لَكَ اللّٰهُ**) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (**فَتَحْنَا**) ye müteallık.

(**وَ**) âtıfa. (**مَا تَأَخَّرَ**), (**مَا تَقَدَّمَ**) gibi, ona ma'tuf. (**وَ**) âtıfa. (**يُتِمَّ**) fi'li muzâri, (**يَغْفِرَ**) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**نِعْمَةَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**هُ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**عَلَيْكَ**) cârr-mecrur, (**يُتِمَّ**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**يَهْدِيَ**) fi'li muzâri, (**يَغْفِرَ**) ya matuf,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (صِرَاطاً مُسْتَقِيماً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(...أَنْ يُتِمَّ) ve (...أَنْ يَهْدِيَكَ) cümleleri, masdar te'vîllerinde geçen masdar cümlesine ma'tuflar. Onun gibiler.

Cümleler:

(...تَقَدَّمَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَأَخَّرَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَيَنْصُرَكَ اللّٰهُ نَصْرًا عَزِيزًا ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَنْصُرَ) fi'li muzâri, (يَغْفِرَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَصْراً عَزِيزاً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(...أَنْ يَنْصُرَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنْ يَغْفِرَ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 4

هُوَ الَّذِى اَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِى قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا
اِيمَانًا مَعَ اِيمَانِهِمْ ۗ وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۚ
وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (السَّكِينَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَزْدَادُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أَنْ يَزْدَادُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَنْزَلَ) ye müteallık.

(إِيمَاناً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِيمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh,

mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جُنُودُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلِيماً حَكِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لِلَّهِ جُنُودُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ اللَّهُ عَلِيماً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ۚ وَكَانَ
ذَٰلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُدْخِلَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

(أَنْ يُدْخِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf (أمر اللَّه) takdîrindeki fi'le müteallık.

(الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنَاتِ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre. (جَنَّاتٍ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يُكَفِّرَ) fi'li muzâri, (يُدْخِلَ) ye müteallık, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (يُكَفِّرَ) ya müteallık. (سَيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يُكَفِّرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(وَ) îtirâzıye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, (كَانَ) nin ismi, mahallen merfu. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur.

Cerr alâmeti kesre. (فَوْزاً عَظِيماً), (كَانَ) nin haberi ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...لِيُدْخِلَ "أمر اللّه") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) cümlesi, (جَنَّاتٍ) in sıfatı. Mahallen mansub.

(كَانَ ذَلِكَ عِندَ اللَّهِ فَوْزاً عَظِيماً) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيراً ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يُعَذِّبَ) fi'li muzâri, geçen mansub fiillere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

(...أَنْ يُعَذِّبَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنْ يُدْخِلَ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(الْمُنَافِقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (الْمُنَافِقَاتِ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ), (الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (الظَّانِّينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي). (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (الظَّانِّينَ) ye müteallık. (ظَنَّ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّوْءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (دَائِرَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّوْءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (غَضِبَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (غَضِبَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَعَنَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (وَ) âtıfa. (أَعَدَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَعَدَّ) ye müteallık. (جَهَنَّمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (سَاءَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (جَهَنَّمَ) e râci. (مَصِيراً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...غَضِبَ اللَّهُ), (...لَعَنَهُمْ) ve (...أَعَدَّ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(سَاءَتْ مَصِيراً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوٰتِ وَالاَرْضِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 4. âyetin sonuyla aynı, oraya bakınız.

Âyet: 8

اِنَّآ اَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۙ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**أَرْسَلْنَاكَ**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**شَاهِداً وَمُبَشِّراً وَنَذِيراً**) hâl ve ma'tufları, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...**إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**أَرْسَلْنَاكَ**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

لِتُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ ۚ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَاَصِيلاً ﴿٩﴾

Îrâbı:

(**ل**) harfi ta'lîl ve cerr. (**تُؤْمِنُوا**) fi'li muzâri, gizli (**أَنْ**) ile mansub. Nasb alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**بِاللَّهِ**) cârr-mecrur, (**تُؤْمِنُوا**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**رَسُولِ**) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**ه**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**تُعَزِّرُوهُ**), (**تُوَقِّرُوهُ**) ve (**تُسَبِّحُوهُ**) fi'li muzârileri, (**تُؤْمِنُوا**) ye ma'tuflar, onun gibiler. (**ه**) ler, mef'ûller. (**بُكْرَةً وَأَصِيلاً**) zarf ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (**تُسَبِّحُوا**) ye müteallıklar.

(...**أَنْ تُؤْمِنُوا**) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (**أَرْسَلْنَا**) ye müteallık.

(**أَنْ تُعَزِّرُوهُ**), (**أَنْ تُوَقِّرُوهُ**) ve (**أَنْ تُسَبِّحُوهُ**) cümleleri, masdar te'vîllerinde geçen masdar cümlesine ma'tuflar. Onun gibiler.

Âyet: 10

اِنَّ الَّذِيْنَ يُبَايِعُوْنَكَ اِنَّمَا يُبَايِعُوْنَ اللّٰهَ ۭ يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ اَيْدِيْهِمْ ۚ فَمَنْ نَّكَثَ فَاِنَّمَا يَنْكُثُ عَلٰي نَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ اَوْفٰى بِمَا عٰهَدَ عَلَيْهُ اللّٰهَ فَسَيُؤْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(اِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يُبَايِعُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (اِنَّمَا) edâtı hasr. (يُبَايِعُونَ اللَّهَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (يَدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. (فَوْقَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf habere müteallık. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (مَنْ) harfi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (نَكَثَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (اِنَّمَا) edâtı hasr. (يَنْكُثُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَلَى نَفْسِ) cârr-mecrur, (يَنْكُثُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (أَوْفَى), (نَكَثَ) gibi. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَوْفَى) ye müteallık. (عَاهَدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَلَيْهُ) cârr-mecrur, (عَاهَدَ) ye müteallık. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (سَ) harfi tenfis. (يُؤْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هِ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (أَجْراً عَظِيماً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...اِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُبَايِعُونَكَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اِنَّمَا يُبَايِعُونَ) cümlesi, (اِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ) cümlesi, (يُبَايِعُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub. Veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ نَكَثَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَكَثَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...اِنَّمَا يَنْكُثُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...مَنْ أَوْفَى) cümlesi, (مَنْ نَكَثَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْفَى) cümlesi, ikinci (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...عَاهَدَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سَيُؤْتِيهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 11

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْاَعْرَابِ شَغَلَتْنَآ اَمْوَالُنَا وَاَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا ۚ يَقُولُونَ بِاَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِى قُلُوبِهِمْ ۗ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا اِنْ اَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا اَوْ اَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا ۗ بَلْ كَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١١﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكَ) cârr-mecrur, (يَقُولُ) ye müteallık. (الْمُخَلَّفُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (مِنَ الْأَعْرَابِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (شَغَلَتْنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (أَمْوَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَهْلُوا) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa, râbıta. (اسْتَغْفِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (اسْتَغْفِرْ) e müteallık. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِأَلْسِنَةِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَا) ya âid. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mahzuf haberine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يَمْلِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (لَكُم مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrurlar, (يَمْلِكُ) ye müteallıklar. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَرَادَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (ضَرّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) âtıfa. (أَرَادَ بِكُمْ نَفْعاً) geçenkine ma'tuf, îrâbı aynı. (بَلْ) harfi idrâb. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (خَبِيراً) haber, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(مَا تَعْمَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (خَبِيراً) a müteallık.

Cümleler:

(سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(اسْتَغْفِرْ...) cümlesi, (تنبّه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَقُولُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(قُلْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَنْ يَمْلِكُ...) cümlesi, (إِنْ أَرَادَ اللَّهُ إهلاككم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يَمْلِكُ...) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا...) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

بَلْ ظَنَنْتُمْ اَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ اِلٰى اَهْلِيهِمْ اَبَدًا وَزُيِّنَ ذٰلِكَ فِى قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ ۚ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(بَلْ) idrâb için. (ظَنَنْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أن) muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân (أَنَّهُ) takdîrinde. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَنقَلِبَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الرَّسُولُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن لَن يَنقَلِبَ الرَّسُولُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنَنتُمْ) ün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنُونَ) fâile matuf, merfu. Raf alâmeti (و). (إِلَى أَهْلِي) cârr-mecrur, (الْمُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَبَداً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (زُيِّنَ) fi'li mâzı, mechûl. (ذَلِكَ) ismi işâret, nâibi fâil, mahallen merfu. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (زُيِّنَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ظَنَنتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (ظَنَّ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّوْءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa.

(كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْماً بُوراً) haberi ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...ظَنَنتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَنقَلِبَ الرَّسُولُ) cümlesi, muhaffefe (أن) nin haberi. Mahallen merfu.

(...زُيِّنَ ذَلِكَ), ikinci (...ظَنَنتُمْ) ve (...كُنتُمْ قَوْماً) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 13

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُؤْمِنْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (رَسُولِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı veya ta'lîliyye. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَعْتَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (أَعْتَدْنَا) ye müteallık. (سَعِيراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَنْ لَمْ يُؤْمِنْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يُؤْمِنْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّا أَعْتَدْنَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum. Veya (مَنْ لَمْ يُؤْمِنْ) takdîrindeki mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْتَدْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 14

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (يَغْفِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti

zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لِمَن) cârr-mecrur, (يَغْفِرُ) ya müteallık. (يَشَاءُ), (يَغْفِرُ) gibi. (وَ) âtıfa. (يُعَذِّبُ), (يَغْفِرُ) gibi. (مَن) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (غَفُوراً رَحِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...لِلَّهِ مُلْكُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَغْفِرُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُعَذِّبُ) cümlesi, (يَغْفِرُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...يَشَاءُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ اللَّهُ غَفُوراً) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ اِذَا انْطَلَقْتُمْ اِلٰى مَغَانِمَ لِتَاْخُذُوهَا ذَرُونَا
نَتَّبِعْكُمْ ۚ يُرِيدُونَ اَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللّٰهِ ۭ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا
كَذٰلِكُمْ قَالَ اللّٰهُ مِنْ قَبْلُ ۚ فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا ۭ
بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُخَلَّفُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (إِذَا) zarf, mahallen mansub. (انطلقْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى مَغَانِمَ) cârr-mecrur, (انطلقْتُمْ) e müteallık. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (تَأْخُذُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ تَأْخُذُوهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (انطلقْتُمْ) e müteallık.

(ذَرُونَا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (نَتَّبِعْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (يُرِيدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُبَدِّلُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَلَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أنْ يُبَدِّلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.
(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَتَّبِعُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَذٰلِكُمْ) cârr-mecrur, (قَولا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (قَالَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلُ) cârr ve mahallen mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَ) harfi tenfîs. (يَقُولُونَ), (يُرِيدُونَ) gibi. (بَلْ) harfi idrâb. (تَحْسُدُونَ), (يُرِيدُونَ) gibi. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَلْ) harfi idrâb. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لا) nâfiye. (يَفْقَهُونَ), (يُرِيدُونَ) gibi. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (قَلِيلاً) mahzuf mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...انطَلَقْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...ذَرُونَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَتَّبِعْكُمْ) cümlesi, (إن تَذَرُونَا) takdîrindeki mukadder şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُرِيدُونَ) cümlesi, (ذَرُونَا) nin mef'ûl zamirinden hâl. Mahallen mansub.
(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لَن تَتَّبِعُونَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَالَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...سَيَقُولُونَ) cümlesi, (إن سمعوا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Makûlül'kavl mahzuf, (ليس ذلك النهي حكماً من اللّه) takdîrinde.
(...تَحْسُدُونَنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا لا يَفْقَهُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لا يَفْقَهُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 16

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْاَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ اِلٰى قَوْمٍ اُولِى بَاْسٍ
شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ اَوْ يُسْلِمُونَ ۚ فَاِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللّٰهُ
اَجْرًا حَسَنًا ۚ وَاِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ
عَذَابًا اَلِيمًا ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلْمُخَلَّفِينَ) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (مِنَ الْأَعْرَابِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (سَ) harfi tenfîs. (تُدْعَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَى قَوْمٍ) cârr-mecrur, (تُدْعَوْنَ) ye müteallık. (أُولِي) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (بَأْسٍ) muzâfun ileyh, (شَدِيدٍ) sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmeti kesreler. (تُقَاتِلُونَهُمْ) fi'li muzâri, fâili ile mef'ûlü. (أَوْ) âtıfa. (يُسْلِمُونَ), (تُدْعَوْنَ) gibi. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُطِيعُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (يُؤْتِ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (كُمُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَجْراً حَسَناً) ikinci mef'ûl ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (إِنْ تَتَوَلَّوْا), (إِنْ تُطِيعُوا) gibi, ona ma'tuf. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (تَوَلَّيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا تَوَلَّيْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf hâle müteallık.

(مِنْ قَبْلُ) cârr ve mahallen mecrur, (تَوَلَّيْتُمْ) e müteallık. (يُعَذِّبْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَذَاباً) mef'ûlü mutlak, (أَلِيماً) sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَتُدْعَوْنَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تُقَاتِلُونَهُمْ) cümlesi, nâibi fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...يُسْلِمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...إِنْ تُطِيعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...يُؤْتِكُمُ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ تَتَوَلَّوْا) cümlesi, (إِنْ تُطِيعُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...يُعَذِّبْكُمْ) cümlesi, ikinci şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

لَيْسَ عَلَى الْاَعْمٰى حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الْاَعْرَجِ حَرَجٌ وَّلَا عَلَى
الْمَرِيضِ حَرَجٌ ۭ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۚ وَمَنْ يَّتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا اَلِيْمًا ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَلَى الْأَعْمَى) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (حَرَجٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ), (عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (لَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ), (لَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ) gibi, onlara ma'tuf. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُطِعِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (رَسُولَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُدْخِلْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (جَنَّاتٍ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَتَوَلَّ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يُعَذِّبْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَذَاباً) mef'ûlü mutlak, (أَلِيماً) sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ يُطِعِ اللَّهَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُطِعِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...يُدْخِلْهُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) cümlesi, (جَنَّاتٍ) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...مَنْ يَتَوَلَّ) cümlesi, (مَنْ يُطِعِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَوَلَّ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...يُعَذِّبْهُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ
فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا

قَرِيبًا ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (رَضِيَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَنِ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (رَضِيَ) ye müteallık. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (يُبَايِعُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (تَحْتَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الشَّجَرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (عَلِمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (السَّكِينَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَثَابَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَتْحًا قَرِيبًا) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...رَضِيَ اللَّهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُبَايِعُونَكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...عَلِمَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...أَنْزَلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...أَثَابَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 19

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَغَانِمَ), (فَتْحًا) a ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَثِيرَةً) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَأْخُذُونَهَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَزِيزًا حَكِيمًا) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يَأْخُذُونَهَا) cümlesi, (مَغَانِمَ) nin sıfatı. Mahallen mansub.

(...كَانَ اللَّهُ عَزِيزًا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَعَدَكُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَاْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هٰذِهِ
وَكَفَّ اَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ اٰيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ
وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَعَدَكُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مَغَانِمَ كَثِيرَةً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (تَاْخُذُونَهَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (عَجَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (عَجَّلَ) ye müteallık. (هَا) harfi tenbih. (هٰذِهِ) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (كَفَّ), (عَجَّلَ) gibi, ona ma'tuf. (أَيْدِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَنْكُمْ) cârr-mecrur, (كَفَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (مَغَانِمَ) ye râci. (آيَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (آيَةً) in mahzuf sıfatına müteallık.

(أَنْ تَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (كَفَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَهْدِيَ) fi'li muzâri, (تَكُونَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (صِرَاطاً مُسْتَقِيماً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنْ يَهْدِيَكُمْ...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(وَعَدَكُمُ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَاْخُذُونَهَا...) cümlesi, (مَغَانِمَ) nin ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

(عَجَّلَ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَفَّ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَاُخْرٰى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ اَحَاطَ اللّٰهُ بِهَا وَكَانَ اللّٰهُ
عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أُخْرَى) geçen âyetin başına ma'tuf olan (مَغَانِمَ) takdîrindeki mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –aslı (وَعَدَكُمُ اللَّهُ مَغَانِمَ أُخْرَى)–. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَقْدِرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (تَقْدِرُوا) ya müteallık. (قَدْ) harfi tahkık. (أَحَاطَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (أَحَاطَ) ya müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (قَدِيراً) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أُخْرَى "مَغَانِمَ") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا) cümlesi, (أُخْرَى) nın sıfatı. Mahallen mansub.

(...أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ اللَّهُ ... قَدِيراً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina. (قَاتَلَكُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd. (وَلَّوُا) fi'li mâzı ve fâili. (الْأَدْبَارَ) mef'ûlü bih, mansub. (ثُمَّ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَجِدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَلِيّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (نَصِيراً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...وَلَّوُا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لا يَجِدُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ ۚ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(سُنَّةَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (سُنَّةَ) e râci. (مِن قَبْلُ) cârr ve mahallen mecrur, (خَلَتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَجِدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِسُنَّةِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَبْدِيلاً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...سُنَّةَ اللَّهِ "سنّ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ خَلَتْ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَن تَجِدَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

وَهُوَ الَّذِى كَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfular. (كَفَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (أَيْدِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنْكُمْ) cârr-mecrur, (كَفَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَيْدِيَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنْهُم) cârr-mecrur, (كَفَّ) ye müteallık. (ببطن) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مَكَّةَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (كَفَّ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَظْفَرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَظْفَرَ) ya müteallık.

(أَنْ أَظْفَرَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (بَصِيراً) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفُّ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ اللَّهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُ ۚ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَئُوهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(هُمُ) mübteda, (الَّذِينَ) haber, mahallen merfular. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (صَدُّوكُمْ) fi'li mâzı ve fâili ile mef'ûlü. (عَنِ الْمَسْجِدِ) cârr-mecrur, (صَدُّوا) ye müteallık. (الْحَرَامِ) sıfat, mecrur. (وَ) âtıfa. (الْهَدْيَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (مَعْكُوفًا), (الْهَدْيَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَبْلُغَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (الْهَدْيَ) ye râci. (مَحِلَّ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَبْلُغَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (الْهَدْيَ) den bedeli iştimâl. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (لَوْلَا) harfi vucûdin liğayrihi. (رِجَالٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi vucûben mahzuf. (مُؤْمِنُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و). (وَ) âtıfa. (نِسَاء) (مُؤْمِنَاتٌ) mübtedaya ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَعْلَمُوهُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَطَئُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ تَطَئُوهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (رِجَالٌ) den bedel. Mahallen merfu.
(فَ) âtıfa. (تُصِيبَ) mansub fi'le ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (تُصِيبَ) ye müteallık. (مَعَرَّةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَنْ تُصِيبَكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(بِغَيْرِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (عِلْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُدْخِلَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي رَحْمَتِهِ) cârr-mecrur, (يُدْخِلَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنْ) ismi mavsûl, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

(أَنْ يُدْخِلَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (لم يأذن الله بالفتح) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık.

(لَوْ) harfi imtina. (تَزَيَّلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (عَذَّبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (عَذَاباً أَلِيماً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...هُمُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...صَدُّوكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَوْلا رِجَالٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَوْلا) nin cevâbı mahzuf, (لأذن لكم في الفتح) takdîrinde.

(...لَمْ تَعْلَمُوهُمْ) cümlesi, (رِجَالٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَزَيَّلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَذَّبْنَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(إِذْ) zarf, mahallen mansub. (جَعَلَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِمِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ) birinci mef'ûl ve bedel, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (الْجَاهِلِيَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (أَنْزَلَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (سَكِينَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى رَسُولِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَلَى الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, geçenkine ma'tuf, îrâbı ve tealluku aynı. (وَ) âtıfa. (أَلْزَمَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كَلِمَةَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (التَّقْوَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَحَقَّ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِهَا) cârr-mecrur, (أَحَقَّ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (أَهْلَ), (أَحَقَّ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (عَلِيماً) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...جَعَلَ الَّذِينَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلَ اللَّهُ) cümlesi, (فهم المسلمون مخالفة رسول الله) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْزَمَهُمْ) ve (...كَانُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...كَانَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّءْيَا بِالْحَقِّ ۖ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ
الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ ۙ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ ۙ
لَا تَخَافُونَ ۖ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَٰلِكَ
فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiye. (قَدْ) harfi tahkık. (صَدَقَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (رَسُولَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الرُّؤْيَا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (الرُّؤْيَا) ya müteallık. (لَ) kasemiyye. (تَدْخُلُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. (الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إِنْ) harfi şart, câzim. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ), (تَدْخُلُنَّ) nin fâilinden hâller, mansublar. Nasb alâmetleri (ي) lar. (رُؤُوسَ), (مُحَلِّقِينَ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مُقَصِّرِينَ) hâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لا) nâfiye. (تَخَافُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (فَ) âtıfa. (عَلِمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَعْلَمُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (فَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَتْحاً قَرِيباً) birinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قَدْ صَدَقَ اللّٰهُ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَدْخُلُنَّ) cümlesi, ikinci mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

İkinci mukadder kasem cümlesi, isti'nâf (الرُّؤْيَا) nin müfessiri. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ شَاءَ اللّٰهُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(لا تَخَافُونَ) cümlesi, (مُقَصِّرِينَ) nin zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(...عَلِمَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ تَعْلَمُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, (عَلِمَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۚ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا ۚ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (أَرْسَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (رَسُولَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْهُدَى) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (دِينِ) ma'tuf, mecrur. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُظْهِرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (عَلَى الدِّينِ) cârr-mecrur, (يُظْهِرَ) ya müteallık. (كُلِّ) tevkîd, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (اللَّهِ) lafzı celâl, fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (شَهِيداً) temyîz veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ يُظْهِرَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَرْسَلَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَى بِاللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۚ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ
بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا ۖ
سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي
التَّوْرَاةِ ۚ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ ۚ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ
فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ
الْكُفَّارَ ۗ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ
مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(مُحَمَّدٌ رَسُولُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul,

mübteda, mahallen merfu. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf sıleye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَشِدَّاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى الْكُفَّارِ) cârr-mecrur, (أَشِدَّاءُ) ye müteallık. (رُحَمَاءُ) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَرَاهُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (رُكَّعاً سُجَّداً), (تَرَاهُمْ) ün mef'ûlünden hâller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (يَبْتَغُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فَضْلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (فَضْلاً) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (رِضْوَاناً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سِيمَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي وُجُوهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ أَثَرِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (السُّجُودِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مَثَلُ) ikinci mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي التَّوْرَاةِ) cârr-mecrur, (مَثَلُ) nün mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَثَلُهُمْ فِي الْإِنجِيلِ) geçen cümleye ma'tuf, îrâbı aynı. (كَزَرْعٍ) cârr-mecrur, (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (أَخْرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (زَرْعٍ) e râci. (شَطْأَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (آزَرَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (زَرْعٍ) râci. (فَ) âtıfa. (اسْتَغْلَظَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (زَرْعٍ) a râci. (فَ) âtıfa. (اسْتَوَى), (اسْتَغْلَظَ) gibi. (عَلَى سُوقِ) cârr-mecrur, (اسْتَوَى) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُعْجِبُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (زَرْعٍ) râci. (الزُّرَّاعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَغِيظَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِهِمُ) cârr-mecrur, (يَغِيظَ) ya müteallık. (الْكُفَّارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (زَرْعٍ) râci.

(أَنْ يَغِيظَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf fi'le müteallık.

(وَعَدَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) f'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مَغْفِرَةً) ikinci mef'ûl. (وَ) âtıfa. (أَجْراً عَظِيماً) ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاء) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَرَاهُمْ) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok
(...يَبْتَغُونَ) cümlesi, dördüncü (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu. Veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِم) cümlesi, beşinci (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu. Veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ) cümlesi, (ذَلِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...مَثَلُهُمْ فِي الْإِنجِيلِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...كَزَرْعٍ "هُوَ") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...أَخْرَجَ شَطْأَهُ) cümlesi, (زَرْعٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(...آزَرَهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...اسْتَغْلَظَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...اسْتَوَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...يُعْجِبُ) cümlesi, (اسْتَوَى) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...وَعَدَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

FETH SÛRESİNİN SONU

HUCURÂT SÛRESİ

49. Sûredir
18 Âyettir
Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

يَـٰٓ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَى اللّٰهِ وَرَسُولِهٖ
وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لا) nâhiye, câzime. (تُقَدِّمُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَدَي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (رَسُول) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (سَمِيعٌ عَلِيمٌ), (إنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا أيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لا تُقَدِّمُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

يَـٰٓ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَرْفَعُوٓا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ
النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهٗ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ

تَحْبَطَ اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ لاَ تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَرْفَعُوا) geçen âyetin başı gibi. (أَصْوَاتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَوْقَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (صَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (النَّبِيِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَجْهَرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (بِالْقَوْلِ) cârr-mecrur, (تَجْهَرُوا) ye müteallık. (كَجَهْرِ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (بَعْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِبَعْضٍ) cârr-mecrur, (جَهْرِ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَحْبَطَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَعْمَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (تَشْعُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أَنْ تَحْبَطَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (خشية) takdîrindeki mef'ûlü leh'in muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَرْفَعُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَجْهَرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَنْتُمْ لا تَشْعُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لا تَشْعُرُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 3

اِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ اَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللّٰهِ اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوٰى ۟ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَغُضُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَصْوَاتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَغُضُّونَ) ye müteallık. (رَسُولِ) muzâfun ileyh, mecrur. (اللّٰهِ) muzâfun ileyh,

mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (أُولٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, (الَّذِينَ) ismi mavsul, haber, mahallen merfular. (امْتَحَنَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (قُلُوبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلتَّقْوَى) cârr-mecrur, (امْتَحَنَ) ye müteallık. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَغْفِرَةٌ) muahhar mübteda, (وَ) âtıfa. (أَجْرٌ عَظِيمٌ) ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَغُضُّونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أُولٰئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...امْتَحَنَ اللَّهُ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُم مَغْفِرَةٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يُنَادُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مِن وَرَاءِ) cârr-mecrur, (يُنَادُونَ) ye müteallık. (الْحُجُرَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُنَادُونَكَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَا يَعْقِلُونَ) cümlesi, (أَكْثَرُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ۚ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtinâ. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنَّهُمْ صَبَرُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (ثبت) takdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.

(حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تَخْرُجَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَخْرُجَ) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (صبر) a râci. (خَيْراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (خَيْراً) a müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(أَنْ تَخْرُجَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (صَبَرُوا) ya müteallık.

Cümleler:

(لَوْ ثبت صبرهُمْ...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(صَبَرُوا...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كَانَ خَيْراً...) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi şart, câzim. (جَاءَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (فَاسِقٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِنَبَإٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (تَبَيَّنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُصِيبُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (قَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِجَهَالَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) âtıfa. (تُصْبِحُوا) fi'li muzâri, nâkıs ve ismi. (عَلَى مَا) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (نَادِمِينَ) ye müteallık. (فَعَلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنْ تُصِيبُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (خشية) takdîrindeki mef'ûlü leh'in muzâfun ileyhi. Mahallen mecrur.

(...أَنْ تُصْبِحُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَبَيَّنُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...فَعَلْتُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

وَاعْلَمُوٓا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللّٰهِ ؕ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِى كَثِيرٍ مِنَ
الْاَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيمَانَ وَزَيَّنَهٗ فِى
قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ ؕ اُولٰٓئِكَ
هُمُ الرَّاشِدُونَ ۙ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِيكُمْ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberi müteallık. (رَسُولَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(لَوْ) harfi imtina. (يُطِيعُكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رَسُولَ) e râci. (فِي كَثِيرٍ) cârr-mecrur, (يُطِيعُ) ya müteallık. (مِنَ الْأَمْرِ) cârr-mecrur, (كَثِيرٍ) e müteallık veya temyîz. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (عَنِتُّمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ اللَّهَ) harfi istidrâk ve ismi. (حَبَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (إِلَيْكُمُ) cârr-mecrur, (حَبَّبَ) ye müteallık. (الْإِيمَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (زَيَّنَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (زَيَّنَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كَرَّهَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (إِلَيْكُمُ) cârr-mecrur, (كَرَّهَ) ye müteallık. (الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ) mef'ûlü bih ve ma'tufları, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (أُولٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الرَّاشِدُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...اعْلَمُوا) cümlesi, geçen âyetteki (جَاءَكُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُطِيعُكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...عَنِتُّمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ) cümlesi, (يُطِيعُكُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...حَبَّبَ إِلَيْكُمُ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...زَيَّنَهُ) ve (...كَرَّهَ إِلَيْكُمُ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.
(أُولَئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فَضْلًا) geçen âyetteki (حَبَّبَ) fi'linin mef'ûlü leh'i, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (فَضْلًا) e müteallık. (وَ) âtıfa. (نِعْمَةً), (فَضْلًا) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...فَضْلًا "تفضّل") cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...اللَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا ۚ
فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي
حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ۚ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا
بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۖ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (طَائِفَتَانِ) mahzuf (اقتتلت) takdîrindeki mahallen meczum olan fi'li şartın fâili, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (طَائِفَتَانِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (اقْتَتَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (أَصْلِحُوا) fi'li emr ve fâili. (بَيْنَ) zarf,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (إنْ) harfi şart, câzim. (بَغَتْ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (إحْدَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى الْأُخْرَى) cârr-mecrur, (بَغَتْ) e müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (قَاتِلُوا) fi'li emr ve fâili. (الَّتِي) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَبْغِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّتِي) ye âid. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تَفِيءَ) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (الَّتِي) ye âid. (إلَى أمْرِ) cârr-mecrur, (تَفِيءَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أنْ تَفِيءَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَاتِلُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (إنْ) harfi şart, câzim. (فَاءَتْ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (الَّتِي) ye âid. (فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا) geçenki gibi. (بِالْعَدْلِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (أَقْسِطُوا) fi'li emr ve fâili. (إنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُحِبُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (الْمُقْسِطِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...اقْتَتَلَتْ طَائِفَتَانِ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اقْتَتَلُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَصْلِحُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...بَغَتْ إحْدَاهُمَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَاتِلُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...تَبْغِي) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...فَاءَتْ) cümlesi, (بَغَتْ إحْدَاهُمَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...أَصْلِحُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...بَغَتْ إحْدَاهُمَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(...إنَّ اللَّهَ يُحِبُّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحِبُّ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (الْمُؤْمِنُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (إِخْوَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَـ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَصْلِحُوا) fi'li emr ve fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَخَوَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تُرْحَمُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَصْلِحُوا) cümlesi, (إِنِ اقْتَتَلُوا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...اتَّقُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(تُرْحَمُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ ۖ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ ۖ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ ۚ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime. (يَسْخَرْ) fi'li muzâri, meczum Cezm alâmeti sükûn. (قَوْمٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ قَوْمٍ) cârr-mecrur, (يَسْخَرْ) a müteallık. (عَسَى) fi'li mâzı, tâm. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (خَيْرًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرًا) a müteallık.

(...أَنْ يَكُونُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin fâili. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (نِسَاء) mahzuf (لا يسخر) takdîrindeki fi'lin fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن نِسَاء) cârr-mecrur, mukadder fi'le müteallık. (عَسَى) fi'li mâzı, tâm. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يَكُنَّ) fi'li muzâri, nâkıs ve ismi. (خَيْراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُنَّ) cârr-mecrur, (خَيْراً) a müteallık.

(...أنْ يَكُنَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde ikinci (عَسَى) nin fâili. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَلْمِزُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أنفُس) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا تَنَابَزُوا), (لا تَلْمِزُوا) gibi. (بِالْأَلْقَابِ) cârr-mecrur, (تَلْمِزُوا) ye müteallık. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (الِاسْمُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْفُسُوقُ) bedel veya mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْإِيمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَتُبْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الظَّالِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَسْخَرْ قومٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...عَسَى أنْ يَكُونُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...نِسَاء "لا يسخر"), (...لا تَلْمِزُوا), (...لا تَنَابَزُوا) ve (...مَن لَمْ يَتُبْ) cümleleri, (لا يَسْخَرْ قومٌ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...عَسَى أنْ يَكُنَّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...بِئْسَ الِاسْمُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ" الْفُسُوقُ") cümlesi, (الِاسْمُ) den hâl. Mahallen mansub.

(...لَمْ يَتُبْ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(أولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 12

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ ۖ اِنَّ بَعْضَ
الظَّنِّ اِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا ۚ اَيُحِبُّ

أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen âyetin başı gibi. (اجْتَنِبُوا) fi'li emr ve fâili. (كَثِيراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الظَّنِّ) cârr-mecrur, (كَثِيراً) a müteallık. (إِنَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (الظَّنِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِثْمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَجَسَّسُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (يَغْتَبْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْضاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَ) istifhâm inkârî. (يُحِبُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَحَدُ) fâil, merfu. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَأْكُلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أَحَدُ) ye râci. (لَحْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَخِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَيْتاً), (أَخِي) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ يَأْكُلَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (كَرِهْتُمُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, (و) işbâ' için. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (تَوَّابٌ رَحِيمٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اجْتَنِبُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(لا تَجَسَّسُوا) ve (لا يَغْتَبْ بَعْضُكُم...) cümleleri, (اجْتَنِبُوا) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(يُحِبُّ أَحَدُكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَرِهْتُمُوهُ...) cümlesi, (هَذَا) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

İsim cümlesi, (إِن لَمْ تحبّوا...) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(اتَّقُوا اللَّهَ...) cümlesi, (فاكرهوا الظَّنّ التجسّس والغيبة) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (خَلَقْنَاكُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن ذَكَرٍ) cârr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أُنثَى) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (شُعُوباً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَبَائِلَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَعَارَفُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (وا) fâili.

(أَنْ تَعَارَفُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلْنَا) ye müteallık.

(إِنَّ أَكْرَمَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَكْرَمَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (أَتْقَى), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلِيمٌ خَبِيرٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا النَّاسُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا خَلَقْنَاكُم) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَاكُم) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...جَعَلْنَاكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...إِنَّ أَكْرَمَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

قَالَتِ الْاَعْرَابُ اٰمَنَّا ؕ قُلْ لَّمْ تُؤْمِنُوا وَلٰكِنْ قُوْلُوْٓا اَسْلَمْنَا
وَلَمَّا يَدْخُلِ الْاِيْمَانُ فِىْ قُلُوْبِكُمْ ؕ وَاِنْ تُطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ
لَا يَلِتْكُمْ مِّنْ اَعْمَالِكُمْ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(قَالَتِ الْأَعْرَابُ) fi'li mâzı ve fâili. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (قُولُوا) fi'li emr ve fâili. (أَسْلَمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (لَمَّا) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَدْخُلِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (الْإِيمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (يَدْخُلِ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُطِيعُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (رَسُولَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (يَلِتْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (مِنْ أَعْمَالِ) cârr-mecrur, (يَلِتْ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَيْئًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (غَفُورٌ رَحِيمٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالَتِ الْأَعْرَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ تُؤْمِنُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قُولُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أَسْلَمْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...تُطِيعُوا) cümlesi, (لَمْ تُؤْمِنُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَلِتْكُم) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ الصّٰدِقُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(**إِنَّمَا**) edâtı hasr. (**الْمُؤْمِنُونَ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti (**و**). (**الَّذِينَ**) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (**آمَنُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**بِاللَّهِ**) cârr-mecrur, (**آمَنُوا**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**رَسُولِ**) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**ثُمَّ**) âtıfa. (**لَمْ**) harfi nefy ve cezm ve kalb. (**يَرْتَابُوا**) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**وَ**) âtıfa. (**جَاهَدُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**بِأَمْوَالِ**) cârr-mecrur, (**جَاهَدُوا**) ye müteallık. (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**أَنْفُسِهِمْ**), (**أَمْوَالِهِمْ**) gibi, ona ma'tuf. (**فِي سَبِيلِ**) cârr-mecrur, (**جَاهَدُوا**) ye müteallık. (**اللَّهِ**) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**أُولَئِكَ**) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (**هُمُ**) zamîri fasl. (**الصَّادِقُونَ**) haber, merfu. Raf alâmeti (**و**).

Cümleler:

(**إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ**...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(**آمَنُوا**...) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(**لَمْ يَرْتَابُوا**...) ve (**جَاهَدُوا**...) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(**أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ**) cümlesi, geçen mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

قُلْ اَتُعَلِّمُونَ اللّٰهَ بِدِينِكُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ؕ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(**قُلْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**أ**) istifhâm inkâri. (**تُعَلِّمُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**اللَّهَ**) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**بِدِينِ**) cârr-mecrur, (**تُعَلِّمُونَ**) ye müteallık. (**كُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) hâliyye. (**اللَّهُ**) mübteda, merfu. (**يَعْلَمُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf

alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ), (مَا فِي السَّمَاوَاتِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُعَلِّمُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اللَّهَ يَعْلَمُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (اللَّهَ) nün haberi. Mahallen merfu.

(اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) cümlesi, (اللَّهُ يَعْلَمُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 17

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُوا ؕ قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْ ۚ بَلِ
اللّٰهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْاِيمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(يَمُنُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (يَمُنُّونَ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar. (أَسْلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنْ أَسْلَمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَمُنُّونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَا) nâhiye, câzime. (تَمُنُّوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نَ) un hazfi. (وَ) fâili. (عَلَيَّ) cârr-mecrur, (تَمُنُّوا) ye müteallık. (إِسْلَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلِ) idrâbı intikâli. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَمُنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَمُنُّ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar. (هَدَي) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لِلْإِيمَانِ) cârr-mecrur, (هَدَي) ye müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(أَنْ هَدَاكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَمُنُّ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَمُنُّونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَمُنُّوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اللَّهُ يَمُنُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَمُنُّ عَلَيْكُمْ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 18

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (غَيْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَصِيرٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (بَصِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...اللَّهُ بَصِيرٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

HUCURÂT SÛRESİNİN SONU

KÂF SÛRESİ

50. Sûredir
45 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

قٓ وَالْقُرْاٰنِ الْمَجِيدِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**ق**) îrâbı yok. (**وَ**) harfi kasem ve cerr. (**الْقُرْآنِ**) mecrur. (**الْمَجِيدِ**) sıfat, mecrura tâbi. Cerr alâmetleri kesreler. Cârr-mecrur, (**أقسم**) takdîrindeki fi'le müteallık.

Cümleler:

(...**وَالْقُرْآنِ** "**أقسم**") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem mahzuf, (**لقد أرسلنا محمّداً**) takdîrinde.

Âyet: 2

بَلْ عَجِبُوٓا اَنْ جَآءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**بَلْ**) harfi idrâb. (**عَجِبُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**أنْ**) harfi masdar ve nasb. (**جَاءهُمْ**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (**مُنْذِرٌ**) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مِنْهُمْ**) cârr-mecrur, (**مُنْذِرٌ**) e müteallık.

(...**أنْ جَاءهُمْ**) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr ile mahallen mecrur. (**عَجِبُوا**) ye müteallık.

(**فَ**) âtıfa. (**قَالَ**) fi'li mâzı. (**الْكَافِرُونَ**) fâil, merfu. Raf alâmeti (**و**). (**هَا**) harfi tenbih. (**ذَا**) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (**شَيْءٌ عَجِيبٌ**) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...**عَجِبُوا**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**قَالَ الْكَافِرُونَ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...**هَذَا شَيْءٌ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 3

ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ۚ ذٰلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübî. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf cevâbına müteallık. (مِتْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُرَابًا) haberi, mansub. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (رَجْعٌ بَعِيدٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مِتْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كُنَّا تُرَابًا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, (نرجع) takdîrinde.

(ذٰلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî kafirlerin sözü mesabesinde. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْاَرْضُ مِنْهُمْ ۚ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَنْقُصُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَرْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَنْقُصُ) ya müteallık. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mukaddem mahzuf habere müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كِتَابٌ) muahhar mübteda, (حَفِيظٌ) sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...عَلِمْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَنْقُصُ الْأَرْضُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عِنْدَنَا كِتَابٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي اَمْرٍ مَرِيجٍ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâli. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf cevâbına müteallık. (جَاءَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الْحَقّ) a râci. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي أَمْرٍ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَرِيجٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...كَذَّبُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(لَمَّا) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...هُمْ فِي أَمْرٍ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

أَفَلَمْ يَنظُرُوٓا إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَٰهَا وَزَيَّنَّٰهَا وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٍ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîrî. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَنظُرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَى السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (يَنظُرُوا) ya müteallık. (فَوْقَ) zarf, mansub. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (بَنَيْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (زَيَّنَّاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (فُرُوجٍ) muahhar mübteda, lafzân mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...يَنظُرُوا) cümlesi, (أغفلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...بَنَيْنَاهَا) cümlesi, (السَّمَاءِ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

(...زَيَّنَّاهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(مَا لَهَا مِن فُرُوجٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 7

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الْأَرْضَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَدَدْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَلْقَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (أَلْقَيْنَا) ye müteallık. (رَوَاسِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَنْبَتْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (أَنْبَتْنَا) ye müteallık. (مِنْ كُلِّ) cârr-mecrur, (أَنْبَتْنَا) nin (نباتا) takdîrindeki mef'ûlün mahzuf sıfatına müteallık. (زَوْجٍ بَهِيجٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...الْأَرْضَ "مَدَدْنَا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَدَدْنَاهَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقَيْنَا) ve (...أَنْبَتْنَا) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 8

تَبْصِرَةً وَذِكْرَىٰ لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(تَبْصِرَةً) mef'ûlü leh veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ذِكْرَى) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, (ذِكْرَى) ya müteallık. (عَبْدٍ مُنِيبٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 9

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَزَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (نَزَّلْنَا) ye müteallık. (مَاءً مُبَارَكًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) âtıfa. (أَنْبَتْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَنْبَتْنَا) ye müteallık. (جَنَّاتٍ) mef'ûlü bih, mansub.

Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (حَبَّ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَصِيدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...نَزَّلْنَا) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْبَتْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (النَّخْلَ) geçen âyetteki mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَاسِقَاتٍ), (النَّخْلَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (طَلْعٌ نَضِيدٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...لَهَا طَلْعٌ) cümlesi, (النَّخْلَ) den ikinci hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 11

رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(رِزْقًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْعِبَادِ) cârr-mecrur, (رِزْقًا) a müteallık. (وَ) âtıfa. (أَحْيَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَحْيَيْنَا) ye müteallık. (بَلْدَةً مَيْتًا) mef'ûlü bih ve sıfat, mansublar. (كَذَلِكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْخُرُوجُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...أَحْيَيْنَا) cümlesi, bir önceki âyetteki (أَنْبَتْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَذَلِكَ الْخُرُوجُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(كَذَّبَتْ) fi'li mâzı. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَوْمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَصْحَابُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti

zamme. (الرَّسِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ثَمُودُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (عَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ) geçen âyetteki fâile ma'tuflar, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لُوطٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 14

وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ ۖ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ
فَحَقَّ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَصْحَابُ) 12. âyetteki fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَيْكَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قَوْمُ) ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (تُبَّعٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (كُلٌّ) e râci. (الرُّسُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (حَقَّ) fi'li mâzı. (وَعِيدِ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...كُلٌّ كَذَّبَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبَ) cümlesi, (كُلٌّ) ün haberi. Mahallen merfu.
(حَقَّ وَعِيدِ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ ۚ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa. (عَيِينَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْخَلْقِ) cârr-mecrur, (عَيِينَا) ye müteallık. (الْأَوَّلِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي لَبْسٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِنْ خَلْقٍ) cârr-mecrur, (لَبْسٍ) e müteallık. (جَدِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...عَيِينَا) cümlesi, (أبدأنا الخلق الأول) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ فِي لَبْسٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ ۚ وَنَحْنُ
أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْإِنسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (نَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تُوَسْوِسُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهِ) cârr-mecrur, (تُوَسْوِسُ) ye müteallık. (نَفْسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أَقْرَبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ) cârr-mecrurlar, (أَقْرَبُ) ye müteallıklar. (الْوَرِيدِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...خَلَقْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَعْلَمُ) cümlesi, (نَحْنُ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu. İsim cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(تُوَسْوِسُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَحْنُ أَقْرَبُ) cümlesi, (نَعْلَمُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 17

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (يَتَلَقَّى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْمُتَلَقِّيَانِ) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (قَعِيدٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(عَنِ الْيَمِينِ ... قَعِيدٌ) cümlesi, (الْمُتَلَقِّيَانِ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 18

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (يَلْفِظُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ) harfi cerr zâid. (قَوْلٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانَ) a râci. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (لَدَيْ) zarf, mahallen mansub. mahzuf mukaddem habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَقِيبٌ عَتِيدٌ) mahzuf muahhar mübtedanın sıfatları, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مَا يَلْفِظُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(لَدَيْهِ رَقِيبٌ) cümlesi, (يَلْفِظُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 19

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ۖ ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَاءَتْ سَكْرَةُ) fi'li mâzı ve fâili. (الْمَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مَا) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (كُنتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنْهُ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَحِيدُ) ye müteallık. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(...جَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ذَٰلِكَ مَا) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَحِيدُ) cümlesi, (كُنتَ) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 20

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (نُفِخَ) fi'li mâzı, mechûl. (فِي الصُّورِ) cârr-mecrur, mahzuf nâibi fâile veya sıfatına müteallık. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْوَعِيدِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...نُفِخَ فِي الصُّورِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ذَٰلِكَ يَوْمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَاءَتْ كُلُّ) fi'li mâzı ve fâili. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَائِقٌ وَشَهِيدٌ) muahhar mübteda ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...جَاءَتْ كُلُّ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَعَهَا سَائِقٌ) cümlesi, (كُلُّ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 22

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَٰذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كُنْتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِي غَفْلَةٍ) cârr-mecrur, (كُنْتَ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِنْ هَٰذَا) cârr-mecrur, (غَفْلَةٍ) e müteallık. (فَ) âtıfa. (كَشَفْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْكَ) cârr-mecrur, (كَشَفْنَا) ye müteallık. (غِطَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (بَصَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَدِيدٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...كُنتَ فِي غَفْلَةٍ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(...كَشَفْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(بَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

وَقَالَ قَرِينُهُ هٰذَا مَا لَدَىَّ عَتِيدٌ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (قَرِينُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مَا) ismi mavsul, (ذَا) den bedel, mahallen merfu. (لَدَيَّ) zarf, mahallen mansub, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَتِيدٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالَ قَرِينُهُ) cümlesi, mukadder kavl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(هَذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 24

اَلْقِيَا فِى جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(أَلْقِيَا) fi'li emr ve fâili. (فِي جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, (أَلْقِيَا) ye müteallık. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَفَّارٍ عَنِيدٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...أَلْقِيَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُرِيبٍ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(مَنَّاعٍ) geçen âyetteki (كَفَّارٍ) in ikinci sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِلْخَيْرِ) cârr-mecrur, (مَنَّاعٍ) e müteallık. (مُعْتَدٍ مُرِيبٍ) üçüncü, dördüncü sıfatları, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 26

اَلَّذِى جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَاَلْقِيَاهُ فِى الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِي) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اَلَّذِي) ye âid. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلٰهًا آخَرَ) birinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) haberde vâkı. (أَلْقِيَاهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فِي الْعَذَابِ) cârr-mecrur, (أَلْقِيَا) ye müteallık. (الشَّدِيدِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اَلَّذِي جَعَلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, (اَلَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقِيَاهُ) cümlesi, (اَلَّذِي) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَآ اَطْغَيْتُهُ وَلٰكِنْ كَانَ فِى ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(قَالَ قَرِينُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبَّ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (أَطْغَيْتُهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (كَفَّارٍ) a râci. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (بَعِيدٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالَ قَرِينُهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبَّنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا أَطْغَيْتُهُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ فِي ضَلَالٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَىَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ اِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لا) nâhiye, câzime. (تَخْتَصِمُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَدَيَّ) zarf, mahallen mansub. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (قَدَّمْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكُم) cârr-mecrur, (قَدَّمْتُ) ye müteallık. (بِالْوَعِيدِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَخْتَصِمُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَدَّمْتُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 29

مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَآ اَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (يُبَدَّلُ الْقَوْلُ) fi'li muzâri, mechûl ve nâibi fâili. (لَدَيَّ) zarf, mahallen mansub. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنَا) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (ظَلَّامٍ), (مَا) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (لِ) harfi cerr zâid. (الْعَبِيدِ), (ظَلَّامٍ) in mef'ûlü, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَنَا بِظَلَّامٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazam). (لِجَهَنَّمَ) cârr-mecrur, (نَقُولُ) ye müteallık. (هَلْ) harfi istifhâm. (امْتَلَأْتِ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (تَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (جَهَنَّمَ) e râci. (هَلْ) harfi istifhâm. (مِن) harfi cerr zâid. (مَزِيدٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. Haberi mahzuf, (هَلْ هناك مَزِيدٍ) takdîrinde.

Cümleler:

(...نَقُولُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...هَلْ امْتَلَأْتِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...تَقُولُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(هَلْ مِن مَزِيدٍ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 31

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أُزْلِفَتِ) fi'li mâzı, mechûl. (الْجَنَّةُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (أُزْلِفَتِ) e müteallık. (غَيْرَ) mahzuf zarfın yerinde, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مكانا غَيْرَ) takdîrinde. (بَعِيدٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...أُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مَا) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (تُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, geçen âyetteki (لِلْمُتَّقِينَ) den bedel, îrâbı ve tealluku aynı. (أَوَّابٍ حَفِيظٍ) mahzuf muzâfun ileyhin sıfatları, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (لِكُلِّ مؤمن أَوَّابٍ حَفِيظٍ) takdîrinde.

Cümleler:

(...هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...تُوعَدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi mavsul, geçen âyetteki (كُلِّ) den bedel, mahallen mecrur. (خَشِيَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الرَّحْمَٰنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْغَيْبِ) cârr-mecrur, (خشيا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (وَ) âtıfa.

(جَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِقَلْبٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مُنِيبٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...خَشِيَ الرَّحْمَنَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

اُدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ۖ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(ادْخُلُوهَا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (بِسَلَامٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْخُلُودِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...ادْخُلُوهَا) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...ذَٰلِكَ يَوْمُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَشَاؤُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَشَاؤُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَدَيْ) zarf, mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَزِيدٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...لَهُمْ مَا يَشَاؤُونَ) cümlesi, (ادْخُلُوهَا) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...يَشَاؤُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَدَيْنَا مَزِيدٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 36

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا

فِى الْبِلَادِ ۖ هَلْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَمْ) haberiyye, sayıdan kinâye, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَرْنٍ) cârr-mecrur, (كَمْ) in temyîzi. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَشَدُّ) haber, merfu. (مِنْهُم) cârr-mecrur, (أَشَدَّ) ye müteallık. (بَطْشاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (نَقَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْبِلَادِ) cârr-mecrur, (نَقَّبُوا) ye müteallık. (هَلْ) harfi istifhâm. (مِن) harfi cerr zâid. (مَحِيصٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. Haberi mahzuf, (لَهُم) takdîrinde.

Cümleler:

(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ أَشَدُّ) cümlesi, (قَرْنٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...نَقَّبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(هَلْ مِن مَحِيصٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَذِكْرٰى لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ اَوْ اَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (ذِكْرَى), (إِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لِمَن) cârr-mecrur, (ذِكْرَى) ya müteallık. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (قَلْبٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَوْ) âtıfa. (أَلْقَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (السَّمْعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (شَهِيدٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ لَهُ قَلْبٌ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْقَى السَّمْعَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ شَهِيدٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 38

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ ۖ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُّغُوبٍ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf sıleye müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي سِتَّةِ) cârr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık. (أَيَّامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (مَسَّنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مِنْ) harfi cerr zâid. (لُغُوبٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...خَلَقْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَا مَسَّنَا مِن لُغُوبٍ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 39

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (اصْبِرْ) e müteallık. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (سَبِّحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (طُلُوعِ الشَّمْسِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْغُرُوبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اصْبِرْ) cümlesi, (إن سمعت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...يَقُولُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سَبِّحْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 40

وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنَ اللَّيْلِ) cârr-mecrur, (قم) takdîrindeki fi'le müteallık. (فَ) âtıfa. (سَبِّحْهُ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (أَدْبَارَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السُّجُودِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(مِنَ اللَّيْلِ "قم") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen meczum.

(...سَبِّحْهُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok. Veya geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 41

وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اسْتَمِعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُنَادِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mahzuf (ي) üzerinde mukadder zamme. (الْمُنَادِ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن مَكَانٍ) cârr-mecrur, (يُنَادِ) ye müteallık. (قَرِيبٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اسْتَمِعْ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Mahallen meczum.

Mukadder (...يخرجون) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُنَادِ الْمُنَادِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 42

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) geçenkinden bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَسْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الصَّيْحَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle veya (يَسْمَعُونَ) ye müteallık. (ذَٰلِكَ)

ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْخُرُوجِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَسْمَعُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَحْنُ) haberi, mahallen merfu. (نُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (وَ) âtıfa. (نُمِيتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (وَ) âtıfa. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَصِيرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَحْنُ نُحْيِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(نُمِيتُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(إِلَيْنَا الْمَصِيرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 44

يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَشَقَّقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَرْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَشَقَّقُ) ya müteallık. (سِرَاعًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (حَشْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, sıfat ve merfu olan (يَسِيرٌ) a müteallık.

Cümleler:

(...تَشَقَّقُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...ذٰلِكَ حَشْرٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْاٰنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) câr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنتَ) ismi, mahallen merfu. (عَلَيْهِم) câr-mecrur, (مَا) nın haberi ve mahallen mansub, lafzan mecrur olan (جَبَّارٍ) e müteallık. (بِ) harfi cerr zâid. (فَ) âtıfa, râbıta. (ذَكِّرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِالْقُرْآنِ) câr-mecrur, (ذَكِّرْ) e müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَعِيدِ) mef'ûlü bih, mansub. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...نَحْنُ أَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ذَكِّرْ) cümlesi, (تَنبِيه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَخَافُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

KÂF SÛRESİNİN SONU

ZÂRİYÂT SÛRESİ

51. Sûredir

60 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا ﴿١﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (الذَّارِيَاتِ) mecrur. Câr-mecrur, (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (ذَرْوًا), (الذَّارِيَاتِ) nin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...وَالذَّارِيَاتِ "أقسم") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (الْحَامِلَاتِ) mecrûra ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وِقْرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Âyet: 3

فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا ﴿٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (الْجَارِيَاتِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُسْرًا) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Âyet: 4

فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا ﴿٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (الْمُقَسِّمَاتِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَمْرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Âyet: 5

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil. (لَ) harfi te'kîd. (صَادِقٌ), (إِنَّ) nin mahzuf (وعد) takdîrindeki haberinin sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(إِنَّمَا تُوعَدُونَ...) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(تُوعَدُونَ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّ الدِّينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (وَاقِعٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(إِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (السَّمَاءِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (ذَاتِ الْحُبُكِ) sıfat ve muzâfun ileyh, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(وَالسَّمَاءِ "أقسم"...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

إِنَّكُمْ لَفِى قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) kasemiyye. (فِي قَوْلٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مُخْتَلِفٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ...) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(يُؤْفَكُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (يُؤْفَكُ) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (أُفِكَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ) cümlesi, (قَوْلٍ) in ikinci sıfatı. Mahallen mecrur.

(أُفِكَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(قُتِلَ) fi'li mâzı, mechûl. (الْخَرَّاصُونَ) nâibi fâili, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

الَّذِينَ هُمْ فِى غَمْرَةٍ سَاهُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي غَمْرَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (سَاهُونَ) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(هُمْ فِي غَمْرَةٍ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

يَسْئَلُونَ اَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(يَسْأَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَيَّانَ) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub. mukaddem mahzuf habere müteallık. (يَوْمُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدِّين) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَسْأَلُونَ) cümlesi, (الْخَرَّاصُونَ) den hâl. Mahallen mansub.

(أَيَّانَ يَوْمُ الدِّين) cümlesi, (يَسْأَلُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 13

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى النَّار) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechûl ve merfu olan (يُفْتَنُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...يَوْمَ "يجيء") cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ عَلَى النَّار يُفْتَنُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يُفْتَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 14

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هٰذَا الَّذِى كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (فِتْنَة) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) haber, mahallen merfu. (كُنْتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَسْتَعْجِلُونَ) ye müteallık.

Cümleler:
(...ذُوقُوا) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(...هَذَا الَّذِي) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَسْتَعْجِلُونَ) cümlesi, (كُنتُم) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 15

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾

Îrâbı:
(إِنَّ الْمُتَّقِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (فِي جَنَّاتٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (عُيُونٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.
Cümle:
(إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

آخِذِينَ مَا آتَيٰهُمْ رَبُّهُمْ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ
ذَٰلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:
(آخِذِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مَا) ismi mavsul, geçen hâlin mef'ûlü, mahallen mansub. (آتَاهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُحْسِنِينَ), (كَانُوا) nün haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).
Cümleler:
(آتَاهُمْ رَبُّهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُمْ كَانُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 17

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَلِيلاً) mahzuf (زمنا) takdîrindeki mef'ûlü fîhin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ اللَّيْلِ) cârr-mecrur, (قَلِيلاً) e müteallık. (مَا) zâide te'kîd için. (يَهْجَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...كَانُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَهْجَعُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 18

وَبِالْاَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (بِالْأَسْحَارِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَسْتَغْفِرُونَ) ye müteallık. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu.

Cümleler:

(هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَسْتَغْفِرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 19

وَفِى اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلسَّآئِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (فِي أَمْوَالِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَقٌّ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلسَّائِلِ) cârr-mecrur, (حَقٌّ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمَحْرُومِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَفِى الْاَرْضِ اٰيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (آيَاتٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْمُوقِنِينَ) cârr-mecrur, (آيَاتٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:
(...فِي الْأَرْضِ آيَاتٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَفِي أَنفُسِكُمْ ۖ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (فِي أَنفُسِكُمْ) geçen âyetteki (فِي الْأَرْضِ) ya ma'tuf, îrâbı ve tealluku aynı. (أَ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (تُبْصِرُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümle:
(لا تُبْصِرُونَ) cümlesi, (أغفلتم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (فِي السَّمَاءِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (رِزْقُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (رِزْقُ) ya ma'tuf, mahallen merfu. (تُوعَدُونَ) fi'li muzârî, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:
(...فِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تُوعَدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:
(فَ) âtıfa. (وَ) kasemiyye ve cerr. (رَبِّ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, mukadder (أقسم) ye müteallık. (السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd kasemi. (حَقٌّ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِثْلَ), (حَقٌّ) un zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nekîre mavsûfe,

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَنطِقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (هُوَ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

Cümleler:

(أقسم "وَرَبِّ السَّمَاءِ") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ لَحَقٌّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ" أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ") cümlesi, (مَا) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(تَنطِقُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 24

هَلْ أَتَيكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرٰهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(هَلْ) harfi istifhâm. (أَتَاكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (حَدِيثُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ضَيْفِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (الْمُكْرَمِينَ), (ضَيْفِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...أَتَاكَ حَدِيثُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ۖ قَالَ سَلَامٌ ۖ قَوْمٌ مُنكَرُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (دَخَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (دَخَلُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَلَاماً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيمِ) e râci. (سَلَامٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf, (سَلَامٌ عَلَيْكُمْ) takdîrinde. (قَوْمٌ) mahzuf (هؤلاء) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُنكَرُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...دَخَلُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...سَلَاماً "نسلّم") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
("سَلَامٌ عَلَيْكُم") cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
("هٰؤُلَاءِ قَوْمٌ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 26

فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (رَاغَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (إِلَى أَهْل) cârr-mecrur, (رَاغَ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (جَاءَ), (رَاغَ) gibi, ona ma'tuf. (بِعِجْلٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (سَمِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...رَاغَ) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَرَّبَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (قَرَّبَ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (أَلَا) edâtı arz. (تَأْكُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَرَّبَهُ) cümlesi, geçen âyetteki (جَاءَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(أَلَا تَأْكُلُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 28

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَوْجَسَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (خِيفَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime. (تَخَفْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm

alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) hâliyye. (بَشَّرُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِغُلَامٍ) cârr-mecrur, (بَشَّرُوا) ye müteallık. (عَلِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَوْجَسَ) cümlesi, (فلم يتقدّموا) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تَخَفْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...بَشَّرُوهُ) cümlesi, (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 29

فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي صَرَّةٍ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan (صائحة) e müteallık. (فَ) âtıfa. (صَكَّتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (امْرَأَتُهُ) e râci. (وَجْهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالَتْ) fi'li mâzı. (عَجُوزٌ عَقِيمٌ) mahzuf (أنا) takdîrindeki mübtedanın haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ) cümlesi, geçen âyetteki (قَالُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...صَكَّتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَجُوزٌ "أنا") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 30

قَالُوا كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ ۖ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili, mef'ûlü mahzuf. (كَذَٰلِكِ) cârr-mecrur, (قولا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (قَالَ رَبُّ) fi'li mâzı ve fâili. (كِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ رَبُّكِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْحَكِيمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

YİRMİ ALTINCI CÜZÜN SONU

YİRMİ YEDİNCİ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 31

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ اَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (إِبْرَاهِيم) e râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (خَطْبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (الْمُرْسَلُونَ) bedel, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا خَطْبُكُمْ) cümlesi, (إن أرسلتم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أيُّهَا الْمُرْسَلُونَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

قَالُوٓا اِنَّآ اُرْسِلْنَآ اِلٰى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(قالوا) fi'li mâzı ve fâili. (إنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أرْسِلْنَا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (إلى قوْمٍ) cârr-mecrur, (أرْسِلْنَا) ye müteallık. (مُجْرِمِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إنَّا أرْسِلْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أرْسِلْنَا) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 33

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(ل) harfi ta'lîl ve cerr. (نُرْسِلَ) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (نُرْسِلَ) ye müteallık. (حِجَارَةً)

mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن طِينٍ) cârr-mecrur, (حِجَارَةً) in mahzuf sıfatına müteallık.

(أَنْ نُرْسِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَرْسِلْنَا) ye müteallık.

Âyet: 34

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(مُسَوَّمَةً), (حِجَارَةً) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلْمُسْرِفِينَ) cârr-mecrur, (مُسَوَّمَةً) e müteallık.

Âyet: 35

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَخْرَجْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِيهَا) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık.

Cümleler:

(...أَخْرَجْنَا) cümlesi, (فباشروا ما أمروا به) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ فِيهَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (وَجَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (وَجَدْنَا) ye müteallık. (غَيْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ الْمُسْلِمِينَ) cârr-mecrur, (بَيْتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(...مَا وَجَدْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

وَتَرَكْنَا فِيهَآ اٰيَةً لِّلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْاَلِيمَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَرَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) câr-mecrur, (تَرَكْنَا) ye müteallık. (آيَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلَّذِينَ) câr-mecrur, (آيَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَخَافُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْعَذَابَ الْأَلِيمَ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...تَرَكْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَخَافُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

وَفِى مُوسَىٰٓ اِذْ اَرْسَلْنَاهُ اِلٰى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (فِي مُوسَى) câr-mecrur, (تَرَكْنَا) takdîrindeki fi'le müteallık. Karînenin gereği bu! (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (أَرْسَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى فِرْعَوْنَ) câr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (بِسُلْطَانٍ) câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تَرَكْنَا "فِي مُوسَى") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلْنَاهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 39

فَتَوَلّٰى بِرُكْنِهِ وَقَالَ سَاحِرٌ اَوْ مَجْنُونٌ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (تَوَلَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) a râci. (بِرُكْنِ) câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) a râci. (سَاحِرٌ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi. (أَوْ) âtıfa. (مَجْنُونٌ) ma'tuf, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...تَوَلَّى) cümlesi, geçen âyetteki (أَرْسَلْنَاهُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...سَاحِرٌ "هُوَ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 40

فَاَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِى الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَخَذْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (جُنُودَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (نَبَذْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي الْيَمِّ) cârr-mecrur, (نَبَذْنَا) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُلِيمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...أَخَذْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (تَوَلَّى) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...نَبَذْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(هُوَ مُلِيمٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 41

وَفِى عَادٍ اِذْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (فِي عَادٍ), (فِي مُوسَى) ya ma'tuf, îrâbı ve tealluku aynı. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (الرِّيحَ الْعَقِيمَ) mef'ûlü bih ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...فِي عَادٍ "تَرَكْنَا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 42

مَا تَذَرُ مِنْ شَىْءٍ اَتَتْ عَلَيْهِ اِلاَّ جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (تَذَرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الرِّيحَ) a râci. (مِن) harfi cer zâid. (شَيْءٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (أَتَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الرِّيحَ) a râci. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَتَتْ) e müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (جَعَلَتْهُ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü.

Fâili, müstetir zamir (الرِّيحَ) a râci. (كَالرَّمِيمِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık.

Cümleler:

(...مَا تَذَرُ) cümlesi, (الرِّيحَ) dan hâl. Mahallen mansub.

(أَتَتْ عَلَيْهِ) cümlesi, (شَيْءٍ) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...جَعَلَتْهُ) cümlesi, (تَذَرُ) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 43

وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (فِي ثَمُودَ) cârr-mecrur, (فِي مُوسَىٰ) ya ma'tuf, îrâbı ve tealluku aynı. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (تَمَتَّعُوا) fi'li emr ve fâili. (حَتَّىٰ حِينٍ) cârr-mecrur, (تَمَتَّعُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...تَرَكْنَا "فِي ثَمُودَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَمَتَّعُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

Âyet: 44

فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (عَتَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْ أَمْرِ) cârr-mecrur, (عَتَوْا) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَخَذَتْهُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الصَّاعِقَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَنْظُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...عَتَوْا) cümlesi, geçen âyetteki (قِيلَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...أَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(هُمْ يَنْظُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 45

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (اسْتَطَاعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن) harfi cerr zâid. (قِيَامٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُنْتَصِرِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مَا اسْتَطَاعُوا) ve (...كَانُوا) cümleleri, geçen âyetteki (أَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.

Âyet: 46

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَوْمَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن قَبْلُ) cârr ve mahallen mecrur, baştaki mukadder fi'le müteallık. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَوْماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَاسِقِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَوْمَ "أهلكنا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُمْ كَانُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا قَوْماً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 47

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (السَّمَاءَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَنَيْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِأَيْدٍ) cârr-mecrur, (بَنَيْنَا) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مُوسِعُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...السَّمَاءَ "بَنَيْنَا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...بَنَيْنَاهَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا لَمُوسِعُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 48

وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَرَشْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (نِعْمَ) fi'li mâzı, câmid. (الْمَاهِدُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). Medh ile mahsûs olan mahzuf (نحن) takdîrinde.

Cümleler:

(...فَرَشْنَا الْأَرْضَ") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...فَرَشْنَاهَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(نِعْمَ الْمَاهِدُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (خَلَقْنَا) ye müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (زَوْجَيْنِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...خَلَقْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 50

فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ ۖ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۚ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (فِرُّوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (فِرُّوا) ye müteallık. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَكُم) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (نَذِيرٌ) a müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مُبِينٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...فِرُّوا) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إنّي لكم منه نذير) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ۖ اِنّٰى لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَجْعَلُوا) fi'li muzâri, meczûm. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (إلهاً آخَرَ) birinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إنّي لكم منه نذير مُبينٌ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...لا تَجْعَلُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إنّي لكم منه نذير) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

كَذٰلِكَ مَآ اَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ اِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ اَوْ مَجْنُونٌ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (الأمر) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (مَا) nâfiye. (أتى) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (رَسُولٍ), (أتى) nin fâili, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَاحِرٌ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi. (أوْ) âtıfa. (مَجْنُونٌ) ma'tuf, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...كَذٰلِكَ "الأمر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا أتى ... مِن رَسُولٍ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...قالُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...سَاحِرٌ "هُوَ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 53

اَتَوَاصَوْا بِهٖ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (تَوَاصَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَوَاصَوْا) a müteallık. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (قَوْمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (طَاغُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...تَوَاصَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ قَوْمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَآ اَنْتَ بِمَلُومٍ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (تَوَلَّ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَوَلَّ) ye müteallık. (فَ) ta'lîliyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنْتَ) ismi, mahallen merfu. (ب) harfi cerr zâid. (مَلُومٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...تَوَلَّ) cümlesi, (إن لم يستجيبوا لك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(مَا أنتَ بِمَلُومٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

وَذَكِّرْ فَاِنَّ الذِّكْرٰى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (ذَكِّرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّ الذِّكْرَى) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (تَنْفَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الذِّكْرَى) ya râci. (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...ذَكِّرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَنفَعُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 56

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (خَلَقْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (الْجِنَّ وَالْإِنسَ) mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَعْبُدُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يَعْبُدُونِ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (خَلَقْتُ) ye müteallık.

Cümle:

(...مَا خَلَقْتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

مَا أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (أُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مِنْهُم) cârr-mecrur, (أُرِيدُ) ye müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (رِزْقٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (مَا أُرِيدُ) geçenki gibi. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُطْعِمُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يُطْعِمُونِ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...مَا أُرِيدُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...مَا أُرِيدُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الرَّزَّاقُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذُو) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti (و). (الْقُوَّةِ)

muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمَتِينُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا مِثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ذَنُوبًا), (إِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِثْلَ), (ذَنُوبًا) in sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَنُوبِ أَصْحَابِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (يَسْتَعْجِلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(إِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا...) cümlesi, (إن كان للأمم المتقدّمة...) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(ظَلَمُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لا يَسْتَعْجِلُونِ) cümlesi, (إن أخّرت عذابهم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 60

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن يَوْمِ) cârr-mecrur, (وَيْلٌ) e müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (يُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...وَيْلٌ لِلَّذِينَ) cümlesi, (إن جاء وقت عذابهم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُوعَدُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

ZÂRİYÂT SÛRESİNİN SONU

TÛR SÛRESİ

52. Sûredir

49 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

وَالطُّورِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (الطُّور) mecrur. câr-mecrur, mukadder (أقسم) ye müteallık.

Cümle:

(...وَالطُّور "أقسم") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كِتَابٍ مَسْطُورٍ) ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 3

فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(فِي رَقٍّ) câr-mecrur, (مَسْطُورٍ) e müteallık. (مَنْشُورٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 4, 5, 6

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾ وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾
وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) lar âtıfa. (الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ), (السَّقْفِ الْمَرْفُوعِ), (الْبَحْرِ الْمَسْجُورِ), (الطُّورِ) ye ma'tuflar ve sıfatları, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 7

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ عَذَابَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemiyye, te'kîdden ıvaz. (وَاقِعٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (دَافِعٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümle:

(مَا لَهُ مِن دَافِعٍ) cümlesi, (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَمُورُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَوْراً) mef'ûlü mutlak, mansub.

Cümle:

(...تَمُورُ السَّمَاءُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 10

وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَسِيرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجِبَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَيْراً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...تَسِيرُ الْجِبَالُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِلْمُكَذِّبِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümle:

(فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

اَلَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul, geçen kelimenin sıfatı, mahallen mecrur. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي خَوْضٍ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (يَلْعَبُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...هُمْ فِي خَوْضٍ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَلْعَبُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 13

يَوْمَ يُدَعُّونَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعّاً ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, geçenki (يَوْمَ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُدَعُّونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (إِلَى نَارِ) cârr-mecrur, (يُدَعُّونَ) ye müteallık. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (دَعّاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:
(...يُدَعُّونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 14

هٰذِهِ النَّارُ الَّتِى كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:
(هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (النَّارُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّتِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (كُنتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهَا) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تُكَذِّبُونَ) e müteallık.

Cümleler:
(هَذِهِ النَّارُ) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (كُنتُم) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 15

اَفَسِحْرٌ هٰذَآ اَمْ اَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:
(أ) istifhâm takrîrî. (فَ) âtıfa. (سِحْرٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muahhar mübteda, mahallen merfu. (أَمْ) istifhâm ifâdeli. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (تُبْصِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(سِحْرٌ هَذَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mansub.
(أَنتُمْ لا تُبْصِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(لا تُبْصِرُونَ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 16

اِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوٓا اَوْ لَا تَصْبِرُوا ۚ سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ ۭ اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(اصْلَوْهَا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (اصْبِرُوا) fi'li emr ve fâili. (أَوْ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَصْبِرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (سَوَاءٌ) mahzuf mübtedanın haberi, merfu. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (سَوَاءٌ) e müteallık. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (تُجْزَوْنَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اصْلَوْهَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...اصْبِرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَصْبِرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(سَوَاءٌ "صبركُمْ") cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُجْزَوْنَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 17

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الْمُتَّقِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (فِي جَنَّاتٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (نَعِيمٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

فَاكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(فَاكِهِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (بِمَا) cârr-mecrur, (فَاكِهِينَ) ye müteallık. (آتَاهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (وَقَاهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رَبُّ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَذَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:
(آتَاهُمْ رَبُّهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(وَقَاهُمْ رَبُّهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:
(كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (اشْرَبُوا) fi'li emr ve fâili. (هَنِيئًا), (كُلُوا وَاشْرَبُوا) nun fâillerinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِمَا) cârr-mecrur, (هَنِيئًا) e müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(...كُلُوا) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(...اشْرَبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 20

مُتَّكِئِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ ۚ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:
(مُتَّكِئِينَ), (كُلُوا وَاشْرَبُوا) nun fâillerinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (عَلَى سُرُرٍ) cârr-mecrur, (مُتَّكِئِينَ) ye müteallık. (مَصْفُوفَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (زَوَّجْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِحُورٍ) cârr-mecrur, (زَوَّجْنَا) ye müteallık. (عِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:
(...زَوَّجْنَاهُمْ) cümlesi, bir önceki âyetteki (وَقَاهُمْ رَبُّهُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ ۚ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا

كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعَتْهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (ذُرِّيَّةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِإِيمَانٍ) cârr-mecrur, (اتَّبَعَتْ) e müteallık. (أَلْحَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (أَلْحَقْنَا) ye müteallık. (ذُرِّيَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَلَتْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ عَمَلِ) cârr-mecrur, (أَلَتْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (امْرِئٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (رَهِينٌ) e müteallık. (كَسَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (امْرِئٍ) e râci.

Cümleler:

(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, 17. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَلْحَقْنَا بِهِمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَا أَلَتْنَاهُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...كُلُّ امْرِئٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَسَبَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمْدَدْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِفَاكِهَةٍ) cârr-mecrur, (أَمْدَدْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَحْمٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِمَّا) cârr-mecrur, (لَحْمٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَشْتَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَمْدَدْنَاهُم) cümlesi, geçen âyetteki (أَلْحَقْنَا بِهِمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(يَشْتَهُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(يَتَنَازَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَتَنَازَعُونَ) ye müteallık. (كَأْسًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nâfiye, mühmele. (لَغْوٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهَا) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (تَأْثِيمٌ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَتَنَازَعُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا لَغْوٌ فِيهَا) cümlesi, (كَأْسًا) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 24

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَطُوفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَطُوفُ) ye müteallık. (غِلْمَانٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf sıfata müteallık. (كَأَنَّهُمْ) harfi teşbîh ve ismi. (لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ) haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ) cümlesi, (غِلْمَانٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 25

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَقْبَلَ) fi'li mâzı. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (أَقْبَلَ) ye müteallık. (يَتَسَاءَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَقْبَلَ بَعْضُهُمْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَتَسَاءَلُونَ) cümlesi, (أَقْبَلَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 26

قَالُوٓا اِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِىٓ اَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(**قالُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**كُنَّا**) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (**قَبْلُ**) zarf, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (**فِي أَهْلِ**) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (**نا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**مُشْفِقِينَ**), (**كُنَّا**) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti (**ي**).

Cümleler:

(...**قالُوا**) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...**إِنَّا كُنَّا**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(**كُنَّا فِي أَهْلِنا مُشْفِقِينَ**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 27

فَمَنَّ اللّٰهُ عَلَيْنَا وَوَقٰينَا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(**فَ**) âtıfa. (**مَنَّ اللّٰهُ**) fi'li mâzı ve fâili. (**عَلَيْنا**) cârr-mecrur, (**مَنَّ**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**وَقانا**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**عَذابَ**) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**السَّمُومِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...**مَنَّ اللّٰهُ**) cümlesi, geçen âyetteki (**إِنَّا كُنَّا**) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...**وَقانا**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 28

اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ ۖ اِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**كُنَّا**) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (**مِن**) cârr ve mahallen mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (**نَدْعُوا**) ye müteallık. (**هُ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (**نحن**). (**إِنَّهُ**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**هُوَ**) mübteda, mahallen merfu. (**الْبَرُّ الرَّحِيمُ**) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...**إِنَّا كُنَّا**) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(**كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

(...نَدْعُوهُ) cümlesi, (كُنَّا) nin haberi. Mahallen mansub.
(...إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ الْبَرُّ) cümlesi, ikinci (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 29

فَذَكِّرْ فَمَآ اَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذَكِّرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) ta'lîliyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أَنتَ) ismi, mahallen merfu. (بِنِعْمَتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harfi cerr zâid. (كَاهِنٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (مَجْنُونٍ) ma'tuf, mahallen mansub, lafzan mecrur.

Cümleler:

(...ذَكِّرْ) cümlesi, (إن وصفك الكافرين) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَا أَنتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

اَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında, istifhâm tevbîhi ifâdeli. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (شَاعِرٌ) mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَتَرَبَّصُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِهِ) cârr-mecrur, (نَتَرَبَّصُ) ya müteallık. (رَيْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَنُونِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...شَاعِرٌ "هُوَ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَتَرَبَّصُ) cümlesi, (شَاعِرٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 31

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zami (أنت). (تَرَبَّصُوا) fi'li emr ve fâili. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَرَبَّصُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنِّي مَعَكُم مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ) cümlesi, (إن تربّصتم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 32

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَٰذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında istifhâm tevbîhi ifâdeli. (تَأْمُرُهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. (أَحْلَامُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِهَذَا) cârr-mecrur, (تَأْمُرُ) ya müteallık. (أَمْ) geçenki gibi. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (قَوْمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (طَاغُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ قَوْمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ ۚ بَل لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(أَمْ) geçen âyettekiler gibi. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (تَقَوَّلَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Rasûle râci. (بَلْ) harfi idrâb. (لا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ), (يَقُولُونَ) gibi.

Cümleler:
(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَقَوَّلَهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:
(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı, câzime. (يَأْتُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِحَدِيثٍ) cârr-mecrur, (يَأْتُوا) ye müteallık. (مِثْلِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:
(...يَأْتُوا) cümlesi, (إن صدقوا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كَانُوا صَادِقِينَ) cümlesi, mukadder şartın tefsîri. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 35

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:
(أَمْ) geçen âyetlerdeki gibi. (خُلِقُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâil. (مِنْ غَيْرِ) cârr-mecrur, (خُلِقُوا) ya müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَمْ) geçenkiler gibi. (هُمُ) mübteda, mahallen merfu. (الْخَالِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:
(...خُلِقُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُمُ الْخَالِقُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(أَمْ) geçenkiler gibi. (خَلَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَلْ) harfi idrâb, intikâlî. (لَا) nâfiye. (يُوقِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...خَلَقُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُوقِنُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(أَمْ) geçenkiler gibi. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَزَائِنُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَمْ) geçenkiler gibi. (هُمُ) mübteda, mahallen merfu. (الْمُصَيْطِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (وَ).

Cümleler:

(...عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ ۚ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(أَمْ) geçenkiler gibi. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (سُلَّمٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَسْتَمِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يَسْتَمِعُونَ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَأْتِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (مُسْتَمِعُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِسُلْطَانٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:
(...لَهُمْ سُلَّمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَسْتَمِعُونَ) cümlesi, (سُلَّمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(يَأْتِ مُسْتَمِعُهُم) cümlesi, (...إن ادعي) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 39

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:
(أَمْ) geçenkiler gibi. (لَهُ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْبَنَاتُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَكُمُ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْبَنُونَ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:
(...لَهُ الْبَنَاتُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَكُمُ الْبَنُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

أَمْ تَسْئَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:
(أَمْ) geçenkiler gibi. (تَسْأَلُهُمْ) fi'li muzâri ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَجْراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa, râbıta. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مِن مَغْرَمٍ) câr-mecrur, haber ve merfu olan (مُثْقَلونَ) ye müteallık.

Cümleler:
(...تَسْأَلُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ مِن مَغْرَمٍ مُثْقَلونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:
(أَمْ) geçenkiler gibi. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْغَيْبُ) muahhar

mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa, râbıta. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَكْتُبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يَكْتُبُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَكْتُبُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 42

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا ۖ فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ۖ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(أَمْ) geçenkiler gibi. (يُرِيدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كَيْدًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمَكِيدُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...يُرِيدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

أَمْ لَهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(أَمْ) geçenkiler gibi. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (إِلَٰهٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (غَيْرُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَمَّا) cârr-mecrur, mukadder (نسبّح) fi'line müteallık. (يُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَهُمْ إِلَٰهٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سُبْحَانَ "نسبّح") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَرَوْا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (كِسْفًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, hâl veya sıfat olan (سَاقِطًا) a müteallık. (يَقُولُوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (سَحَابٌ), mahzuf (هَذَا) takdîrindeki mübtedanın haberi, (مَرْكُومٌ) sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَرَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُوا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...سَحَابٌ "هَذَا") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 45

فَذَرْهُمْ حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (ذَرْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يُلَاقُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (يَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechûl ve merfu olan (يُصْعَقُونَ) ye müteallık.

(...أَنْ يُلَاقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذَرْ) e müteallık.

Cümleler:

(...ذَرْهُمْ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يُصْعَقُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) geçen âyetteki (يَوْمَ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يُغْنِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (يُغْنِي) ye müteallık. (كَيْدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen

mecrur. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُنصَرُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...لا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(هُمْ يُنصَرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(يُنصَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 47

وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذٰلِكَ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَذَاباً), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (دُونَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ أَكْثَرَ) harfi istidrâk ve ismi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَاباً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 48

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِحُكْمِ) cârr-mecrur, (اصْبِرْ) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan

ismi. (بِأَعْيُنِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (سَبِّحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (رَبِّكَ) geçenki gibi. (حِينَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَقُومُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(...اصْبِرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَبِّحْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَقُومُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 49

وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنَ اللَّيْلِ) cârr-mecrur, (قُمِ) takdîrindeki fi'li emre müteallık. (فَ) âtıfa. (سَبِّحْهُ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (إِدْبَارَ) zarf, ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النُّجُومِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مِنَ اللَّيْلِ "قُمِ") cümlesi, geçen âyetteki (سَبِّحْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سَبِّحْهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

TÛR SÛRESİNİN SONU

NECM SÛRESİ

53. Sûredir

62 Âyettir

Mekke de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

وَالنَّجْمِ اِذَا هَوٰى ﴿١﴾

Îrâbı:

(وَ) harfi kasem ve cerr. (النَّجْمِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. câr-mecrur, (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (إذا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (هَوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (النَّجْمِ) ye râci.

Cümleler:

(...وَالنَّجْمِ "أقسم") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(هَوَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 2

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوٰى ﴿٢﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (ضَلَّ) fi'li mâzı. (صَاحِبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (غَوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (صَاحِبُ) ye râci.

Cümleler:

(...مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَا غَوَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَنطِقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنِ الْهَوَى) cârr-mecrur, (يَنطِقُ) ya müteallık.

Cümle:

(...مَا يَنطِقُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

إِنْ هُوَ إِلاَّ وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (وَحْيٌ) haber, merfu. (يُوحَى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (وَحْيٌ) e râci.

Cümleler:

(...إِنْ هُوَ إِلاَّ وَحْيٌ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يُوحَى) cümlesi, (وَحْيٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 5

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(عَلَّمَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (شَدِيدُ) mahzuf (ملك) takdîrindeki fâilin sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْقُوَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (fâiline izâfettir).

Cümle:

(...عَلَّمَهُ شَدِيدُ) cümlesi, (وَحْيٌ) ün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 6

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(ذُو) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (مِرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (اسْتَوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Melek'e râci.

Cümle:

(...اسْتَوَى) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَهُوَ بِالْاُفُقِ الْاَعْلٰى ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (بِالْاُفُقِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْاَعْلٰى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümle:

(...هُوَ بِالْاُفُقِ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 8

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلّٰى ﴿٨﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (دَنَا) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Melek'e râci. (فَ) âtıfa. (تَدَلّٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Melek'e râci.

Cümleler:

(...دَنَا) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...تَدَلّٰى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 9

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰى ﴿٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir Melek (Cebrâil) e râci. (قَابَ) haber, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَوْسَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (أَوْ) âtıfa. (أَدْنٰى) habere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(...كَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ) cümlesi, geçen âyetteki (تَدَلّٰى) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 10

فَاَوْحٰى اِلٰى عَبْدِهٖ مَآ اَوْحٰى ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(فَ) harfi ta'lîl. (أَوْحَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (إِلَى عَبْدِ) cârr-mecrur, (أَوْحَى) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi

mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَوْحَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir -esah olan- Allâh râci.

Cümleler:

(...أَوْحَى) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...أَوْحَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى ﴿١١﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (كَذَبَ الْفُؤَادُ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَأَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Rasûle râci.

Cümleler:

(...مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(رَأَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

أَفَتُمَارُونَهُ عَلَى مَا يَرَى ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhi. (فَ) âtıfa. (تُمَارُونَهُ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (تُمَارُونَ) ye müteallık. (يَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukader zamme. Fâili, müstetir zamir Rasûle râci.

Cümleler:

(...تُمَارُونَهُ) cümlesi, (أتنكرون) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَرَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَى ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (رَآهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Rasûle râci. (نَزْلَةً), (نَزْلَ) fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُخْرَى) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...رَآهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(عِنْدَ) zarf, mansub, (رَآ) ye müteallık. (سِدْرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمُنْتَهَى) sıfat veya muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Âyet: 15

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَاْوٰى ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(عِنْدَ) zarf, mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَنَّةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَاْوَى) sıfat veya muzâfun ileyh, merfu veya mecrur.

Cümle:

(...عِنْدَهَا جَنَّةُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

اِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(اِذْ) zarf, mahallen mansub. (يَغْشَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (السِّدْرَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (يَغْشَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

Cümleler:

(...يَغْشَى السِّدْرَةَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
İkinci (...يَغْشَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (زَاغَ) fi'li mâzı. (الْبَصَرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (طغى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

Cümleler:

(مَا زَاغَ الْبَصَرُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا طغى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

لَقَدْ رَاٰى مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (رَأى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Rasûle râci. (مِنْ آيَاتِ) câr-mecrur, (رَأى) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْكُبْرَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümleler:

(...رَأى) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

اَفَرَاَيْتُمُ اللّٰتَ وَالْعُزّٰى ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîrî. (فَ) âtıfa. (رَأَيْتُمُ) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّاتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْعُزَّى) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(...رَأَيْتُمُ) cümlesi, (أعرفتم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَمَنٰوةَ الثَّالِثَةَ الْاُخْرٰى ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنَاةَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الثَّالِثَةَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأُخْرَى) ikinci sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Âyet:21

اَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْاُنْثٰى ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (لَكُمُ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الذَّكَرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَهُ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْأُنثى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...لَكُمُ الذَّكَرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَهُ الْأُنثى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

تِلْكَ اِذًا قِسْمَةٌ ضِيزٰى ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إذاً) harfi cevâb. (قِسْمَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (ضِيزَى) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümle:

(...تِلْكَ إذاً قِسْمَةٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

اِنْ هِيَ اِلَّآ اَسْمَآءٌ سَمَّيْتُمُوهَآ اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ مَّآ اَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ ۭ اِنْ يَّتَّبِعُوْنَ اِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُ ۚ وَلَقَدْ جَاۗءَهُمْ مِّنْ رَّبِّهِمُ الْهُدٰى ۭ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(إنْ) nâfiye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (أسْمَاء) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَمَّيْتُمُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أنْتُمْ) fâilin tevkîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (آبَاءُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (أنزَلَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَا) câr-mecrur, (أنزَلَ) ye müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (سُلْطَانٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إن) nâfiye. (يَتَّبِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن)

un sübûtu. (وَ) fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (الظَّنَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (تَهْوَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الأَنفُسُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (هِمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْهُدَى) fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...إِنْ هِيَ إِلاَّ أَسْمَاء) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَمَّيْتُمُوهَا) cümlesi, (أَسْمَاء) nün sıfatı. Mahallen merfu.

(...مَا أَنزَلَ اللَّهُ بِهَا) cümlesi, (أَسْمَاء) nün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.

(...إِن يَتَّبِعُونَ إِلاَّ الظَّنَّ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...تَهْوَى الأَنفُسُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(جَاءهُم مِن رَبِّهِمُ الْهُدَى) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

أَمْ لِلْإِنسَانِ مَا تَمَنَّى ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında ve istifhâm inkâri ifâdeli. (لِلْإِنسَانِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (تَمَنَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

Cümleler:

(لِلْإِنسَانِ مَا تَمَنَّى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَمَنَّى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَى ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(فَ) ta'lîliyye. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْآخِرَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الْأُولَى) ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümle:

(...لِلَّهِ الْآخِرَةُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِى السَّمٰوَاتِ لاَ تُغْنِى شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا اِلاَّ مِنْ بَعْدِ اَنْ يَاْذَنَ اللّٰهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضٰى ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَمْ) haberiyye, kesretten kinâye, mübteda, mahallen merfu. (مِن مَلَكٍ) cârr-mecrur, (كَمْ) in temyîzi. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıfata müteallık. (لا) nâfiye. (تُغْنِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (شَفَاعَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إلاَّ) edâtı istisna. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, mahzuf müstesna olan (شَفَاعَةُ) takdîrindeki sıfata müteallık. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يَأْذَنَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَأْذَنَ) ye müteallık.

(أنْ يَأْذَنَ اللّٰهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (يَرْضَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümleler:

(...كَم مِن مَلَكٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ) cümlesi, (كَمْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَرْضَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

اِنَّ الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ لَيُسَمُّونَ الْمَلٰٓئِكَةَ تَسْمِيَةَ الْاُنْثٰى ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(إنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (يُسَمُّونَ), (يُؤْمِنُونَ) gibi. (المَلائِكَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَسْمِيَةَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الأُنثى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümleler:
(...إِنَّ الَّذِينَ لا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُسَمُّونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 28

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ ۖ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ ۖ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿٢٨﴾

Îrâbı:
(وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (بِهِ) cârr-mecrur, lafzan mecrur, mahallen merfu, muahhar mübteda olan (عِلْمٍ) e müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (إِنْ) nâfiye. (يَتَّبِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الظَّنَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (إِنَّ الظَّنَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (يُغْنِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الظَّنَّ) e râci. (مِنَ الْحَقِّ) cârr-mecrur, (يُغْنِي) ye müteallık. (شَيْئاً) mef'ûlü bih veya nâibun anil mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.
Cümleler:
(...مَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...إِن يَتَّبِعُونَ إِلاَّ الظَّنَّ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ الظَّنَّ لا يُغْنِي) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...لا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 29

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٢٩﴾

Îrâbı:
(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَعْرِضْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْ مَنْ) cârr-mecrur, (أَعْرِضْ) a müteallık. (تَوَلَّى) fi'li mâzı. (عَنْ ذِكْرِ) cârr-mecrur, (تَوَلَّى) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُرِدْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir

zamir (مَنْ) e âid. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (الْحَيَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...أعْرِضْ) cümlesi, (إن كانوا يتّبعون الظنّ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...تَوَلَّى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يُرِدْ إلاَّ الْحَيَاةَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

ذٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ ۚ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ
عَنْ سَبِيلِهٖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدٰى ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مَبْلَغُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْعِلْمِ) cârr-mecrur, (مَبْلَغُ) ya müteallık. (إنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَنْ) cârr-mecrur, (أعْلَمُ) ye müteallık. (ضَلَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (ضَلَّ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُوَ أعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى) geçen cümle gibi.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ مَبْلَغُهُم) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...إنَّ رَبَّكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ أعْلَمُ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...ضَلَّ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...هُوَ أعْلَمُ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Mahallen merfu.

(اهْتَدَى) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۙ لِيَجْزِىَ الَّذِينَ
اَسَٓاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِىَ الَّذِينَ اَحْسَنُوا بِالْحُسْنٰى ۚ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ) geçenkine ma'tuf, onun gibi. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَجْزِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَسَاؤُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَسَاؤُوا) ye müteallık. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (يَجْزِيَ) geçenkine ma'tuf, onun gibi. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَحْسَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْحُسْنَى) cârr-mecrur, (أَحْسَنُوا) ye müteallık.

(...أَنْ يَجْزِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf (ملك) takdîrindeki fi'le müteallık.

(...أَنْ يَجْزِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَسَاؤُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَحْسَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

اَلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ اِلَّا اللَّمَمَ ۭ اِنَّ
رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ ۭ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذْ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ
وَاِذْ اَنْتُمْ اَجِنَّةٌ فِي بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ ۚ فَلَا تُزَكُّوْٓا اَنْفُسَكُمْ ۭ
هُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقٰى ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, mahzuf (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, mahallen merfu veya geçen âyetteki ikinci ismi mavsulden bedel, mahallen mansub. (يَجْتَنِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كَبَائِرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْإِثْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْفَوَاحِشَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna. (اللَّمَمَ)

müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَاسِعُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَغْفِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (أَنشَأَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنَ الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (أَنشَأَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِذْ) geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَجِنَّةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي بُطُونِ) cârr-mecrur, (أَجِنَّةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (أُمَّهَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تُزَكُّوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وَ) fâili. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَنِ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (اتَّقَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...الَّذِينَ "هُمْ") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَجْتَنِبُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنشَأَكُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَنتُمْ أَجِنَّةٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لا تُزَكُّوا) cümlesi, (إن عزمت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...هُوَ أَعْلَمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(اتَّقَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

اَفَرَاَيْتَ الَّذِى تَوَلّٰى ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (فَ) isti'nâfiyye. (رَأَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِي) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَوَلَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid.

Cümleler:

(...رَأَيْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَوَلَّى) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

وَاَعْطٰى قَلِيلاً وَّاَكْدٰى ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَعْطَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (قَلِيلاً) mahzuf mef'ûlü bih veya mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَكْدَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid.

Cümleler:

(...أَعْطَى) ve (...أَكْدَى) cümleleri, geçen âyetteki (تَوَلَّى) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 35

اَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرٰى ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm inkârî. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِلْمُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْغَيْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid.

Cümleler:

(...عِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ) cümlesi, (رَأَيْتَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.
(...هُوَ يَرَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(يَرَى) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 36

اَمْ لَمْ يُنَبَّاْ بِمَا فِى صُحُفِ مُوسٰى ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında ve istifhâm inkârî ifâdeli. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُنَبَّأْ) fi'li muzâri, mechûl, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Nâibi fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبَّأْ) e müteallık. (فِي صُحُفِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümle:

(...لَمْ يُنَبَّأْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

وَاِبْرٰهِيمَ الَّذِى وَفّٰٓى ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اِبْرَاهِيمَ), (مُوسَى) ya ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (وَفَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid.

Cümle:

(وَفَّى) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

اَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(أَنْ) muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân –aslı (أَنَّهُ)–. (لا) nâfiye. (تَزِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَازِرَةٌ) mahzuf (نفس) takdîrindeki fâilin sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (وِزْرَ), (وَازِرَةٌ) ün mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُخْرَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder fetha.

(أَلَّا تَزِرُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (ذٰلِكَ) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

Cümle:

(لا تَزِرُ وَازِرَةٌ...) cümlesi, muhaffefe (أَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 39

وَاَنْ لَيْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلَّا مَا سَعٰى ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنْ) muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân –aslı (أَنَّهُ)–. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِلْاِنْسَانِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَا) masdariyye. (سَعَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْاِنْسَانِ) e râci.

(أَنْ لَيْسَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(مَا سَعَى) cümlesi, masdar te'vîlinde (لَيْسَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

Cümle:

(لَيْسَ لِلْإِنسَانِ...) cümlesi, muhaffefe (أَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 40

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّ سَعْيَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mercur. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يُرَى) fi'li muzâri, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (سَعْيَ) e râci.

(أَنَّ سَعْيَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde bir önceki âyetteki masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümle:

(سَوْفَ يُرَى) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 41

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (يُجْزَاهُ) fi'li muzâri, mechûl ve mef'ûlü. Nâibi fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانَ) e râci. (الْجَزَاءَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأَوْفَى) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(يُجْزَاهُ...) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 42

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (إِلَى رَبِّ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمُنتَهَى), (أَنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(أَنَّ إِلَى رَبِّكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde 38. âyetteki (أَلَّا تَزِرُ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 43

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَضْحَكَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (أَبْكَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

(أَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde 38. âyetteki (أَلاَّ تَزِرُ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...هُوَ أَضْحَكَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَضْحَكَ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَبْكَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 44

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri geçen âyetle aynı.

Âyet: 45

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الزَّوْجَيْنِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (الذَّكَرَ) bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْأُنْثَى) bedele ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(...أَنَّهُ خَلَقَ) cümlesi, masdar te'vîlinde 38. âyetteki (أَلاَّ تَزِرُ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümle:

(...خَلَقَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 46

مِنْ نُطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(مِن نُطفةٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (إذا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf cevâbına müteallık. (تُمْنَى) fi'li muzâri, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (نُطفةٍ) e râci.

Cümleler:

(...تُمْنَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إذا) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 47

وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرَىٰ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mahzuf mukaddem haberine müteallık. (النَّشْأَةَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأُخْرَىٰ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(...أنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ) cümlesi, masdar te'vîlinde 38. âyetteki (أَلَّا تَزِرُ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 48

وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 43. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 49

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرَىٰ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (رَبُّ) haber, merfu Raf alâmeti zamme. (الشِّعْرَىٰ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

(...أنَّهُ هُوَ رَبُّ) cümlesi, masdar te'vîlinde 38. âyetteki (أَلَّا تَزِرُ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümle:

(...هُوَ رَبُّ) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 50

وَأَنَّهُۥٓ أَهْلَكَ عَادًا ٱلْأُولَىٰ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَهْلَكَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَاداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأُولَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

(...أَنَّهُ أَهْلَكَ عَاداً) cümlesi, masdar te'vîlinde 38. âyetteki (أَلاَّ تَزِرُ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümle:

(...أَهْلَكَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 51

وَثَمُودَا فَمَآ أَبْقَىٰ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (ثَمُودَ), (عَاداً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَبْقَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümle:

(...أَبْقَى) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 52

وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا۟ هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْغَىٰ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَوْمَ) geçen mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن قَبْلُ) cârr ve mahallen mecrur, (أَهْلَكَ) ye müteallık. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (هُمْ) zamîri fasl. (أَظْلَمَ), (كَانُوا) nün haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَطْغَى) habere matuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümleler:

(...إِنَّهُمْ كَانُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 53, 54

وَالْمُؤْتَفِكَةَ اَهْوٰى ۙ ﴿٥٣﴾ فَغَشّٰيهَا مَا غَشّٰى ۚ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْمُؤْتَفِكَةَ) mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَهْوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) âtıfa. (غَشَّاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (غَشَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümleler:

(أَهْوَى) cümlesi, 50. âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...غَشَّاهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(غَشَّى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكَ تَتَمَارٰى ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (بِأَيِّ) cârr-mecrur, (تَتَمَارَى) ya müteallık. (آلَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَتَمَارَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümle:

(تَتَمَارَى) cümlesi, (...إن كانت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 56

هٰذَا نَذِيرٌ مِنَ النُّذُرِ الْاُولٰى ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (نَذِيرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ النُّذُرِ) cârr-mecrur, (نَذِيرٌ) a müteallık. (الْأُولَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümle:

(...هَذَا نَذِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57, 58

اَزِفَتِ الْاٰزِفَةُ ﴿٥٧﴾ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(أَزِفَتْ الْآزِفَةُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهَا) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mahzuf habere müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَاشِفَةٌ), (لَيْسَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...أَزِفَتْ الْآزِفَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَيْسَ لَهَا ... كَاشِفَةٌ) cümlesi, (الْآزِفَةُ) den hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

اَفَمِنْ هٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (فَ) isti'nâfiyye. (مِنْ هَذَا) cârr-mecrur, fi'li muzârî ve merfu olan (تَعْجَبُونَ) ye müteallık. (الْحَدِيثِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(تَعْجَبُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَضْحَكُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (تَبْكُونَ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...تَضْحَكُونَ) ve (لا تَبْكُونَ) cümleleri, geçen âyetteki cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 61

وَاَنْتُمْ سَامِدُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (سَامِدُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(أَنتُمْ سَامِدُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 62

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ﴿٦٢﴾ ﴿سجدة﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اسْجُدُوا) fi'li emr ve fâili. (لِلَّهِ) câr-mecrur, (اسْجُدُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili.

Cümleler:

(...اسْجُدُوا) cümlesi, (...إن أردتم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(اعْبُدُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

NECM SÛRESİNİN SONU

KAMER SÛRESİ

54. Sûredir

55 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾

Îrâbı:

(اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (انْشَقَّ الْقَمَرُ) fi'li mâzı ve fâili.

Cümleler:

(اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ...) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(انْشَقَّ الْقَمَرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

وَاِنْ يَرَوْا اٰيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اِنْ) harfi şart, câzim. (يَرَوْا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (آيَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُعْرِضُوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (وَ) âtıfa. (يَقُولُوا), (يُعْرِضُوا) ye ma'tuf, onun gibi. (سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ) mahzuf (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَرَوْا...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُعْرِضُوا...) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَقُولُوا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سِحْرٌ "هُوَ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 3

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَهْوَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُسْتَقِرٌّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...كَذَّبُوا) ve (...اتَّبَعُوا) cümleleri, geçen âyetteki (يُعْرِضُوا) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(كُلُّ أَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (مِنَ الْأَنْبَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِيهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُزْدَجَرٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...جَاءَهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مُزْدَجَرٌ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ) mahzuf (هي) takdîrindeki mübtedanın haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تُغْنِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) vasl için lafzanda mahzuf. (النُّذُرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...حِكْمَةٌ "هي") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا تُغْنِ النُّذُرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ ۘ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ اِلٰى شَيْءٍ نُكُرٍ ۙ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa, râbıta. (تَوَلَّ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَوَلَّ) ye müteallık. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَدْعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (و) vasl için mahzuf. (الدَّاعِ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) tahfîf için mahzuf. (اِلٰى شَيْءٍ) cârr-mecrur, (يَدْعُ) ye müteallık. (نُكُرٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تَوَلَّ عَنْهُمْ) cümlesi, (تنبّه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَدْعُ الدَّاعِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 7

خُشَّعًا اَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُوْنَ مِنَ الْاَجْدَاثِ كَاَنَّهُمْ
جَرَادٌ مُّنْتَشِرٌ ۙ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(خُشَّعًا), (يَخْرُجُوْنَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَبْصَارُ) sıfatı, müşebbehe olan (خُشَّعًا) nın fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَخْرُجُوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنَ الْأَجْدَاثِ) cârr-mecrur, (يَخْرُجُوْنَ) ye müteallık. (كَأَنَّهُمْ) harfi teşbîh ve ismi. (جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ) haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَخْرُجُوْنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ) cümlesi, (يَخْرُجُوْنَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 8

مُهْطِعِيْنَ اِلَى الدَّاعِ ۭ يَقُوْلُ الْكٰفِرُوْنَ هٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(مُهْطِعِينَ), (يَخْرُجُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِلَى الدَّاعِ) cârr-mecrur, bu hâle müteallık. (يَقُولُ الْكَافِرُونَ) fi'li muzâri ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمٌ عَسِرٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَقُولُ الْكَافِرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا يَوْمٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 9

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(كَذَّبَتْ) fi'li mâzı. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَوْمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa tafsîliyye. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَبْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَجْنُونٌ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (ازْدُجِرَ) fi'li mâzı. Nâibi fâili, müstetir zamir (نُوحٍ) a râci.

Cümleler:

(...كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبُوا) ve (...قَالُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...مَجْنُونٌ "هُوَ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(ازْدُجِرَ) cümlesi, (قَالُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (دَعَا) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نُوحٍ) a râci. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنِّي) harfi te'kîd ve mahallen

mansub olan ismi. (مَغْلُوبٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (انْتَصِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(...أَنِّي مَغْلُوبٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder harfi cerr ile mahallen mecrur. (دَعَا) ya müteallık.

Cümleler:

(...دَعَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...انْتَصِرْ) cümlesi, (تكرّم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

فَفَتَحْنَآ اَبْوَابَ السَّمَآءِ بِمَآءٍ مُنْهَمِرٍ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (فَتَحْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَبْوَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّمَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِمَاءٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مُنْهَمِرٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...فَتَحْنَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَفَجَّرْنَا الْاَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَآءُ عَلٰٓى اَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (فَجَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عُيُونًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (الْتَقَى) fi'li mâzı. (الْمَاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى أَمْرٍ) cârr-mecrur, (الْتَقَى) ya müteallık. (قَدْ) harfi tahkık. (قُدِرَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (أَمْرٍ) e râci.

Cümleler:

(...فَجَّرْنَا) ve (...الْتَقَى الْمَاءُ) cümleleri, geçen âyetteki cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(قَدْ قُدِرَ) cümlesi, (أَمْرٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 13

وَحَمَلْنَاهُ عَلٰى ذَاتِ اَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (حَمَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى ذَاتِ) câr-mecrur, (حَمَلْنَا) ye müteallık. (أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...حَمَلْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki (الْمَاءُ الْتَقَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِأَعْيُنِ) câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَزَاءً) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَنْ) câr-mecrur, (جَزَاءً) e müteallık. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (كُفِرَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e dolayısıyla Nûh'a râci.

Cümleler:

(...تَجْرِي) cümlesi, (ذَاتِ أَلْوَاحٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(كَانَ كُفِرَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كُفِرَ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 15

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (تَرَكْنَاهَا) fi'li mâzı ve fâili ile mef'ûlü. (آيَةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (هَلْ) harfi istifhâm. (مِنْ) harfi cerr zâid. (مُدَّكِرٍ) mübteda, mahallen merfu, lafzan mecrur. haberi mahzuf, (موجود) takdîrinde.

Cümleler:

(...تَرَكْنَاهَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَذَابِي) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نُذُر) isme ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...كَانَ عَذَابِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (يَسَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْقُرْآنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلذِّكْر) câr-mecrur, (يَسَّرْنَا) ye müteallık. (فَهَلْ مِن مُدَّكِرٍ) 15. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...يَسَّرْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هَلْ مِن مُدَّكِرٍ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِى وَنُذُرِ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(كَذَّبَتْ عَادٌ) fi'li mâzı ve fâili. (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُر) 16. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...كَذَّبَتْ عَادٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ عَذَابِي) cümlesi, (كَذَّبَتْ عَادٌ) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

اِنَّآ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِى يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) câr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (رِيحاً صَرْصَراً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فِي يَوْمِ) câr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...إِنَّا أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(تَنْزِعُ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رِيحاً) a râci. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَأَنَّهُمْ) harfi teşbîh ve ismi. (أَعْجَازُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...تَنْزِعُ) cümlesi, (رِيحاً) ın sıfatı. Mahallen mansub.

(...كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ) cümlesi, (النَّاسَ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 21

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 16. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 22

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 17. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 23

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(كَذَّبَتْ ثَمُودُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِالنُّذُرِ) cârr-mecrur, (كَذَّبَتْ) e müteallık.

Cümle:

(...كَذَّبَتْ ثَمُودُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

فَقَالُوٓا۟ أَبَشَرًا مِّنَّا وَٰحِدًا نَّتَّبِعُهُۥٓ ۜ إِنَّآ إِذًا لَّفِى
ضَلَٰلٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâm inkârî. (بَشَراً) mahzuf (نَتَّبِعُ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. (مِنَّا) cârr-mecrur, (بَشَراً) ın mahzuf birinci sıfatına müteallık. (وَاحِداً) ikinci sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَتَّبِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِذاً) edâtı cevâb. (لَ) harfi te'kîd. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (سُعُرٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَتَّبِعُ "بَشَراً") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...نَتَّبِعُهُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا إِذاً لَفِي ضَلَالٍ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

ءَأُلْقِىَ ٱلذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنۢ بَيْنِنَا ۖ بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (أُلْقِيَ) fi'li mâzı, mechûl. (الذِّكْرُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أُلْقِيَ) ye müteallık. (مِن بَيْنِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (كَذَّابٌ أَشِرٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أُلْقِيَ الذِّكْرُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ كَذَّابٌ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْاَشِرُ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (غَداً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنِ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (الْكَذَّابُ) haber, (الْأَشِرُ) ikinci haber veya sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...سَيَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنِ الْكَذَّابُ) cümlesi, (يَعْلَمُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Âyet: 27

اِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُرْسِلُوا) haberi, merfu. Raf alâmeti (وَ). (النَّاقَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِتْنَةً) mef'ûlü leh veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (فِتْنَةً) e müteallık. (فَ) âtıfa, râbıta. (ارْتَقِبْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (اصْطَبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(...إِنَّا مُرْسِلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ارْتَقِبْهُمْ) cümlesi, (تيقظ) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اصْطَبِرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

وَنَبِّئْهُمْ اَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شِرْبٍ مُحْتَضَرٌ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نَبِّئْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنَّ الْمَاءَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (قِسْمَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَيْنَهُمْ) zarf ve muzâfun ileyh.

(...أَنَّ الْمَاءَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (نَبِّئْ) in ikinci ve üçüncü mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (شِرْبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُحْتَضَرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(كُلُّ شِرْبٍ مُحْتَضَرٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (نَادَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (صَاحِبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (تَعَاطَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (صَاحِبَ) e râci. (فَ) âtıfa. (عَقَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (صَاحِبَ) e râci.

Cümleler:

(...نَادَوْا) cümlesi, (فتمادوا في ذلك) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَعَاطَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(عَقَرَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 16. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 31

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (صَيْحَةً وَاحِدَةً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (كَهَشِيمِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (الْمُحْتَظِرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:
(...إِنَّا أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...كَانُوا كَهَشِيمِ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 17. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 33

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:
(كَذَّبَتْ قَوْمُ) fi'li mâzı ve fâili. (لُوطٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِالنُّذُرِ) cârr-mecrur, (كَذَّبَتْ) e müteallık.
Cümle:
(...كَذَّبَتْ قَوْمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

إِنَّآ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا اِلَّآ اٰلَ لُوطٍ ۜ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ۙ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:
(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (حَاصِباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اِلَّا) edâtı istisna. (آلَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لُوطٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَجَّيْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِسَحَرٍ) cârr-mecrur, (نَجَّيْنَا) ye müteallık.
Cümleler:
(...إِنَّا أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...نَجَّيْنَاهُم) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَا ۚ كَذٰلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(نِعْمَةً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı veya mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (نِعْمَةً) e müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (جزاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (شَكَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...نَجْزِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(شَكَرَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

وَلَقَدْ اَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَنْذَرَهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (لُوط) a râci. (بَطْشَةَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (تَمَارَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالنُّذُرِ) cârr-mecrur, (تَمَارَوْا) a müteallık.

Cümleler:

(...أَنْذَرَهُم) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَمَارَوْا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهٖ فَطَمَسْنَآ اَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (رَاوَدُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَنْ ضَيْفِ) cârr-mecrur, (رَاوَدُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (طَمَسْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَعْيُنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَـ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (عَذَابِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نُذُر) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...رَاوَدُوهُ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...طَمَسْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ذُوقُوا) cümlesi, (إِن أصررتم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Şart cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, (طَمَسْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (صَبَّحَهُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (بُكْرَةً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...صَبَّحَهُم) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(فَـ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (عَذَابِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نُذُر) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...ذُوقُوا) cümlesi, (إِن أصررتم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 40

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 17. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 41

وَلَقَدْ جَآءَ اٰلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (آلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (النُّذُرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا كُلِّهَا فَاَخَذْنَاهُمْ اَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (نَا) ye müteallık. (كُلِّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) tevkîd, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَخَذْنَاهُمْ) âtıfa. (أَخْذَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. muzâfun ileyh ve sıfat, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...كَذَّبُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...أَخَذْنَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

اَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ اُولٰٓئِكُمْ اَمْ لَكُمْ بَرَآءَةٌ فِى الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (كُفَّارُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ أولئ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَمْ), (بَلْ) mânasında ve istifhâm ifâdeli. (لَكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (بَرَاءَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الزُّبُرِ) cârr-mecrur, (بَرَاءَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...كُفَّارُكُمْ خَيْرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَكُم بَرَاءَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında ve istifhâm ifâdeli. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (جَمِيعٌ مُنتَصِرٌ) haber ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَحْنُ جَمِيعٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 45

سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (يُهْزَمُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجَمْعُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (يُوَلُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الدُّبُرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُوَلُّونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ اَدْهٰى وَاَمَرُّ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(بَلِ) harfi idrâb intikâli. (السَّاعَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَوْعِدُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (السَّاعَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَدْهَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (أَمَرُّ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(السَّاعَةُ أَدْهَى...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 47

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الْمُجْرِمِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (سُعُرٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُسْحَبُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, (يُسْحَبُونَ) ye müteallık. (عَلَىٰ وُجُوهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (مَسَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَقَرَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha.

Cümleler:

(يُسْحَبُونَ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(ذُوقُوا...) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Âyet: 49

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُلَّ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَلَقْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِقَدَرٍ) cârr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık.

Cümleler:

(إِنَّا "خَلَقْنَا" كُلَّ شَيْءٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَاهُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

وَمَآ اَمْرُنَآ اِلاَّ وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أَمْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (وَاحِدَةٌ) mahzuf (مرة) takdîrindeki haberin sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَلَمْحٍ) cârr-mecrur, mahzuf (سريعة) takdîrindeki ikinci sıfata müteallık. (بِالْبَصَرِ) cârr-mecrur, (لَمْحٍ) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(...مَا أَمْرُنَا إِلاَّ وَاحِدَةٌ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

وَلَقَدْ اَهْلَكْنَآ اَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَهْلَكْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَشْيَاعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (هَلْ) harfi istifhâm. (مِن) harfi cerr zâid. (مُدَّكِرٍ) mübteda, mahallen merfu, lafzan mecrur. haberi mahzuf, (موجود) takdîrinde.

Cümleler:

(...أَهْلَكْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هَلْ مِن مُدَّكِرٍ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِى الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَعَلُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي الزُّبُرِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...كُلُّ شَيْءٍ) cümlesi, geçen âyetteki mukadder kasem cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...فَعَلُوهُ) cümlesi, (كُلُّ) nün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 53

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (مُسْتَطَرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...كُلُّ صَغِيرٍ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِى جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الْمُتَّقِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (فِي جَنَّاتٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (نَهَرٍ) matuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

فِى مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(فِي مَقْعَدِ) cârr-mecrur, geçen âyetteki cârr-mecrurdan bedel, îrâbı ve tealluku aynı. (صِدْقٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) nin mahzuf ikinci haberine müteallık. (مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ) muzâfun ileyh ve sıfat, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

KAMER SÛRESİNİN SONU

RAHMÂN SÛRESİ

55. Sûredir

78 Âyettir

Mekke de nâzil oldu

(Medine de nâzil olduğu da yazılmıştır)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2, 3, 4

اَلرَّحْمٰنُ ﴿١﴾ عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ ﴿٢﴾ خَلَقَ الْاِنْسَانَ ﴿٣﴾
عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(**الرَّحْمٰنُ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**عَلَّمَ الْقُرْآنَ**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (**الرَّحْمٰنُ**) ye râci. (**خَلَقَ الْاِنسَانَ**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (**الرَّحْمٰنُ**) ye râci. (**عَلَّمَهُ الْبَيَانَ**) fi'li mâzı ve iki mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (**الرَّحْمٰنُ**) ye râci.

Cümleler:

(...**الرَّحْمٰنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**عَلَّمَ**) cümlesi, (**الرَّحْمٰنُ**) nün haberi. Mahallen merfu.

(...**خَلَقَ**) cümlesi, (**الرَّحْمٰنُ**) nün ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...**عَلَّمَهُ**) cümlesi, (**الرَّحْمٰنُ**) nün üçüncü haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

اَلشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(**الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ**) mübteda ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (**بِحُسْبَانٍ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümle:

(**الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ**) cümlesi, îtirâziyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (النَّجْمُ وَالشَّجَرُ) mübteda ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (يَسْجُدَانِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نِ) un sübûtu. (ا) fâili.

Cümleler:

(النَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَسْجُدَانِ) cümlesi, (النَّجْمُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَالسَّمَآءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (السَّمَاءَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَفَعَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (وَضَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْمِيزَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...السَّمَاءَ "رَفَعَ") cümlesi, 4. âyetteki (عَلَّمَهُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...رَفَعَهَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...وَضَعَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 8

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (تَطْغَوْا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (و) fâili. (فِي الْمِيزَانِ) cârr-mecrur, (تَطْغَوْا) a müteallık.

(أَلَّا تَطْغَوْا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (لِ) ile mahallen mecrur. (وَضَعَ) ya müteallık.

Âyet: 9

وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) îtirâzıyye. (أَقِيمُوا) fi'li emr ve fâili. (الْوَزْنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْقِسْطِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تُخْسِرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْمِيزَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أَقِيمُوا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا تُخْسِرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَضَعَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لِلْأَنَامِ) cârr-mecrur, (وَضَعَ) ya müteallık.

Cümleler:

(...الْأَرْضَ "وَضَعَ") cümlesi, 7. âyetteki (وَضَعَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...وَضَعَهَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(فِيهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (فَاكِهَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (النَّخْلُ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذَاتُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَكْمَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...فِيهَا فَاكِهَةٌ) cümlesi, (الْأَرْضَ) dan hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 12

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْحَبُّ) geçen âyetteki mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذُو) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (الْعَصْفِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الرَّيْحَانُ) da aynı mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme.

Âyet: 13

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (بِأَيِّ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, merfu olan (تُكَذِّبَانِ) ye müteallık. (آلَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(بِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْاِنْسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن صَلْصَالٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (كَالْفَخَّارِ) cârr-mecrur, (صَلْصَالٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(خَلَقَ الْاِنْسَانَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

وَخَلَقَ الْجَآنَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْجَانَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن مَارِجٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (مِن نَارٍ) cârr-mecrur, (مَارِجٍ) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(خَلَقَ الْجَانَّ...) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 17

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(رَبُّ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَشْرِقَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (رَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ) geçenki gibi, ona ma'tuf.

Cümle:

(...رَبُّ "هُوَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 19

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(مَرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْبَحْرَيْنِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (يَلْتَقِيَانِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) fâili.

Cümleler:

(...مَرَجَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَلْتَقِيَانِ) cümlesi, (الْبَحْرَيْنِ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 20

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَرْزَخٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye. (يَبْغِيَانِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نِ) un sübûtu. (ا) fâili.

Cümleler:

(...بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ) cümlesi, (الْبَحْرَيْنِ) den veya (يَلْتَقِيَانِ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(لَا يَبْغِيَانِ) cümlesi, (الْبَحْرَيْنِ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 21

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 22

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(يَخْرُجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمَا) cârr-mecrur, (يَخْرُجُ) ye müteallık. (اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ) fâil ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 24

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَاتُ فِى الْبَحْرِ كَالْاَعْلَامِ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْجَوَارِ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. –(ي) mahzuf–. (الْمُنْشَاتُ) sıfat, merfu. (فِي الْبَحْرِ) cârr-mecrur, (الْجَوَارِ) ye müteallık. (كَالْأَعْلَامِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık.

Cümle:

(لَهُ الْجَوَارِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 26

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (فَانٍ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. –(ي) mahzuf–.

Cümle:

(كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

وَيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَبْقَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَجْهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذُو) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:
(...يَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 29

يَسْئَلُهُ مَنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِى شَاْنٍ ۚ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:
(يَسْأَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُلَّ) zarf olan (يَوْمٍ) e muzâf olduğu için îrâbını aldı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (فِي شَأْنٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:
(يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ فِي شَأْنٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 31

سَنَفْرُغُ لَكُمْ اَيُّهَ الثَّقَلَانِ ۚ ﴿٣١﴾

Îrâbı:
(سَ) harfi tenfîs. (نَفْرُغُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (نَفْرُغُ) ye müteallık. (أيُّ)

münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الثَّقَلَان) bedel, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...سَنَفْرُغُ لَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَيُّهَا الثَّقَلَان) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 33

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفُذُوا مِنْ اَقْطَارِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ فَانْفُذُوا ؕ لَا تَنْفُذُوْنَ اِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (مَعْشَرَ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجِنِّ وَالْاِنْسِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (اِنِ) harfi şart, câzim. (اسْتَطَعْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (أَنْ) masdariyye. (تَنْفُذُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْ أَقْطَارِ) cârr-mecrur, (تَنْفُذُوا) ye müteallık. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

(أَنْ تَنْفُذُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

(فَ) cevâbda vâkı. (انْفُذُوا) fi'li emr ve fâili. (لا) nâfiye. (تَنْفُذُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِسُلْطَانٍ) cârr-mecrur, (تَنْفُذُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...يَا مَعْشَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِ اسْتَطَعْتُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...انْفُذُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لا تَنْفُذُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 35

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(**يُرْسَلُ**) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (**عَلَيْكُمَا**) cârr-mecrur, (**يُرْسَلُ**) ye müteallık. (**شُوَاظٌ**) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مِنْ نَارٍ**) cârr-mecrur, (**شُوَاظٌ**) un mahzuf sıfatına müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**نُحَاسٌ**) nâibi fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (**فَ**) âtıfa. (**لَا**) nâfiye. (**تَنْتَصِرَانِ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**نِ**) un sübûtu. (**ا**) fâili.

Cümleler:

(...**يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(**لَا تَنْتَصِرَانِ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 37

فَاِذَا انْشَقَّتِ السَّمَآءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(**فَ**) isti'nâfiyye. (**إِذَا**) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf cevâbına müteallık. (**انْشَقَّتِ السَّمَاءُ**) fi'li mâzı ve fâili. (**فَ**) âtıfa. (**كَانَتْ**) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (**السَّمَاءُ**) ye râci. (**وَرْدَةً**) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**كَالدِّهَانِ**) cârr-mecrur, (**وَرْدَةً**) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(**إِذَا**) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...انشَقَّتِ السَّمَاء) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...كَانَتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, (رأيت أمراً هائلاً) takdîrinde.

Âyet: 38

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 39

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْئَلُ عَنْ ذَنْبِهٖٓ اِنْسٌ وَلَا جَآنٌّ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:
(فَ) âtıfa. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye. (يُسْأَلُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَن ذَنبِ) cârr-mecrur, (يُسْأَلُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنسٌ) nâibi fâil, merfu. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (جَانٌّ) nâibi fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:
(لا يُسْأَلُ عَن ذَنبِهِ إِنسٌ) cümlesi, mukadder şart ve cevâbı cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 41

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمٰهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِى وَالْاَقْدَامِ ﴿٤١﴾

Îrâbı:
(يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ) fi'li muzâri, mechûl ve nâibi fâili. (بِسِيمَي) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (يُؤْخَذُ) fi'li muzâri,

mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالنَّوَاصِي) cârr-mecrur, nâibi fâil. (وَ) âtıfa. (الْأَقْدَامِ) matuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ) cümlesi, geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 43

هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِى يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ۘ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (جَهَنَّمُ) haber, merfu. (الَّتِي) sıfat, mahallen merfu. (يُكَذِّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهَا) cârr-mecrur, (يُكَذِّبُ) ye müteallık. (الْمُجْرِمُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...هَذِهِ جَهَنَّمُ) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ اٰنٍ ۚ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(يَطُوفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَمِيمٍ آنٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...يَطُوفُونَ) cümlesi, (جَهَنَّمُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 45

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 46

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ جَنَّتَانِ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِمَنْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (خَافَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مَقَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَنَّتَانِ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...لِمَنْ خَافَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَافَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 48

ذَوَاتَآ اَفْنَانٍ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(ذَوَاتَا), (جَنَّتَانِ) nin sıfatı, merfu. Raf alâmeti (ا). (أَفْنَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 49

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 50

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:
(فِيهِمَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَيْنَانِ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz. (تَجْرِيَانِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) fâili.

Cümleler:
(...فِيهِمَا عَيْنَانِ) cümlesi, (جَنَّتَانِ) nin sıfatı. Mahallen merfu. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَجْرِيَانِ) cümlesi, (عَيْنَانِ) nin sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 51

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥١﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 52

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:
(فِيهِمَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن كُلِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَاكِهَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (زَوْجَانِ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümle:
(...فِيهِمَا مِن كُلِّ) cümlesi, (جَنَّتَانِ) nin sıfatı. Mahallen merfu. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 54

مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ فُرُشٍ بَطَآئِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ ۚ وَجَنَا
الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ۚ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:
(مُتَّكِئِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَىٰ فُرُشٍ) cârr-mecrur, bu hâle müteallık. (بَطَائِنُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ إِسْتَبْرَقٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) hâliyye. (جَنَى) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْجَنَّتَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (دَانٍ) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:
(مُتَّكِئِينَ "يتنعّمون") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ) cümlesi, (فُرُشٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(جَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 55

فَبِأَيِّ آلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 56

فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ ۙ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ
وَلَا جَآنٌّ ۚ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:
(فِيهِنَّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (قَاصِرَاتُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الطَّرْفِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَطْمِثْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنْسٌ) fâili, merfu. Raf alâmeti

zamme. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi tekîd için. (جَانٌّ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ) cümlesi, (قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 57

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 58

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(كَأَنَّهُنَّ) harfi teşbîh ve ismi. (الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ) haberi ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ) cümlesi, (قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 59

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 60

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(هَلْ) harfi istifhâm nefy ifâdeli. (جَزَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْإِحْسَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الْإِحْسَانُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:
(...**هَلْ جَزَاء**) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦١﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 62

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ۚ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:
(**وَ**) isti'nâfiyye. (**مِن دُون**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**هِمَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**جَنَّتَان**) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:
(**مِن دُونِهِمَا جَنَّتَان**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۙ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 64

مُدْهَآمَّتَانِ ۚ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:
(**مُدْهَامَّتَان**), (**جَنَّتَان**) nin sıfatı, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz.

Âyet: 65

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۚ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 66

فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(فِيهِمَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ) muahhar mübteda ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri (ا) ler. (ن) lar tenvinden ıvazlar.

Cümle:

(...فِيهِمَا عَيْنَانِ) cümlesi, (جَنَّتَانِ) nin sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 67

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 68

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(فِيهِمَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ) muahhar mübteda ve matufları, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...فِيهِمَا فَاكِهَةٌ) cümlesi, (جَنَّتَانِ) nin üçüncü sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 69

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 70

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(فِيهِنَّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (خَيْرَاتٌ حِسَانٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:
(...فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ) cümlesi, (جَنَّتَانِ) nin dördüncü sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 71

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧١﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 72

حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِى الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:
(حُورٌ), (خَيْرَاتٌ) dan bedel, merfu. (مَقْصُورَاتٌ) sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فِي الْخِيَامِ) câr-mecrur, (مَقْصُورَاتٌ) a müteallık.

Âyet: 73

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 74

لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَآنٌّ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı 56. âyetin sonuyla aynı, oraya bakınız.
Cümle:
(...لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اِنسٌ) cümlesi, (حُورٌ) un sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 75

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 76

مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(مُتَّكِئِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (عَلَىٰ رَفْرَفٍ) câr-mecrur, bu hâle müteallık. (خُضْرٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ) mecrûra ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(مُتَّكِئِينَ "يتنعّمون") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 77

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 13. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 78

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(تَبَارَكَ اسْمُ) fi'li mâzı ve fâili. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذِي), (رَبِّ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...تَبَارَكَ اسْمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

RAHMÂN SÛRESİNİN SONU

VÂKIA SÛRESİ

56. Sûredir

96 Âyettir

Mekke de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

﴿١﴾ اِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ

Îrâbı:

(**إِذَا**) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mukadder cevâbına müteallık. (**وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ**) fi'li mâzı ve fâili.

Cümleler:

(**وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ**...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(**إِذَا**) nin cevâbı mahzuf, (**خفضت أقواماً ورفعت أقواماً**) takdîrinde.

Âyet: 2

﴿٢﴾ لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ

Îrâbı:

(**لَيْسَ**) fi'li mâzı, nâkıs. (**لِوَقْعَتِ**) cârr-mecrur, (**لَيْسَ**) nin muahhar mahzuf haberine müteallık. (**هَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**كَاذِبَةٌ**), (**لَيْسَ**) nin ismi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(**لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ**) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

﴿٣﴾ خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ

Îrâbı:

(**خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ**), (**هي**) takdîrindeki mübtedanın haberleri, merfular.

Cümle:

(**خَافِضَةٌ** ...“**هي**”) cümlesi, isti'nâf beyâni veya cevâbın tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

﴿٤﴾ اِذَا رُجَّتِ الْاَرْضُ رَجًّا

Îrâbı:

(**اِذَا**) zarf, geçenkinden bedel, mahallen mansub. (**رُجَّتِ الْاَرْضُ**) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (**رَجًّا**) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(**رُجَّتِ الْاَرْضُ**...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 5

﴿٥﴾ وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**بُسَّتِ الْجِبَالُ**) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (**بَسًّا**) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(**بُسَّتِ الْجِبَالُ**...) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 6

﴿٦﴾ فَكَانَتْ هَبَاۤءً مُنْبَثًّا

Îrâbı:

(**فَ**) âtıfa. (**كَانَتْ**) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (**الْجِبَالُ**) e râci. (**هَبَاءً مُنْبَثًّا**) haber ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(**كَانَتْ هَبَاءً**...) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 7

﴿٧﴾ وَكُنْتُمْ اَزْوَاجًا ثَلٰثَةً

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**كُنْتُمْ**) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (**أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً**) haberi ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(**كُنْتُمْ أَزْوَاجًا**...) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 8

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye tefrî için. (أَصْحَابُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَيْمَنَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi istifhâm, ikinci mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ) geçenki gibi.

Cümleler:

(...أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَصْحَابُ) cümlesi, (أَصْحَابُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

وَأَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ) geçen âyetle aynı, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَصْحَابُ) cümlesi, (أَصْحَابُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10, 11, 12

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ﴿١٠﴾ أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿١١﴾

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (السَّابِقُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (السَّابِقُونَ) tevkîd, merfu. Raf alâmeti (و). (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الْمُقَرَّبُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (فِي جَنَّاتِ) cârr-mecrur, (الْمُقَرَّبُونَ) ye müteallık. (النَّعِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ) cümlesi, (السَّابِقُونَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 13, 14

ثُلَّةٌ مِنَ الْاَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ وَقَلِيلٌ مِنَ الْاٰخِرِينَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(**ثُلَّةٌ**), (**هُمْ**) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مِنَ الْأَوَّلِينَ**) cârr-mecrur, (**ثُلَّةٌ**) ün mahzuf sıfatına müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**قَلِيلٌ**), (**ثُلَّةٌ**) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مِنَ الْآخِرِينَ**) cârr-mecrur, mahzuf sıfata müteallık.

Cümle:

(...**ثُلَّةٌ** "**هُمْ**") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

عَلٰى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(**عَلٰى سُرُرٍ**) cârr-mecrur, evvelki âyetteki (**هُمْ**) takdîrindeki mübtedanın mahzuf ikinci haberine müteallık. (**مَوْضُونَةٍ**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 16

مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(**مُتَّكِئِينَ**) hâl, mansub. Nasb alâmeti (**ي**). (**عَلَيْهَا**) cârr-mecrur, bu hâle müteallık. (**مُتَقَابِلِينَ**) ikinci hâl, mansub. Nasb alâmeti (**ي**).

Âyet: 17

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(**يَطُوفُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (**عَلَيْهِمْ**) cârr-mecrur, (**يَطُوفُ**) ye müteallık. (**وِلْدَانٌ**) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مُخَلَّدُونَ**) sıfat, merfu. Raf alâmeti (**و**).

Cümle:

(...**يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ**) cümlesi, (**مُتَقَابِلِينَ**) nin zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 18

بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(**بِأَكْوَابٍ**) cârr-mecrur, (**يَطُوفُ**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**أَبَارِيقَ**) matuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**كَأْسٍ**) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**مِنْ مَعِينٍ**) cârr-mecrur, (**كَأْسٍ**) nin mahzuf sıfatına müteallık.

Âyet: 19

لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(**لَا**) nâfiye. (**يُصَدَّعُونَ**) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (**نَ**) un sübûtu. (**و**) nâibi fâili. (**عَنْهَا**) cârr-mecrur, (**يُصَدَّعُونَ**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**لَا**) nâfiye. (**يُنْزِفُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**نَ**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümleler:

(**لَا يُصَدَّعُونَ**...) cümlesi, (**كَأْسٍ**) den hâl. Mahallen mansub.

(**لَا يُنْزِفُونَ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 20

وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**فَاكِهَةٍ**), (**أَكْوَابٍ**) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**مِمَّا**) cârr-mecrur, (**فَاكِهَةٍ**) in mahzuf sıfatına müteallık. (**يَتَخَيَّرُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**نَ**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümle:

(**يَتَخَيَّرُونَ**) cümlesi, (**مَا**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَحْمٍ), (أَكْوَابٍ) e ma'tuf, (طَيْرٍ) muzâfun ileyh, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (مِمَّا) cârr-mecrur, (لَحْمٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (يَشْتَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümle:

(يَشْتَهُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22, 23

وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٢﴾ كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (حُورٌ عِينٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. Mukaddem haberi, (لَهُمْ) takdîrindeki cârr-mecrurun mualleki. (كَأَمْثَالِ) cârr-mecrur, (حُورٌ) un mahzuf ikinci sıfatına müteallık. (اللُّؤْلُؤِ) muzâfun ileyh, (الْمَكْنُونِ) sıfat, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 24

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(جَزَاءً) mef'ûlü leh veya mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِمَا) cârr-mecrur, (جَزَاءً) e müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 25

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (يَسْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَسْمَعُونَ) ye müteallık. (لَغْوًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (تَأْثِيمًا) mef'ûle matuf, mansub.

Cümle:

(...**لا يَسْمَعُونَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

اِلاَّ قِيلاً سَلاَمًا سَلاَمًا ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(**إلاَّ**) edâtı istisna. (**قِيلاً**) müstesna, (**سَلاماً**) bedel, (**سَلاماً**) tevkîd, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Âyet: 27

وَاَصْحَابُ الْيَمِينِ مَآ اَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 8. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 28, 29

فِى سِدْرٍ مَخْضُودٍ ﴿٢٨﴾ وَطَلْحٍ مَنْضُودٍ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(**فِي سِدْرٍ**) cârr-mecrur, (**هُمْ**) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (**مَخْضُودٍ**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**وَ**) âtıfa. (**طَلْحٍ مَنضُودٍ**) ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...**فِي سِدْرٍ** "**هُمْ**") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30, 31

وَظِلٍّ مَمْدُودٍ ﴿٣٠﴾ وَمَآءٍ مَسْكُوبٍ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**ظِلٍّ مَمْدُودٍ**) ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (**وَ**) âtıfa. (**مَاءٍ مَسْكُوبٍ**) geçenki gibi.

Âyet: 32, 33

وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾ لاَ مَقْطُوعَةٍ وَلاَ مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (فَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ) ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (لا) nâfiye. (مَقْطُوعَةٍ), (فَاكِهَةٍ) in sıfatı, (وَ) âtıfa. (لا) mükerrer. (مَمْنُوعَةٍ) ma'tuf, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 34, 35

وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾ إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنْشَاءً ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (فُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ) ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنْشَأْنَاهُنَّ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِنْشَاءً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْشَأْنَاهُنَّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 36, 37

فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ﴿٣٦﴾ عُرُبًا أَتْرَابًا ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُنَّ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (أَبْكَاراً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عُرُباً أَتْرَاباً), (أَبْكَاراً) ın sıfatları, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...جَعَلْنَاهُنَّ) cümlesi, geçen âyetteki (أَنْشَأْنَاهُنَّ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 38

لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(لِأَصْحَابِ) cârr-mecrur, (أَنْشَأْنَا) ye müteallık. (الْيَمِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 39, 40

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾ وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(ثُلَّةٌ), (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الْأَوَّلِينَ) cârr-mecrur, (ثُلَّةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (ثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ) geçenki gibi, ona ma'tuf.

Cümle:

(...ثُلَّةٌ "هُمْ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ ۙ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ۙ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 8. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 42, 43

فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ۙ ﴿٤٢﴾ وَظِلٍّ مِنْ يَحْمُومٍ ۙ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(فِي سَمُومٍ) cârr-mecrur, (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (حَمِيمٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ظِلٍّ) ma'tuf, mecrur. (مِن يَحْمُومٍ) cârr-mecrur, (ظِلٍّ) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(...فِي سَمُومٍ "هُمْ") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (بَارِدٍ), (ظِلٍّ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لا) mükerrer. (كَرِيمٍ), (بَارِدٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 45

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ ۚ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُتْرَفِينَ), (كَانُوا) nün haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...إِنَّهُمْ كَانُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 46

وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يُصِرُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى الْحِنْثِ) câr-mecrur, (يُصِرُّونَ) ye müteallık. (الْعَظِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...كَانُوا يُصِرُّونَ) cümlesi, geçen âyetteki (كَانُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يُصِرُّونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 47

وَكَانُوا يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أ) istifhâm inkârî. (إِذَا) zarf, mahallen mansub. (مِتْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُرَاباً وَعِظَاماً) haber ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (أ) istifhâm inkârî. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مَبْعُوثُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...كَانُوا يَقُولُونَ) cümlesi, bir önceki âyetteki (كَانُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(...مِتْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...كُنَّا تُرَاباً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

أَوَ آبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(أَ) istifâm inkârî. (وَ) âtıfa. (آبَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَوَّلُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و). Haberi mahzuf, (مَبْعُوثُونَ) takdîrinde.

Cümle:

(...آبَاؤُنَا) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ الْأَوَّلِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (وَ) âtıfa. (الْآخِرِينَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ الْأَوَّلِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 50

لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(لَ) harfi te'kîd. (مَجْمُوعُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (إِلَىٰ مِيقَاتِ) cârr-mecrur, (مَجْمُوعُونَ) ye müteallık. (يَوْمٍ) muzâfun ileyh, (مَعْلُومٍ) sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 51

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ) bedeller, merfular. Raf alâmetleri (و) lar.

Cümleler:

(...إِنَّكُمْ) cümlesi, bir önceki âyetteki (إِنَّ الْأَوَّلِينَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(أَيُّهَا الضَّالُّونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

لَآكِلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زَقُّومٍ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(لَ) harfi te'kîd. (آكِلُونَ) geçen âyetteki (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (مِن شَجَرٍ) cârr-mecrur, (آكِلُونَ) ye müteallık. (مِن زَقُّومٍ) cârr-mecrur, (شَجَرٍ) in mahzuf sıfatına müteallık.

Âyet: 53

فَمَالِـُٔونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَالِؤُونَ), (آكِلُونَ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (مِنْهَا) cârr-mecrur, (مَالِؤُونَ) ye müteallık. (الْبُطُونَ), (مَالِؤُونَ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Âyet: 54

فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (شَارِبُونَ) de (آكِلُونَ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ) cârr-mecrurlar, (شَارِبُونَ) ye müteallıklar.

Âyet: 55

فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (شَارِبُونَ) de (آكِلُونَ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (شُرْبَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْهِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 56

هٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (نُزُلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدِّينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...هَذَا نُزُلُهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 57

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (خَلَقْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa, râbıta. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (تُصَدِّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَاكُمْ) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(تُصَدِّقُونَ) cümlesi, (تَنَبَّهوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 58

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (فَ) isti'nâfiyye. (رَأَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü, mahallen mansub. (تُمْنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...رَأَيْتُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تُمْنُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

ءَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُۥٓ أَمْ نَحْنُ ٱلْخَٰلِقُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَخْلُقُونَهُ) fi'li muzârî, fâili ve mef'ûlü. (أَمْ), (بَلْ) mânasında. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (الْخَالِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(أَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ...) cümlesi, (رَأَيْتُم) un ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(تَخْلُقُونَهُ...) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(نَحْنُ الْخَالِقُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ ٱلْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (قَدَّرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمَوْتَ) mef'ûlü bih, mansub. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (نَحْنُ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مَسْبُوقِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(نَحْنُ قَدَّرْنَا...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(قَدَّرْنَا...) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(مَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَٰلَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِى مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(عَلٰى) harfi cerr. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (نُبَدِّلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (أمْثَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أنْ نُبَدِّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مَسْبُوقِينَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (نُنْشِئَ), (نُبَدِّلَ) gibi, ona ma'tuf. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي مَا) cârr-mecrur, (نُنْشِئَ) ye müteallık. (لا) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...أنْ نُنْشِئَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümle:

(لا تَعْلَمُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 62

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْاَةَ الْاُولٰى فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمْتُمُ) fi'li mâzı ve fâili. (النَّشْاَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْاُولٰى) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (فَ) âtıfa, râbıta. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (تَذَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...عَلِمْتُمُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, (تَنَبَّهُوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

اَفَرَاَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (فَ) isti'nâfiyye. (رَأَيْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَحْرُثُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümle:

(تَحْرُثُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 64

ءَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُۥٓ أَمْ نَحْنُ ٱلزَّٰرِعُونَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 59. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 65

لَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَٰهُ حُطَٰمًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(**لَوْ**) harfi imtinâ. (**نَشَاء**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**نحن**) (mütekellim muazzam). (**لَ**) harfi te'kîd, (**لَوْ**) in cevâbında vâkı. (**جَعَلْنَاهُ**) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (**حُطَاماً**) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**فَ**) âtıfa. (**ظَلْتُمْ**) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (**تَفَكَّهُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümleler:

(...**نَشَاء**) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...**جَعَلْنَاهُ**) cümlesi, (**لَوْ**) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...**ظَلْتُمْ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(**تَفَكَّهُونَ**) cümlesi, (**ظَلْتُمْ**) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 66, 67

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ﴿٦٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**لَ**) harfi te'kîd. (**مُغْرَمُونَ**), (**إِنَّ**) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (**و**). (**بَلْ**) harfi idrâb intikâlî. (**نَحْنُ**) mübteda, mahallen merfu. (**مَحْرُومُونَ**) haberi, merfu. Raf alâmeti (**و**).

Cümleler:

(...**إِنَّا لَمُغْرَمُونَ**) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, (**تَفَكَّهُونَ**) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(**نَحْنُ مَحْرُومُونَ**) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

أَفَرَءَيْتُمُ الْمَآءَ الَّذِى تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 58. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 69

ءَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 59. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 70

لَوْ نَشَآءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(**لَوْ**) harfi imtinâ. (**نَشَاءُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**نحن**) (mütekellim muazzam). (**جَعَلْنَاهُ**) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (**حُطَاماً**) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**فَ**) âtıfa, râbıta. (**لَوْلَا**) harfi tahdîd. (**تَشْكُرُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**نَ**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümleler:

(...**نَشَاءُ**) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...**جَعَلْنَاهُ**) cümlesi, (**لَوْ**) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(**تَشْكُرُونَ**) cümlesi, (**تنبّهوا**) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

أَفَرَءَيْتُمُ النَّارَ الَّتِى تُورُونَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 58. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 72

ءَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَآ أَمْ نَحْنُ الْمُنشِـُٔونَ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:
Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 59. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 73

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:
(نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (جَعَلْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا) ikinci mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لِلْمُقْوِينَ) cârr-mecrur, (مَتَاعًا) a müteallık.

Cümleler:
(...نَحْنُ جَعَلْنَاهَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلْنَاهَا) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 74

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:
(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَبِّحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (باسْمِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْعَظِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:
(...سَبِّحْ) cümlesi, (إن كانت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 75

فَلَآ أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:
(فَ) isti'nâfiyye. (لا) nâfiye veya zâide. (أُقْسِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِمَوَاقِعِ) cârr-mecrur, (أُقْسِمُ) ye müteallık. (النُّجُومِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:
(...أُقْسِمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 76

وَاِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(وَ) îtirâzıyye. (**إِنَّهُ**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (**قَسَمٌ**), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**لَوْ**) harfi imtinâ. (**تَعْلَمُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (**عَظِيمٌ**), (**قَسَمٌ**) ün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...**إِنَّهُ لَقَسَمٌ**) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...**لَوْ تَعْلَمُونَ**) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(**لَوْ**) in cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 77, 78

اِنَّهُ لَقُرْاٰنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾ فِى كِتَابٍ مَكْنُونٍ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(**إِنَّهُ**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (**قُرْآنٌ كَرِيمٌ**) haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (**فِي كِتَابٍ**) cârr-mecrur, (**قُرْآنٌ**) ün mahzuf ikinci sıfatına müteallık. (**مَكْنُونٍ**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...**إِنَّهُ لَقُرْآنٌ**) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 79

لَا يَمَسُّهُۤ اِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(**لا**) nâfiye. (**يَمَسُّهُ**) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (**إِلَّا**) edâtı istisna ve hasr. (**الْمُطَهَّرُونَ**) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(**لا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ**) cümlesi, (**قُرْآنٌ**) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 80

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(تَنْزِيلٌ) mukadder (هو) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (تَنْزِيلٌ) e müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...تَنْزِيلٌ "هو") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 81

أَفَبِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَنتُم مُّدْهِنُونَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî veya tevbîhi. (فَ) isti'nâfiyye. (بِهَٰذَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُدْهِنُونَ) ye müteallık. (أَنتُم) mübteda, mahallen merfu. (الْحَدِيثِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(أَنتُم مُّدْهِنُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَجْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رِزْقَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تُكَذِّبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde ikinci mef'ûl. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...تَجْعَلُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (مُدْهِنُونَ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.

(تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 83

فَلَوْلَآ إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (إِذَا) zarf, mahallen mansub. (بَلَغَتِ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir mukadder (النفس) e râci. (الْحُلْقُومَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:
(بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 84

وَأَنتُمْ حِينَئِذٍ تَنظُرُونَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:
(وَ) hâliyye. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (حِينَئِذٍ) zarf, zarfa muzâf, mahallen mansub. (تَنظُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(أَنتُمْ حِينَئِذٍ تَنظُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(تَنظُرُونَ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 85

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنكُمْ وَلَٰكِن لَّا تُبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:
(وَ) hâliyye veya îtirâzıyye. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أَقْرَبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَيْهِ) ile (مِنكُمْ) cârr-mecrurlar, (أَقْرَبُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَٰكِن) harfi istidrâk. (لا) nâfiye. (تُبْصِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(نَحْنُ أَقْرَبُ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لا تُبْصِرُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (تَنظُرُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 86

فَلَوْلَا إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:
(فَ) isti'nâfiyye. (لَوْلا) harfi tahdîd. (إِن) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (غَيْرَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَدِينِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:
(إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 87

تَرْجِعُونَهَآ إِنْ كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(تَرْجِعُونَهَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...تَرْجِعُونَهَا) cümlesi, (إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ) takdîrindeki birinci mukadder şartın cevâbının tefsîri. Îrâbda yeri yok.

(إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 88

فَأَمَّآ إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye, tefrîiyye. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir ölüye râci. (مِنَ الْمُقَرَّبِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümle:

(كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 89

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(فَ) cevâbda vâkı. (رَوْحٌ) muahhar mübteda. Haberi (لَهُ) takdîrindeki cârr-mecrurun mahzuf muallakı. (وَ) âtıfa. (رَيْحَانٌ) ma'tuf, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (جَنَّةُ) de bu mübtedaya ma'tuf, merfu. (نَعِيمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...رَوْحٌ "لَهُ") cümlesi, (أَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 90

وَاَمَّآ اِنْ كَانَ مِنْ اَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir ölüye râci. (مِن أَصْحَابِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْيَمِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...كَانَ مِن أَصْحَابِ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 91

فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ اَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (سَلَامٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِنْ أَصْحَابِ) cârr-mecrur, (مقرر) takdîrindeki sıfata müteallık. (الْيَمِينِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...سَلَامٌ لَكَ) cümlesi, (أَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 92

وَاَمَّآ اِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّآلِّينَ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir ölüye râci. (مِنَ الْمُكَذِّبِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (الضَّالِّينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 93, 94

فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾ وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (نُزُلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf, (لَهُ) takdîrindeki cârr-mecrurun müteallıkı. (مِنْ حَمِيمٍ) cârr-mecrur, mahzuf (نُزُلٌ) takdîrindeki bedele müteallık. (وَ) âtıfa. (تَصْلِيَةُ), (نُزُلٌ) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَحِيمٍ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...نُزُلٌ "لَهُ") cümlesi, (أَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 95

إِنَّ هٰذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّ هٰذَا) harfi te'kîd ve ismi. (لَ) harfi te'kîd. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (حَقُّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْيَقِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّ هَذَا لَهُوَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ حَقُّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 96

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 74. âyetle aynı, oraya bakınız.

VÂKIA SÛRESİNİN SONU

HADÎD SÛRESİ

57. Sûredir

29 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

Îrâbı:

(سَبَّحَ) fi'li mâzı. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (سَبَّحَ) ya müteallık. (مَا) ismi masvul, fâil, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ الْعَزِيزُ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 2

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۚ يُحْيِ وَيُمِيتُ ۚ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (يُحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (يُمِيتُ) fi'li muzâri, ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâilleri, müstetir zamirler Allâh'a râciler. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحْيِي) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...يُمِيتُ) ve (هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 3

هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ) haber ve ma'tufları, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَلِيمٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...هُوَ الْأَوَّلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

هُوَ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ ۜ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى الْاَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۜ وَهُوَ مَعَكُمْ اَيْنَ مَا كُنْتُمْ ۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي سِتَّةِ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (أَيَّامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (اسْتَوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (عَلَى الْعَرْشِ) cârr-mecrur, (اسْتَوَى) ye müteallık. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَلِجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَلِجُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا يَخْرُجُ مِنْهَا), (مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa.

(مَا يَنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ), (مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (مَا يَعْرُجُ فِيهَا), (مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مَعَ) zarf, mansub. mahzuf habere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَيْنَ مَا) ismi şart, câzim, zarf, mahallen mansub. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, tâm ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (بَصِيرٌ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَوَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَلِجُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَخْرُجُ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَنزِلُ) cümlesi, üçüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْرُجُ) cümlesi, dördüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ مَعَكُمْ) cümlesi, geçen isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كُنتُمْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.
(اللَّهُ ... بَصِيرٌ) cümlesi, (هُوَ مَعَكُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَعْمَلُونَ) cümlesi, beşinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۭ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechûl ve merfu olan (تُرْجَعُ) ya müteallık. (الأُمُورُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...لَهُ مُلْكُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُرْجَعُ الأُمُورُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ ۖ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يُولِجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (اللَّيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي النَّهَارِ) cârr-mecrur, (يُولِجُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (عَلِيمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِذَاتِ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (الصُّدُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يُولِجُ اللَّيْلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُولِجُ النَّهَارَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ عَلِيمٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ ۖ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(آمِنُوا) fi'li emr ve fâii. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رَسُولِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنْفِقُوا) fi'li emr ve fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (أَنْفِقُوا) ya müteallık. (جَعَلَكُمْ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مُسْتَخْلَفِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهِ) cârr-mecrur, (مُسْتَخْلَفِينَ) ye müteallık. (فَ) ta'lîliyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (أَنْفَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجْرٌ كَبِيرٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...آمِنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْفِقُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَنفَقُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ أَجْرٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ۚ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا
بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لا) nâfiye. (تُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (تُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (الرَّسُولُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَدْعُوكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الرَّسُولُ) e râci. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (تُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (تُؤْمِنُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ تُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَدْعُوا) ye müteallık.

(وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَخَذَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) e râci. (مِيثَاقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ) haber, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مَا لَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا تُؤْمِنُونَ) cümlesi, (لَكُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(...الرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...يَدْعُوكُمْ) cümlesi, (الرَّسُولُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...أَخَذَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, (فبادروا إلي الإيمان به) takdîrinde.

Âyet: 9

هُوَ الَّذِى يُنَزِّلُ عَلٰى عَبْدِهٖٓ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ ۭ وَاِنَّ اللّٰهَ بِكُمْ لَرَءُوْفٌ رَحِيْمٌ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(**هُوَ الَّذِي**) mübteda ve haber, mahallen merfular. (**يُنَزِّلُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**الَّذِي**) ye âid. (**عَلٰى عَبْدِ**) cârr-mecrur, (**يُنَزِّلُ**) ye müteallık. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ**) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri kesreler. (**لِ**) harfi ta'lîl ve cerr. (**يُخْرِجَ**) fi'li muzâri, gizli (**أنْ**) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (**الَّذِي**) ye âid. (**كُم**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**مِنَ الظُّلُمَاتِ إلَى النُّور**) cârr-mecrurlar, (**يُخْرِجَ**) ye müteallıklar.

(**أنْ يُخْرِجَكُم**) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (**يُنَزِّلُ**) ye müteallık.

(**وَ**) âtıfa. (**إنَّ اللّٰهَ**) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (**بِكُمْ**) cârr-mecrur, (**إنَّ**) nin haberi ve merfu olan (**رَءُوفٌ**) e müteallık. (**لَ**) harfi te'kîd. (**رَحِيمٌ**) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...**هُوَ الَّذِي**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**يُنَزِّلُ**) cümlesi, (**الَّذِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(**إنَّ اللّٰهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ**) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَمَا لَكُمْ اَلَّا تُنْفِقُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ لَا يَسْتَوِى مِنْكُمْ مَنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ ۭ اُولٰٓئِكَ اَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ اَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا ۭ وَكُلًّا وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى ۭ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(**وَ**) isti'nâfiyye. (**مَا**) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (**لَكُمْ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**أنْ**) harfi masdar ve nasb. (**لا**) nâfiye. (**تُنفِقُوا**) fi'li

muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (تُنفِقُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَلاَّ تُنفِقُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr ile mahallen mecrur. Mahzuf hâle müteallık.

(وَ) hâliyye. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِيرَاثُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (لاَ) nâfiye. (يَسْتَوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنكُم) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen mansub. (أَنفَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَنفَقَ) ye müteallık. (الْفَتْحِ) muzâun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قَاتَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَعْظَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (دَرَجَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (أَعْظَمُ) ye müteallık. (أَنفَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن بَعْدُ) cârr ve mahallen mecrur, (أَنفَقُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (قَاتَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كُلاًّ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَعَدَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (الْحُسْنَى) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَبِيرٌ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وا) fâili.

Cümleler:

(مَا لَكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لِلَّهِ مِيرَاثُ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لا يَسْتَوِي مِنكُم مَنْ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(أَنفَقَ...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(قَاتَلَ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(أَنفَقُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(قَاتَلُوا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(وَعَدَ اللَّهُ...) cümlesi, (أُولَئِكَ أَعْظَمُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (ذَا) ismi işâret, haber, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (يُقْرِضُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (اللّٰهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. (قَرْضاً حَسَناً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) sebebiyye. (يُضَاعِفَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُ) cârr-mecrur, (يُضَاعِفَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجْرٌ كَرِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(...أَنْ يُضَاعِفَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُقْرِضُ) nun cevâbında vâkı. Îrâbda yeri yok.

Cümleler:

(...مَنْ ذَا الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُقْرِضُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُ أَجْرٌ) cümlesi, (يُضَاعِفَهُ) cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 12

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنَاتِ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَسْعَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نُورُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti

fetha. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بِأَيْمَانِ) cârr-mecrur, (يَسْعَى) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بُشْرَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَنَّاتٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. (خَالِدِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُوَ) zamîri fasl. (الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...تَرَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَسْعَى نُورُهُم) cümlesi, (الْمُؤْمِنِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...بُشْرَاكُمُ) cümlesi, (تقول) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا
نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا ۖ
فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَّهُ بَابٌ ۖ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ
مِن قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, geçen âyettekinden bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ) fi'li muzâri ve fâili. (وَ) âtıfa. (الْمُنَافِقَاتُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَقُولُ) ye müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (انظُرُونَا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (نَقْتَبِسْ) fi'li muzâri, emrin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِن نُّورِ) cârr-mecrur, (نَقْتَبِسْ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (ارْجِعُوا) fi'li emr ve fâili. (وَرَاءَ) zarf, mansub. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (الْتَمِسُوا) fi'li

emr ve fâili. (نُوراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (ضُرِبَ) fi'li mâzı, mechûl. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِسُورٍ) cârr-mecrur, nâibi fâil. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (بَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَاطِنُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِيهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الرَّحْمَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (ظَاهِرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قِبَلِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْعَذَابُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...انظُرُونَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(نَقْتَبِسْ) cümlesi, mukadder şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(قِيلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(ارْجِعُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(...الْتَمِسُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...ضُرِبَ) cümlesi, (فَرْجِعُوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُ بَابٌ) cümlesi, (سُورٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ) cümlesi, (بَابٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...فِيهِ الرَّحْمَةُ) cümlesi, (بَاطِنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(ظَاهِرُهُ مِن قِبَلِهِ الْعَذَابُ) cümlesi, (بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(مِن قِبَلِهِ الْعَذَابُ) cümlesi, (ظَاهِرُ) nun haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 14

يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ ۖ قَالُوا بَلَىٰ وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ
أَنفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ
أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(يُنَادُونَهُمْ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (أ) istifhâm teaccübi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نَكُن) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (نحن). (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَكُن) ün mahzuf haberine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلَى) harfi cevâb. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّكُمْ) harfi istidrâk ve ismi. (فَتَنتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَرَبَّصْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (ارْتَبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (غَرَّتْكُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْأَمَانِيُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (جَاءَ أَمْرُ) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (غَرَّكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (غَرُّ) ya müteallık. (الْغَرُورُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ جَاءَ أَمْرُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (غَرَّتْ) e müteallık.

(...أَنْ غَرَّكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...يُنَادُونَهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...أَلَمْ نَكُن مَعَكُمْ) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ) cümlesi, (أَلَمْ نَكُن مَعَكُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...فَتَنتُمْ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَرَبَّصْتُمْ) ve (...ارْتَبْتُمْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

Âyet: 15

فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ
مَأْوَاكُمُ النَّارُ ۖ هِيَ مَوْلَاكُمْ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يُؤْخَذُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (يُؤْخَذُ) ye müteallık. (فِدْيَةٌ) nâibi fâil, merfu. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (يُؤْخَذُ) ye müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَأْوَى) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّارُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (مَوْلَى) haber, merfu.

Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (الْمَصِيرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(الْيَوْمَ لا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَأْوَاكُمُ النَّارُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...هِيَ مَوْلَاكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(بِئْسَ الْمَصِيرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

اَلَمْ يَاْنِ لِلَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ ۙ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْاَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ ۜ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâmî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَأْنِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَأْنِ) ye müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَخْشَعَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُلُوبُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ تَخْشَعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَأْنِ) nin fâili. Mahallen merfu.

(لِذِكْرِ) cârr-mecrur, (تَخْشَعَ) ya müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (ذِكْرِ) ye ma'tuf, mahallen mecrur. (نَزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مِنَ الْحَقِّ) cârr-mecrur, temyîz veya (نَزَلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, (تَخْشَعَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (كَالَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَكُونُوا) nün mahzuf haberine müteallık.

(...أَنْ لا يَكُونُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(أُوتُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ قَبْلُ) cârr mahallen mecrur, (أُوتُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (طَالَ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (طَالَ) ye müteallık. (الْأَمَدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (قَسَتْ) fi'li mâzı. (قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كَثِيرٌ), (ناس) takdîrindeki mübtedanın

sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, sıfata müteallık. (فَاسِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...يَأْنِ لِلَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَزَلَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...طَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَسَتْ قُلُوبُهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

اِعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ يُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۭ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ
الْاٰيٰتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُحْيِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (الْأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَلِمُوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَدْ) harfi tahkık. (بَيَّنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (بَيَّنَّا) ye müteallık. (الْآيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَعَلَّكُمْ) harfi teraccî ve mahallen mansub olan ismi. (تَعْقِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اعْلَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحْيِ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...قَدْ بَيَّنَّا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 18

اِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ وَاَقْرَضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ اَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (وَ) âtıfa. (الْمُصَّدِّقَاتِ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَقْرَضُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. (قَرْضاً) mef'ûlü mutlak, (حَسَناً) sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (يُضَاعَفُ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir siyakdan anlaşılan (التواب) veya (قَرْضاً) a râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يُضَاعَفُ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجْرٌ كَرِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَقْرَضُوا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُضَاعَفُ لَهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَهُمْ أَجْرٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 19

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖٓ اُولٰٓئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ ۚ وَالشُّهَدَآءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۭ لَهُمْ اَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ ۭ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَآ اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رُسُلِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الصِّدِّيقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (وَ) isti'nâfiyye. (الشُّهَدَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf habere müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَهُمْ) cârr-mecrur,

mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجْرٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نُورُ) ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أُولَئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَهُمْ أَجْرُهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

اِعْلَمُوٓا اَنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِى الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ ؕ كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهٗ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرٰيهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا ؕ وَفِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۙ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌ ؕ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّمَا) edâtı hasr. (الْحَيَاةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّنْيَا) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ) haber ve ma'tufları, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنَّمَا الْحَيَاةُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (تَكَاثُرٌ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الْأَمْوَالِ) cârr-mecrur, (تَكَاثُرٌ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَوْلَادِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَمَثَلِ) cârr-mecrur, (هي) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (غَيْثٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَعْجَبَ) fi'li mâzı. (الْكُفَّارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَبَاتُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (يَهِيجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نَبَاتُ) ye râci. (فَ) âtıfa. (تَرَاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مُصْفَرّاً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (يَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. İsmi, müstetir zamir (نَبَاتُ) ye râci. (حُطَاماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (فِي الْآخِرَةِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ شَدِيدٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, (وَمَغْفِرَةٌ) ma'tuf, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (مَغْفِرَةٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (رِضْوَانٌ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (الْحَيَاةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّنْيَا) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (مَتَاعُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْغُرُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اعْلَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْجَبَ) cümlesi, (غَيْثٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...يَهِيجُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...تَرَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...يَكُونُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ) cümlesi, (الْحَيَاةُ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.

(مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلاَّ مَتَاعُ) cümlesi, geçeni müekkid için isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

سَابِقُوٓا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَآءِ
وَالْاَرْضِ ۙ اُعِدَّتْ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ ۭ ذٰلِكَ فَضْلُ
اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(سَابِقُوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَى مَغْفِرَةٍ) cârr-mecrur, (سَابِقُوا) ye müteallık. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (مَغْفِرَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (جَنَّةٍ), (مَغْفِرَةٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَرْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَعَرْضِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (أُعِدَّتْ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (جَنَّةٍ) e râci. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (أُعِدَّتْ) e müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رُسُلِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (فَضْلُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُؤْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (اللَّهِ) a râci. (مَن) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذُو) haber, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...سَابِقُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَرْضُهَا كَعَرْضِ) cümlesi, (جَنَّةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...أُعِدَّتْ) cümlesi, (جَنَّةٍ) in ikinci sıfatı. Mahallen mecrur.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...ذَٰلِكَ فَضْلُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْتِيهِ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

مَآ اَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِىٓ اَنْفُسِكُمْ اِلَّا فِى
كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَبْرَاَهَا ۚ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (أَصَابَ) fi'li mâzı. (مِن) harfi cerr zâid. (مُصِيبَةٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (أَصَابَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (فِي أَنفُسِ) cârr-mecrur, (أَصَابَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (فِي كِتَابٍ), (مِن قَبْلِ) cârr-mecrurlar, mahzuf hâle müteallıklar. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نَبْرَأَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ ذَٰلِكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (يَسِيرٌ) e müteallık.

(...أَنْ نَبْرَأَهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أَصَابَ مِن مُصِيبَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ ۗ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (كَيْ) harfi masdar, (أَنْ) gibi nâsıbe. (لا) nâfiye. (تَأْسَوْا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (تَأْسَوْا) e müteallık. (فَاتَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

(...كَيْلَا تَأْسَوْا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf (أخبر) fi'line müteallık.

(وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (تَفْرَحُوا) fi'li muzâri, (تَأْسَوْا) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (تَفْرَحُوا) ya müteallık. (آتَاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye. (يُحِبُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُخْتَالٍ فَخُورٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

(...أَنْ لا تَفْرَحُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(...فَاتَكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...آتَاكُمْ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ لا يُحِبُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا يُحِبُّ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 24

اَلَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَامُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ ۗ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَاِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِىُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul, geçen âyetteki (كُلَّ مُخْتَالٍ) den bedel, mahallen mansub. (يَبْخَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (يَامُرُونَ), (يَبْخَلُونَ) gibi, ona ma'tuf. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْبُخْلِ) cârr-mecrur, (يَامُرُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. (يَتَوَلَّ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) zamîri fasl. (الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اَلَّذِينَ يَبْخَلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَبْخَلُونَ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَامُرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ يَتَوَلَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَوَلَّ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 25

لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَاَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ۚ وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَاْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ قَوِىٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (رُسُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-

mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَقُومَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْقِسْطِ) cârr-mecrur, (يَقُومَ) ye müteallık.

(أَنْ يَقُومَ النَّاسُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَنْزَلْنَا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْحَدِيدَ) mef'ûlü bih, mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (بَأْسٌ شَدِيدٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (مَنَافِعُ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (مَنَافِعُ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (لِيَعْلَمَ اللَّهُ), (لِيَقُومَ النَّاسُ) gibi. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَنْصُرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ يَعْلَمَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. İkinci (أَنْزَلْنَا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (رُسُلَ), (هُ) zamîrine ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْغَيْبِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (قَوِيٌّ عَزِيزٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...أَنْزَلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...فِيهِ بَأْسٌ) cümlesi, (الْحَدِيدَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يَنْصُرُهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا وَاِبْرٰهِيمَ وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ
وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ ۚ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (نُوحاً وَإِبْرَاهِيمَ) mef'ûlü ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي ذُرِّيَّتِهِمَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ) muahhar birinci mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) harfi tefrî. (مِنْهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُهْتَدٍ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mahzuf (ي) üzerinde mukadder zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (كَثِيرٌ) mahzuf (ناس) takdîrindeki mübtedanın sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, bu sıfata müteallık. (فَاسِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, geçen âyetteki mukadder kasem cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مِنْهُم مُهْتَدٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ
وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً
وَرَحْمَةً ۚ وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ
رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ۖ فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا
مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (قَفَّيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى آثَارِ) cârr-mecrur, (قَفَّيْنَا) ye müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِرُسُلِنَا), (عَلَى آثَارِهِم) gibi, aynı yere müteallık. (وَ) âtıfa. (قَفَّيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِعِيسَى) cârr-mecrur, (قَفَّيْنَا) ye müteallık. (ابْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (آتَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (الْإِنْجِيلَ) ikinci mef'ûl,

mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mahzuf mukaddem ikinci mef'ûle müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اتَّبَعُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (رَأْفَةً وَرَحْمَةً) birinci muahhar mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) isti'nâfiyye. (رَهْبَانِيَّةً) mahzuf fi'lin iştiğâlen mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ابْتَدَعُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مَا) nâfiye. (كَتَبْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (كَتَبْنَا) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (ابْتِغَاءَ) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رِضْوَانِ اللَّهِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (رَعَوْهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (حَقَّ) masdara muzâf, onun mef'ûlü mutlak îrâbını aldı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رِعَايَتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (آتَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, birinci mef'ûl, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (أَجْرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (كَثِيرٌ) mahzuf (ناس) takdîrindeki mübtedanın sıfatı, merfu. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (كَثِيرٌ) e müteallık. (فَاسِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَفَّيْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (جَعَلْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...قَفَّيْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْنَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّبَعُوهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(ابْتَدَعُوهَا) cümlesi, (رَهْبَانِيَّةً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...مَا كَتَبْنَاهَا) cümlesi, (رَهْبَانِيَّةً) in ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

(...رَعَوْهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...آتَيْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ
كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ

وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (اللّٰهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِرَسُولِ) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُؤْتِ) fi'li muzâri, emrin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (كِفْلَيْنِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مِن رَحْمَتِهِ) cârr-mecrur, (كِفْلَيْنِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَجْعَل) fi'li muzâri, (يُؤْتِ) ye ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (نُوراً) muahhar birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَمْشُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَمْشُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَغْفِرْ) fi'li muzâri, (يُؤْتِ) ye ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرْ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤْتِكُمْ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَجْعَل) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَمْشُونَ) cümlesi, (نُوراً) ın sıfatı. Mahallen mansub.
(...يَغْفِرْ) cümlesi, (يُؤْتِكُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ غَفُورٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

لِئَلاَّ يَعْلَمَ اَهْلُ الْكِتَابِ اَلاَّ يَقْدِرُونَ عَلٰى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لا) zâide. (يَعْلَمَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَهْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنْ لا يَعْلَمَ أَهْلُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf (أعْلَمَ) ye müteallık.

(أَنْ) muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân (أَنَّهُ) takdîrinde. (لا) nâfiye. (يَقْدِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى شَيْءٍ) cârr-mecrur, (يَقْدِرُونَ) ye müteallık. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur.

(...أَلاَّ يَقْدِرُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (أَنَّ الْفَضْلَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِيَدِ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُؤْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (اللَّهِ) a râci. (مَنْ) ismi mavsul, ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

(...أَنَّ الْفَضْلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذُو) haberi, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...يَقْدِرُونَ) cümlesi, muhaffefe (أَن) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُؤْتِيهِ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

HADİD SÛRESİNİN SONU

YİRMİYEDİNCİ CÜZÜN SONU

YİRMİSEKİZİNCİ CÜZÜN BAŞI

MÜCÂDELE SÛRESİ

58. Sûredir

22 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

قَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّتِى تُجَادِلُكَ فِى زَوْجِهَا وَتَشْتَكِى اِلَى اللّٰهِ ۖ وَاللّٰهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۚ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿١﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (سَمِعَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (قَوْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّتِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تُجَادِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّتِي) ye âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي زَوْجِ) cârr-mecrur, (تُجَادِلُ) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَشْتَكِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّتِي) ye âid. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (تَشْتَكِي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَسْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (تَحَاوُرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (سَمِيعٌ بَصِيرٌ) haberleri, merfular.

Cümleler:

(...قَدْ سَمِعَ اللَّهُ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُجَادِلُكَ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَشْتَكِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ يَسْمَعُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْمَعُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

اَلَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَآئِهِمْ مَا هُنَّ اُمَّهَاتِهِمْ ۟ اِنْ
اُمَّهَاتُهُمْ اِلاَّ الّٰئِ وَلَدْنَهُمْ ۟ وَاِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ
الْقَوْلِ وَزُورًا ۟ وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يُظَاهِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (مِنكُم) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مِن نِسَائِ) cârr-mecrur, (يُظَاهِرُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُنَّ) ismi, mahallen merfu. (أُمَّهَاتِ) haberi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اِنْ) nâfiye. (أُمَّهَاتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اِلاَّ) edâtı istisnâ ve hasr. (اللَّائِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (وَلَدْنَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (مُنكَراً) mef'ûlü bih, mansub. (مِنَ الْقَوْلِ) cârr-mecrur, (مُنكَراً) ın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (زُوراً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (عَفُوٌّ غَفُورٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اَلَّذِينَ يُظَاهِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُظَاهِرُونَ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلاَّ اللَّائِي) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...وَلَدْنَهُمْ) cümlesi, (اللَّائِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ) cümlesi, (إِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَآئِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَمَاسَّا ۚ ذٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهٖ ۚ وَاللّٰهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِن نِسَائِهِمْ) geçen âyetin başı gibi. (ثُمَّ) âtıfa. (يَعُودُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِمَا) cârr-mecrur, (يَعُودُونَ) ye müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) zâide. (تَحْرِيرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi, mukadder (عَلَيْهِم) in muallakı. (رَقَبَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (رَقَبَةٍ) e müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَتَمَاسَّا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (ا) fâili.

(أَنْ يَتَمَاسَّا...) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (ذٰلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (تُوعَظُونَ), (يَعُودُونَ) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (تُوعَظُونَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَبِيرٌ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ), (يَعُودُونَ) gibi.

Cümleler:

(الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُظَاهِرُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعُودُونَ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَحْرِيرُ "عَلَيْهِم"...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(ذٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(تُوعَظُونَ بِهِ) cümlesi, (ذٰلِكُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.
(اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَمَاسَّا ۚ
فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ۚ ذٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ

وَرَسُولِهِۦ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ ٱللَّهِ ۗ وَلِلْكَٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَجِدْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. Mef'ûlü, müstetir zamir (رَقَبَةٍ) e râci. (فَ) cevâbda vâkı. (صِيَامُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Mukaddem haberi mahzuf, (عَلَيْهِ) nin müteallıkı. (شَهْرَيْنِ) muzâfun ileyh, (مُتَتَابِعَيْنِ) sıfat, mecrurlar. Cerr alâmetleri (ي) lar. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (صِيَامُ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar. (يَتَمَاسَّا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (ا) fâili.

(...أَنْ يَتَمَاسَّا) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(فَ) âtıfa. (مَن لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ), (مَن لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ) gibi, ona ma'tuf. (مِسْكِينًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. Haberi mahzuf, (واقع) takdîrinde. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (تُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (تُؤْمِنُوا) ye müteallık.

(أَنْ تُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf habere müteallık.

(وَ) âtıfa. (رَسُولِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (حُدُودُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مَن لَمْ يَجِدْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَجِدْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...صِيَامُ "عَلَيْهِ") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...مَن لَمْ يَسْتَطِعْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَسْتَطِعْ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...إِطْعَامُ "عَلَيْهِ") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(..."واقع" ذَٰلِكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تِلْكَ حُدُودُ) ve (...لِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 5

اِنَّ الَّذِينَ يُحَآدُّونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ كُبِتُوا كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ اَنْزَلْنَآ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۭ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يُحَادُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (اللَّهَ وَرَسُولَ) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كُبِتُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (كَ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (كُبِتَ) fi'li mâzı, mechûl. (الَّذِينَ) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(مَا كُبِتَ الَّذِينَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık.

(وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkîk. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ مُهِينٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحَادُّونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كُبِتُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...لِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ۭ اَحْصٰىهُ اللّٰهُ وَنَسُوْهُ ۭ وَاللّٰهُ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُهِينٌ) e müteallık. (يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ) fi'li muzâri, mef'ûlü ve fâili. (جَمِيعاً), (يَبْعَثُهُمُ) ğâib zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (يُنَبِّئُهُم) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبِّئُ) ye müteallık. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَحْصَاهُ اللَّهُ) fi'li mâzı,

mef'ûlü ve fâili. (وَ) âtıfa. (نَسُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (شَهِيدٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يُنَبِّئُهُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...عَمِلُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَحْصَاهُ اللَّهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَسُوهُ) ve (اللَّهُ ... شَهِيدٌ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 7

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ؕ مَا يَكُوْنُ مِنْ نَّجْوٰى ثَلٰثَةٍ اِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ اِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَاۤ اَدْنٰى مِنْ ذٰلِكَ وَلَاۤ اَكْثَرَ اِلَّا هُوَ مَعَهُمْ اَيْنَ مَا كَانُوْا ۚ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيْمٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ) geçenki gibi ona ma'tuf.

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(مَا) nâfiye. (يَكُونُ) fi'li muzâri, tâm, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن) harfi cer zâid. (نَجْوَى) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (ثَلَاثَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (رَابِعُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (خَمْسَةٍ), (ثَلَاثَةٍ) e matuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (أَدْنَى), (ثَلَاثَةٍ) e matuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (مِن ذَلِكَ) cârr-mecrur, (أَدْنَى) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (أَكْثَرَ), (أَدْنَى) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (إِلَّا هُوَ)

geçenki gibi. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mahzuf habere müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَيْنَ مَا) zarf, mahallen mansub, mahzuf olan habere müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, tâm ve fâili. (ثُمَّ) âtıfa. (يُنَبِّئُهُم) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبِّئُ) ye müteallık. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْلَمُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...مَا يَكُونُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ رَابِعُهُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...هُوَ سَادِسُهُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...هُوَ مَعَهُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...كَانُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...يُنَبِّئُهُم) cümlesi, (مَا يَكُونُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوٰى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ
وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ ۖ وَاِذَا جَآءُوكَ
حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللّٰهُ ۙ وَيَقُولُونَ فِى اَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا
اللّٰهُ بِمَا نَقُولُ ۭ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ ۚ يَصْلَوْنَهَا ۚ فَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(أَ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (تَرَ) ya müteallık. (نُهُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (عَنِ النَّجْوَى) cârr-mecrur, (نُهُوا) ye müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (يَعُودُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِمَا) cârr-mecrur, (يَعُودُونَ) ye müteallık. (نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْاِثْمِ), (نُهُوا عَنْ

النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ) gibi. (وَ) âtıfa. (الْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ) mecrura ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (الرَّسُولِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاؤُوكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (حَيَّوْكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِمَا) cârr-mecrur, (حَيَّوْا) e müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُحَيِّ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُحَيِّ) ye müteallık. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (فِي أَنفُسِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (يُعَذِّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللَّهُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُعَذِّبُ) ye müteallık. (نَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (حَسْبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَصْلَوْنَهَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (فَ) isti'nâfiyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (الْمَصِيرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...نُهُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَعُودُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...نُهُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَنَاجَوْنَ) cümlesi, (يَعُودُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَاؤُوكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...حَيَّوْكَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُونَ) cümlesi, (حَيَّوْكَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُعَذِّبُنَا اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَقُولُ) cümlesi, üçüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَصْلَوْنَهَا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(بِئْسَ الْمَصِيرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوٰى ۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِٓى اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (تَنَاجَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَنَاجَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِالْإِثْمِ) cârr-mecrur, (تَتَنَاجَوْا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ) mecrura ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (الرَّسُولِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (تَنَاجَوْا) fi'li emr ve fâili. (بِالْبِرِّ) cârr-mecrur, (تَنَاجَوْا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (التَّقْوَى) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri, mechûl ve merfu olan (تُحْشَرُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَنَاجَيْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...لَا تَتَنَاجَوْا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَنَاجَوْا) ve (...اتَّقُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(تُحْشَرُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

اِنَّمَا النَّجْوٰى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَلَيْسَ بِضَآرِّهِمْ شَيْـًٔا اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ۚ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (النَّجْوَى) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنَ الشَّيْطَانِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَحْزُنَ) fi'li

muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(...أَنْ يَحْزُنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (النَّجْوَى) nin mahzuf ikinci haberine müteallık.

(وَ) hâliyye. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الشَّيْطَانُ) a râci. (بِ) harfi cerr zâid. (ضَارِّ), (لَيْسَ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَيْئاً) mef'ûlüne muzâf mef'ûlü mutlak yerinde, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, mahzuf müstesnanın mukadder sıfatına müteallık, (ضرراً حاصلاً) takdîrinde. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve meczum olan (يَتَوَكَّلِ) e müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (الْمُؤْمِنُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَيْسَ بِضَارِّهِمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(يَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) cümlesi, (...إن اتكل) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 11

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ
فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ ۖ وَإِذَا قِيلَ انْشُزُوا فَانْشُزُوا يَرْفَعِ
اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ ۙ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۚ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا) 9. âyetin başı gibi. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (تَفَسَّحُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي الْمَجَالِسِ) cârr-mecrur, (تَفَسَّحُوا) ye müteallık. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (افْسَحُوا) fi'li emr ve fâili. (يَفْسَحِ) fi'li muzâri, emrin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (اللَّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَفْسَحِ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قِيلَ) fi'li mâzı,

mechûl. (انشُزُوا) fi'li emr ve fâili. (فَ), (إذَا) nin cevâbında vâkı. (انشُزُوا) fi'li emr ve fâili. (يَرْفَعِ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (أُوتُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (الْعِلْمَ) mef'ûlü bih, mansub. (دَرَجَاتٍ), (يَرْفَعِ) nın ikinci mef'ûlü veya hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَبِيرٌ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تَفَسَّحُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(...افْسَحُوا) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَفْسَحِ اللَّهُ) cümlesi, mukadder şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...انشُزُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
İkinci (...انشُزُوا) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَرْفَعِ اللَّهُ) cümlesi, mukadder şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أُوتُوا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ
يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ ۚ فَإِن لَّمْ
تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ) 9. âyetin başı gibi. (الرَّسُولَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (إذَا) nin cevâbında vâkı. (قَدِّمُوا) fi'li emr ve fâili. (بَيْنَ)

zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (نَجْوَي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (صَدَقَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) câr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (أَطْهَرُ) habere ma'tuf, merfu. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَجِدُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (غَفُورٌ رَحِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَاجَيْتُمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَدِّمُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ذٰلِكَ خَيْرٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ تَجِدُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ) cümlesi, (...إِنْ لَمْ تَجِدُوا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

ءَاَشْفَقْتُمْ اَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَىْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَاتٍ ۚ فَاِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ ۚ وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm takrîri. (أَشْفَقْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُقَدِّمُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ) geçen âyetteki (بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً) gibi.

(...أَنْ تُقَدِّمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (مِنْ) ile mahallen mecrur. (أَشْفَقْتُمْ) e müteallık.

(فَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (لَمْ) anlamında şartıyye ğayri câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَفْعَلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (تَابَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكُمْ) câr-mecrur, (تَابَ) ye müteallık. (فَ), (إِذْ) in

cevâbında vâkı. (أَقِيمُوا) fi'li emr ve fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (آتُوا الزَّكَاةَ), (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (أَطِيعُوا اللَّهَ), (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (رَسُولَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ خَبِيرٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِمَا) cârr-mecrur, (خَبِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَشْفَقْتُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ تَفْعَلُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَابَ اللَّهُ) cümlesi, şart ve cevâbı arasında îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَقِيمُوا) cümlesi, (إِذْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...آتُوا) ve (...أَطِيعُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...اللَّهُ خَبِيرٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ؕ مَا هُمْ
مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ ۙ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ) 8. âyetin başı gibi. (تَوَلَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. (قَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (غَضِبَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (غَضِبَ) ye müteallık. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُمْ) ismi, mahallen merfu. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (مِنْهُمْ), (مِنكُمْ) e ma'tuf, îrâbı ve tealluku aynı. (وَ) âtıfa. (يَحْلِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى الْكَذِبِ) cârr-mecrur, (يَحْلِفُونَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَعْلَمُونَ), (يَحْلِفُونَ) gibi.

Cümleler:

(...تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَلَّوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...غَضِبَ اللَّهُ) cümlesi, (قَوْماً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...مَا هُمْ مِنكُمْ) cümlesi, (تَوَلَّوْا) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

(...يَحْلِفُونَ) cümlesi, (تَوَلَّوْا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يَعْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 15

اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۙ اِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(أَعَدَّ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَعَدَّ) ye müteallık. (عَذَاباً شَدِيداً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (سَاءَ) fi'li mâzı. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَعَدَّ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(سَاءَ مَا كَانُوا...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 16

اِتَّخَذُوٓا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَيْمَانَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جُنَّةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (صَدُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (صَدُّوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ مُهِينٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اتَّخَذُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...صَدُّوا) ve (لَهُمْ عَذَابٌ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 17

لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُم مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا ۖ
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تُغْنِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تُغْنِيَ) ye müteallık. (أَمْوَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (أَوْلَادُهُم), (أَمْوَالُهُمْ) e ma'tuf, onun gibi. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (تُغْنِيَ) ye müteallık. (شَيْئًا) mef'ûlü mutlak yerinde, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لَن تُغْنِيَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, (أَصْحَابُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 18

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ
وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُغْنِيَ) ye müteallık. (يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ) fi'li muzâri, mef'ûlü ve fâili. (جَمِيعًا), (يَبْعَثُهُمُ) ün zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (يَحْلِفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَحْلِفُونَ) ye müteallık. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (يَحْلِفُونَ لَكُمْ), (يَحْلِفُونَ لَهُ) gibi.

(مَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (حلفاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık

(وَ) hâliyye. (يَحْسَبُونَ), (يَحْلِفُونَ) gibi. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَىٰ شَيْءٍ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (أَلَا) edâtı

tenbih. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُمُ) zamîri fasl. (الْكَاذِبُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

(...أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْسَبُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَحْلِفُونَ لَهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...يَحْسَبُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَاَنْسٰيهُمْ ذِكْرَ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ؕ اَلَآ اِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(اسْتَحْوَذَ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (اسْتَحْوَذَ) ye müteallık. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (أَنْسَاهُمْ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الشَّيْطَانُ) a râci. (ذِكْرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (حِزْبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الشَّيْطَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَلَا) edâtı tenbîh. (إِنَّ حِزْبَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (الشَّيْطَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمُ) zamîri fasl. (الْخَاسِرُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْسَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

اِنَّ الَّذِينَ يُحَآدُّونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهٗٓ اُولٰٓئِكَ فِى الْاَذَلِّينَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يُحَادُّونَ اللَّهَ) fi'li muzâri, mechul, nâibi fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (رَسُولَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (فِي الأَذَلِّينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحَادُّونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أُولَئِكَ فِي الأَذَلِّينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 21

كَتَبَ اللّٰهُ لَاَغْلِبَنَّ اَنَا وَرُسُلِى ۟ اِنَّ اللّٰهَ قَوِىٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(كَتَبَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) kasemiyye. (أَغْلِبَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَنَا) fâilin tevkîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (رُسُلِي) tevkîde ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (قَوِيٌّ عَزِيزٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...كَتَبَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَغْلِبَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ يُوَآدُّونَ مَنْ حَآدَّ
اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوٓا اٰبَآءَهُمْ اَوْ اَبْنَآءَهُمْ اَوْ اِخْوَانَهُمْ
اَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۟ اُولٰٓئِكَ كَتَبَ فِى قُلُوبِهِمُ الْاِيمَانَ وَاَيَّدَهُمْ
بِرُوحٍ مِنْهُ ۟ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا ۟ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۟ اُولٰٓئِكَ حِزْبُ

اللّٰهِ ۚ اَلَآ اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (تَجِدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْيَوْمِ الْآخِرِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (يُوَادُّونَ), (يُؤْمِنُونَ) gibi. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَادَّ اللّٰهَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (رَسُولَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtinâ. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (آبَاءَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) âtıfa. (أَبْنَاءَهُمْ), (آبَاءَهُمْ) e ma'tuf, onun gibi. (أَوْ) âtıfa. (إِخْوَانَهُمْ), (آبَاءَهُمْ) e ma'tuf, onun gibi. (أَوْ) âtıfa. (عَشِيرَتَهُمْ), (آبَاءَهُمْ) e ma'tuf, onun gibi. (أُولٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (كَتَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (كَتَبَ) ye müteallık. (هِمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْإِيمَانَ) mef'ûlü bih, mansub. (وَ) âtıfa. (أَيَّدَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِرُوحٍ) cârr-mecrur, (أَيَّدَ) ye müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (رُوحٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (يُدْخِلُهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (جَنَّاتٍ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), (يُدْخِلْهُمْ) ün ğâib zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (رَضِيَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (رَضِيَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رَضُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (رَضُوا) ya müteallık. (أُولٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (حِزْبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَلَا) edâtı tenbîh. (إِنَّ حِزْبَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمُفْلِحُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...لا تَجِدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ) cümlesi, (قَوْماً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...يُوَادُّونَ) cümlesi, (تَجِدُ) nün ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...حَادَّ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا آبَاءهُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...أولَئِكَ كَتَبَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...كَتَبَ) cümlesi, (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أيَّدَهُم) ve (...يُدْخِلُهُمْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٍ) in sıfatı. Mahallen mansub.
(رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ) cümlesi, (أولَئِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(رَضُوا عَنْهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...أولَئِكَ حِزْبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إنَّ حِزْبَ اللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

MÜCÂDELE SÛRESİNİN SONU

HAŞR SÛRESİ

59. Sûredir

24 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

Îrâbı:

(سَبَّحَ) fi'li mâzı. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (سَبَّحَ) nın fâilinden hâl olan mahzufe müteallık veya (ل) zâid, lafzı celâl (سَبَّحَ) nın mef'ûlü, mansub. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ) geçenki gibi, ona ma'tuf. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 2

هُوَ الَّذِى اَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِاَوَّلِ الْحَشْرِ ۭ مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوٓا اَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللّٰهِ فَاَتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِى قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِاَيْدِيهِمْ وَاَيْدِى الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يٰٓاُولِى الْاَبْصَارِ ﴿٢﴾

İrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haberi, mahallen merfular. (أَخْرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن دِيَارِ) cârr-mecrur, (أَخْرَجَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِأَوَّلِ) cârr-mecrur, (أَخْرَجَ) ye müteallık. (الْحَشْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) nâfiye. (ظَنَنتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَخْرُجُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(...أَنْ يَخْرُجُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنَنتُمْ) ün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (ظَنُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّهُم) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَانِعَةُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حُصُونُ), (مَانِعَةُ) nün fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mercur.

(...أَنَّهُم مَانِعَةُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنُّوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (مَانِعَةُ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَتَاهُمُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِنْ حَيْثُ) cârr ve mahallen mecrur, (أَتَى) ye müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَحْتَسِبُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (قَذَفَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (قَذَفَ) ye müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الرُّعْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُخْرِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بُيُوتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِأَيْدِي) cârr-mecrur, (يُخْرِبُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَيْدِي) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اعْتَبِرُوا) fi'li emr ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (أُولِي) münâda, mansub. Nasb alâmeti (ي). (الْأَبْصَارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَخْرَجَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا ظَنَنتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ظَنُّوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَتَاهُمُ اللَّهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَحْتَسِبُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَذَفَ) cümlesi, (أَتَاهُمُ اللَّهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُخْرِبُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...اعْتَبِرُوا) cümlesi, (إن كان هذا شأن الكافرين) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَا أُولِي الْأَبْصَارِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَلَوْلَآ اَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَآءَ لَعَذَّبَهُمْ فِى الدُّنْيَا ۖ وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْلَا) harfi imtinâ, limtinâ. (أَنْ) harfi masdar. (كَتَبَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمُ) câr-mecrur, (كَتَبَ) ye müteallık. (الْجَلَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ كَتَبَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi mahzuf, (موجود) takdîrinde.

(لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (عَذَّبَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِي الدُّنْيَا) câr-mecrur, (عَذَّبَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (لَهُمْ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (فِي الْآخِرَةِ) câr-mecrur, zikredilen mahzuf haberine müteallık. (عَذَابُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...لَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...عَذَّبَهُمْ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ ۚ وَمَنْ يُّشَآقِّ اللّٰهَ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِـ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (شَاقُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّهَ وَرَسُولَ) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّهُمْ شَاقُّوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mercur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُشَاقِّ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (شَدِيدُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(شَاقُّوا...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(مَن يُشَاقِّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُشَاقِّ...) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ...) cümlesi, (من يشاق يعاقبه) takdîrindeki mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا
فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(مَا) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَطَعْتُم) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (مِن لِينَةٍ) cârr-mecrur, (مَا) nın beyânı. (أَوْ) âtıfa. (تَرَكْتُمُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (قَائِمَةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَىٰ أُصُولِ) cârr-mecrur, (قَائِمَةً) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, mahzuf mübtedanın haberine müteallık, (قطعهَا بِإِذْنِ اللَّهِ) takdîrinde. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُخْزِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْفَاسِقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(أَنْ يُخْزِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أذن) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık.

Cümleler:

(...قَطَعْتُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَرَكْتُمُوهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قطعمها "بِإِذْنِ اللَّهِ") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 6

وَمَآ أَفَآءَ ٱللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْهُمْ فَمَآ أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُۥ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ ۚ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi şart, câzim, (أَفَاءَ) nin mukaddem mef'ûlü, mahallen mansub. (أَفَاءَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ) cârr-mecrurlar, (أَفَاءَ) ye müteallıklar. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (مَا) nâfiye. (أَوْجَفْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَوْجَفْتُمْ) e müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (خَيْلٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (رِكَابٍ), (خَيْلٍ) e ma'tuf, îrâbı aynı. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ اللَّهَ) harfi istidrâk ve ismi. (يُسَلِّطُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (رُسُلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى مَنْ) cârr-mecrur, (يُسَلِّطُ) ya müteallık. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَا أَفَاءَ اللَّهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَوْجَفْتُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُسَلِّطُ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ ... قَدِيرٌ) cümlesi, (لَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

مَآ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ مِنْ اَهْلِ الْقُرٰى فَلِلّٰهِ وَلِلرَّسُوْلِ وَلِذِى الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ۙ كَيْ لَا يَكُوْنَ دُوْلَةً بَيْنَ الْاَغْنِيَآءِ مِنْكُمْ ۗ وَمَآ اٰتٰىكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ ۗ وَمَا نَهٰىكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(مَا) ismi şart, câzim, (أفاء) nin mukaddem mef'ûlü, mahallen mansub. (أفاء اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (عَلَى رَسُولِ) ile (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrurlar, (أفاء) ye müteallıklar. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْقُرَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (هُوَ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberine müteallık. (وَ) lar âtıfa. (لِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ) cârr-mecrur, (لِلَّهِ) ye ma'tuflar. Îrâbları ve teallukları aynı. (الْقُرْبَى) ile (السَّبِيلِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. (كَيْ) harfi masdar. (لا) harfi nefy. (يَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. İsmi, müstetir zamir (الفيء) e râci. (دُولَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأَغْنِيَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık.

(كَيْلا يَكُونَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ل) ile mahallen mecrur. (جعل) takdîrindeki fi'le müteallık.

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi şart, câzim, (آتَى) nin mukaddem ikinci mef'ûlü, mahallen mansub. (آتَى) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (كُمُ) birinci mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الرَّسُولُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (خُذُوهُ) fi'li emr ve fâili ile mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا) bu şart-cevâb cümlesi, geçenkine ma'tuf, îrâbı da aynı. (وَ) isti'nâfiyye. (اتَّقُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (شَدِيدُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(مَا أَفَاءَ اللَّهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لِلَّهِ "هُوَ") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...آتَاكُمُ الرَّسُولُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خُذُوهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ) cümlesi, (آتَاكُمُ الرَّسُولُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نَهَاكُمْ عَنْهُ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.
(...انْتَهُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...اتَّقُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ
يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ
أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(لِلْفُقَرَاءِ) câr-mecrur, geçen âyetteki (لِذِي الْقُرْبَى) ve ma'tuflarından bedel, îrâbı da aynı. (الْمُهَاجِرِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (أُخْرِجُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (مِن دِيار) câr-mecrur, (أُخْرِجُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَمْوَالِهِمْ), (دِيارِهِمْ) gibi, ona ma'tuf. (يَبْتَغُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فَضْلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ اللَّهِ) câr-mecrur, (يَبْتَغُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رِضْوَاناً), (فَضْلاً) a ma'tuf, îrâbı aynı. (وَ) âtıfa. (يَنصُرُونَ اللَّهَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (رَسُولَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أولَئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الصَّادِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أُخْرِجُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَبْتَغُونَ) cümlesi, nâibi fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...يَنصُرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ
إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (تَبَوَّؤُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الدَّارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْإِيمَانَ) mahzuf (اخلسوا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf fi'le müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُحِبُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هَاجَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (هَاجَرَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَجِدُونَ), (يُحِبُّونَ) gibi. (فِي صُدُورِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَاجَةً) birinci mef'ûl, mansub. (مِمَّا) cârr-mecrur, (حَاجَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (أُوتُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (وَ) âtıfa. (يُؤْثِرُونَ), (يُحِبُّونَ) gibi. (عَلَى أَنْفُسِ) cârr-mecrur, (يُؤْثِرُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (خَصَاصَةٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) îtirâzıyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُوقَ) fi'li muzâri, mechûl, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (شُحَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَفْسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمُفْلِحُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...الَّذِينَ تَبَوَّؤُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَبَوَّؤُوا الدَّارَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...الْإِيمَانَ "اخلسوا") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُحِبُّونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...هَاجَرَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَجِدُونَ) cümlesi, (يُحِبُّونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(لَوْ) in cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.
(...مَنْ يُوقَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُوقَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 10

وَالَّذِينَ جَاءُو مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا
الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (جَاءُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (جَاءُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اغْفِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لِإِخْوَانِ) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (إِخْوَانِ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (سَبَقُونَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْإِيمَانِ) cârr-mecrur, (سَبَقُونَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَجْعَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غِلًّا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (غِلًّا) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّنَا) geçenki gibi. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (رَءُوفٌ رَحِيمٌ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...الَّذِينَ جَاءُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...رَبَّنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اغْفِرْ لَنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...سَبَقُونَا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تَجْعَلْ) cümlesi, (اغْفِرْ لَنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...رَبَّنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ) cümlesi, ikinci nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِاِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ
اَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ اُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ اَحَدًا
اَبَدًا وَاِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (تَرَ) ya müteallık. (نَافَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِاِخْوَانِ) cârr-mecrur, (يَقُولُونَ) ye müteallık. (هِمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) kasem için. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أُخْرِجْتُمْ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (لَ) kasemiyye. (نَخْرُجَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (لا) nâfiye. (نُطِيعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (فِيكُمْ) cârr-mecrur, (نُطِيعُ) ya müteallık. (أَحَدًا) mef'ûlü bih, (أَبَدًا) zarf, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (قُوتِلْتُمْ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (لَ) kasemiyye. (نَنْصُرَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهَ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَشْهَدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi kasem. (كَاذِبُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَافَقُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ أُخْرِجْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَخْرُجَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.
(...لَا نُطِيعُ) cümlesi, (نَخْرُجَنَّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ قُوتِلْتُمْ) cümlesi, (إِنْ أُخْرِجْتُمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...لَنَنصُرَنَّكُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.
(...اللَّهُ يَشْهَدُ) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَشْهَدُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ) cümlesi, kasemin cevâbı veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ ۖ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنصُرُونَهُمْ ۖ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أُخْرِجُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (لَا) nâfiye. (يَخْرُجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَئِنْ قُوتِلُوا), (لَئِنْ أُخْرِجُوا) gibi. (لَا) nâfiye. (يَنصُرُونَهُمْ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لَئِنْ) geçenki gibi. (نَصَرُوهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (لَ) kasemiyye. (يُوَلُّنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (الْأَدْبَارَ) mef'ûlü bih, mansub. (ثُمَّ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُنصَرُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...إِنْ أُخْرِجُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يَخْرُجُونَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.
(...إِنْ قُوتِلُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يَنصُرُونَهُمْ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.
(...إِنْ نَصَرُوهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.
(لَا يُنْصَرُونَ) cümlesi, (لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:
(لَ) harfi ibtidâ. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَشَدُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَهْبَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي صُدُورِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (أَشَدُّ) ye müteallık. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (قَوْمٌ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye. (يَفْقَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili.

(...أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mercur. (ذَٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:
(...أَنْتُمْ أَشَدُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَفْقَهُونَ) cümlesi, (قَوْمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 14

لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ ۚ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ ۚ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:
(لَا) nâfiye. (يُقَاتِلُونَكُمْ) fi'li muzâri, merfu, fâili ve mef'ûlü. (جَمِيعًا), (يُقَاتِلُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (فِي قُرًى) cârr-mecrur, (يُقَاتِلُونَ) ye müteallık. (مُحَصَّنَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْ)

âtıfa. (مِن وَرَاءِ) cârr-mecrur, (يُقَاتِلُونَ) ye müteallık. (جُدُرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَأْسُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, haber ve merfu olan (شَدِيدٌ) e müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَحْسَبُهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (جَمِيعاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (قُلُوبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَتَّى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لا يَعْقِلُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

(...أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mercur. (ذَلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...لا يُقَاتِلُونَكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(تَحْسَبُهُمْ جَمِيعاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قُلُوبُهُمْ شَتَّى) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(لا يَعْقِلُونَ) cümlesi, (قَوْمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 15

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(كَمَثَلِ) cârr-mecrur, mahzuf (مثلهم) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَرِيباً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَاقُوا) fi'li emr ve fâili. (وَبَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَمْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...كَمَثَلِ "مثلهم") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ذَاقُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ اِذْ قَالَ لِلْاِنْسَانِ اكْفُرْ ۚ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ
اِنِّي بَرِيٓءٌ مِنْكَ اِنِّيٓ اَخَافُ اللّٰهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(**كَمَثَلِ**) cârr-mecrur, mahzuf (**مثلهم**) takdîrindeki mübtedanın haberine müteallık. (**الشَّيْطَانِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**إذْ**) zarf, mahallen mansub. (**قَالَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**الشَّيْطان**) a râci. (**لِلْإِنسَانِ**) cârr-mecrur, (**قَالَ**) ye müteallık. (**اكْفُرْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**فَـ**) âtıfa. (**لَمَّا**), (**حين**) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (**كَفَرَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zami (**الْإِنسَانَ**) a râci. (**قَالَ**) geçenki gibi. (**إِنِّي**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**بَرِيءٌ**) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مِنكَ**) cârr-mecrur, (**بَرِيءٌ**) e müteallık. (**إِنِّي**) geçenki gibi. (**أَخَافُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**أنا**). (**اللَّهَ**) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**رَبَّ**) sıfat, mansub. (**الْعَالَمِينَ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (**ي**).

Cümleler:

(...**كَمَثَلِ** "**مثلهم**") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...**قَالَ**) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...**اكْفُرْ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...**كَفَرَ**) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
İkinci (...**قَالَ**) cümlesi, (**لَمَّا**) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...**إِنِّي بَرِيءٌ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...**إِنِّي أَخَافُ**) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...**أَخَافُ**) cümlesi, (**إِنِّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 17

فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَآ اَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا ۚ وَذٰلِكَ
جَزٰٓؤُا الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةَ) mukaddem haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّهُمَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فِي النَّارِ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (خَالِدَيْنِ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, bu hâle müteallık.

(...أَنَّهُمَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(وَ) isti'nâfiyye. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (جَزَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الظَّالِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...كَانَ عَاقِبَتَهُمَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(ذَٰلِكَ جَزَاءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اتَّقُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı. (تَنظُرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (نَفْسٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَدَّمَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نَفْسٌ) e râci. (لِغَدٍ) cârr-mecrur, (قَدَّمَتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (خَبِيرٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (خَبِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّقُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَنظُرْ نَفْسٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَدَّمَتْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...اتَّقُوا) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (كَالَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (نَسُوا اللَّهَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (أَنْسَاهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (أَنْفُسَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْفَاسِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...لا تَكُونُوا) cümlesi, geçen âyetteki nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نَسُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَنْسَاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۚ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (يَسْتَوِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَصْحَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَصْحَابُ الْجَنَّةِ), (أَصْحَابُ النَّارِ) ye ma'tuf, onun gibi. (أَصْحَابُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمُ) zamîri fasl. (الْفَائِزُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...لا يَسْتَوِي أَصْحَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

لَوْ اَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْاٰنَ عَلٰى جَبَلٍ لَرَاَيْتَهٗ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ ۭ وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(لَوْ) harfi imtinâ. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْقُرْآنَ) bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى جَبَلٍ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (رَأَيْتَهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (خَاشِعاً مُتَصَدِّعاً), (رَأَيْتَهُ) nün ğâib zamirinden hâller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مِنْ خَشْيَةِ) cârr-mecrur, hâllere müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (وَ) âtıfa. (تِلْكَ) mübteda, mahallen merfu. (الْأَمْثَالُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَضْرِبُهَا) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (نَضْرِبُ) ye müteallık. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَتَفَكَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَأَيْتَهُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(تِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَضْرِبُهَا) cümlesi, (تِلْكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(يَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 22

هُوَ اللّٰهُ الَّذِيْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۚ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (اللَّهُ) lafzı celâl, haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (لا) nâfiye lilcins. (إِلَهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna. (هُوَ), (لا) nın mahzuf haberinden bedel, mahallen merfu. (عَالِمُ), (اللَّهُ) nün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri

kesreler. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...هُوَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الرَّحْمَنُ) cümlesi, müekkid isti'nâf veya beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

هُوَ اللّٰهُ الَّذِى لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ؕ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(هُوَ اللَّهُ الَّذِي لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ) geçen âyetin başı gibi. (الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ) bu sekiz mübarek isimler, (اللَّهُ) nün sıfatları, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَمَّا) cârr-mecrur, (سُبْحَانَ) ye müteallık. (يُشْرِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ اللَّهُ) cümlesi, müekkid isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سُبْحَانَ "نسبّح") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُشْرِكُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ؕ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ) haber ve sıfatları, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere

müteallık. (الْأَسْمَاءُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحُسْنَى) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (يُسَبِّحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, (يُسَبِّحُ) ya müteallık. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...هُوَ اللَّهُ) cümlesi, müekkid isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُ الْأَسْمَاءُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

HAŞR SÛRESİNİN SONU

MÜMTEHİNE SÛRESİ

60. Sûredir

13 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

يَـٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّى وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَآءَ
تُلْقُونَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَآءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ ۚ
يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَاِيَّاكُمْ اَنْ تُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ رَبِّكُمْ ۗ اِنْ كُنْتُمْ
خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِى سَبِيلِى وَابْتِغَآءَ مَرْضَاتِى تُسِرُّونَ اِلَيْهِمْ
بِالْمَوَدَّةِ ۖ وَاَنَا اَعْلَمُ بِمَآ اَخْفَيْتُمْ وَمَآ اَعْلَنْتُمْ ۗ وَمَنْ يَفْعَلْهُ
مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيلِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لا) nâhiye, câzime. (تَتَّخِذُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَدُوِّي) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَدُوَّ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْلِيَاءَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُلْقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ) cârr-mecrurlar, (تُلْقُونَ) ye müteallıklar. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (جَاءَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مِنَ الْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (يُخْرِجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الرَّسُولَ) mef'ûlü bih, mansub. (وَ) âtıfa. (إِيَّاكُمْ) zamîri münfasıl, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (أَنْ) harfi masdar ve

nasb. (تُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (تُؤْمِنُوا) ye müteallık. (رَبِّ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ تُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ل) ile mahallen mecrur. (يُخْرِجُونَ) ye müteallık.

(إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (خَرَجْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (جِهَاداً) hâl veya mef'ûlü leh, mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı da olur, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي سَبِيلِي) cârr-mecrur, (جِهَاداً) e müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ابْتِغَاءَ), (جِهَاداً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرْضَاتِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تُسِرُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ) cârr-mecrurlar, (تُسِرُّونَ) ye müteallıklar. (وَ) hâliyye. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (أَخْفَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (مَا) geçenkine ma'tuf, mahallen mecrur. (أَعْلَنْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَفْعَلْهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَلَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (سَوَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَتَّخِذُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تُلْقُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...جَاءَكُم) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُخْرِجُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَرَجْتُمْ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...تُسِرُّونَ) cümlesi, (تَتَّخِذُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...أَنَا أَعْلَمُ) cümlesi, (تُسِرُّونَ) ve (تُلْقُونَ) nin fâillerinden hâl. Mahallen mansub.

(...أَخْفَيْتُمْ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْلَنْتُمْ) cümlesi, üçüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَن يَفعَلْهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَفعَلْهُ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(...ضَلَّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 2

إِنْ يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ
وَأَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(إِن) harfi şart, câzim. (يَثْقَفُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (أَعْدَاءَ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (يَبْسُطُوا) fi'li muzâri, cevâba ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَبْسُطُوا) ya müteallık. (أَيْدِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَلْسِنَةَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالسُّوءِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (ب) mülâbese için. (وَ) âtıfa. (وَدُّوا) fi'li mâzı ve fâili, cevâba ma'tuf, mahallen meczum. (لَوْ) harfi masdar. (تَكْفُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(لَوْ تَكْفُرُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (وَدُّوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَثْقَفُوكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَكُونُوا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَبْسُطُوا) ve (...وَدُّوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 3

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ ۚ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ يَفْصِلُ
بَيْنَكُمْ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(لَنْ) harfi nefy ve kalb ve nasb. (تَنْفَعَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَرْحَامُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (أَوْلَادُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَفْصِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (بَصِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ ۚ إِذْ
قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ
كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا
حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ
لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۖ رَبَّنَا عَلَيْكَ
تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkîk. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (كَانَتْ) in mahzuf haberine müteallık. (أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ) muahhar ismi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فِي إِبْرَاهِيمَ) cârr-mecrur, (أُسْوَةٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (إِبْرَاهِيمَ) ye ma'tuf, mahallen mecrur. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf sıleye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذْ) zarf,

mahallen mansub. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِقَوْمِ) cârr-mecrur, (قَالُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بُرَاءُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (بُرَاءُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِمَّا) cârr-mecrur, (بُرَاءُ) ye müteallık. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَفَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (كَفَرْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (بَدَا) fi'li mâzı. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَكُمُ), (بَيْنَنَا) gibi, ona ma'tuf. (الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ) fâil ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (أَبَداً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (تُؤْمِنُوا) ye müteallık. (وَحْدَهُ) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna. (قَوْلَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (لِأَبِي) cârr-mecrur, (قَوْلَ) ye müteallık. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ تُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بَدَا) ye müteallık.

(لَ) kasemiyye. (لَأَسْتَغْفِرَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكَ) cârr-mecrur, (لَأَسْتَغْفِرَنَّ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (أَمْلِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكَ مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrurlar, (أَمْلِكُ) ye müteallıklar. (مِنْ) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (تَوَكَّلْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (أَنَبْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَصِيرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...إِنَّا بُرَاءُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تَعْبُدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَفَرْنَا بِكُمْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(بَدَا ... الْعَدَاوَةُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَأَسْتَغْفِرَنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...مَا أَمْلَكُ) cümlesi, (أَسْتَغْفِرَنَّ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَنَبْنَا) ve (إِلَيْكَ الْمَصِيرُ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 5

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا ۚ إِنَّكَ
أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâhiye, câzime. (تَجْعَلْنَا) fi'li muzâri ve birinci mef'ûlü, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِتْنَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (فِتْنَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (اغْفِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (رَبَّنَا) geçenki gibi. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنتَ) muhatab zamîrinin tevkîdi, mahallen mansub. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...رَبَّنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
(...لا تَجْعَلْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اغْفِرْ لَنَا) cümlesi, (لا تَجْعَلْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...رَبَّنَا) cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ
وَالْيَوْمَ الْآخِرَ ۚ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (فِيهِمْ) cârr-mecrur, muahhar isim ve merfu olan (أُسْوَةٌ)

e müteallık. (حَسَنَةٌ) sıfat, merfu. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (لَكُمْ) den bedel, îrâbı ve tealluku aynı. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يَرْجُو اللَّهَ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (الْيَوْمَ الْآخِرَ) mef'ûle ma'tuf ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. (يَتَوَلَّ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) zamîri fasl. (الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...كَانَ لَكُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ يَرْجُو) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْجُو اللَّهَ) cümlesi, ikinci (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...مَنْ يَتَوَلَّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَوَلَّ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (...مَنْ يَتَوَلَّ) takdîrinde.

Âyet: 7

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً ۚ وَاللَّهُ قَدِيرٌ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(عَسَى) fi'li mâzı, câmid. (اللَّهُ) lafzı celâl, ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَجْعَلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci.

(أَنْ يَجْعَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahallen mansub.

(بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَ) geçenkine ma'tuf, onun gibi. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَادَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مَوَدَّةً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ قَدِيرٌ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...عَسَى اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَادَيْتُم) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ قَدِيرٌ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ غَفُورٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

لَا يَنْهٰيكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِى الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ اَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوٓا اِلَيْهِمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (يَنْهَاكُمُ اللَّهُ) fi'li muzâri, mef'ûlü ve fâili. (عَنِ الَّذِينَ) câr-mecrur, (يَنْهَا) ye müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُقَاتِلُوكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي الدِّينِ) câr-mecrur, (يُقَاتِلُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَمْ) geçenki gibi. (يُخْرِجُوكُم), (يُقَاتِلُوكُمْ) gibi. (مِن دِيَارِ) câr-mecrur, (يُخْرِجُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَبَرُّوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ تَبَرُّوهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde ismi mavsulden bedel. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (تُقْسِطُوا), (تَبَرُّوا) ya ma'tuf, onun gibi. (إِلَيْهِمْ) câr-mecrur, (تُقْسِطُوا) ye müteallık. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُحِبُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (الْمُقْسِطِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(...أَنْ تُقْسِطُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...لا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يُخْرِجُوكُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحِبُّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

إِنَّمَا يَنْهٰيكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِى الدِّينِ
وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلٰى إِخْرَاجِكُمْ أَنْ
تَوَلَّوْهُمْ ۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ) geçen âyetteki gibi. (قَاتَلُوكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي الدِّينِ) cârr-mecrur, (قَاتَلُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَخْرَجُوكُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن دِيَارِ) cârr-mecrur, (أَخْرَجُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ظَاهَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى إِخْرَاجِ) cârr-mecrur, (ظَاهَرُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَوَلَّوْا) fi'li muzâri, –aslı (تَتَوَلَّوْا)– mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ تَوَلَّوْهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (الَّذِينَ) den bedel. Mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَتَوَلَّ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (فَـ) cevâbda vâkı. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الظَّالِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...يَنْهَاكُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...قَاتَلُوكُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَخْرَجُوكُم) ve (...ظَاهَرُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...مَن يَتَوَلَّهُمْ) cümlesi, isti'nâf ta'lîlî. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَوَلَّهُمْ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 10

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا إِذَا جَآءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ
فَامْتَحِنُوهُنَّ ۖ اَللّٰهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ ۖ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ

فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ ۖ لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ
لَهُنَّ ۖ وَآتُوهُمْ مَا أَنْفَقُوا ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ
إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ۚ وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ
وَاسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنْفَقُوا ۚ ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ ۖ
يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَكُمُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْمُؤْمِنَاتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُهَاجِرَاتٍ) hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (امْتَحِنُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (اللَّهُ أَعْلَمُ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِإِيمَانِهِنَّ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (عَلِمْتُمُوهُنَّ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنَاتٍ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَرْجِعُوهُنَّ) fi'li muzâri ve mef'ûlü, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَى الْكُفَّارِ) cârr-mecrur, (تَرْجِعُوا) ya müteallık. (لَا) nâfiye. (هُنَّ) mübteda, mahallen merfu. (حِلٌّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (حِلٌّ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَحِلُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لَهُنَّ) cârr-mecrur, (يَحِلُّونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (آتُوهُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنفَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye lilcins. (جُنَاحَ) ismi, mahallen mansub. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَنْكِحُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (فِي) ile mahallen mecrur. haber olan mukaddem (استقرار) a müteallık.

(إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub. (آتَيْتُمُوهُنَّ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أُجُورَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُمْسِكُوا) fi'li muzâri,

meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (بِعِصَمِ) cârr-mecrur, (تُمْسِكُوا) ye müteallık. (الْكَوَافِرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (اسْأَلُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنْفَقْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لْ) emir lâmı. (يَسْأَلُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنْفَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ذَٰلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (حُكْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَحْكُمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهِ) a râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...امْتَحِنُوهُنَّ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ أَعْلَمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَلِمْتُمُوهُنَّ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا تَرْجِعُوهُنَّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لَا هُنَّ حِلٌّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَا هُمْ يَحِلُّونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَحِلُّونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(...آتُوهُم), (...لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ), (...لَا تُمْسِكُوا), (...اسْأَلُوا) ve (...يَسْأَلُوا) cümleleri, (لَا تَرْجِعُوهُنَّ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen meczumlar.

(...أَنْفَقُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...آتَيْتُمُوهُنَّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

İkinci (إِذَا) nin cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...أَنْفَقْتُمْ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...أَنْفَقُوا) cümlesi, üçüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَحْكُمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

وَاِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ اِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ فَاٰتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ اَزْوَاجُهُمْ مِثْلَ مَآ اَنْفَقُوا ۟ وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِى اَنْتُمْ بِهٖ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (فَاتَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü, fi'li şart, mahallen meczum. (شَيْءٌ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ أَزْوَاجِ) cârr-mecrur, (فَاتَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى الْكُفَّارِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (فَ) âtıfa. (عَاقَبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (آتُوا الَّذِينَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (ذَهَبَتْ) fi'li mâzı. (أَزْوَاجُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِثْلَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنفَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (الَّذِي) ismi mavsul, lafzı celâlin sıfatı, mahallen mansub. (أَنتُم) mübteda, mahallen merfu. (بِهِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُؤْمِنُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...فَاتَكُمْ شَيْءٌ) cümlesi, geçen âyetteki (عَلِمْتُمُوهُنَّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَاقَبْتُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آتُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُم) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَنفَقُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّقُوا اللَّهَ) cümlesi, (آتُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

(أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

يٰٓاَيُّهَا النَّبِىُّ اِذَا جَآءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلٰٓى اَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللّٰهِ شَيْـًٔا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ اَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَاْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهٗ بَيْنَ اَيْدِيهِنَّ وَاَرْجُلِهِنَّ

وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهَ ۖ
إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّبِيُّ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (يُبَايِعْنَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى) harfi cerr. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (يُشْرِكْنَ) fi'li muzâri, mebni, mahallen mansub, (ن) fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (يُشْرِكْنَ) ye müteallık. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أنْ لا يُشْرِكْنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يُبَايِعْنَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (أنْ لا يُشْرِكْنَ), (لا يَسْرِقْنَ وَلا يَزْنِينَ وَلا يَقْتُلْنَ ... وَلا يَأْتِينَ ... وَلا يَعْصِينَكَ) ye ma'tuflar, îrâbları aynı. (أوْلادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أنْ لا يَعْصِينَكَ) ve (أنْ لا يَأْتِينَ), (أنْ لا يَقْتُلْنَ), (أنْ لا يَزْنِينَ), (أنْ لا يَسْرِقْنَ) cümleleri, masdar te'vîllerinde geçen masdar cümlesine ma'tuflar. Onun gibiler.

(بِبُهْتَانٍ) cârr-mecrur, (يَأْتِينَ) ye müteallık. (يَفْتَرِينَهُ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أرْجُلِهِنَّ) muzâfun ileyhlere ma'tuf, îrâbı aynı. (فِي مَعْرُوفٍ) cârr-mecrur, (يَعْصِينَ) ye müteallık. (فَ), (إذَا) nin cevâbında vâkı. (بَايِعْهُنَّ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (اسْتَغْفِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُنَّ) cârr-mecrur, (اسْتَغْفِرْ) e müteallık. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (غَفُورٌ رَحِيمٌ), (إنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا أيُّهَا النَّبِيُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إذَا) ve cevâbı cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يُبَايِعْنَكَ) cümlesi, (الْمُؤْمِنَاتُ) den hâl. Mahallen mansub.

(...يَفْتَرِينَهُ) cümlesi, (يَأْتِينَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(بَايِعْهُنَّ) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَغْفِرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إنَّ اللَّهَ غَفُورٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

يَـٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْءَاخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَتَوَلَّوْا**) 1. âyetin başıyla aynı. (**قَوْماً**) mef'ûlü bih, mansub. (**غَضِبَ اللَّهُ**) fi'li mâzı ve fâili. (**عَلَيْهِمْ**) cârr-mecrur, (**غَضِبَ**) ye müteallık. (**قَدْ**) harfi tahkık. (**يَئِسُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**مِنَ الْآخِرَةِ**) cârr-mecrur, (**يَئِسُوا**) ye müteallık. (**كَ**) harfi teşbih ve cerr. (**مَا**) masdariyye. (**يَئِسَ الْكُفَّارُ**) fi'li mâzı ve fâili. (**مِنْ أَصْحَابِ**) cârr-mecrur, (**يَئِسَ**) ye müteallık. (**الْقُبُورِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(**مَا يَئِسَ الْكُفَّارُ**) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (**يأساً**) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık.

Cümleler:

(**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(**آمَنُوا...**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(**لا تَتَوَلَّوْا...**) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(**غَضِبَ اللَّهُ...**) cümlesi, (**قَوْماً**) in sıfatı. Mahallen mansub.

(**يَئِسُوا...**) cümlesi, (**قَوْماً**) in ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

MÜMTEHİNE SÛRESİNİN SONU

SAFF SÛRESİ

61. Sûredir

14 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

Îrâbı:

(سَبَّحَ) fi'li mâzı. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık veya (ل) zâide. (اللَّهِ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ) geçenki gibi. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ الْعَزِيزُ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 2

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِمَ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَقُولُونَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لا) nâfiye. (تَفْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَقُولُونَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لا تَفْعَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ اَنْ تَقُولُوا مَا لاَ تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(كَبُرَ) fi'li mâzı. (مَقْتاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (تَقُولُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَا لا تَفْعَلُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

(أنْ تَقُولُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَبُرَ) nın fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...كَبُرَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(لا تَفْعَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِهِ صَفًّا كَاَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(إنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُحِبُّ الَّذِينَ) fi'li muzâri ve mefûlü. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهَ) a râci. (يُقَاتِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُقَاتِلُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (صَفّاً), (يُقَاتِلُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَأَنَّهُم) harfi istidrâk ve ismi. (بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ) haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُحِبُّ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يُقَاتِلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَأَنَّهُم بُنْيَانٌ) cümlesi, (صَفّاً) nin zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 5

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ لِمَ تُؤْذُوْنَنِىْ وَقَدْ تَعْلَمُوْنَ
اَنِّىْ رَسُوْلُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ ؕ فَلَمَّا زَاغُوْٓا اَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوْبَهُمْ ؕ
وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَ مُوسَى) fi'li mâzı ve fâili. (لِقَوْمِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِمَ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تُؤْذُونَ) ye müteallık. (نَ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) hâliyye. (قد) harfi tahkîk. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (رَسُولُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (رَسُولُ) ye müteallık.

(أَنِّي رَسُولُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَعْلَمُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (زَاغُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَزَاغَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (قُلُوبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْفَاسِقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...إِذْ قَالَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ مُوسَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَا قَوْمِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تُؤْذُونَنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...زَاغُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَزَاغَ اللَّهُ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ لا يَهْدِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَهْدِي) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

وَاِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِى اِسْرَآئِيلَ اِنِّى رَسُولُ اللّٰهِ
اِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَىَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ
يَاْتِى مِنْ بَعْدِى اسْمُهُ اَحْمَدُ ۖ فَلَمَّا جَآءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَاِذْ قَالَ عِيسَى) geçen âyetin başı gibi. (ابْنُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (يَا) harfi nidâ. (بَنِي) münâda, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (رَسُولُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَيْكُم) cârr-mecrur, (رَسُولُ) ye müteallık. (مُصَدِّقًا), (رَسُولُ) nün zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَا) cârr-mecrur, (مُصَدِّقًا) a müteallık. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mahzuf sıleye müteallık. (يَدَيَّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). İkinci (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ التَّوْرَاةِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (مُبَشِّراً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِرَسُولٍ) cârr-mecrur, (مُبَشِّراً) a müteallık. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَسُول) e râci. (مِن بَعْدِي) cârr-mecrur, (يَأْتِي) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اسْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحْمَدُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءهُم) fi'li mâzı ve mefûlü. Fâili, müstetir zamir (رَسُول) e râci. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (سِحْرٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِذْ قَالَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ عِيسَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَا بَنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنِّي رَسُولُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتِي) cümlesi, (رَسُولٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(اسْمُهُ أَحْمَدُ) cümlesi, (رَسُولٍ) in ikinci sıfatı. Mahallen mecrur.
(لَمَّا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَهُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...هَٰذَا سِحْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 7

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى
الْإِسْلَامِ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifhâm inkâri, mübteda, mahallen merfu. (أَظْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّنِ) cârr-mecrur, (أَظْلَمُ) ye müteallık. (افْتَرَىٰ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (افْتَرَىٰ) ya müteallık. (الْكَذِبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يُدْعَىٰ) fi'li muzâri, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (إِلَى الْإِسْلَامِ) cârr-mecrur, (يُدْعَىٰ) ya müteallık. (وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) 5. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...مَنْ أَظْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...افْتَرَىٰ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ يُدْعَىٰ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...اللَّهُ لَا يَهْدِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يَهْدِي) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ
وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(يُرِيدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (ل) zâide. (يُطْفِئُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (نُورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr

alâmeti kesre. (بِأَفْوَاهِ) cârr-mecrur, (يُطْفِؤُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يُطْفِؤُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) hâliyye. (اللَّهُ مُتِمُّ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (نُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtinâ. (كَرِهَ) fi'li mâzı. (الْكَافِرُونَ) fâili, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...يُرِيدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ مُتِمُّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 9

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (أَرْسَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (رَسُولَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْهُدَىٰ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (دِينِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُظْهِرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَى الدِّينِ) cârr-mecrur, (يُظْهِرَ) ya müteallık. (كُلِّ) tevkîd, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

(أَنْ يُظْهِرَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَرْسَلَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 10

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ
مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَلْ) harfi istifhâm. (أدُلُّكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَى تِجَارَةٍ) cârr-mecrur, (أدُلُّ) ye müteallık. (تُنجِيكُم) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (تِجَارَةٍ) e râci. (مِنْ عَذَابٍ) cârr-mecrur, (تُنجِي) ye müteallık. (أَلِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ أَدُلُّكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تُنجِيكُم) cümlesi, (تِجَارَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 11

تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِكُمْ
وَاَنْفُسِكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(تُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (تُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رَسُولِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تُجَاهِدُونَ), (تُؤْمِنُونَ) gibi, ona ma'tuf. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (تُجَاهِدُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِأَمْوَالِ) cârr-mecrur, (تُجَاهِدُونَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنفُسِكُمْ), (أَمْوَالِكُمْ) gibi, ona ma'tuf. (ذَلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (تَعْلَمُونَ), (تُؤْمِنُونَ) gibi.

Cümleler:

(...تُؤْمِنُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...تُجَاهِدُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...ذٰلِكُمْ خَيْرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 12

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ۚ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(يَغْفِرْ) fi'li muzâri, (إن تفعلوه) takdîrindeki şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرْ) e müteallık. (ذُنُوبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُدْخِلْ) fi'li muzâri, cevâba ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (جَنَّاتٍ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَسَاكِنَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (طَيِّبَةً) sıfat, mansub. (فِي جَنَّاتِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci sıfata müteallık. (عَدْنٍ) sıfat, mecrur. (ذٰلِكَ) mübteda, mahallen merfu. (الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَغْفِرْ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُدْخِلْكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٍ) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...ذٰلِكَ الْفَوْزُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا ۖ نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ۗ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أُخْرَى) mukadder (يؤتكم) takdîrindeki –cevâba ma'tuf ve meczûm olan– fi'lin mahzuf (نعمة) takdîrindeki mef'ûlün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (تُحِبُّونَهَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (نَصْرٌ), (هي) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (نَصْرٌ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (فَتْحٌ قَرِيبٌ) habere ma'tuf ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) isti'nâfiyye. (بَشِّرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أُخْرَى "يؤتكم") cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تُحِبُّونَهَا) cümlesi, (أُخْرَى) nın sıfatı. Mahallen mansub.

(...نَصْرٌ "هي") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ ۖ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَآمَنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ ۖ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَى عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كُونوا) fi'li emr, nâkıs ve ismi. (أنصَارَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (قَالَ) fi'li mâzı. (عِيسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ابْنُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (لِلْحَوَارِيِّينَ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık.

(...مَا قَالَ عِيسَى) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf (قلنا) takdîrindeki fi'le müteallık.

(مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أنصَارِي) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إلى اللَّهِ) cârr-mecrur,

(أنصاري) a veya mahzuf hâle müteallık. (قالَ) fi'li mâzı. (الحَوارِيُّونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أنصارُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) isti'nâfiyye. (آمَنَتْ) fi'li mâzı. (طائِفَةٌ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن بَنِي) cârr-mecrur, (طائِفَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (إسْرائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كَفَرَت طائِفَةٌ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (أيَّدْنا) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى عَدُوِّهِمْ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أصْبَحُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (ظاهِرِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...يَا أيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كُونوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قلنا ذلِكَ كقول) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ أنصاري) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قالَ الحَوارِيُّونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...نَحْنُ أنصارُ اللَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...آمَنَتْ طائِفَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرَت طائِفَةٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أيَّدْنا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أصْبَحُوا) cümlesi, (أيَّدْنا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

SAFF SÛRESİNİN SONU

CUM'A SÛRESİ

62. Sûredir

11 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(يُسَبِّحُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık veya (ل) zâide. (اللّٰهِ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. (مَا) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ) geçenki gibi. (الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ) lafzatullâhın sıfatları, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

هُوَ الَّذِى بَعَثَ فِى الْاُمِّيّٖنَ رَسُولاً مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهٖ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ ۚ وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِى ضَلَالٍ مُبِينٍ ۙ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (بَعَثَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (فِي الْأُمِّيِّينَ) cârr-mecrur, (بَعَثَ) ye müteallık. (رَسُولاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (رَسُولاً) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَتْلُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَتْلُوا) ye müteallık. (آيَاتِ) mef'ûlü bih,

mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُزَكِّيهِمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (وَ) âtıfa. (يُعَلِّمُهُمُ) fi'li muzâri ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رَسُول) e râci. (الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ) ikinci mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) hâliyye. (إِن) muhaffefe. İsmi mahzuf, (إِنهُمْ) takdîrinde. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِن قَبْلُ) cârr ve mahallen mecrur, mahzuf hâle müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, fi'li nâkısın mahzuf haberine müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...بَعَثَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَتْلُوا) cümlesi, (رَسُولاً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...يُزَكِّيهِمْ) ve (...يُعَلِّمُهُمُ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen mansublar.

(...إِن كَانُوا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...كَانُوا) cümlesi, muhaffefe (إِنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 3

وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آخَرِينَ), (الْأُمِّيِّينَ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (موجودين) takdîrindeki sıfata müteallık. (لَمَّا) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَلْحَقُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (يَلْحَقُوا) ye müteallık. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لَمَّا يَلْحَقُوا) cümlesi, (آخَرِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

(...هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(ذَلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (فَضْلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُؤْتِيهِ) fi'li

muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اللَّهِ) a râci. (مَن) ismi mavsul, ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذُو) haber, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (الْفَضْلِ) muzâfun ileyh, (الْعَظِيمِ) sıfat, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْتِيهِ) cümlesi, (ذَٰلِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرٰيةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ
يَحْمِلُ أَسْفَارًا ۟ بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِـَٔايَاتِ اللَّهِ ۟
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حُمِّلُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (التَّوْرَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَحْمِلُوهَا) fi'li muzâri ve mef'ûlü, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَمَثَلِ) cârr-mecrur, (مَثَلُ) nün mahzuf haberine müteallık. (الْحِمَارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَحْمِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْحِمَارِ) a râci. (أَسْفَاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (مَثَلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْقَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الظَّالِمِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مَثَلُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...حُمِّلُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يَحْمِلُوهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَحْمِلُ) cümlesi, (الْحِمَارِ) den hâl. Mahallen mansub. Veya (الْحِمَارِ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(...بِئْسَ مَثَلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اللَّهُ لا يَهْدِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا يَهْدِي) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ
مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (هَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi şart, câzim. (زَعَمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, ~~fi'li şart~~, mahallen meczum. (أَنَّكُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَوْلِيَاءُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّهِ), (مِن دُونِ) cârr-mecrurlar, (أَوْلِيَاءُ) ye müteallıklar.

(أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (زَعَمْتُمْ) ün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.
(النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (تَمَنَّوُا) fi'li mâzı ve fâili. (الْمَوْتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haber, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...هَادُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ زَعَمْتُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَمَنَّوُا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إِنْ كُنْتُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, şartın cevâbı cümlesi ona delâlet ediyor.

Âyet: 7

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ اَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظّٰلِمِينَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لا) nâfiye. (يَتَمَنَّوْنَهُ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (أَبَداً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِمَا) cârr-mecrur, (يَتَمَنَّوْنَ) ye müteallık. (قَدَّمَتْ) fi'li mâzı. (أَيْدِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ عَلِيمٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِالظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...لا يَتَمَنَّوْنَهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذِى تَفِرُّونَ مِنْهُ فَاِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ الْمَوْتَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (تَفِرُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (تَفِرُّونَ) ye müteallık. (فَ) zâide. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُلَاقِي) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (تُرَدُّونَ), (تَفِرُّونَ) gibi. (إِلٰى عَالِمِ) cârr-mecrur, (تُرَدُّونَ) ye müteallık. (الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (فَ) âtıfa. (يُنَبِّئُكُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبِّئُ) ye müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ), (تَفِرُّونَ) gibi.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ الْمَوْتَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تَفِرُّونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...تُرَدُّونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...يُنَبِّئُكُم) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 9

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِن يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (نُودِيَ) fi'li mâzı, mechûl. (لِلصَّلَاةِ) cârr-mecrur, (النداء) takdîrindeki nâibi fâile müteallık. (مِن يَوْمِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (الْجُمُعَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (اسْعَوْا) fi'li emr ve fâili. (إِلَىٰ ذِكْرِ) cârr-mecrur, (اسْعَوْا) e müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ذَرُوا) fi'li emr ve fâili. (الْبَيْعَ) mef'ûlü bih, mansub. (ذَٰلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَّكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (إِن) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...نُودِيَ لِلصَّلَاةِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اسْعَوْا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...ذَرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 10

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَوٰةُ فَانتَشِرُوا فِى الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قُضِيَتِ الصَّلَاةُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (انتَشِرُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (انتَشِرُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (ابْتَغُوا) fi'li emr ve fâili. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, (ابْتَغُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (اذْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَثِيراً) mahzuf (ذكراً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تُفْلِحُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قُضِيَتِ الصَّلَاةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...انتَشِرُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ابْتَغُوا) ve (...اذْكُرُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(تُفْلِحُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

وَإِذَا رَأَوْا تِجَٰرَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوٓا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا ۖ قُلْ مَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَٰرَةِ ۚ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّٰزِقِينَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (تِجَارَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb

alâmeti fetha. (أَوْ) âtıfa. (لَهْواً) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (انفَضُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْهَا) cârr-mecrur, (انفَضُّوا) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (تَرَكُوكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (قَائِماً), (تَرَكُوكَ) nin hıtab zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mahzuf sıleye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ اللَّهْوِ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (مِنَ التِّجَارَةِ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ خَيْرُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الرَّازِقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَأَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...انفَضُّوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تَرَكُوكَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(اللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

CUM'A SÛRESİNİN SONU

MÜNÂFİKÛN SÛRESİ

63. Sûredir

11 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اِذَا جَآءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ اِنَّكَ لَرَسُولُ اللّٰهِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾

Îrâbı:

(اِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (نَشْهَدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (اِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) kasemiyye. (رَسُولُ), (اِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) îtirâzıyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهُ) a râci. (اِنَّكَ لَرَسُولُ) geçenki gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اللّٰهُ يَشْهَدُ), (اللّٰهُ يَعْلَمُ) gibi. (اِنَّ الْمُنَافِقِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) kasemiyye. (كَاذِبُونَ), (اِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(اِذَا) ve cevâbı cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(قَالُوا...) cümlesi, (اِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(نَشْهَدُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(اِنَّكَ لَرَسُولُ اللّٰهِ...) cümlesi, kasemin cevâbı veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(اللّٰهُ يَعْلَمُ...) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْلَمُ...) cümlesi, (اللّٰهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(اِنَّكَ لَرَسُولُهُ) cümlesi, (يَعْلَمُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(اللّٰهُ يَشْهَدُ...) cümlesi, (اِنَّكَ لَرَسُولُ اللّٰهِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَشْهَدُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ) cümlesi, kasemin cevâbı veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

اِتَّخَذُوٓا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ ۚ اِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾

Îrâbı:
(اتَّخَذُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَيْمَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جُنَّةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (صَدُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَن سَبِيلِ) cârr-mecrur, (صَدُّوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (سَاءَ) fi'li mâzı. (مَا) fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(...اتَّخَذُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...صَدُّوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...سَاءَ مَا كَانُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) in sıfatı. Mahallen merfu. Veya (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 3

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:
(ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(...أَنَّهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.
(ثُمَّ) âtıfa. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (طُبِعَ) fi'li mâzı, mechûl. (عَلَى قُلُوبِ) câr-mecrur, mahzuf nâibi fâile müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) harfi ta'lîl. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لا) nâfiye. (يَفْقَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...كَفَرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...طُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ لا يَفْقَهُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(لا يَفْقَهُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 4

وَاِذَا رَاَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ اَجْسَامُهُمْ ۭ وَاِنْ يَّقُوْلُوْا تَسْمَعْ
لِقَوْلِهِمْ ۭ كَاَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ ۭ يَحْسَبُوْنَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ ۭ
هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ ۭ قٰتَلَهُمُ اللّٰهُ ۚ اَنّٰى يُؤْفَكُوْنَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَيْتَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (تُعْجِبُكَ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. (أَجْسَامُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَقُولُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (تَسْمَعْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لِقَوْلِ) câr-mecrur, (تَسْمَعْ) a müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَأَنَّهُمْ) harfi teşbih ve ismi. (خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ) haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (يَحْسَبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كُلَّ) birinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (صَيْحَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْهِمْ) câr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هُمُ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَدُوُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (احْذَرْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قَاتَلَهُمُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (أَنَّى) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub. (يُؤْفَكُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...رَأَيْتَهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تُعْجِبْكَ أَجْسَامُهُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَسْمَعْ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَحْسَبُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُمُ الْعَدُوُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(احْذَرْهُمْ) cümlesi, (تَنَبَّه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَاتَلَهُمُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْفَكُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا
رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (تَعَالَوْا) fi'li emr ve fâili. (يَسْتَغْفِرْ) fi'li muzâri, emrin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَسْتَغْفِرْ) e müteallık. (رَسُولُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَوَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. (رُؤُوسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَأَيْتَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (يَصُدُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) hâliyye. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مُسْتَكْبِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَعَالَوْا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(...يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ) cümlesi, (إن تقبلوا) takdîrindeki mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...لَوَّوْا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...رَأَيْتَهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَصُدُّونَ) cümlesi, (رَأَيْتَهُمْ) ün ğâib zamirinden hâl. Mahallen mansub.

(هُم مُستَكبِرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 6

سَوَآءٌ عَلَيهِم اَستَغفَرتَ لَهُم اَم لَم تَستَغفِر لَهُم لَن يَغفِرَ اللّٰهُ لَهُم اِنَّ اللّٰهَ لاَ يَهدِى القَومَ الفَاسِقِينَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(سَوَاء) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيهِمْ) cârr-mecrur, (سَوَاء) e müteallık. (أ) harfi istifhâm tesviye için. (اسْتَغْفَرْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (اسْتَغْفَرْتَ) ye müteallık. (أمْ) âtıfa muttassıle. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَسْتَغْفِرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (تَسْتَغْفِرْ) e müteallık. (لَنْ) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (يَغْفِرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرَ) ya müteallık. (إنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (القَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْفَاسِقِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(...أسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu.

(...لَمْ تَسْتَغْفِرْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümleler:

(..."استغفرك" سَوَاء عَلَيْهِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَن يَغْفِرَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...إنَّ اللَّهَ لا يَهْدِي) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَهْدِي) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لاَ تُنفِقُوا عَلَى مَن عِندَ رَسُولِ اللّٰهِ حَتّٰى يَنفَضُّوا وَلِلّٰهِ خَزَآئِنُ السَّمٰوَاتِ وَالاَرضِ وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ

لَا يَفْقَهُونَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(هُمُ الَّذِينَ) mübteda ve haber, mahallen merfular. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لا) nâhiye, câzime. (تُنْفِقُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَى مَنْ) cârr-mecrur, (تُنْفِقُوا) e müteallık. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mahzuf sıleye müteallık. (رَسُولِ اللَّهِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَنْفَضُّوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أَنْ يَنْفَضُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُنْفِقُوا) ye müteallık.

(و) hâliyye. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (خَزَائِنُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (و) isti'nâfiyye. (لَكِنَّ) harfi istidrâk ve nasb. (الْمُنَافِقِينَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لا) nâfiye. (يَفْقَهُونَ), (يَقُولُونَ) gibi.

Cümleler:

(...هُمُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لا تُنْفِقُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لِلَّهِ خَزَائِنُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(لَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لا يَفْقَهُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لا يَفْقَهُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَآ اِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْاَعَزُّ مِنْهَا
الْاَذَلَّ ۜ وَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهٖ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (رَجَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى الْمَدِينَةِ) cârr-mecrur, (رَجَعْنَا) ye

müteallık. (لَ) kasemiyye. (يُخْرِجَنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. (الْأَعَزُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (يُخْرِجَنَّ) ye müteallık. (الْأَذَلَّ) mef'ûlü bih, mansub. (وَ) hâliyye. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْعِزَّةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لِرَسُولِ), (لِلَّهِ) gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لِلْمُؤْمِنِينَ), (لِلَّهِ) gibi. (وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ رَجَعْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

(...لِلَّهِ الْعِزَّةُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime. (تُلْهِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَمْوَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nehyi te'kîd için. (أَوْلَادُكُمْ), (أَمْوَالُكُمْ) e ma'tuf, onun gibi. (عَنْ ذِكْرِ) cârr-mecrur, (تُلْهِ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. (يَفْعَلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (ذَٰلِكَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولَٰئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْخَاسِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يَفْعَلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَفْعَلْ ذٰلِكَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(أُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 10

وَأَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنْفِقُوا) fi'li emr ve fâili. (مِنْ مَا) câr-mecrur, (أَنْفِقُوا) ye müteallık. (رَزَقْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ قَبْلِ) câr-mecrur, (رَزَقْنَا) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَأْتِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَحَدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمَوْتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (يَقُولَ) fi'li muzâri, (يَأْتِيَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أَحَدَ) e râci.

(...أَنْ يَأْتِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَنْ يَقُولَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَوْلَا) harfi tahdîd, duâ ifâdeli. (أَخَّرْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (نِ) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَىٰ أَجَلٍ) câr-mecrur, (أَخَّرْتَ) ye müteallık. (قَرِيبٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) sebebiyye. (أَصَّدَّقَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (وَ) âtıfa. (أَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, (إِنْ أَخَّرْتَنِي) takdîrindeki şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنا). (مِنَ الصَّالِحِينَ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

(...أَنْ أَصَّدَّقَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَخَّرْتَ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Cümleler:

(...أَنْفِقُوا) cümlesi, geçen âyetteki (لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...رَزَقْنَاكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...رَبِّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَخَّرْتَنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَكُنْ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللّٰهُ نَفْسًا اِذَا جَآءَ اَجَلُهَا ۭ وَاللّٰهُ خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يُؤَخِّرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْساً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf cevâbına müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. (أَجَلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اللّٰهُ خَبِيرٌ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِمَا) cârr-mecrur, (خَبِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَنْ يُؤَخِّرَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَ أَجَلُهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.
(...اللّٰهُ خَبِيرٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

MÜNÂFIKÛN SÛRESİNİN SONU

TEĞÂBÜN SÛRESİ

64. Sûredir

18 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۚ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ۖ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**يُسَبِّحُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (**لِلّٰهِ**) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık veya (**ل**) zâide. (**اللّٰهِ**) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. (**مَا**) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (**فِي السَّمَاوَاتِ**) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**مَا فِي الْأَرْضِ**) geçenki gibi. (**لَهُ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**الْمُلْكُ**) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**وَ**) âtıfa. (**لَهُ الْحَمْدُ**) geçenki gibi. (**وَ**) âtıfa. (**هُوَ**) mübteda, mahallen merfu. (**عَلَى كُلِّ**) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (**قَدِيرٌ**) a müteallık. (**شَيْءٍ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(**سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ...**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(**لَهُ الْمُلْكُ...**) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(**لَهُ الْحَمْدُ...**) ve (**هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ**) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 2

هُوَ الَّذِى خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ ۚ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**هُوَ الَّذِي**) mübteda ve haber, mahallen merfular. (**خَلَقَكُمْ**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (**الَّذِي**) ye âid. (**فَ**) âtıfa, tefrîiyye. (**مِنْكُمْ**) cârr-mecrur, mukaddem

mahzuf habere müteallık. (كَافِرٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مِنكُم مُؤْمِنٌ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (بَصِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مِنكُم كَافِرٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مِنكُم مُؤْمِنٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ ۚ وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (السَّمَاوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (صَوَّرَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) âtıfa. (أَحْسَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (صُوَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَصِيرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...خَلَقَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...صَوَّرَكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَحْسَنَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِلَيْهِ الْمَصِيرُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّوْنَ وَمَا تُعْلِنُوْنَ ۭ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) matuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَعْلَمُ مَا) geçenki gibi. (تُسِرُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (مَا تُعْلِنُونَ), (مَا تُسِرُّونَ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ عَلِيمٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِذَاتِ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (الصُّدُورِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...يَعْلَمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تُسِرُّونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تُعْلِنُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

اَلَمْ يَاْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوْا وَبَالَ اَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَأْتِكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (نَبَأُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن) (قَبْلُ) cârr-mecrur, (يَأْتِ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (ذَاقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَبَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَمْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...لَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...ذَاقُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

ذٰلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَى اللَّهُ ۚ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (عَذَابٌ) e râci. (تَأْتِيهِمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (رُسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık.

(...أَنَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâm inkâri. (بَشَرٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَهْدُونَنَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (تَوَلَّوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (اسْتَغْنَى) fi'li mâzı. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ بِأَنَّهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَتْ تَأْتِيهِمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم) cümlesi, (كَانَتْ) in haberi. Mahallen mansub.

(...قَالُوا) cümlesi, (كَانَتْ تَأْتِيهِمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...بَشَرٌ "يَهْدِينَنَا") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يَهْدُونَنَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (قَالُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...تَوَلَّوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...اسْتَغْنَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...اللَّهُ غَنِيٌّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا اَنْ لَنْ يُبْعَثُوا ۭ قُلْ بَلٰى وَرَبِّى لَتُبْعَثُنَّ
ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ ۭ وَذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(زَعَمَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أن) harfi te'kîd, muhaffefe. İsmi mahzuf, (أَنَّهُمْ) takdîrinde. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يُبْعَثُوا) fi'li muzâri, mechûl, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) nâibi fâili.

(أن لَن يُبْعَثُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (زَعَمَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَلَى) harfi cevâb. (وَ) kasemiyye. (رَبِّي) mecrur, (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (لَ) kasemiyye. (تُبْعَثُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi tekîd. (ثُمَّ) âtıfa. (لَتُنَبَّؤُنَّ), (لَتُبْعَثُنَّ) gibi. (بِمَا) cârr-mecrur, (تُنَبَّؤُنَّ) ye müteallık. (عَمِلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (يَسِيرٌ) a müteallık.

Cümleler:

(...زَعَمَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَن يُبْعَثُوا) cümlesi, muhaffefe (أن) nin haberi. Mahallen merfu.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Mukadder (سَتُبْعَثُون) takdîrindeki cevâb cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub. Mukadder kasem cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...تُبْعَثُنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تُنَبَّؤُنَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلْتُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَالنُّورِ الَّذِى اَنْزَلْنَا ۭ وَاللّٰهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رَسُولِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (النُّورِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَبِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...آمِنُوا) cümlesi, (...إن كان الأمر) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...أَنْزَلْنَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ ۗ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ), (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَجْمَعُكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لِيَوْمِ) cârr-mecrur, (يَجْمَعُ) ye müteallık. (الْجَمْعِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (التَّغَابُنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُؤْمِنْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (يَعْمَلْ), (يُؤْمِنْ) gibi, ona ma'tuf. (صَالِحًا), (عملاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. (يُكَفِّرْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (يُكَفِّرْ) e müteallık. (سَيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُدْخِلْ), (يُكَفِّرْ) gibi, ona ma'tuf. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (جَنَّاتٍ)

ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), (يُدْخِلْهُ) nün mef'ûlü zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (أَبَداً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَالِدِينَ) ye müteallık. (ذَلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَوْمَ "اذكر") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَجْمَعُكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...ذَلِكَ يَوْمُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...مَن يُؤْمِن بِاللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤْمِن بِاللَّهِ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(...يَعْمَلْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...يُكَفِّرْ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُدْخِلْهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٍ) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...ذَلِكَ الْفَوْزُ) cümlesi, mu'terize. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَالِدِينَ), (أَصْحَابُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (بِئْسَ الْمَصِيرُ) fi'li mâzı, câmid ve fâili.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, geçen âyetteki (مَن يُؤْمِن بِاللَّهِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَذَّبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أُولَئِكَ أَصْحَابُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(بِئْسَ الْمَصِيرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya (خَالِدِينَ) ye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 11

مَآ اَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ اِلاَّ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۬ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ
يَهْدِ قَلْبَهُ ۬ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (أَصَابَ) fi'li mâzı. (مِن) harfi cerr zâid. (مُصِيبَةٍ) fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُؤْمِن) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِن) e müteallık. (وَ) âtıfa. (يَهْدِ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (قَلْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye veya isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَصَابَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَن يُؤْمِن) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤْمِن بِاللَّهِ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(...يَهْدِ قَلْبَهُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰى
رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَطِيعُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَطِيعُوا الرَّسُولَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَوَلَّيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (عَلَى رَسُولِنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَطِيعُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...أَطِيعُوا) ve (...تَوَلَّيْتُمْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...إِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ) cümlesi, (إِنْ تَوَلَّيْتُمْ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye lilcins. (إِلَهَ) ismi, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı istisna. (هُوَ), (لا) nın mahzuf haberinden bedel, mahallen merfu. (وَ) isti'nâfiyye. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (يَتَوَكَّلِ) e müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı câzime. (يَتَوَكَّلِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (الْمُؤْمِنُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(اللَّهُ لا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(يَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) cümlesi, (...إِنْ تَوَكَّلِ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا
لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ ۚ وَاِنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ

غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مِنْ أزْوَاجِ) cârr-mecrur, (إنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mercur. (وَ) âtıfa. (أوْلَادِكُمْ), (أزْوَاجِكُمْ) gibi, ona ma'tuf. (عَدُوّاً), (إنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (عَدُوّاً) e müteallık. (فَ) âtıfa, râbıta. (احْذَرُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (إنْ) harfi şart, câzim. (تَعْفُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (تَصْفَحُوا), (تَعْفُوا) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (تَغْفِرُوا), (تَعْفُوا) gibi, ona ma'tuf. (فَ) cevâbda vâkı. (إنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (غَفُورٌ رَحِيمٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَا أيُّهَا الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إنَّ مِنْ أزْوَاجِكُمْ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(احْذَرُوهُمْ...) cümlesi, (تَنبّهوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَعْفُوا...), (تَصْفَحُوا...) ve (تَغْفِرُوا...) cümleleri, (إنَّ مِنْ أزْوَاجِكُمْ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(إنَّ اللَّهَ غَفُورٌ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 15

إِنَّمَآ أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۚ وَاللَّهُ عِندَهُۥٓ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(إنَّمَا) edâtı hasr. (أمْوَالُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أوْلَادُكُمْ), (أمْوَالُكُمْ) e ma'tuf, onun gibi. (فِتْنَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أجْرٌ عَظِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(أمْوَالُكُمْ وَأوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ) cümlesi, nidânın cevâbı mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(اللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(عِنْدَهُ أَجْرٌ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 16

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ ۗ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اتَّقُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (مَا) harfi masdar, zarfî. (اسْتَطَعْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا اسْتَطَعْتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde zarf (مدة اسْتِطَاعَتِكُمْ) takdîrinde, mahallen mansub. (اتَّقُوا) ye müteallık.

(وَ) lar âtıfalar. (اسْمَعُوا), (أَطِيعُوا), (أَنْفِقُوا) fi'li emirler ve fâilleri. (خَيْرًا), (يؤتكم) takdîrindeki fi'lin ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِأَنْفُسِ) cârr-mecrur, (خَيْرًا) a müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُوقَ) fi'li muzâri, mechûl, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (شُحَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَفْسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْمُفْلِحُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...اتَّقُوا اللَّهَ) cümlesi, (إن قمتم إلي الطاعة) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...اسْمَعُوا), (...أَطِيعُوا) ve (...أَنْفِقُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen meczumlar.

(...خَيْرًا "يكن الإنفاق") cümlesi, mukadder şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يُوقَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُوقَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 17

اِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَاللّٰهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(اِنْ) harfi şart, câzim. (تُقْرِضُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (اللّٰهَ قَرْضاً حَسَناً) mef'ûlü bih, mef'ûlü mutlak ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (يُضَاعِفْهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يُضَاعِفْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (يَغْفِرْ) fi'li muzâri, cevâba ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرْ) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...تُقْرِضُوا) cümlesi, nidânın cevâbı mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...يُضَاعِفْهُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَغْفِرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اللّٰهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(عَالِمُ) ile (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) de geçen âyetteki (اللّٰهُ) nün haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

TEĞABÜN SÛRESİNİN SONU

TALAK SÛRESİ

65. Sûredir

12 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

يَآ اَيُّهَا النَّبِىُّ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَاَحْصُوا
الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْ ۚ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا
يَخْرُجْنَ اِلَّآ اَنْ يَاْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ ۚ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّٰهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ ۚ لَا تَدْرِى لَعَلَّ اللّٰهَ
يُحْدِثُ بَعْدَ ذٰلِكَ اَمْرًا ﴿١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (النَّبِيُّ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (طَلَّقْتُمُ) fi'li mâzı ve fâili. (النِّسَاءَ) mefûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (إذَا) nin cevâbında vâkı. (طَلِّقُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (لِعِدَّةِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أحْصُوا) fi'li emr ve fâili. (العِدَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (رَبَّ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâhiye, câzime. (تُخْرِجُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن بُيُوتِ) cârr-mecrur, (تُخْرِجُوا) ye müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (يَخْرُجْنَ) fi'li muzâri, mebni ve fâili, mahallen meczum. (إلاَّ) edâtı istisna. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يَأتِينَ) fi'li muzâri, mebni ve fâili, mahallen mansub.

(أنْ يَأتِينَ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub. Veya mahzuf harfi cerr ile mahallen mecrur. Mahzuf hâle müteallık.

(بِفَاحِشَةٍ) cârr-mecrur, (يَأْتِينَ) ye müteallık. (مُبَيِّنَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (حُدُودُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَتَعَدَّ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (حُدُودَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (قَدْ) harfi tahkîk. (ظَلَمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (نَفْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (تَدْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَعَلَّ اللَّهَ) harfi teracci ve mansub olan ismi. (يُحْدِثُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَمْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...طَلَّقْتُمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...طَلِّقُوهُنَّ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَحْصُوا الْعِدَّةَ) ve (اتَّقُوا اللَّهَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...لا تُخْرِجُوهُنَّ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...لا يَخْرُجْنَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تِلْكَ حُدُودُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ يَتَعَدَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَعَدَّ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...قَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...لا تَدْرِي) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...يُحْدِثُ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 2

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ
وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ۚ ذٰلِكُمْ

يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۟ وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَّهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (بَلَغْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (أَجَلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (أَمْسِكُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (بِمَعْرُوفٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (أَوْ) âtıfa. (فَارِقُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (بِمَعْرُوفٍ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (أَشْهِدُوا) fi'li emr ve fâili. (ذَوَيْ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (عَدْلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (عَدْلٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (أَقِيمُوا) fi'li emr ve fâili. (الشَّهَادَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (أَقِيمُوا) ye müteallık. (ذٰلِكُمْ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يُوعَظُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُوعَظُ) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يُؤْمِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْيَوْمِ الْآخِرِ) ma'tuf ve sıfat, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَتَّقِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اللّٰهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَجْعَلْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهَ) a râci. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مَخْرَجًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...بَلَغْنَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...أَمْسِكُوهُنَّ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...ارقُوهُنَّ), (...أَشْهِدُوا) ve (...أَقِيمُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...ذٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ) cümlesi, (ذٰلِكُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(...كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...مَنْ يَتَّقِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَّقِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَجْعَل) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَرْزُقْ) fi'li muzâri, geçen âyetteki (يَجْعَل) e ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنْ حَيْثُ) cârr ve mahallen mecrur, (يَرْزُقْ) a müteallık. (لا) nâfiye. (يَحْتَسِبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَتَوَكَّلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (يَتَوَكَّلْ) e müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (حَسْبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بَالِغُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَدْ) harfi tahkık. (جَعَلَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَدْرًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَرْزُقْهُ) cümlesi, geçen âyetteki (يَجْعَل) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا يَحْتَسِبُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...مَن يَتَوَكَّلْ) cümlesi, geçen âyetteki (مَنْ يَتَّق) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...هُوَ حَسْبُهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ اللَّهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ ۙ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ ۚ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ

يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَل لَّهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اللَّائِي) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَئِسْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْمَحِيضِ) cârr-mecrur, (يَئِسْنَ) ye müteallık. (مِن نِسَائِكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِ) harfi şart, câzim. (ارْتَبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (عِدَّتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثَلَاثَةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَشْهُرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (اللَّائِي) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَحِضْنَ) fi'li muzâri, mebni ve fâili, mahallen meczum. (وَ) âtıfa. (أُولَاتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَحْمَالِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَجَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يَضَعْنَ) fi'li muzâri ve fâili, mebni, mahallen mansub. (حَمْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَن يَضَعْنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde haber. Mahallen merfu.

(وَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَتَّقِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَجْعَل) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مِنْ أَمْرِهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُسْرًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اللَّائِي يَئِسْنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَئِسْنَ) cümlesi, (اللَّائِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِ ارْتَبْتُمْ) cümlesi, (اللَّائِي) nin haberi. Mahallen merfu.

(...عِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لَمْ يَحِضْنَ) cümlesi, (اللَّائِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُولَاتُ الْأَحْمَالِ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ) cümlesi, (أُولَاتُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...مَن يَتَّقِ اللَّهَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَّقِ اللَّهَ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَجْعَل) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

ذٰلِكَ اَمْرُ اللّٰهِ اَنْزَلَهٗۤ اِلَيْكُمْ ؕ وَمَنْ يَّتَّقِ اللّٰهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهٖ وَيُعْظِمْ لَهٗۤ اَجْرًا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَمْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَنْزَلَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهِ) a râci. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَتَّقِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اللّٰهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُكَفِّرْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهَ) a râci. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (يُكَفِّرْ) e müteallık. (سَيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُعْظِمْ) fi'li muzâri, cevâba ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُ) cârr-mecrur, (يُعْظِمْ) e müteallık. (أَجْرًا) mef'ûlü bih veya temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ أَمْرُ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ) cümlesi, (أَمْرُ اللّٰهِ) den hâl. Mahallen mansub.

(...مَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَّقِ اللّٰهَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يُكَفِّرْ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُعْظِمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

اَسْكِنُوْهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِّنْ وُّجْدِكُمْ وَلَا تُضَآرُّوْهُنَّ لِتُضَيِّقُوْا عَلَيْهِنَّ ؕ وَاِنْ كُنَّ اُولَاتِ حَمْلٍ فَاَنْفِقُوْا عَلَيْهِنَّ حَتّٰى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ ۚ فَاِنْ اَرْضَعْنَ لَكُمْ فَاٰتُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ ۚ وَاْتَمِرُوْا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوْفٍ ۚ وَاِنْ تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهٗۤ اُخْرٰى ؕ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(أَسْكِنُوهُنَّ) fi'li emr ve fâili ile mef'ûlü. (مِنْ حَيْثُ) câr ve mahallen mecrur, (أَسْكِنُوا) ye müteallık. (سَكَنْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مِن وُجْدِ) câr-mecrur, geçen câr-mecrurdan bedel, îrâbı ve tealluku aynı. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تُضَارُّوهُنَّ) fi'li muzâri ve mef'ûlü, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُضَيِّقُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَيْهِنَّ) câr-mecrur, (تُضَيِّقُوا) ye müteallık.

(...أَنْ تُضَيِّقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُضَارُّوهُنَّ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنَّ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (أُولَاتِ) haberi, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlime mülhak). (حَمْلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (أَنْفِقُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلَيْهِنَّ) câr-mecrur, (أَنْفِقُوا) ye müteallık. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَضَعْنَ) fi'li muzâri, mebni, gizli (أَنْ) ile mahallen mansub, (ن) fâili. (حَمْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يَضَعْنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَنْفِقُوا) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَرْضَعْنَ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (لَكُمْ) câr-mecrur, (أَرْضَعْنَ) ye müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (آتُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (أُجُورَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ائْتَمِرُوا) fi'li emr ve fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِمَعْرُوفٍ) câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَعَاسَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (سَ) harfi tenfîs. (تُرْضِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) câr-mecrur, (تُرْضِعُ) ya müteallık. (أُخْرَى) mahzuf (امرأة) takdîrindeki fâilin sıfatı, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...أَسْكِنُوهُنَّ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...سَكَنْتُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لا تُضَارُّوهُنَّ) ve (...إِن كُنَّ أُولَاتِ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...أَنْفِقُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إِنْ أَرْضَعْنَ) cümlesi, (إِن كُنَّ أُولَاتِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آتُوهُنَّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...ائْتَمِرُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(...إِنْ تَعَاسَرْتُمْ) cümlesi, (إِنْ أَرْضَعْنَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(سَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرَى) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 7

لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِۦ ۖ وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُۥ فَلْيُنفِقْ مِمَّآ
ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ۚ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَآ ءَاتَىٰهَا ۚ سَيَجْعَلُ ٱللَّهُ
بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾

Îrâbı:

(لْ) emir lâmı, câzime. (يُنفِقْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (ذُو) fâil, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (سَعَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن سَعَةِ) cârr-mecrur, (يُنفِقْ) a müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (قُدِرَ) fi'li mâzı, mechûl, fi'li şart, mahallen meczum. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (قُدِرَ) ya müteallık. (رِزْقُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (لْ) emir lâmı, câzime. (يُنفِقْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (مِمَّا) cârr-mecrur, (يُنفِقْ) a müteallık. (آتَاهُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (لا) nâfiye. (يُكَلِّفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْساً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (مَا) ismi mavsul, ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (آتَاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (سَ) harfi tenfîs. (يَجْعَلُ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (عُسْرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُسْراً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يُنفِقْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
İkinci (...يُنفِقْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...آتَاهُ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْساً) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...آتَاهَا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سَيَجْعَلُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُكْرًا ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَأَيِّنْ), (كَ) ile (أيٍّ) den mürekkeb (كَمْ) ifâdeli sayıdan ismi kinâye, mübteda, mahallen merfu. (مِن قَرْيَةٍ) cârr-mecrur, temyîzi. (عَتَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (قَرْيَةٍ) e râci. (عَنْ أَمْرِ) cârr-mecrur, (عَتَتْ) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رُسُلِ), (رَبِّ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (حَاسَبْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (حِسَاباً شَدِيداً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (عَذَّبْنَاهَا عَذَاباً نُكْراً), (حَاسَبْنَاهَا حِسَاباً شَدِيداً) gibi.

Cümleler:

(...كَأَيِّنْ مِن قَرْيَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَتَتْ) cümlesi, (كَأَيِّنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...حَاسَبْنَاهَا) ve (...عَذَّبْنَاهَا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen merfular.

Âyet: 9

فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ﴿٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (ذَاقَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (قَرْيَةٍ) e râci. (وَبَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَمْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye veya isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْرِهَا) geçenki gibi. (خُسْراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...ذَاقَتْ) cümlesi, geçen âyetteki (عَذَّبْنَاهَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(كَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْراً) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللّٰهَ يَآ اُولِى الْاَلْبَابِ ۚ
اَلَّذِينَ اٰمَنُوا ۚ قَدْ اَنْزَلَ اللّٰهُ اِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(**أَعَدَّ اللَّهُ**) fi'li mâzı ve fâili. (**لَهُمْ**) cârr-mecrur, (**أَعَدَّ**) ye müteallık. (**عَذَاباً شَدِيداً**) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (**فَ**) mukadder şartın cevâbında vâkı. (**اتَّقُوا اللَّهَ**) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (**يَا**) harfi nidâ. (**أُولِي**) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti (**ي**). (**الْأَلْبَابِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**الَّذِينَ**) ismi mavsul, atfı beyân veya (**أُولِي**) den bedel, mahallen mansub. (**آمَنُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**قَدْ**) harfi tahkık. (**أَنْزَلَ اللَّهُ**) fi'li mâzı ve fâili. (**إِلَيْكُمْ**) cârr-mecrur, (**أَنْزَلَ**) ye müteallık. (**ذِكْراً**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...**أَعَدَّ اللَّهُ**) cümlesi, geçmişi müekkid için isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**اتَّقُوا**) cümlesi, (**إن أَعَدَّ اللَّهُ العذاب**) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...**آمَنُوا**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...**أَنْزَلَ اللَّهُ**) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

رَسُولاً يَتْلُوا عَلَيْكُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ
اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ ۗ وَمَنْ
يُؤْمِنْ بِاللّٰهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَآ اَبَدًا ۗ قَدْ اَحْسَنَ اللّٰهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾

Îrâbı:

(**رَسُولاً**) mukadder (**ارسل**) fi'linin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**يَتْلُو**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (**رَسُول**) e râci. (**عَلَيْكُمْ**) cârr-mecrur, (**يَتْلُو**) ye müteallık. (**آيَاتِ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (**اللَّهِ**) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**مُبَيِّنَاتٍ**) sıfat, mansub. Nasb alâmeti kesre. (**لِ**) harfi ta'lîl ve cerr. (**يُخْرِجَ**) fi'li muzâri, gizli (**أَنْ**) ile

mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (مِنَ الظُّلُمَاتِ), (إِلَى النُّورِ) cârr-mecrurlar, (يُخْرِجَ) ye müteallık.

(أَنْ يُخْرِجَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَتْلُو) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُؤْمِنْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (يَعْمَلْ), (يُؤْمِنْ) e ma'tuf, onun gibi. (صَالِحاً) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُدْخِلْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (جَنَّاتٍ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), (يُدْخِلْهُ) nün ğâib zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (أَبَداً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَدْ) harfi tahkık. (أَحْسَنَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (رِزْقاً) ın mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(يَتْلُو...) cümlesi, (رَسُولاً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(آمَنُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(عَمِلُوا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَنْ يُؤْمِنْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُؤْمِنْ بِاللَّهِ...) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(يَعْمَلْ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(يُدْخِلْهُ...) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) cümlesi, (جَنَّاتٍ) in sıfatı. Mahallen mansub.

(قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ...) cümlesi, (يُدْخِلْهُ) nün ğâib zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 12

اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَمِنَ الْاَرْضِ مِثْلَهُنَّ ۜ يَتَنَزَّلُ
الْاَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ۙ وَاَنَّ

اللَّهَ قَدْ اَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(اللَّهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (سَبْعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَمَاوَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مِنَ الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (سَمَاوَاتٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِثْلَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ) fi'li muzâri ve fâili. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَعْلَمُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أَنْ تَعْلَمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أخبركم) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık.

(أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَدِيرٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (قَدْ) harfi tahkık. (أَحَاطَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (أَحَاطَ) ya müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِلْمًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ قَدِيرٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَعْلَمُوا) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(اللَّهُ الَّذِي...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(خَلَقَ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ...) cümlesi, (سَبْعَ سَمَاوَاتٍ) den hâl. Mahallen mansub.

(قَدْ أَحَاطَ...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

TALÂK SÛRESİNİN SONU

TAHRÎM SÛRESİ

66. Sûredir

12 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

يَآ اَيُّهَا النَّبِىُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَآ اَحَلَّ اللّٰهُ لَكَ ۚ تَبْتَغِى مَرْضَاتَ
اَزْوَاجِكَ ۗ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (النَّبِيُّ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِمَ) aslı, (ل) harfi cerr ile ismi istifhâm (مَا) dan (ا) hazfolundu. Cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تُحَرِّمُ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَحَلَّ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَكَ) cârr-mecrur, (أَحَلَّ) ye müteallık. (تَبْتَغِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَرْضَاتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَزْوَاجِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُحَرِّمُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَحَلَّ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَبْتَغِي) cümlesi, (تُحَرِّمُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...اللَّهُ غَفُورٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

قَدْ فَرَضَ اللّٰهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ اَيْمَانِكُمْ ۚ وَاللّٰهُ مَوْلٰيكُمْ ۚ
وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkîk. (فَرَضَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (فَرَضَ) ya müteallık. (تَحِلَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيْمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَوْلٰى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَدْ فَرَضَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اللّٰهُ مَوْلَاكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الْعَلِيمُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَاِذْ اَسَرَّ النَّبِيُّ اِلٰى بَعْضِ اَزْوَاجِهٖ حَدِيثًا ۚ فَلَمَّا نَبَّاَتْ بِهٖ وَاَظْهَرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهٗ وَاَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ ۚ فَلَمَّا نَبَّاَهَا بِهٖ قَالَتْ مَنْ اَنْبَاَكَ هٰذَا ۖ قَالَ نَبَّاَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (أَسَرَّ النَّبِيُّ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلٰى بَعْضِ) cârr-mecrur, (أَسَرَّ) ya müteallık. (أَزْوَاجِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَدِيثًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (نَبَّأَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (بَعْضِ) a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (نَبَّأَتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (أَظْهَرَهُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَظْهَرَ) ya müteallık. (عَرَّفَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (النَّبِيُّ) e râci. (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَعْرَضَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (النَّبِيُّ) e râci. (عَنْ بَعْضٍ) cârr-mecrur, (أَعْرَضَ) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (لَمَّا) geçenki gibi. (نَبَّأَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (النَّبِيُّ) e râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (نَبَّأَ) ye müteallık. (قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (بَعْضِ أَزْوَاجِ) ye râci. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَنْبَأَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, ikinci mef'ûl, mahallen mansub.

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (النَّبِيُّ) ye râci. (نَبَّأَ) fi'li mâzı. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ) mahzuf fâilin sıfatları, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...أَسَرَّ النَّبِيُّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...نَبَّأَتْ بِهِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أَظْهَرَهُ اللَّهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...عَرَّفَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَعْرَضَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نَبَّأَهَا بِهِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَالَتْ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ أَنْبَأَكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَنْبَأَكَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 4

إِنْ تَتُوبَآ إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا ۖ وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ
فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَالْمَلَائِكَةُ
بَعْدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (تَتُوبَا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (تَتُوبَا) ye müteallık. (فَـ) ta'lîliyye. (قَدْ) harfi tahkîk. (صَغَتْ) fi'li mâzı. (قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَظَاهَرَا) fi'li muzâri, –(ت) nin biri mahzuf– fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَظَاهَرَا) ya müteallık. Cevâbı, mahzuf. (فَـ) ta'lîliyye. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُوَ) zamîri fasl. (مَوْلَى), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (جِبْرِيلُ), (إِنَّ) nin isminin mahalline ma'tuf veya mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (صَالِحُ) ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme veya mahzuf (و). (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (الْمَلَائِكَةُ) ma'tuf veya mübteda, merfu.

Raf alâmeti zamme. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ظَهِيرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...تَتُوبَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (يقبل منكما) takdîrinde.

(...قَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا) cümlesi, (إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, (يجد ناصراً) takdîrinde.

(...تَظَاهَرَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلاهُ) cümlesi, ikinci şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(جِبْرِيلُ ... ظَهِيرٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

عَسَىٰ رَبُّهُۥٓ إِن طَلَّقَكُنَّ أَن يُبْدِلَهُۥٓ أَزْوَٰجًا خَيْرًا مِّنكُنَّ مُسْلِمَٰتٍ
مُّؤْمِنَٰتٍ قَٰنِتَٰتٍ تَٰٓئِبَٰتٍ عَٰبِدَٰتٍ سَٰٓئِحَٰتٍ ثَيِّبَٰتٍ
وَأَبْكَارًا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(عَسَى) fi'li mâzı, câmid. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (طَلَّقَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (كُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (النَّبِيُّ) ye râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُبْدِلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (النَّبِيُّ) ye râci. (أَزْوَاجاً خَيْراً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مِنكُنَّ) cârr-mecrur, (خَيْراً) a müteallık. (مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ ثَيِّبَاتٍ), (أَزْوَاجاً) den hâller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (أَبْكَاراً), (ثَيِّبَاتٍ) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يُبْدِلَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...عَسَى رَبُّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...طَلَّقَكُنَّ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 6

يَـٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوٓا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَـٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَّا يَعْصُونَ اللَّهَ
مَآ أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (الَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (قُوا) fi'li emr ve fâili. (أنفُس) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أهْلِي) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَاراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَقُودُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ) haber ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (عَلَيْهَا) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ) muahhar mübteda ve sıfatları, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لا) nâfiye. (يَعْصُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) masdariyye. (أمَرَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَ) a râci. (وَ) âtıfa. (يَفْعَلُونَ), (يَعْصُونَ) gibi. (مَا) masdariye. (يُؤْمَرُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

(مَا أمَرَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde lafzı celâldan bedel. Mahallen mansub.

(مَا يُؤْمَرُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَا أيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(وَقُودُهَا النَّاسُ) cümlesi, (نَاراً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ) cümlesi, (نَاراً) in ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

(...لا يَعْصُونَ) cümlesi, (مَلَائِكَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(...يَفْعَلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 7

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لاَ تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ ۖ اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (كَفَرُوا) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لا) nâhiye, câzime. (تَعْتَذِرُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (اَلْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إنَّمَا) edâtı hasr. (تُجْزَوْنَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَا أيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لا تَعْتَذِرُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تُجْزَوْنَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 8

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا تُوبُوٓا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَصُوحًا ۭ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُّكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۙ يَوْمَ لَا يُخْزِى اللّٰهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهٗ ۚ نُوْرُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اَتْمِمْ لَنَا نُوْرَنَا وَاغْفِرْ لَنَا ۚ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (اَلَّذِينَ) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (تُوبُوا) fi'li emr ve

fâili. (إِلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (تُوبُوا) ye müteallık. (تَوْبَةً نَصُوحاً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (عَسَى) fi'li mâzı, câmid. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُكَفِّرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (عَنْكُمْ) cârr-mecrur, (يُكَفِّرَ) ya müteallık. (سَيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُدْخِلَ), (يُكَفِّرَ) ye ma'tuf, onun gibi. (كُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (جَنَّاتٍ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre.

(أَنْ يُكَفِّرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahallen mansub.

(...أَنْ يُدْخِلَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mercur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (يُخْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّبِيَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, ma'tuf, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نُورُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَسْعَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نُور) a râci. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بِأَيْمَانِ) cârr-mecrur, (يَسْعَى) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَتْمِمْ) fi'li emr duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (أَتْمِمْ) e müteallık. (نُورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اغْفِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تُوبُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...عَسَى رَبُّكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٍ) in sıfatı. Mahallen mansub.
(...لا يُخْزِي اللَّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
İkinci (...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نُورُهُمْ يَسْعَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَسْعَى) cümlesi, (نُورُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...يَقُولُونَ) cümlesi, (أَيْدِيهِمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(...رَبَّنَا) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَتْمِمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اغْفِرْ لَنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (النَّبِيُّ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَاهِدِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْكُفَّارَ) mef'ûlü bih, mansub. (وَ) âtıfa. (الْمُنَافِقِينَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (اغْلُظْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (اغْلُظْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (مَأْوَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (الْمَصِيرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَاهِدِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اغْلُظْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ) cümlesi, (سنحاسبهم) takdîrindeki mukadder ta'lîl cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(بِئْسَ الْمَصِيرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلاً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ ۖ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(ضَرَبَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مَثَلاً) mukaddem ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِّلَّذِينَ) cârr-mecrur, (مَثَلاً) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (امْرَأَةَ) muahhar birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُوحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (امْرَأَةَ لُوطٍ), (امْرَأَةَ نُوحٍ) gibi, ona ma'tuf. (كَانَتَا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَحْتَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (عَبْدَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (عَبْدَيْنِ) nin sıfatı ve mecrur olan (صَالِحَيْنِ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (خَانَتَا) fi'li mâzı ve fâili. (هُمَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُغْنِيَا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَنْهُمَا), (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrurlar, (يُغْنِيَا) ye müteallıklar. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (ادْخُلَا) fi'li emr ve fâili. (النَّارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدَّاخِلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...ضَرَبَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَتَا تَحْتَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...خَانَتَاهُمَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يُغْنِيَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قِيلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ادْخُلَا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

Âyet: 11

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً لِّلَّذِينَ اٰمَنُوا امْرَاَتَ فِرْعَوْنَ ۘ اِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِى عِنْدَكَ بَيْتًا فِى الْجَنَّةِ وَنَجِّنِى مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهٖ وَنَجِّنِى مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ۙ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً لِلَّذِينَ آمَنُوا) geçen âyetin başı gibi. (اِمْرَأَتَ) muahhar birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (إِذْ) zarf, mahallen mansub. (قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اِمْرَأَت) e râci. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ابْنِ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (ابْنِ) ye müteallık. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf hâle müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيْتًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْجَنَّةِ) cârr-mecrur, (بَيْتًا) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (نَجِّنِي) fi'li emr, duâ, vikâye (ن) u ve mef'ûlü bih. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِن فِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, (نَجِّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (عَمَلِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ) geçenki gibi. (الظَّالِمِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...ضَرَبَ اللّٰهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...ابْنِ لِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...نَجِّنِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...نَجِّنِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَرْيَمَ) geçen âyetteki (اِمْرَأَتَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ابْنَتَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عِمْرَانَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (الَّتِي) ismi mavsul, (مَرْيَمَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (أَحْصَنَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّتِي) ye âid. (فَرْجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (نَفَخْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِ), (مِن رُوحِ) cârr-mecrurlar, (نَفَخْنَا) ye müteallıklar. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (صَدَّقَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَرْيَمَ) e râci. (بِكَلِمَاتِ) cârr-mecrur, (صَدَّقَتْ) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كُتُبِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَرْيَمَ) e râci. (مِنَ الْقَانِتِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...أَحْصَنَتْ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَفَخْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...صَدَّقَتْ) cümlesi, (...فحملت) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

TAHRİM SÛRESİNİN SONU

YİRMİ SEKİNCİ CÜZÜN SONU

YİRMİ DOKUZUNCU CÜZÜN BAŞI

MÜLK SÛRESİ

67. Sûredir

30 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

تَبَارَكَ الَّذِى بِيَدِهِ الْمُلْكُ ۖ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**تَبَارَكَ الَّذِي**) fi'li mâzı ve fâili. (**بِيَدِ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**الْمُلْكُ**) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**وَ**) âtıfa. (**هُوَ**) mübteda, mahallen merfu. (**عَلَى كُلِّ**) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (**قَدِيرٌ**) e müteallık. (**شَيْءٍ**) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(**تَبَارَكَ الَّذِي**...) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(**بِيَدِهِ الْمُلْكُ**) cümlesi, (**الَّذِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(**هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

اَلَّذِى خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيٰوةَ لِيَبْلُوَكُمْ اَيُّكُمْ اَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**الَّذِي**) ismi mavsul, geçen âyetteki (**الَّذِي**) den bedel, mahallen merfu. (**خَلَقَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**الَّذِي**) ye âid. (**الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ**) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (**لِ**) harfi ta'lîl ve cerr. (**يَبْلُوَ**) fi'li muzâri, gizli (**أَنْ**) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (**الَّذِي**) ye âid. (**كُمْ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(**أَنْ يَبْلُوَكُمْ**) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (**خَلَقَ**) ya müteallık.

(أيٌّ) ismi istifhâm, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحْسَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَمَلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَزِيزُ الْغَفُورُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَيُّكُمْ أَحْسَنُ) cümlesi, (يَبْلُوَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...هُوَ الْعَزِيزُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 3

اَلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقًا ۭ مَا تَرٰى فِى خَلْقِ الرَّحْمٰنِ
مِنْ تَفٰوُتٍ ۭ فَارْجِعِ الْبَصَرَ ۙ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُوْرٍ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ) geçen âyetin başı gibi. (سَمَاوَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (طِبَاقًا), (سَبْعَ) nın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nâfiye. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي خَلْقِ) câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (الرَّحْمَنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن) harfi cerr zâid. (تَفَاوُتٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ارْجِعِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْبَصَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَلْ) harfi istifhâm. (تَرَى) geçenki gibi. (مِن) harfi cerr zâid. (فُطُورٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...مَا تَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...ارْجِعِ الْبَصَرَ) cümlesi, (إن أردت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(هَلْ تَرَى مِن فُطُورٍ) cümlesi, mukadder (انظُرْ) fi'linin mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 4

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (ارْجِعِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْبَصَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَرَّتَيْنِ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti (ي). (يَنْقَلِبْ) fi'li muzâri, emrin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (يَنْقَلِبْ) e müteallık. (الْبَصَرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَاسِئًا), (الْبَصَرُ) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (حَسِيرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...ارْجِعِ الْبَصَرَ) cümlesi, geçen âyetteki (ارْجِعِ الْبَصَرَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

(...يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ حَسِيرٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 5

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkîk. (زَيَّنَّا السَّمَاءَ) fi'li mâzi, fâili ve mef'ûlü. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (بِمَصَابِيحَ) cârr-mecrur, (زَيَّنَّا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (رُجُومًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلشَّيَاطِينِ) cârr-mecrur, (رُجُومًا) e müteallık. (وَ) âtıfa. (أَعْتَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَعْتَدْنَا) ye müteallık. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّعِيرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...زَيَّنَّا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلْنَاهَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْتَدْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَذَابُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye veya hâliyye. (بِئْسَ الْمَصِيرُ) fi'li mâzı, câmid ve fâili.

Cümleler:

(...لِلَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(بِئْسَ الْمَصِيرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahalien mansub.

Âyet: 7

إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أُلْقُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (أُلْقُوا) ya müteallık. (سَمِعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهَا) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (شَهِيقًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (تَفُورُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(...أُلْقُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...سَمِعُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(هِيَ تَفُورُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 8

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ ۖ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(تَكَادُ) fi'li mukârebe. İsmi, müstetir zamir (جَهَنَّمَ) e râci. (تَمَيَّزُ) –aslı (تتَمَيَّزُ)– fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (جَهَنَّمَ) e râci. (مِنَ الْغَيْظِ) câr-mecrur, (تَمَيَّزُ) ye müteallık. (كُلَّمَا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (أُلْقِيَ) fi'li mâzı, mechûl. (فِيهَا) câr-mecrur, (أُلْقِيَ) ye müteallık. (فَوْجٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَأَلَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (خَزَنَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm tevbîhi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَأْتِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَذِيرٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...تَكَادُ تَمَيَّزُ) cümlesi, (تَفُورُ) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...تَمَيَّزُ) cümlesi, (تَكَادُ) nün haberi. Mahallen mansub.

(كُلَّمَا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا) cümlesi, (كُلَّمَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ) cümlesi, mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

Âyet: 9

قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ ۖ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلَى) harfi cevâb. (قَدْ) harfi tahkîk. (جَاءَنَا نَذِيرٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (فَ) âtıfa. (كَذَّبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) nâfiye. (نَزَّلَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِنْ) nâfiye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (فِي ضَلَالٍ) câr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كَبِيرٍ) sıfat, mecrur.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...كَذَّبْنَا) ve (...قُلْنَا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen mansublar.

(...مَا نَزَّلَ اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنْ أَنتُمْ إِلاَّ فِي ضَلَالٍ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi imtinâ. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (نَسْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أَوْ) âtıfa. (نَعْقِلُ), (نَسْمَعُ) gibi, ona ma'tuf. (مَا) nâfiye. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِي أَصْحَابِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (السَّعِيرِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَسْمَعُ) cümlesi, (كُنَّا) nin haberi. Mahallen mansub.
(...نَعْقِلُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...مَا كُنَّا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ ۚ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (اعْتَرَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِذَنبِ) cârr-mecrur, (اعْتَرَفُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (سُحْقًا) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. (لِأَصْحَابِ) cârr-mecrur, (فَسُحْقًا) a müteallık. (السَّعِيرِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...اعْتَرَفُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أسحقهم اللّه" سُحْقًا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَخْشَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْغَيْبِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَغْفِرَةٌ) haber, (وَأَجْرٌ كَبِيرٌ) habere ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَخْشَوْنَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُم مَغْفِرَةٌ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 13

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۖ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَسِرُّوا) fi'li emr ve fâili. (قَوْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أو) âtıfa. (اجْهَرُوا) fi'li emr ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (اجْهَرُوا) ye müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلِيمٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِذَاتِ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (الصُّدُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...أَسِرُّوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اجْهَرُوا بِهِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ۚ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. Âid mahzuf. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...هُوَ اللَّطِيفُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 15

هُوَ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُولاً فَامْشُوا فِى مَنَاكِبِهَا
وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهٖ ؕ وَاِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (جَعَلَ) fi'li mâzı. (لَكُمُ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (ذَلُولاً) e müteallık. (الْأَرْضَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa, râbıta. (امْشُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي مَنَاكِبِ) cârr-mecrur, (امْشُوا) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِن رزْق) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (ه) muzâun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (النُّشُورُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...امْشُوا) cümlesi, (انتبهوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كُلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِلَيْهِ النُّشُورُ) cümlesi, (جَعَلَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

ءَاَمِنْتُمْ مَنْ فِى السَّمَآءِ اَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْاَرْضَ فَاِذَا
هِىَ تَمُورُ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm tehdîdi. (أَمِنتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مَن) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي السَّمَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يَخْسِفَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِكُمُ) cârr-mecrur, (يَخْسِفَ) ye müteallık. (الأَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن يَخْسِفَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (مَنْ) den bedeli iştimâl. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (إِذَا) fücâiyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (تَمُورُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...أَمِنتُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هِيَ تَمُورُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَمُورُ) cümlesi, (هِيَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 17

أَمْ أَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında istifhâm ifâdeli. (أَمِنتُم مَن فِي السَّمَاء أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِباً) geçen âyetteki (أَمِنتُم مَن فِي السَّمَاء أَن يَخْسِفَ بِكُمُ الأَرْضَ) gibi.

(أَن يُرْسِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (مَنْ) den bedeli iştimâl. Mahallen mansub.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَ) harfi tenfîs. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (كَيْفَ) ismi istifhâm, mukaddem haber, mahallen merfu. (نَذِيرِ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أَمِنتُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَتَعْلَمُونَ) cümlesi, (إن جاءكم العذاب) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(كَيْفَ نَذِيرِ) cümlesi, (تَعْلَمُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 18

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkîk. (كَذَّبَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub.

(كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (نَكِيرِ) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...كَذَّبَ الَّذِينَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ نَكِيرِ) cümlesi, (فَعَذَّبهم) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ ۛ مَا يُمْسِكُهُنَّ
إِلَّا الرَّحْمَٰنُ ۚ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîrî. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَوْا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَى الطَّيْرِ) cârr-mecrur, (يَرَوْا) a müteallık. (فَوْقَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (صَافَّاتٍ) hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَقْبِضْنَ) fi'li muzâri, mebni ve fâili. (مَا) nâfiye. (يُمْسِكُهُنَّ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الرَّحْمَٰنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (بَصِيرٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَمْ يَرَوْا) cümlesi, (أغفلوا) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَقْبِضْنَ) cümlesi, (صَافَّاتٍ) e ma'tuf. Mahallen mansub.

(مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَٰنُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ جُندٌ لَّكُمْ يَنصُرُكُم مِّن دُونِ الرَّحْمَٰنِ ۚ
إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, haber, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, bedel, mahallen merfu. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (جُنْدٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (جُنْدٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (يَنصُرُكُم) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (جُنْدٌ) e râci. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (الرَّحْمَنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) nâfiye. (الْكَافِرُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (فِي غُرُورٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...مَنْ هَذَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ جُنْدٌ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَنصُرُكُم) cümlesi, (جُنْدٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(إِنِ الْكَافِرُونَ إِلاَّ فِي غُرُورٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

أَمَّنْ هٰذَا الَّذِى يَرْزُقُكُمْ اِنْ اَمْسَكَ رِزْقَهٗ ۚ بَلْ لَّجُّوا فِى عُتُوٍّ وَّنُفُوْرٍ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(أَمَّنْ هَذَا الَّذِي) geçen âyetteki gibi. (يَرْزُقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَمْسَكَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (رِزْقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (لَجُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي عُتُوٍّ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَ) âtıfa. (نُفُورٍ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَنْ هَذَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَرْزُقُكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَمْسَكَ رِزْقَهُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...لَجُّوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

اَفَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا عَلٰى وَجْهِهٖٓ اَهْدٰٓى اَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîrî. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (يَمْشِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مُكِبًّا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلٰى وَجْهِهِ) cârr-mecrur, (مُكِبًّا) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَهْدَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَمْ) âtıfa. (مَنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ) geçen cümle gibi, ona ma'tuf. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَنْ يَمْشِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَمْشِي) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...يَمْشِي) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

قُلْ هُوَ الَّذِيٓ اَنْشَاَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ ۭ قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (أَنْشَأَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (وَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَكُمُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (السَّمْعَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ) birinci mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (قَلِيلًا) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) kılleti te'kîd için. (تَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَنْشَأَكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَشْكُرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya (لَكُمُ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 24

قُلْ هُوَ الَّذِى ذَرَاَكُمْ فِى الْاَرْضِ وَاِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ) geçen âyetin başı gibi. (فِي الْأَرْضِ) câr-mecrur, (ذَرَأَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) câr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تُحْشَرُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الَّذِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...ذَرَأَكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَتَى) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muahhar mübteda, mahallen merfu. (الْوَعْدُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haber, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَتَى هَذَا الْوَعْدُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنْتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

قُلْ اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ ۖ وَاِنَّمَآ اَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (الْعِلْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf habere müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أنا) mübteda, mahallen merfu. (نَذِيرٌ مُبِينٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أنا نَذِيرٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 27

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هٰذَا
الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَوْهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (زُلْفَةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سِيئَتْ) fi'li mâzı, mechûl. (وُجُوهُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfular. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) fi'li muzâri ve merfu olan (تَدَّعُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(لَمَّا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَأَوْهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...سِيئَتْ وُجُوهُ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قِيلَ) cümlesi, (سِيئَتْ وُجُوهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا الَّذِي) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَهْلَكَنِىَ اللّٰهُ وَمَنْ مَعِىَ اَوْ رَحِمَنَا ۙ فَمَنْ
يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) harfi istifhâm. (رَأَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إنْ) harfi şart, câzim. (أَهْلَكَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (مَعِيَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha, mahzuf sıleye müteallık. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) âtıfa. (رَحِمَنَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اللّٰهُ) a râci. (فَ) cevâbda vâkı. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يُجِيرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْكَافِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (مِنْ عَذَابٍ) cârr-mecrur, (يُجِيرُ) ye müteallık. (أَلِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَأَيْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَهْلَكَنِيَ اللّٰهُ) cümlesi, (رَأَيْتُمْ) ün ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...رَحِمَنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يُجِيرُ) cümlesi, (...إن مت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...يُجِيرُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 29

قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ اٰمَنَّا بِهٖ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا ۚ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ
فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الرَّحْمٰنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (تَوَكَّلْنَا) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَ) harfi tenfîs. (تَعْلَمُونَ) fi'li

muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, geçen isti'nâfı te'kid için isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ الرَّحْمَنُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(آمَنَّا بِهِ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَكَّلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سَتَعْلَمُونَ) cümlesi, (إن جاءكم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...هُوَ فِي ضَلَالٍ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ) 28. âyetin başı gibi. (أَصْبَحَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (مَاؤُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غَوْراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يَأْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِمَاءٍ) cârr-mecrur, (يَأْتِي) ye müteallık. (مَعِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, geçen isti'nâfı te'kid için isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَأَيْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْراً) cümlesi, (رَأَيْتُمْ) ün ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...مَن يَأتِيكُم) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَأتِيكُم) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

MÜLK SÛRESİNİN SONU

KALEM SÛRESİ

68. Sûredir

52 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾

Îrâbı:

(نٓ) îrâbı yok. (وَ) kasemiyye ve cerr. (الْقَلَمِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. cârr-mecrur, (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, ma'tuf, mahallen mecrur, veya masdariyye. (يَسْطُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...وَالْقَلَمِ "أقسم") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْطُرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. Veya masdar te'vîlinde (الْقَلَمِ) ye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 2

مَآ اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (أنتَ) ismi, mahallen merfu. (بِ) sebebiyye, harfi cerr. (نِعْمَةِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. cârr-mecrur, (مَا) daki (في) mânasına müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harfi cerr zâid. (مَجْنُونٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümle:

(مَا أنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (أَجْراً) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (غَيْرَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَمْنُونٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...إِنَّ لَكَ لَأَجْراً) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (عَلَى) (خُلُقٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (عَظِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...إِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5, 6

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ﴿٥﴾ بِأَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَ) harfi tenfîs. (تُبْصِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (يُبْصِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (بِأَيِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمَفْتُونُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...سَتُبْصِرُ) cümlesi, (إن جاء) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يُبْصِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(بِأَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ) cümlesi, (يُبْصِرُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 7

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ رَبَّكَ) harfi te'kîd, ismi ve muzâfun ileyh. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَن) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (ضَلَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (عَن سَبِيلِ) cârr-mecrur, (ضَلَّ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ), (هُوَ أَعْلَمُ بِمَن) gibi.

Cümleler:

(...إِنَّ رَبَّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ أَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...ضَلَّ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...هُوَ أَعْلَمُ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 8

فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (تُطِعِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمُكَذِّبِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...لا تُطِعِ) cümlesi, (إن ضَلَّ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 9

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَدُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi masdar. (تُدْهِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (يُدْهِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...لَوْ تُدْهِنُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (وَدُّوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...يُدْهِنُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümle:

(...وَدُّوا) cümlesi, isti'nâf beyânî veya nehyin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10, 11

وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ ﴿١٠﴾ هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تُطِعْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَلَّافٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَهِينٍ هَمَّازٍ مَشَّاءٍ) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (بِنَمِيمٍ) cârr-mecrur, (مَشَّاءٍ) e müteallık.

Cümle:

(...لا تُطِعْ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 12

مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(مَنَّاعٍ) sıfat, mecrur. (لِلْخَيْرِ) cârr-mecrur, (مَنَّاعٍ) e müteallık. (مُعْتَدٍ أَثِيمٍ) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 13

عُتُلٍّ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(عُتُلٍّ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (زَنِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 14

أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(أن) harfi masdar. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (كُلَّ حَلَّافٍ) e râci. (ذَا) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (مَالٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (بَنِينَ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

(...أَن كَانَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ل) ile mahallen mecrur. Mahzuf (كذّب) takdîrindeki fi'le müteallık.

Âyet: 15

إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا قَالَ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (تُتْلَى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (حَلَّافٍ) e râci. (أَسَاطِيرُ), (هي) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (نَسِمُهُ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَلَى الْخُرْطُومِ) cârr-mecrur, (نَسِمُ) ye müteallık.

Cümle:

(...سَنَسِمُهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17, 18

اِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَآ اَصْحَابَ الْجَنَّةِ ۚ اِذْ اَقْسَمُوا
لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾ وَلَا يَسْتَثْنُونَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (بَلَوْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (كَ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (بَلَوْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَصْحَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجَنَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...مَا بَلَوْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (بلاء) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık.

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (بَلَوْنَا) ye müteallık. (أَقْسَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) kasemiyye. (يَصْرِمُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (نَ) harfi te'kîd. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مُصْبِحِينَ), (يَصْرِمُنَّ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) îtirâzıyye. (لا) nâfiye. (يَسْتَثْنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...بَلَوْنَاهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أَقْسَمُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَصْرِمُنَّهَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لا يَسْتَثْنُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (طَافَ) fi'li mâzı. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (طَافَ) ye müteallık. (طَائِفٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, fâilin mahzuf sıfatına müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (نَائِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...طَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ) cümlesi, geçen âyetteki (أَقْسَمُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(هُمْ نَائِمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 20, 21

فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَصْبَحَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الْجَنَّة) e râci. (كَالصَّرِيمِ) cârr-mecrur, (أَصْبَحَتْ) ın mahzuf haberine müteallık. (فَ) âtıfa. (تَنَادَوا) fi'li mâzı ve fâili. (مُصْبِحِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...أَصْبَحَتْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...تَنَادَوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 22

أَنِ اغْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(أَنْ) harfi tefsîr. (اغْدُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلَىٰ حَرْثِ) cârr-mecrur, (اغْدُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَارِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...اغْدُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ صَارِمِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 23

فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (انْطَلَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَتَخَافَتُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...انْطَلَقُوا) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يَتَخَافَتُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(يَتَخَافَتُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 24

اَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِسْكِينٌ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(أَنْ) harfi tefsîr. (لا) nâhiye, câzime. (يَدْخُلَنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum, (ن) harfi te'kîd. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اَلْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَدْخُلَنَّ) ye müteallık. (عَلَيْكُم) cârr-mecrur, (يَدْخُلَنَّ) ye müteallık. (مِسْكِينٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...لا يَدْخُلَنَّهَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

وَغَدَوْا عَلٰى حَرْدٍ قَادِرِينَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (غَدَوْا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلٰى حَرْدٍ) cârr-mecrur, (غَدَوْا) e müteallık. (قَادِرِينَ), (غَدَوْا) in haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...غَدَوْا) cümlesi, bir önceki âyetteki (هُمْ يَتَخَافَتُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 26

فَلَمَّا رَاَوْهَا قَالُوٓا اِنَّا لَضَآلُّونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَوْهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (ضَالُّونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...رَأَوْهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا لَضَالُّونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 27

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (مَحْرُومُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(نَحْنُ مَحْرُومُونَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

قَالَ اَوْسَطُهُمْ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. (أَوْسَطُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm tevbîhi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أَقُلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أقل) e müteallık. (لَوْلا) harfi tahdîd. (تُسَبِّحُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَالَ أَوْسَطُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ أَقُلْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لَوْلا تُسَبِّحُونَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

İkinci makûlül'kavl mahzuf, (ابتعدوا) takdîrinde.

Âyet: 29

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَآ اِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (ظَالِمِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سُبْحَانَ "نسبّح") cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّا كُنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كُنَّا ظَالِمِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 30

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:
(فَ) isti'nâfiyye. (أَقْبَلَ) fi'li mâzı. (بَعْضُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَىٰ بَعْضٍ) cârr-mecrur, (أَقْبَلَ) ye müteallık. (يَتَلَاوَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:
(...أَقْبَلَ بَعْضُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَتَلَاوَمُونَ) cümlesi, (بَعْضُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 31

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:
(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) edâtı nidâ ve tehassür. (وَيْلَ) münâda, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (طَاغِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:
(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...يَا وَيْلَنَا) cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّا كُنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كُنَّا طَاغِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 32

عَسَىٰ رَبُّنَا أَنْ يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(عَسَى) fi'li mâzı, câmid. (رَبُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُبْدِلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (خَيْراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (خَيْراً) a müteallık.

(أن يُبْدِلَنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahallen mansub.

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِلَى رَبِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (رَاغِبُونَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...عَسَى رَبُّنَا) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

كَذٰلِكَ الْعَذَابُ ۖ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْعَذَابُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَ) harfi te'kîd. (عَذَابُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَكْبَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَوْ) harfi imtinâ. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...كَذٰلِكَ الْعَذَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (ما خالفوا أمرنا) takdîrinde.

(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 34

اِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّٰتِ النَّعِيمِ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَنَّاتِ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (النَّعِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî, tevbîhi ve takrîrî. (فَ) âtıfa. (نَجْعَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمُسْلِمِينَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (كَالْمُجْرِمِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık.

Cümle:

(...نَجْعَلُ) cümlesi, (أنحيف في الحكم) takdîrindeki mukadder istı'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (تَحْكُمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا لَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَحْكُمُونَ) cümlesi, geçen cümleden bedel. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında, istifhâm tevbîhi ifâdeli. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كِتَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تَدْرُسُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لَكُمْ كِتَابٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَدْرُسُونَ) cümlesi, (كِتَابٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 38

اِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(اِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَكُمْ), (فِيهِ) cârr-mecrurlar, (اِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallıklar. (لَ) harfi te'kîd. (مَا) ismi mavsul, (اِنَّ) nin muahhar ismi, mahallen mansub. (تَخَيَّرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا) cümlesi, (تَدْرُسُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(تَخَيَّرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

اَمْ لَكُمْ اَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۙ اِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) anlamında istifhâm tevbîhi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَيْمَانٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (أَيْمَانٌ) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (بَالِغَةٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (اِلٰى يَوْمِ) cârr-mecrur, (بَالِغَةٌ) e müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin mahzuf mukaddem haberine müteallık. (لَ) harfi te'kid. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (تَحْكُمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لَكُمْ أَيْمَانٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(اِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(تَحْكُمُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

سَلْهُمْ اَيُّهُمْ بِذٰلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(سَلْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أيُّ) ismi istifhâm, mübteda, merfu. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِذٰلِكَ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (زَعِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(...سَلْهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أيُّهُم بِذٰلِكَ زَعِيمٌ) cümlesi, (سَلْ) in ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 41

اَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَاْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ اِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(أمْ), (بَلْ) anlamında, istifhâm tevbîhi ifâdeli. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (شُرَكَاء) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَأْتُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِشُرَكَاءِ) cârr-mecrur, (يَأْتُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إن) harfi şart, câzim. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haber, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...لَهُمْ شُرَكَاء) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتُوا) cümlesi, (إن كَان لَهُمْ شُرَكَاء) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...إن كَانُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

Âyet: 42

يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ اِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُكْشَفُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْ سَاقٍ) cârr-mecrur, nâibi fâil. (وَ) âtıfa. (يُدْعَوْنَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (إِلَى السُّجُودِ) cârr-mecrur, (يُدْعَوْنَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَسْتَطِيعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يُدْعَوْنَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(لا يَسْتَطِيعُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 43

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۖ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى
السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(خَاشِعَةً) geçen âyetteki (يُدْعَوْنَ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَبْصَارُ), (خَاشِعَةً) in fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَرْهَقُهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. (ذِلَّةٌ) fâil, merfu. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkîk. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يُدْعَوْنَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (إِلَى السُّجُودِ) cârr-mecrur, (يُدْعَوْنَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (سَالِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ) cümlesi, (يُدْعَوْنَ) nin nâibi fâilinden müekkid hâl. Mahallen mansub.

(...كَانُوا يُدْعَوْنَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...يُدْعَوْنَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(هُمْ سَالِمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 44

فَذَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهَٰذَا الْحَدِيثِ ۖ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder (إذا) nin cevâbında vâkı. (ذَرْنِي) fi'li emr, vikâye (ن) u ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (يُكَذِّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِهَذَا) cârr-mecrur, (يُكَذِّبُ) ye müteallık. (الْحَدِيثِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سَ) harfi tenfîs. (نَسْتَدْرِجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مِنْ حَيْثُ) cârr ve mahallen mecrur, (نَسْتَدْرِجُ) ye müteallık. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...ذَرْنِي) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُكَذِّبُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سَنَسْتَدْرِجُهُم) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لا يَعْلَمُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 45

وَأُمْلِي لَهُمْ ۚ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أُمْلِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أُمْلِي) ye müteallık. (إِنَّ كَيْدِي) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَتِينٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...أُمْلِي لَهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (سَنَسْتَدْرِجُهُم) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَلْ) mânasında, istifhâm ifâdeli. (تَسْأَلُهُمْ أَجْراً) fi'li muzâri, merfu ile birinci ve ikinci mef'ûlleri. (فَ) ta'lîliyye. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مِن مَغْرَمٍ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُثْقَلُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...تَسْأَلُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُم مِن مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(أَمْ) geçen âyetteki gibi. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْغَيْبُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَـ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَكْتُبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...عِندَهُمُ الْغَيْبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ يَكْتُبُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَكْتُبُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 48

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ الْحُوتِ ۘ إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(فَـ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِحُكْمِ) cârr-mecrur, (اصْبِرْ) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكُن) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنت). (كَصَاحِبِ) cârr-mecrur, (تَكُن) ün mahzuf haberine müteallık. (الْحُوتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (نَادَىٰ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (صَاحِبِ) e râci. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مَكْظُومٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...اصْبِرْ) cümlesi, (إن وقعت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لا تَكُن) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

(...نَادَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(هُوَ مَكْظُومٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 49

لَوْلَآ اَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهٖ لَنُبِذَ بِالْعَرَآءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(لَوْلَا) harfi imtinâ livucûdi ğayri. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَدَارَكَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha –(تَ) nin biri mahzuf–. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نِعْمَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّهِ) cârr-mecrur, (نِعْمَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (نُبِذَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (صَاحِبِ الْحُوتِ) e râci. (بِالْعَرَاءِ) cârr-mecrur, (نُبِذَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مَذْمُومٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَن تَدَارَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu. Haberi mahzuf.

Cümleler:

(...لَوْلَا أَن تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِن رَبِّهِ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...نُبِذَ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ مَذْمُومٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 50

فَاجْتَبٰيهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصّٰلِحِينَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (اجْتَبَاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رَبُّهُ) fâil ve muzâfun ileyh. (فَ) âtıfa. (جَعَلَهُ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci. (مِنَ الصَّالِحِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık.

Cümleler:

(...اجْتَبَاهُ رَبُّهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(جَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

وَاِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِاَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ اِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اِنْ) muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân (اِنَّهُ) takdîrinde. (يَكَادُ الَّذِينَ) fi'li muzâri, mukârabe ve ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd ve fârika (يُزْلِقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِأَبْصَارِ) cârr-mecrur, (يُزْلِقُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَمَّا) zarfiyye, şartıyye, mahallen meczum. (سَمِعُوا الذِّكْرَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (اِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مَجْنُونٌ), (اِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...يَكَادُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُزْلِقُونَكَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

(...سَمِعُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (يُزْلِقُونَكَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(اِنَّهُ لَمَجْنُونٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 52

وَمَا هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (اِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (ذِكْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (ذِكْرٌ) a müteallık.

Cümle:

(...مَا هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

KALEM SÛRESİNİN SONU

HÂKKA SÛRESİ

69. Sûredir

52 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

اَلْحَآقَّةُ ﴿١﴾ مَا الْحَآقَّةُ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**اَلْحَآقَّةُ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مَا**) ismi istifhâm, ikinci mübteda, mahallen merfu. (**اَلْحَآقَّةُ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(**اَلْحَآقَّةُ مَا اَلْحَآقَّةُ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(**مَا اَلْحَآقَّةُ**) cümlesi, birinci (**اَلْحَآقَّةُ**) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 3

وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا الْحَآقَّةُ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**مَا**) geçenki gibi, mahallen merfu. (**أَدْرَاكَ**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (**مَا**) ya âid. (**مَا اَلْحَآقَّةُ**) mübteda ve haber, tâzîm için mükerrerdir.

Cümleler:

(**...مَا أَدْرَاكَ**) cümlesi, ibtidâiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(**...أَدْرَاكَ**) cümlesi, (**مَا**) nin haberi. Mahallen merfu.

(**مَا اَلْحَآقَّةُ**) cümlesi, (**أَدْرَاكَ**) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 4

كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(**كَذَّبَتْ ثَمُودُ**) fi'li mâzı ve fâili. (**وَ**) âtıfa. (**عَادٌ**) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (**بِالْقَارِعَةِ**) cârr-mecrur, (**كَذَّبَتْ**) e müteallık.

Cümle:

(...كَذَّبَتْ ثَمُودُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa, tefrîiyye. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (ثَمُودُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (أُهْلِكُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِالطَّاغِيَةِ) cârr-mecrur, (أُهْلِكُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...ثَمُودُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُهْلِكُوا) cümlesi, (ثَمُودُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا) geçen âyetteki gibi. (بِرِيحٍ) cârr-mecrur, (أُهْلِكُوا) ye müteallık. (صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...عَادٌ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُهْلِكُوا) cümlesi, (عَادٌ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَىٰ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(سَخَّرَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (سَخَّرَ) ya müteallık. (سَبْعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَيَالٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ثَمَانِيَةَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيَّامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حُسُومًا) hâl veya (سَبْعَ) nın ve (ثَمَانِيَةَ) nin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (تَرَى) fi'li muzâri,

merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِيهَا) cârr-mecrur, (تَرَى) ya müteallık. (صَرْعَى) hâl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كَأَنَّهُمْ) harfi teşbîh ve ismi. (أَعْجَازُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَخْلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَاوِيَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...سَخَّرَهَا) cümlesi, (رِيحٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...تَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ) cümlesi, (الْقَوْمَ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 8

فَهَلْ تَرَىٰ لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (هَلْ) harfi istifhâm. (تَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (بَاقِيَةٍ) e müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (بَاقِيَةٍ), (نفس) takdîrindeki mef'ûlü bihin sıfatı, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümle:

(...هَلْ تَرَى) cümlesi, geçen âyetteki (تَرَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَاءَ فِرْعَوْنُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, fâile ma'tuf, mahallen merfu. (قَبْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf sıleye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْمُؤْتَفِكَاتُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْخَاطِئَةِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık.

Cümle:

(...جَاءَ فِرْعَوْنُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَابِيَةً ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (عَصَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (رَسُولَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَخَذْهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) e râci. (أَخْذَةً) mef'ûlü mutlak, (رَابِيَةً) sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...عَصَوْا) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَذْهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (طَغَى) fi'li mâzı. (الْمَاءُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَمَلْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي الْجَارِيَةِ) cârr-mecrur, (حَمَلْنَا) ye müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَمَّا) ve cevâbı cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...طَغَى الْمَاءُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...حَمَلْنَاكُمْ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نَجْعَلَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. (هَا) birinci mef'ûl, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَكُمْ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (تَذْكِرَةً) e müteallık. (وَ) âtıfa. (تَعِيَ), (نَجْعَلَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُذُنٌ وَاعِيَةٌ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(...أَنْ نَجْعَلَهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçen âyetteki (حَمَلْنَا) ye müteallık.

(...أَنْ تَعِيَهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 13

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (نُفِخَ) fi'li mâzı, mechûl. (فِي الصُّورِ) cârr-mecrur, (نُفِخَ) ya müteallık. (نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ) nâibi fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 14

وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (حُمِلَتِ الْأَرْضُ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (وَ) âtıfa. (الْجِبَالُ) ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (دُكَّتَا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (دَكَّةً وَاحِدَةً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...حُمِلَتِ الْأَرْضُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...دُكَّتَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 15

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(فَ) 13. âyetteki (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ) fi'li mâzı ve fâili.

Cümle:

(وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (انْشَقَّتِ السَّمَاءُ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (يَوْمَئِذٍ) geçenki gibi. (وَاهِيَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...انْشَقَّتِ السَّمَاءُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا ۚ وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ ۚ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye veya âtıfa. (الْمَلَكُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى أَرْجَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَحْمِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَرْشَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَوْقَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَئِذٍ) geçenkiler gibi. (ثَمَانِيَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...الْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَحْمِلُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 18

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(يَوْمَئِذٍ) geçen âyettekiler gibi. (تُعْرَضُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâili. (لَا) nâfiye. (تَخْفَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti

mukadder zamme. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, fâil ve merfu olan (خَافِيَةٌ) e veya mahzuf hâle müteallık.

Cümleler:

(...تُعْرَضُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لا تَخْفَى مِنكُمْ خَافِيَةٌ) cümlesi, (تُعْرَضُونَ) nin zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 19

فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَاؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَهْ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (أُوتِيَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (كِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِيَمِينِ) cârr-mecrur, (أُوتِيَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (هَاؤُمُ) ismi fiil, mebni. Fâili, müstetir zamir (أنتم). (اقْرَءُوا) fi'li emr ve fâili. (كِتَابِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) sekte için, (هْ) si.

Cümleler:

(...أَمَّا مَنْ أُوتِيَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتِيَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...هَاؤُمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اقْرَءُوا) cümlesi, geçen cümleden bedel. Mahallen mansub.

Âyet: 20

إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَهْ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (ظَنَنْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُلَاقٍ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Kelimenin (ي) sı, mahzuf. (حِسَابِيَهْ) geçen âyetin sonu gibi.

(...أَنِّي مُلَاقٍ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنَنْتُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...إِنِّي ظَنَنْتُ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...ظَنَنتُ) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 21, 22

فَهُوَ فِى عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ﴿٢١﴾ فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (فِي عِيشَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (رَاضِيَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ), (فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ) gibi.

Cümle:

(...هُوَ فِي عِيشَةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(قُطُوفُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (دَانِيَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ) cümlesi, (جَنَّةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 24

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓـًٔا بِمَآ أَسْلَفْتُمْ فِى الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (اشْرَبُوا) fi'li emr ve fâili. (هَنِيئاً) geçen fiilerin fâillerinden hâl, mansub. (بِمَا) cârr-mecrur, geçen fiilere müteallık. (أَسْلَفْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْأَيَّامِ) cârr-mecrur, (أَسْلَفْتُمْ) e müteallık. (الْخَالِيَةِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...كُلُوا) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...اشْرَبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أَسْلَفْتُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَهْ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (أُوتِيَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (كِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِشِمَالِ) cârr-mecrur, (أُوتِيَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يَا) edâtı tenbîh. (لَيْتَنِي) harfi temenni, vikâye (نَ) u ve ismi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أُوتَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (أنا). (كِتَابِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هْ) harfi sekte.

Cümleler:

(...أَمَّا مَنْ أُوتِيَ) cümlesi, 19. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتِيَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لَمْ أُوتَ) cümlesi, (لَيْتَنِي) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 26

وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أَدْرِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (حِسَابِي) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هْ) harfi sekte.

Cümleler:

(...لَمْ أَدْرِ) cümlesi, geçen âyetteki (لَمْ أُوتَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(مَا حِسَابِيَهْ) cümlesi, (أَدْرِ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Âyet: 27

يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi tenbîh. (لَيْتَهَا) harfi temenni ve ismi. (كَانَتِ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir mukadder (الموتة) ye râci. (الْقَاضِيَةَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(كَانَتِ الْقَاضِيَةَ) cümlesi, (لَيْتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 28, 29

مَآ اَغْنٰى عَنِّى مَالِيَهْ ﴿٢٨﴾ هَلَكَ عَنِّى سُلْطَانِيَهْ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (أَغْنَى) fi'li mâzı. (عَنِّي) cârr-mecrur, (أَغْنَى) ye müteallık. (مَالِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هْ) harfi sekte. (هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيهْ), (أَغْنَى عَنِّي مَالِيهْ) gibi.

Cümleler:

(مَا أَغْنَى عَنِّي مَالِيهْ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيهْ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30, 31

خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(خُذُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (غُلُّوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (ثُمَّ) âtıfa. (الْجَحِيمَ) mukaddem ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (صَلُّوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü.

Cümleler:

(...خُذُوهُ) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...غُلُّوهُ) ve (...صَلُّوهُ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen mansublar.

Âyet: 32

ثُمَّ فِى سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (فِي سِلْسِلَةٍ) cârr-mecrur, (اسْلُكُوا) ye müteallık. (ذَرْعُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَبْعُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ذِرَاعاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَـ) âtıfa. (اسْلُكُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü.

Cümleler:

(...ذَرْعُهَا سَبْعُونَ) cümlesi, (سِلْسِلَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

(...اسْلُكُوهُ) cümlesi, geçen âyetteki (صَلُّوهُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 33

إِنَّهُ كَانَ لاَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, 25. âyetteki (مَنْ) e âid. (لا) nâfiye. (يُؤْمِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (الْعَظِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ لا يُؤْمِنُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 34

وَلاَ يَحُضُّ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَحُضُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir zikri geçen (مَنْ) e âid. (عَلَى طَعَامِ) cârr-mecrur, (يَحُضُّ) ya müteallık. (الْمِسْكِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...لا يَحُضُّ) cümlesi, geçen âyetteki (لا يُؤْمِنُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 35

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هٰهُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mahzuf haberine müteallık. (اَلْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) harfi tenbîh. (هُنَا) zarf, mahallen mansub. (حَمِيمٌ), (لَيْسَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(لَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ) cümlesi, (إن كانت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 36

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (طَعَامٌ), (حَمِيمٌ) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مِنْ غِسْلِينٍ) cârr-mecrur, (طَعَامٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.

Âyet: 37

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (يَأْكُلُهُ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الْخَاطِئُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(لا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ) cümlesi, (غِسْلِينٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 38, 39

فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لا) zâide. (أُقْسِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِمَا) cârr-mecrur, (أُقْسِمُ) ye müteallık. (تُبْصِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen mecrur. (لا) nâfiye. (تُبْصِرُونَ) geçenki gibi.

Cümleler:

(...لا أُقْسِمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُبْصِرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لا تُبْصِرُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:
(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, kasem yerinde. (قَوْلُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَسُولٍ كَرِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.
Cümle:
(...إِنَّهُ لَقَوْلُ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلاً مَا تُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُوَ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (قَوْلِ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (شَاعِرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَلِيلاً), (ايماناً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) kılleti te'kîd için. (تُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.
Cümleler:
(...مَا هُوَ بِقَوْلِ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تُؤْمِنُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

وَلاَ بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلاً مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلاً مَا تَذَكَّرُونَ) geçen âyetin sonu gibi.
Cümle:
(تَذَكَّرُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(تَنْزِيلٌ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (تَنْزِيلٌ) e müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...تَنْزِيلٌ "هُوَ") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْاَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (لَوْ) harfi imtinâ. (تَقَوَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Rasûle râci. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (تَقَوَّلَ) ye müteallık. (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْاَقَاوِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...تَقَوَّلَ) cümlesi, isti'nâfiyye veya 40. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45, 46

لَاَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (أَخَذْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (أَخَذْنَا) ye müteallık. (بِالْيَمِينِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (ثُمَّ) âtıfa. (لَ) harfi te'kîd. (قَطَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (قَطَعْنَا) ye müteallık. (الْوَتِينَ) mef'ûlü bih, mansub.

Cümleler:

(...أَخَذْنَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَطَعْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ اَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (لیس) gibi. (مِنكُم) cârr-mecrur, (أَحَدٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَحَدٍ), (مَا) nın ismi, lafzan mecrur, mahallen merfu. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (مَا) nın haberi ve mansub olan (حَاجِزِينَ) ye müteallık.

Cümle:

(...مَا مِنكُم مِنْ أَحَدٍ) cümlesi, geçen âyetteki (أَخَذْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (تَذْكِرَةٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (تَذْكِرَةٌ) e müteallık.

Cümle:

(...إِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ) cümlesi, bir önceki âyetteki (أَخَذْنَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنكُمْ مُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (نَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مِنكُم) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مُكَذِّبِينَ), (أَنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(أَنَّ مِنكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (نَعْلَمُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...إِنَّا لَنَعْلَمُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 50

وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (حَسْرَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (حَسْرَةٌ) e müteallık.

Cümle:

(...إِنَّهُ لَحَسْرَةٌ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (حَقُّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْيَقِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...إِنَّهُ لَحَقُّ) cümlesi, 48. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَبِّحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (باسْمِ) cârr-mecrur, (سَبِّحْ) a müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْعَظِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...سَبِّحْ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

HÂKKA SÛRESİNİN SONU

MEÂRİC SÛRESİ

70. Sûredir

44 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

سَاَلَ سَآئِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾

Îrâbı:

(سَاَلَ سَآئِلٌ) fi'li mâzı ve fâili. (بِعَذَابٍ) cârr-mecrur, (سَاَلَ) ye müteallık. (وَاقِعٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...سَاَلَ سَآئِلٌ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (وَاقِعٍ) a müteallık. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (دَافِعٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ) cümlesi, (عَذَابٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 3

مِنَ اللّٰهِ ذِى الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (وَاقِعٍ) a müteallık. (ذِي) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (الْمَعَارِجِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 4

تَعْرُجُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ اِلَيْهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ اَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (الرُّوحُ) fâile ma'tuf, merfu. (إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ) cârr-mecrurlar, (تَعْرُجُ) ya müteallıklar. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (مِقْدَارُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَمْسِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (أَلْفَ) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَنَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ) cümlesi, (يَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 5

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (صَبْرًا جَمِيلًا) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...اصْبِرْ) cümlesi, (إن سَأَلَ سَائِلٌ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 6, 7

اِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٦﴾ وَنَرٰيهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَرَوْنَهُ) fi'li muzâri, fâili ve birinci mef'ûlü. (بَعِيداً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (نَرَاهُ) fi'li muzâri ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن). (قَرِيباً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَرَوْنَهُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...نَرَاهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَآءُ كَالْمُهْلِ ﴿٨﴾

Îrâbı:
(يَوْمَ) zarf, mansub, (قَرِيباً) den bedel. (تَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاءُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَالْمُهْلِ) cârr-mecrur, (تَكُونُ) nün mahzuf haberine müteallık.

Cümle:
(...تَكُونُ السَّمَاءُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 9

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿٩﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (تَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجِبَالُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَالْعِهْنِ) cârr-mecrur, (تَكُونُ) nün mahzuf haberine müteallık.

Cümle:
(...تَكُونُ الْجِبَالُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 10

وَلَا يَسْئَلُ حَمِيمٌ حَمِيماً ﴿١٠﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَسْأَلُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَمِيمٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَمِيماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:
(...يَسْأَلُ حَمِيمٌ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 11

يُبَصَّرُونَهُمْ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ
يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(**يُبَصَّرُونَهُمْ**) fi'li muzâri, mechûl, nâibi fâili ve mef'ûlü. (**يَوَدُّ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (**الْمُجْرِمُ**) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**لَوْ**) harfi masdar. (**يَفْتَدِي**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (**الْمُجْرِمُ**) ye râci. (**مِنْ عَذَابِ**) cârr-mecrur, (**يَفْتَدِي**) ye müteallık. (**يَوْمَ**) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**إِذٍ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**بِبَنِيهِ**) cârr-mecrur, (**يَفْتَدِي**) ye müteallık. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(**لَوْ يَفْتَدِي**) cümlesi, masdar te'vîlinde (**يَوَدُّ**) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...**يُبَصَّرُونَهُمْ**) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...**يَوَدُّ الْمُجْرِمُ**) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12, 13

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ﴿١٢﴾ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُئْوِيهِ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**صَاحِبَةِ**), (**بَنِي**) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**أَخِي**) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (**ي**). (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**فَصِيلَةِ**), (**بَنِي**) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**الَّتِي**) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (**تُؤْوِي**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (**هِ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (**الَّتِي**) ye âid.

Cümle:

(**تُؤْوِيهِ**) cümlesi, (**الَّتِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**مَنْ**) ismi mavsul, mecrurlara ma'tuf, mahallen mecrur. (**فِي الْأَرْضِ**) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (**جَمِيعًا**) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**ثُمَّ**)

âtıfa. (يُنْجِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (يَفْتَدِي) nin mazmûnu (اقداء) e râci.

Cümle:

(يُنْجِيهِ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15, 16

كَلَّآ ۖ اِنَّهَا لَظٰى ۙ ﴿١٥﴾ نَزَّاعَةً لِّلشَّوٰى ۚ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi reda'ı ve zecr. (إِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَظَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نَزَّاعَةً), (لَظَى) nın zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلشَّوَى) cârr-mecrur, (نَزَّاعَةً) e müteallık.

Cümle:

(...إِنَّهَا لَظَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17, 18

تَدْعُوا مَنْ اَدْبَرَ وَتَوَلّٰى ۙ ﴿١٧﴾ وَجَمَعَ فَاَوْعٰى ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(تَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir cehenneme râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَدْبَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (تَوَلَّى), (أَدْبَرَ) gibi. (وَ) âtıfa. (جَمَعَ), (أَدْبَرَ) gibi. (فَ) âtıfa. (أَوْعَى), (أَدْبَرَ) gibi.

Cümleler:

(...تَدْعُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...أَدْبَرَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَلَّى) ve (...جَمَعَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...أَوْعَى) cümlesi, (جَمَعَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

اِنَّ الْاِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ۙ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الْإِنْسَانَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (خُلِقَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (الْإِنْسَانَ) a râci. (هَلُوعًا) nâibi fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:
(...إِنَّ الْإِنسَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(خُلِقَ هَلُوعًا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ﴿٢٠﴾

Îrâbı:
(إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مَسَّهُ الشَّرُّ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (جَزُوعًا) mahzuf (كَانَ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.
Cümleler:
(...مَسَّهُ الشَّرُّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(جَزُوعًا "كَانَ") cümlesi, (إِذَا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21, 22

وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ﴿٢١﴾ إِلَّا الْمُصَلِّينَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (إِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا) geçen âyete ma'tuf, onun gibi. (إِلَّا) edâtı istisna. (الْمُصَلِّينَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti (ي).
Cümleler:
(...مَسَّهُ الْخَيْرُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(مَنُوعًا "كَانَ") cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:
(الَّذِينَ) ismi mavsul, (الْمُصَلِّينَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَىٰ صَلَاةِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (دَائِمُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.
Cümle:
(هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24, 25

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٢٤﴾
لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (فِي أَمْوَالِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَقٌّ مَّعْلُومٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لِّلسَّائِلِ) cârr-mecrur, (حَقٌّ) un mahzuf ikinci sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمَحْرُومِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, geçenlere ma'tuf, mahallen mansub. (يُصَدِّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (بِيَوْمِ) cârr-mecrur, (يُصَدِّقُونَ) ye müteallık. (الدِّينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...يُصَدِّقُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

وَالَّذِينَ هُمْ مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُّشْفِقُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَالَّذِينَ) de geçenkiler gibi. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (مِنْ عَذَابِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُشْفِقُونَ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(هُم مِنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُشْفِقُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ عَذَابَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غَيْرُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَأْمُونٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(إِنَّ عَذَابَ...) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَالَّذِينَ) geçenkiler gibi. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لِفُرُوجِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (حَافِظُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(هُم لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (عَلَىٰ أَزْوَاجِ) cârr-mecrur, mahzuf müstesnaya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, ma'tuf, mahallen mecrur. (مَلَكَتْ) fi'li mâzı. (أَيْمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (غَيْرُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَلُومِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (مَنِ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (ابْتَغَىٰ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنِ) e âid. (وَرَاءَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamirî fasl. (الْعَادُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(مَنِ ابْتَغَىٰ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(ابْتَغَىٰ...) cümlesi, (مَنِ) in haberi. Mahallen merfu.

(أُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَالَّذِينَ) geçenkiler gibi. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لِأَمَانَاتِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (رَاعُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَهْدِهِمْ), (أَمَانَاتِهِمْ) e ma'tuf, îrâbı aynı.

Cümle:

(هُمْ ... رَاعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَالَّذِينَ) geçenkiler gibi. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (بِشَهَادَاتِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَائِمُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(هُمْ ... قَائِمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 34

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَالَّذِينَ) geçenkiler gibi. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَىٰ صَلَاتِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يُحَافِظُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(هُمْ ... يُحَافِظُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُحَافِظُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 35

أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (فِي جَنَّاتٍ) cârr-mecrur, mahzuf birinci habere müteallık. (مُكْرَمُونَ) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لِالَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (قِبَلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُهْطِعِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(مَا لِالَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَفَرُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(عَنِ الْيَمِينِ) cârr-mecrur, (وَ) âtıfa. (عَنِ الشِّمَالِ) cârr-mecrur, ikisi de hâl ve mansub olan (عِزِينَ) ye müteallık.

Âyet: 38

أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (يَطْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلُّ) fâil, merfu. (امْرِئٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (امْرِئٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُدْخَلَ) fi'li muzâri, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (امْرِئٍ) e râci. (جَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَعِيمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنْ يُدْخَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (فِي) ile mahallen mecrur. (يَطْمَعُ) ya müteallık.

Cümle:

(...يَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

كَلَّا ۖ إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi red'ı ve zecr. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (خَلَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı ve fâili ile mef'ûlü. (مِمَّا) cârr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَاهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ إِنَّا لَقَادِرُونَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لا) zâide. (أُقْسِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (أُقْسِمُ) ye müteallık. (الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, kasem yerinde. (قَادِرُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...أُقْسِمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّا لَقَادِرُونَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ ۖ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(عَلَى) harfi cerr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نُبَدِّلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَيْرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرًا) a müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (نَحْنُ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مَسْبُوقِينَ), (مَا) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

(أَنْ نُبَدِّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَادِرُونَ) ye müteallık.

Cümle:

(مَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّا لَقَادِرُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي
يُوعَدُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذَرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَخُوضُوا) fi'li muzâri, emrin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (يَلْعَبُوا), (يَخُوضُوا) ya ma'tuf, onun gibi. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يُلَاقُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (يَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ)

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mansub. (يُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

(أَنْ يُلَاقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَخُوضُوا) ve (يَلْعَبُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(...ذَرْهُمْ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَخُوضُوا) cümlesi, (إن تدعهم) takdîrindeki mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَلْعَبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُوعَدُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) geçen âyettekinden bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَخْرُجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنَ الْأَجْدَاثِ) cârr-mecrur, (يَخْرُجُونَ) ye müteallık. (سِرَاعًا), (يَخْرُجُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَأَنَّهُمْ) harfi teşbih ve ismi. (إِلَىٰ نُصُبٍ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يُوفِضُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...يَخْرُجُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ) cümlesi, (يَخْرُجُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 44

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۚ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(خَاشِعَةً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَبْصَارُ), (خَاشِعَةً) in fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَرْهَقُهُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. (ذِلَّةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda,

mahallen merfu. (الْيَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(...تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ) cümlesi, (يَخْرُجُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...ذَلِكَ الْيَوْمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُوعَدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

MEÂRİC SÛRESİNİN SONU

NÛH SÛRESİ

71. Sûredir

28 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اِنَّآ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖٓ اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**أَرْسَلْنَا نُوحاً**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**إِلَى قَوْمِ**) cârr-mecrur, (**أَرْسَلْنَا**) ye müteallık. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**أَنْ**) harfi tefsîr. (**أَنْذِرْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**قَوْمَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**كَ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**مِن قَبْلِ**) cârr-mecrur, (**أَنْذِرْ**) e müteallık. (**أَنْ**) harfi masdar. (**يَأْتِيَ**) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**هُمْ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**عَذَابٌ أَلِيمٌ**) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(**أَنْ يَأْتِيَهُمْ**) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...**إِنَّا أَرْسَلْنَا**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**أَرْسَلْنَا**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

(...**أَنْذِرْ**) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

قَالَ يٰقَوْمِ اِنِّى لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**قَالَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**نُوح**) a râci. (**يَا**) harfi nidâ. (**قَوْمِ**) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (**ي**) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**إِنِّي**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi.

(لَكُمْ) cârr-mecrur, (إِنِّ) nin haberi ve merfu olan (نَذِيرٌ) e müteallık. (مُبِينٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(أَنِ) harfi tefsîr. (اعْبُدُوا اللَّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَطِيعُونِ) fi'li emr, fâili ve vikâye (نِ) u. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...اعْبُدُوا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّقُوهُ) ve (أَطِيعُونِ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 4

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ۚ
إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ ۖ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(يَغْفِرْ) fi'li muzâri, emirlerin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِ) cârr-mecrurlar, (يَغْفِرْ) e müteallıklar. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُؤَخِّرْ) fi'li muzâri, (يَغْفِرْ) e ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَىٰ أَجَلٍ) cârr-mecrur, (يُؤَخِّرْ) a müteallık. (مُسَمًّى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (إِنَّ أَجَلَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (جَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أَجَلِ) e râci. (لَا) nâfiye. (يُؤَخَّرُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (أَجَلِ) e râci. (لَوْ) harfi imtinâ. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...يَغْفِرْ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤَخِّرْكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ) cümlesi, ta'lîl manasında. Îrâbda yeri yok.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...جَاءَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لَا يُؤَخَّرُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (آمنتم) takdîrinde.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 5

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Nûh'a râci. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (دَعَوْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (قَوْمِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَيْلًا وَنَهَارًا) zarflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَبِّ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye istirhâm için. Îrâbda yeri yok.

(...إِنِّي دَعَوْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...دَعَوْتُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَزِدْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (دُعَائِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (فِرَارًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...لَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي) cümlesi, geçen âyetteki (إِنِّي دَعَوْتُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 7

وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُلَّمَا) şart ifâdeli zarf, mahallen mansub. (دَعَوْتُهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَغْفِرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (تَغْفِرَ) ya müteallık.

(أَنْ تَغْفِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (دَعَوْتُ) ye müteallık.

(جَعَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَصَابِعَ) mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي آذَانِ) cârr-mecrur, (جَعَلُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اسْتَغْشَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (ثِيَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَصَرُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (اسْتَكْبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اسْتِكْبَاراً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنِّي كُلَّمَا) cümlesi, bir önceki âyetteki (إِنِّي دَعَوْتُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(كُلَّمَا) ve cevâbı cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...دَعَوْتُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...جَعَلُوا) cümlesi, (كُلَّمَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَغْشَوْا), (...أَصَرُّوا) ve (...اسْتَكْبَرُوا) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 8

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ﴿٨﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (دَعَوْتُهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (جِهَاراً) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنِّي دَعَوْتُهُمْ) cümlesi, 5. âyetteki (إِنِّي دَعَوْتُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...دَعَوْتُهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَاراً ﴿٩﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَعْلَنتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَعْلَنتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَسْرَرْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَسْرَرْتُ) ye müteallık. (إِسْرَاراً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنِّي أَعْلَنتُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen mansub.

(...أَعْلَنتُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَسْرَرْتُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 10

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّاراً ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قُلْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (اسْتَغْفِرُوا) fi'li emr ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (غَفَّاراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْتُ) cümlesi, geçen âyetteki (أَسْرَرْتُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...اسْتَغْفِرُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

يُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ﴿١١﴾

Îrâbı:

(يُرْسِلِ) fi'li muzâri, emrin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Rabbe râci. (السَّمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْكُم) cârr-mecrur, (يُرْسِلِ) e müteallık. (مِدْرَاراً), (السَّمَاءَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...يُرْسِلِ) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يُمْدِدْ) fi'li muzâri, (يُرْسِلِ) e ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (بِأَمْوَالٍ) cârr-mecrur, (يُمْدِدْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (بَنِينَ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (يَجْعَلْ), (يُمْدِدْ) gibi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (جَنَّاتٍ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَاراً) geçen cümleye ma'tuf, îrâbı aynı.

Cümleler:

(...يُمْدِدْكُمْ), (...يَجْعَلْ) ve ikinci (...يَجْعَلْ) cümleleri, geçen âyetteki cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 13

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لَا) nâfiye. (تَرْجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (وَقَاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...**مَا لَكُمْ**) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...**لا تَرْجُونَ**) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 14

وَقَدْ خَلَقَكُمْ اَطْوَارًا ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(**وَ**) hâliyye. (**قَدْ**) harfi tahkîk. (**خَلَقَكُمْ**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**أطْوَاراً**) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...**خَلَقَكُمْ**) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 15

اَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللّٰهُ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقًا ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(**أ**) harfi istifhâm. (**لَمْ**) harfi nefy ve cezm ve kalb. (**تَرَوْا**) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**كَيْفَ**) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (**خَلَقَ اللّٰهُ**) fi'li mâzı ve fâili. (**سَبْعَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**سَمَاوَاتٍ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**طِبَاقاً**), (**سَبْعَ سَمَاوَاتٍ**) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...**لَمْ تَرَوْا**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**خَلَقَ اللّٰهُ**) cümlesi, (**تَرَوْا**) ın mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 16

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**جَعَلَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**الْقَمَرَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**فِيهِنَّ**) cârr-mecrur, (**جَعَلَ**) ye müteallık. (**نُوراً**) ikinci mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**جَعَلَ**) geçenki gibi. (**الشَّمْسَ**) birinci mef'ûl, (**سِرَاجاً**) ikinci mef'ûl, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...جَعَلَ) ve ikinci (...جَعَلَ) cümleleri, geçen âyetteki (خَلَقَ اللَّهُ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen mansublar.

Âyet: 17

وَاللَّهُ أَنبَتَكُم مِّنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنبَتَكُم) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (مِنَ الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (أَنبَتَ) ye müteallık. (نَبَاتًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اللَّهُ أَنبَتَكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنبَتَكُم) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 18

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (يُعِيدُكُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يُعِيدُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يُخْرِجُكُمْ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (إِخْرَاجًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يُعِيدُكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (أَنبَتَكُم) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...يُخْرِجُكُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 19

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَعَلَ) fi'li mâzı. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (الْأَرْضَ بِسَاطًا) mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...اللَّهُ جَعَلَ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَعَلَ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلاً فِجَاجًا ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَسْلُكُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (تَسْلُكُوا) ye müteallık. (سُبُلاً فِجَاجاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنْ تَسْلُكُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَعَلَ) ye müteallık.

Âyet: 21

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ إِلاَّ خَسَارًا ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(قَالَ نُوحٌ) fi'li mâzı ve fâili. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَصَوْنِي) fi'li mâzı, fâili, vikâye (ن) u ve mef'ûlü bih. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَزِدْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (مَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (وَلَدُهُ), (مَالُهُ) gibi, ona ma'tuf. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (خَسَاراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ نُوحٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...إِنَّهُمْ عَصَوْنِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...عَصَوْنِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...اتَّبَعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَكَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَكْراً كُبَّاراً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...مَكَرُوا) cümlesi, geçen âyetteki (لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لا) nâhiye, câzime. (تَذَرُنَّ) fi'li muzâri, mebni, mahallen meczum, (ن) harfi te'kîd. Fâil olan (و) mahzuf. (آلِهَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا تَذَرُنَّ) geçenkine ma'tuf, îrâbı aynı. (وَدّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) lar âtıfa. (لا) lar nefyi te'kîd için, (سُوَاعاً), (يَغُوثَ), (يَعُوقَ) ve (نَسْراً) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, bir önceki âyetteki (لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَذَرُنَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

İkinci (...لا تَذَرُنَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 24

وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَدْ) harfi tahkîk. (أَضَلُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (كَثِيراً) mahzuf mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَزِدِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الظَّالِمِينَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (ضَلَالاً) ikinci mef'ûl, mansub.

Cümleler:

(...قَدْ أَضَلُّوا) cümlesi, (قَالَ نُوحٌ) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...لا تَزِد) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 25

مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا فَأُدْخِلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(مِن) harfi cerr. (مَا) zâide. (خَطِيئَاتِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أُغْرِقُوا) ya müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُغْرِقُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (فَ) âtıfa. (أُدْخِلُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (نَاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَجِدُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَهُم) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَنصَاراً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...أُغْرِقُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...أُدْخِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَجِدُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ نُوحٌ) fi'li mâzı ve fâili. (رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâhiye, câzime. (تَذَرْ) fi'li muzâri, duâ, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (تَذَرْ) a müteallık. (مِنَ الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (دَيَّاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَالَ نُوحٌ) cümlesi, 21. âyetteki (قَالَ نُوحٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لا تَذَرْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

إِنَّكَ إِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَذَرْ) fi'li muzâri, duâ, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُضِلُّوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عِبَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَلِدُوا) fi'li muzâri, cevâba ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (فَاجِراً كَفَّاراً) mahzuf mef'ûlü bihin sıfatları, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِن تَذَرْهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يُضِلُّوا) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لا يَلِدُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ۗ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(رَبِّ) harfi nidâsı mahzuf münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اغْفِرْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (وَ) lar âtıfa. (لِوَالِدَيَّ) ve (لِمَنْ), (لِي) ye ma'tuflar, îrâbları aynı. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (دَخَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (بَيْتِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(مُؤْمِناً) hâl, mansub. (وَ) âtıfa. (لِلْمُؤْمِنِينَ), (لِي) ye ma'tuf, îrâbı aynı. (وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنَاتِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَزِدِ) fi'li muzâri, duâ, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الظَّالِمِينَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (تَبَاراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...رَبِّ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...اغْفِرْ) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

(...دَخَلَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لا تَزِدِ الظَّالِمِينَ) cümlesi, (اغْفِرْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

NÛH SÛRESİNİN SONU

CİNN SÛRESİ

72. Sûredir

28 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

قُلْ اُوحِيَ اِلَيَّ اَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا اِنَّا سَمِعْنَا قُرْاٰنًا عَجَبًا ﴿١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أوحِيَ) fi'li mâzı, mechûl. (إلَيَّ) cârr-mecrur, (أوحِيَ) ye müteallık. (أنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (اسْتَمَعَ نَفَرٌ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْجِنِّ) cârr-mecrur, (نَفَرٌ) un mahzuf sıfatına müteallık.

(...أنَّهُ اسْتَمَعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أوحِيَ) nin nâibi fâili. Mahallen merfu.

(فَ) âtıfa. (قالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (سَمِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (قُرْآناً عَجَباً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أوحِيَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...اسْتَمَعَ نَفَرٌ) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...قالُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...إنَّا سَمِعْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...سَمِعْنَا) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 2

يَهْدِي اِلَى الرُّشْدِ فَاٰمَنَّا بِهٖ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا اَحَدًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (قُرْآناً) e râci. (إِلَى الرُّشْدِ) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (نُشْرِكَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (نُشْرِكَ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَهْدِي) cümlesi, (قُرْآناً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...آمَنَّا) cümlesi, geçen âyetteki (سَمِعْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...لَن نُشْرِكَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 3

﴿٣﴾ وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَعَالَى) fi'li mâzı. (جَدُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (اتَّخَذَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) e râci. (صَاحِبَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. Birinci mef'ûl mahzuf, (امرأة) takdîrinde. (وَ) âtıfa. (لَا) nefyi te'kîd için. (وَلَداً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّهُ تَعَالَى) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (بِهِ) deki zamirin mahalline ma'tuf. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...تَعَالَى جَدُّ) cümlesi, îtirâzıyye, duâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا اتَّخَذَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 4

﴿٤﴾ وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi mahzuf, zamîri şân. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَفِيهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى اللَّهِ) cârr-

mecrur, (كاذبا) takdîrindeki hâle müteallık. (شَطَطاً) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّهُ كَانَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنَّهُ تَعَالَى) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...كَانَ يَقُولُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَقُولُ سَفِيهُنَا) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 5

وَأَنَّا ظَنَنَّآ أَنْ لَنْ تَقُولَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (ظَنَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنْ) muhaffefe, harfi te'kîd. İsmi mahzuf, zamîri şân. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَقُولَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْإِنسُ وَالْجِنُّ) fâil ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (كَذِباً) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّا ظَنَنَّا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنَّهُ كَانَ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...أن لن تقول) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنَنَّا) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...ظَنَنَّا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَنْ تَقُولَ) cümlesi, muhafeffe (أَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (رِجَالٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الْإِنسِ) cârr-mecrur, (رِجَالٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (يَعُوذُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِرِجَالٍ) cârr-mecrur, (يَعُوذُونَ) ye müteallık. (مِنَ الْجِنِّ) cârr-mecrur, (رِجَالٍ) in

mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) âtıfa. (زَادُوهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (رَهَقاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّهُ كَانَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنَّا ظَنَنَّا) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...كَانَ رِجَالٌ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَعُوذُونَ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

(...زَادُوهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (ظَنُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (ظَنَنتُمْ) fi'li mâzı ve fâili.

(...أَنَّهُمْ ظَنُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنَّهُ كَانَ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(مَا ظَنَنتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf (ظنا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık.

(أن) harfi te'kîd, muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَبْعَثَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَحَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أن لَن يَبْعَثَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنُّوا) veya (ظَنَنتُمْ) ün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub. Diğerinin mef'ûlleri mahzuf.

Cümleler:

(...ظَنُّوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَن يَبْعَثَ) cümlesi, muhafeffe (أن) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَمَسْنَا السَّمَاءَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (وَجَدْنَاهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مُلِئَتْ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (السَّمَاءَ) ye râci. (حَرَساً شَدِيداً) temyîz ve sıfatı veya mef'ûlü bih, (وَشُهُباً) ma'tuf, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(...أَنَّا لَمَسْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنَّهُمْ ظَنُّوا) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...لَمَسْنَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...وَجَدْنَاهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...مُلِئَتْ) cümlesi, (وَجَدْنَا) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 9

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ۖ فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَصَدًا ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (نَقْعُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِنْهَا) cârr-mecrur, mahzuf hâle veya mef'ûle müteallık. (مَقَاعِدَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلسَّمْعِ) cârr-mecrur, (نَقْعُدُ) ye müteallık.

(...أَنَّا كُنَّا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنَّا لَمَسْنَا) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(فَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَسْتَمِعِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (الْآنَ) zarf, mahallen mansub. (يَسْتَمِعِ) a müteallık. (يَجِدْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (شِهَاباً رَصَداً) mefûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...كُنَّا نَقْعُدُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...نَقْعُدُ) cümlesi, (كُنَّا) nin haberi. Mahallen mansub.

(...مَن يَسْتَمِعِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْتَمِعِ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَجِدْ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (نَدْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أ) harfi istifhâm. (شَرٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُرِيدَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (شَرٌّ) a râci. (بِمَن) cârr-mecrur, (أُرِيدَ) ye müteallık. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık.

(أَنَّا لا نَدْرِي...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنَّا كُنَّا) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(أَمْ) âtıfa. (أَرَادَ) fi'li mâzı. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (أَرَادَ) ye müteallık. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَشَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(لا نَدْرِي...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(شَرٌّ "أحصل"...) cümlesi, (نَدْرِي) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(أُرِيدَ...) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ...) cümlesi, (شَرٌّ "أحصل") cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 11

وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ ۖ كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنَّا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الصَّالِحُونَ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنَّا لا نَدْرِي) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (مِنَّا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. Muahhar mübteda mahzuf, (قوم) takdîrinde. (دُونَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (طَرَائِقَ قِدَداً) haber ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(مِنَّا الصَّالِحُونَ...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(مِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(كُنَّا طَرَائِقَ...) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَأَنَّا ظَنَنَّآ أَن لَّن نُّعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (ظَنَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (أن) harfi te'kîd, muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (نُّعْجِزَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (نُّعْجِزَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık.

(...أَنَّا ظَنَنَّا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...أن لَن نُّعْجِزَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنَنَّا) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (نُّعْجِزَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (هَرَبًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...ظَنَنَّا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَن نُّعْجِزَ) cümlesi, muhafeffe (أن) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لَن نُّعْجِزَهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 13

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ ۖ فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (سَمِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْهُدَىٰ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık.

(...أَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنَّا ظَنَنَّا) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُؤْمِنِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بِرَبِّهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنِ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (لا) nâfiye. (يَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (بَخْساً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (رَهَقاً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(لَمَّا) ve cevâbı cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...سَمِعْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...آمَنَّا بِهِ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ يُؤْمِنِ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...يُؤْمِنِ بِرَبِّهِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...لا يَخَافُ) cümlesi, (هو) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

İsim cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 14

وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ ۖ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مِنَّا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمُسْلِمُونَ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(...أَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki (أَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (مِنَّا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْقَاسِطُونَ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (أَسْلَمَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (تَحَرَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. (رَشَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مِنَّا الْمُسْلِمُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مِنَّا الْقَاسِطُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...مَنْ أَسْلَمَ) cümlesi, isti'nâf ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...بِرَبِّهِ يُؤْمِنُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...أُولَئِكَ تَحَرَّوْا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...تَحَرَّوْا) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 15

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (الْقَاسِطُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لِجَهَنَّمَ) cârr-mecrur, (كَانُوا) nün haberi ve mansub olan (حَطَبًا) den hâl olan mahzufe müteallık.

Cümleler:

(...الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا) cümlesi, geçen âyetteki (مَنْ أَسْلَمَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا) cümlesi, (الْقَاسِطُونَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 16

وَأَنْ لَوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَاهُمْ مَاءً غَدَقًا ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. (أَنْ) harfi te'kîd, muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân. (لَوْ) harfi imtinâ. (اسْتَقَامُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى الطَّرِيقَةِ) cârr-mecrur, (اسْتَقَامُوا) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (أَسْقَيْنَاهُم) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (مَاءً) ikinci mef'ûl, (غَدَقًا) sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَن لَو اسْتَقَامُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أوحي) takdîrindeki fi'lin nâibi fâili. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...أَن لَو "أوحي") cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لَوْ) ve cevâbı cümlesi, muhafeffe (أَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أَسْقَيْنَاهُم) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نَفْتِنَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (فِيهِ) cârr-mecrur (نَفْتِنَ) ye müteallık.

(أَنْ نَفْتِنَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَسْقَيْنَا) ye müteallık.

(وَ) îtirâzıyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يُعْرِضْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَنْ ذِكْرِ) cârr-mecrur, (يُعْرِضْ) a müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَسْلُكْ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (عَذَابًا صَعَدًا) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...مَنْ يُعْرِضْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُعْرِضْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...يَسْلُكْهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 18

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الْمَسَاجِدَ) ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

(أَنَّ الْمَسَاجِدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde 16. âyetteki (أن لو اسْتَقَامُوا) masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (تَدْعُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَحَدًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...لا تَدْعُوا) cümlesi, (إن تهيّأتم للعبادة) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 19

وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللّٰهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَمَّا), (حين) manasında zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قَامَ) fi'li mâzı. (عَبْدُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَدْعُوهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (عَبْدُ) ye râci. (كَادُوا) fi'li tekârub ve ismi. (يَكُونُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) ismi. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَكُونُونَ) nin haberi ve mansub olan (لِبَداً) e müteallık.

(أَنَّهُ لَمَّا قَامَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَنَّ الْمَسَاجِدَ) cümlesine veya sûrenin başındaki (...أَنَّهُ اسْتَمَعَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümleler:

(لَمَّا) ve cevâbı cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...قَامَ عَبْدُ اللّٰهِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَدْعُوهُ) cümlesi, (قَامَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...كَادُوا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَكُونُونَ) cümlesi, (كَادُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 20

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَدْعُوا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (رَبِّي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (أُشْرِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِهِ) cârr-mecrur, (أُشْرِكُ) ye müteallık. (أَحَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَدْعُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...لا أشْرِكُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 21

قُلْ اِنّى لَآ اَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إنّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (أمْلِكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أمْلِكُ) ye müteallık. (ضَرّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (رَشَداً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إنّي لا أمْلِكُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لا أمْلِكُ) cümlesi, (إنّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 22

قُلْ اِنّى لَنْ يُجيرَنى مِنَ اللّٰهِ اَحَدٌ وَلَنْ اَجِدَ مِنْ دُونِهٖ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إنّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يُجيرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُجيرَ) ya müteallık. (أحَدٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (أجِدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مِن دُونِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُلْتَحَداً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...إنّي لَنْ يُجيرَنِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَنْ يُجيرَنِي) cümlesi, (إنّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَنْ أجِدَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 23

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ ۚ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(**إِلَّا**) edâtı istisna. (**بَلَاغًا**) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**مِنَ اللَّهِ**) cârr-mecrur, (**بَلَاغًا**) ın mahzuf sıfatına müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**رِسَالَاتِ**) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) isti'nâfiyye. (**مَنْ**) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (**يَعْصِ**) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (**مَنْ**) e âid. (**اللَّهَ وَرَسُولَ**) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (**هُ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**فَ**) cevâbda vâkı. (**إِنَّ**) harfi te'kîd ve nasb. (**لَهُ**) cârr-mecrur, (**إِنَّ**) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (**نَارَ**), (**إِنَّ**) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**جَهَنَّمَ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (**خَالِدِينَ**), (**لَهُ**) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (**ي**). (**فِيهَا**) cârr-mecrur, (**خَالِدِينَ**) ye müteallık. (**أَبَدًا**) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**خَالِدِينَ**) ye müteallık.

Cümleler:

(...**مَنْ يَعْصِ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**يَعْصِ**) cümlesi, (**مَنْ**) in haberi. Mahallen merfu.

(...**إِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ**) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 24

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(**حَتَّى**) harfi ibtida. (**إِذَا**) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (**رَأَوْا**) fi'li mâzi ve fâili. (**مَا**) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**يُوعَدُونَ**) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) nâibi fâili. (**فَ**), (**إِذَا**) nin cevâbında vâkı. (**سَ**) harfi tenfîs. (**يَعْلَمُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**مَنْ**) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (**أَضْعَفُ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (**نَاصِرًا**) temyîz, mansub. Nasb alâmeti

fetha. (وَ) âtıfa. (أَقَلُّ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَدَداً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...رَأَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يُوعَدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سَيَعْلَمُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَضْعَفُ "هو") cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

قُلْ اِنْ اَدْرِىٓ اَقَرِيبٌ مَا تُوعَدُونَ اَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّىٓ اَمَدًا ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنْ) nâfiye. (أَدْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أ) harfi istifhâm. (قَرِيبٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (تُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (أَمْ) âtıfa, istifhâm anlamlı. (يَجْعَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (رَبِّي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَمَداً) muahhar birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ أَدْرِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...قَرِيبٌ مَا تُوعَدُونَ) cümlesi, (أَدْرِي) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(...تُوعَدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي) cümlesi, (قَرِيبٌ مَا تُوعَدُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 26

عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ اَحَدًا ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(عَالِمُ), (هو) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْغَيْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يُظْهِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (عَالِمُ) ye râci. (عَلَى غَيْبِ)

câr-mecrur, (يُظهِرُ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أحَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...عَالِمُ "هو") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لا يُظهِرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

اِلاَّ مَنِ ارْتَضٰى مِنْ رَسُوْلٍ فَاِنَّهٗ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهٖ رَصَدًا ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(اِلاَّ) edâtı istisna. (مَنِ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (ارْتَضٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (عَالِمُ) ye râci. (مِن رَسُولٍ) câr-mecrur, (رَسُولا) takdîrindeki mef'ûlün temyîzi. (فَ) ta'lîliyye. (إنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَسْلُكُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (عَالِمُ) ye râci. (مِن بَيْنِ) câr-mecrur, (يَسْلُكُ) ye müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مِنْ خَلْفِ) câr-mecrur, (يَسْلُكُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَصَداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...ارْتَضَى) cümlesi, (مَنِ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إنَّهُ يَسْلُكُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْلُكُ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 28

لِيَعْلَمَ اَنْ قَدْ اَبْلَغُوْا رِسٰلٰتِ رَبِّهِمْ وَاَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَاَحْصٰى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَعْلَمَ) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a veya Rasûle râci. (أن) harfi te'kîd, muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân. (قَدْ) harfi tahkîk. (أبْلَغُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رِسَالَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَعْلَمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَسْلُكُ) ye müteallık.

(...أَن قَدْ أَبْلَغُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa veya hâliyye. (أَحَاطَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَحَاطَ) ya müteallık.

(...أَنْ أَحَاطَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen (أَنْ يَعْلَمَ) masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(لَدَيْ) zarf, mahallen mansub. (مَا) nın sılesine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَحْصَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَدَداً) temyîz veya mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...قَدْ أَبْلَغُوا) cümlesi, muhaffefe (أَن) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَحَاطَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...أَحْصَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

CİNN SÛRESİNİN SONU

MÜZZEMMİL SÛRESİ

73. Sûredir

20 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

يَآ اَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ﴿١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الْمُزَّمِّلُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...يَا أيُّهَا) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

قُمِ الَّيْلَ اِلاَّ قَلِيلاً ﴿٢﴾

Îrâbı:

(قُمِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اللَّيْلَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُمِ) a müteallık. (إلاَّ) edâtı istisna. (قَلِيلاً) mahzuf müstesnanın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...قُمِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

نِصْفَهُ اَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلاً ﴿٣﴾

Îrâbı:

(نِصْفَ), (قَلِيلاً) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mansub. (أو) âtıfa. (انْقُصْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنْهُ) cârr-mecrur, (انْقُصْ) a müteallık. (قَلِيلاً) mahzuf mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...انقُصْ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

اَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْتِيلاً ﴿٤﴾

Îrâbı:

(أوْ) âtıfa. (زِدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (زِدْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (رَتِّلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْقُرْآنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَرْتِيلاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...زِدْ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...رَتِّلِ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

اِنَّا سَنُلْقِى عَلَيْكَ قَوْلاً ثَقِيلاً ﴿٥﴾

Îrâbı:

(إنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (سَ) harfi tenfîs. (نُلْقِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نُلْقِي) ye müteallık. (قَوْلاً ثَقِيلاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...إنَّا سَنُلْقِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَنُلْقِي) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

اِنَّ نَاشِئَةَ الَّيْلِ هِىَ اَشَدُّ وَطْئًا وَاَقْوَمُ قِيلاً ﴿٦﴾

Îrâbı:

(إنَّ نَاشِئَةَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اللَّيْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (أشَدُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَطْءاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أقْوَمُ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (قِيلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...إنَّ نَاشِئَةَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلاً ﴿٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَكَ), (فِي النَّهَارِ) câr-mecrurlar, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallıklar. (سَبْحاً طَوِيلاً), (إِنَّ) nin muahhar ismi ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحاً...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلاً ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اذْكُرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اسْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَبَتَّلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَيْهِ) câr-mecrur, (تَبَتَّلْ) e müteallık. (تَبْتِيلاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اذْكُرِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَبَتَّلْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلاً ﴿٩﴾

Îrâbı:

(رَبُّ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (لا) nâfiye lilcins. (إِلَهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna. (هُوَ), (لا) nin haberinden bedel, mahallen merfu. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اتَّخِذْهُ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَكِيلاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...رَبُّ "هُوَ") cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(لا إلٰهَ إلاّ هُوَ) cümlesi, (هُوَ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın ikinci haberi. Mahallen merfu.

(...اتَّخِذْهُ) cümlesi, (إن أردت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 10

وَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلاً ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلٰى مَا) cârr-mecrur, (اصْبِرْ) e müteallık. (يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (اهْجُرْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَجْرًا جَمِيلاً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...اصْبِرْ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اهْجُرْهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلاً ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (ذَرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi vikaye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) maıyye. (الْمُكَذِّبِينَ) mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti (ي). (أُولِي) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي). (النَّعْمَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَهِّلْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قَلِيلاً) mahzuf (تمهيلاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...ذَرْنِي) ve (...مَهِّلْهُمْ) cümleleri, geçen âyetin başına ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 12

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالاً وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَدَيْ) zarf, mahallen mansub, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنكَالاً), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (جَحِيماً) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...إِنَّ لَدَيْنَا أَنكَالاً) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا اَلِيمًا ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (طَعَاماً) geçen âyetteki (إِنَّ) nin ismine ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَا), (طَعَاماً) in sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ا). (غُصَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عَذَاباً أَلِيماً), (طَعَاماً) e ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmeti fethalar.

Âyet: 14

يَوْمَ تَرْجُفُ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلاً ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَرْجُفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ) fâil ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. (الْجِبَالُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَثِيباً) haberi, (مَهِيلاً) sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...تَرْجُفُ الْأَرْضُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...كَانَتِ الْجِبَالُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 15

اِنَّآ اَرْسَلْنَآ اِلَيْكُمْ رَسُولاً شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَآ اَرْسَلْنَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ رَسُولاً ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكُمْ) câr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (رَسُولاً شَاهِداً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (عَلَيْكُمْ) câr-mecrur, (شَاهِداً) e müteallık. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili (إِلَى فِرْعَوْنَ) câr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (رَسُولاً) mefûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(مَا أَرْسَلْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Birinci (أَرْسَلْنَا) ye veya mahzuf mef'ûlü mutlakına müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّا أَرْسَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَرْسَلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 16

فَعَصٰى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَاَخَذْنَاهُ اَخْذًا وَبِيلاً ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (عَصَى فِرْعَوْنُ) fi'li mâzı ve fâili. (الرَّسُولَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَخَذْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَخْذاً وَبِيلاً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...عَصَى فِرْعَوْنُ) cümlesi, mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَذْنَاهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

فَكَيْفَ تَتَّقُونَ اِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (تَتَّقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَفَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (يَوْماً), (تَتَّقُونَ) nin

mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَجْعَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (يَوْماً) e râci. (الْوِلْدَانَ شِيباً) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...تَتَّقُونَ) cümlesi, (إن جحدتم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...كَفَرْتُمْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Şartın cevâbı mahzuf, mâ kabli ona delâlet ediyor.

(...يَجْعَلُ) cümlesi, (يَوْماً) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 18

اَلسَّمَآءُ مُنْفَطِرٌ بِهٖ ؕ كَانَ وَعْدُهٗ مَفْعُوْلاً ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(السَّمَاء مُنفطِرٌ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِهِ) cârr-mecrur, (مُنفطِرٌ) a müteallık. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (وَعْدُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَفْعُولاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...السَّمَاء مُنفطِرٌ) cümlesi, (يَوْماً) in ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

(كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

اِنَّ هٰذِهٖ تَذْكِرَةٌ ۚ فَمَنْ شَآءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ سَبِيْلاً ۚ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(إنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, ismi, mahallen mansub. (تَذْكِرَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (شَاء) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (اتَّخَذَ), (شَاء) gibi. (إلَى رَبِّ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَبِيلاً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَن شَاء) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...شَاء) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(...اتَّخَذَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 20

اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقُومُ اَدْنٰى مِنْ ثُلُثَىِ الَّيْلِ وَنِصْفَهٗ وَثُلُثَهٗ وَطَآئِفَةٌ مِّنَ الَّذِيْنَ مَعَكَ ۭ وَاللّٰهُ يُقَدِّرُ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۭ عَلِمَ اَنْ لَّنْ تُحْصُوْهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوْا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْاٰنِ ۭ عَلِمَ اَنْ سَيَكُوْنُ مِنْكُمْ مَّرْضٰى ۙ وَاٰخَرُوْنَ يَضْرِبُوْنَ فِي الْاَرْضِ يَبْتَغُوْنَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ ۙ وَاٰخَرُوْنَ يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۣ فَاقْرَءُوْا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۙ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا ۭ وَمَا تُقَدِّمُوْا لِاَنْفُسِكُمْ مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوْهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرًا وَّاَعْظَمَ اَجْرًا ۭ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (أَنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَقُومُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(...أَنَّكَ تَقُومُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(أَدْنَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (مِن ثُلُثَيِ) cârr-mecrur, (أَدْنَى) ye müteallık. (اللَّيْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (نِصْفَ), (أَدْنَى) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ثُلُثَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (طَائِفَةٌ), (تَقُومُ) nün fâiline ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (طَائِفَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf sıleye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُقَدِّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهُ) a râci. (اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (عَلِمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أَنْ) harfi te'kîd, muhaffefe. İsmi

mahzuf, zamîri şân. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تُحْصُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ه) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (تَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (تَابَ) ye müteallık.

(أن لَن تُحْصُوهُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَلِمَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اقْرَؤُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَيَسَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مِنَ الْقُرْآنِ) cârr-mecrur, (تَيَسَّرَ) ye müteallık. (عَلِمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (أن) harfi te'kîd, muhaffefe. İsmi mahzuf, zamîri şân. (سَ) harfi tenfîs. (يَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنكُم) cârr-mecrur, (يَكُونُ) nün mahzuf haberine müteallık. (مَرْضَى) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(أن سَيَكُونُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde ikinci (عَلِمَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (آخَرُونَ), (مَرْضَى) ya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (يَضْرِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يَضْرِبُونَ) ye müteallık. (يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ), (يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ) gibi. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (آخَرُونَ) geçenkine ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ), (يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ) gibi. (فَ) âtıfa. (اقْرَؤُوا مَا), (تَيَسَّرَ مِنْهُ), (اقْرَؤُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ) gibi. (وَ) âtıfa. (أَقِيمُوا) fi'li emr ve fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. (وَ) âtıfa. (آتُوا الزَّكَاةَ), (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ) gibi. (وَ) âtıfa. (أَقْرِضُوا), (اللَّهَ), (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ) gibi. (قَرْضاً حَسَناً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) îtirâzıyye. (مَا) ismi şart, câzim, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (تُقَدِّمُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لِأَنفُسِ) cârr-mecrur, (تُقَدِّمُوا) ye müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ خَيْرٍ) cârr-mecrur, temyîz veya mahzuf hâle müteallık. (تَجِدُوا) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ه) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُوَ) zamîri fasl. (خَيْراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَعْظَمَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَجْراً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اسْتَغْفِرُوا اللَّهَ) (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ) gibi. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (غَفُورٌ رَحِيمٌ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...تَقُومُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...اللَّهُ يُقَدِّرُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُقَدِّرُ) cümlesi, (اللَّهُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...عَلِمَ) cümlesi, isti'nâf ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok.
(...لَن تُحْصُوهُ) cümlesi, muhaffefe (أن) nin haberi. Mahallen merfu.
(...تَابَ) cümlesi, (عَلِمَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اقْرَؤُوا) cümlesi, (إن رغبتم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...تَيَسَّرَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...عَلِمَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَى) cümlesi, ikinci muhaffefe (أن) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَضْرِبُونَ) cümlesi, (آخَرُونَ) nin sıfatı. Mahallen merfu.
(...يَبْتَغُونَ) cümlesi, (يَضْرِبُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...يُقَاتِلُونَ) cümlesi, ikinci (آخَرُونَ) nin sıfatı. Mahallen merfu.
(...اقْرَؤُوا) cümlesi, birincisine ma'tuf. Mahallen meczum.
İkinci (...تَيَسَّرَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَقِيمُوا), (...آتُوا) ve (...أَقْرِضُوا) cümleleri, (اقْرَؤُوا) cümlesine ma'tuflar. Mahallen meczumlar.
(...تُقَدِّمُوا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَجِدُوهُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَغْفِرُوا) cümlesi, (أَقِيمُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.
(...إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

MÜZZEMMİL SÛRESİNİN SONU

MÜDDESSİR SÛRESİ

74. Sûredir

56 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

يَآ اَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَاَنْذِرْ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الْمُدَّثِّرُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (قُمْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) âtıfa. (أنْذِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(...يَا أيُّهَا) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أنْذِرْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3, 4

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (رَبَّ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (كَبِّرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (ثِيَابَكَ فَطَهِّرْ) geçen âyet gibi.

Cümleler:

(...كَبِّرْ) ve (...طَهِّرْ) cümleleri, (قُمْ) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 5, 6

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الرُّجْزَ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. (فَـ) âtıfa. (اهْجُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَمْنُنْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (تَسْتَكْثِرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(...اهْجُرْ) cümlesi, (قُمْ) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لا تَمْنُنْ) cümlesi, geçen cümlelere ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَسْتَكْثِرُ) cümlesi, (تَمْنُنْ) ün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 7

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, (اصْبِرْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَـ) âtıfa. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümle:

(...اصْبِرْ) cümlesi, (قُمْ) takdîrindeki mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فَـ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (نُقِرَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, fi'lin masdarı (نَقْرٌ) mahzuf. (فِي النَّاقُورِ) cârr-mecrur, mahzuf nâibi fâil masdara müteallık.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نُقِرَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 9

فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَوْمٌ عَسِيرٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(ذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(عَلَى الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (غَيْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَسِيرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 11

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ﴿١١﴾

Îrâbı:

(ذَرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (ن) harfi vikâye. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (خَلَقْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَحِيدًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...ذَرْنِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْتُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12, 13

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا ﴿١٢﴾ وَبَنِينَ شُهُودًا ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مَالًا مَمْدُودًا) birinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (بَنِينَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (شُهُودًا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...جَعَلْتُ) cümlesi, geçen âyetteki (خَلَقْتُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَهَّدْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُ) cârr-mecrur, (مَهَّدْتُ) ye müteallık. (تَمْهِيداً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...مَهَّدْتُ) cümlesi, bir önceki âyetteki (خَلَقْتُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

ثُمَّ يَطْمَعُ اَنْ اَزِيدَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (يَطْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir 11. âyetteki (مَنْ) e âid. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَزِيدَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا).

(أَنْ أَزِيدَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (فِي) ile mahallen mecrur. (يَطْمَعُ) ya müteallık.

Cümle:

(...يَطْمَعُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

كَلَّا ۖ اِنَّهُ كَانَ لِاٰيَاتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi radın ve zecr. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir 11. âyetteki (مَنْ) e âid. (لِآيَاتِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (عَنِيداً) e müteallık. (نا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ لِآيَاتِنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 17

سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (أُرْهِقُهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (صَعُوداً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...سَأُرْهِقُهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فَكَّرَ) fi'li mâzı. (وَ) âtıfa. (قَدَّرَ) fi'li mâzı. Fâilleri, müstetir zamirler 11. âyetteki (مَنْ) e âidler.

Cümleler:

(...إِنَّهُ فَكَّرَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...فَكَّرَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...قَدَّرَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 19

فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قُتِلَ) fi'li mâzı, mechûl bed duâ. Nâibi fâili, müstetir zamir 11. âyetteki (مَنْ) e âid. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (قَدَّرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir 11. âyetteki (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...قُتِلَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَدَّرَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ) îrâbı ve cümleri geçen âyete ma'tuf, onun gibi.

Âyet: 21, 22

ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾ ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (نَظَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir 11. âyetteki (مَنْ) e âid. (ثُمَّ) âtıfa. (عَبَسَ), (نَظَرَ) gibi. (وَ) âtıfa. (بَسَرَ), (نَظَرَ) gibi.

Cümleler:

(...نَظَرَ) cümlesi, geçen âyetteki (قُدِّرَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَبَسَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...بَسَرَ) cümlesi, geçen veya ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

ثُمَّ اَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (أَدْبَرَ) fi'li mâzı. (وَ) âtıfa. (اسْتَكْبَرَ) fi'li mâzı. Fâilleri, müstetir zamirler mezkûr (مَنْ) e âidler.

Cümleler:

(...أَدْبَرَ) ve (...اسْتَكْبَرَ) cümleleri, geçen âyetteki (عَبَسَ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 24

فَقَالَ اِنْ هٰذَآ اِلاَّ سِحْرٌ يُؤْثَرُ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (إِنْ) nâfiye. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (سِحْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُؤْثَرُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (سِحْرٌ) a râci.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, geçen âyetteki (اسْتَكْبَرَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنْ هَذَا إِلاَّ سِحْرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يُؤْثَرُ) cümlesi, (سِحْرٌ) un sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 25

اِنْ هٰذَآ اِلاَّ قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(اِنْ هٰذَا اِلاَّ قَوْلُ) geçen âyetteki gibi. (الْبَشَرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(اِنْ هٰذَا اِلاَّ قَوْلُ...) cümlesi, kavl mesabesinde isti'nâf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26, 27

سَاُصْلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾ وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (أُصْلِيهِ) fi'li muzâri ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (سَقَرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَدْرَاكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya râci. (مَا) ismi istifhâm, ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (سَقَرُ) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(سَاُصْلِيهِ سَقَرَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا أَدْرَاكَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَدْرَاكَ...) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(مَا سَقَرُ) cümlesi, (أَدْرَاكَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Âyet: 28, 29

لاَ تُبْقِى وَلاَ تَذَرُ ﴿٢٨﴾ لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(لاَ) nâfiye. (تُبْقِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (سَقَرُ) a râci. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (تَذَرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (سَقَرُ) a râci. (لَوَّاحَةٌ), (هي) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْبَشَرِ), (لَوَّاحَةٌ) ün mef'ûlü, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(لاَ تُبْقِي...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(لاَ تَذَرُ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَوَّاحَةٌ "هِيَ") cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(عَلَيْهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (تِسْعَةَ عَشَرَ) fetha üzere mebni, sayılar, muahhar mübteda, mahallen merfu.

Cümle:

(عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَمَا جَعَلْنَآ اَصْحَابَ النَّارِ اِلَّا مَلٰٓئِكَةً ۙ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ
اِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا ۙ لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ
وَيَزْدَادَ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِيمَانًا وَّلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ اُوتُوا
الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ ۙ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ
وَّالْكَافِرُونَ مَاذَآ اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًا ۚ كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ
مَنْ يَّشَآءُ وَيَهْدِى مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ اِلَّا هُوَ ۚ
وَمَا هِىَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْبَشَرِ ۚ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَصْحَابَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَّا) edâtı hasr ve istisna. (مَلَائِكَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً) geçen cümle gibi, ona ma'tuf, (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (فِتْنَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَسْتَيْقِنَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (أُوتُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يَسْتَيْقِنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. İkinci (جَعَلْنَا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (يَزْدَادَ الَّذِينَ), (يَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ) ye ma'tuf, onun gibi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِيمَانًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَرْتَابَ الَّذِينَ), (يَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ) ye ma'tuf, onun gibi. (أُوتُوا الْكِتَابَ) geçenki gibi.

(...أَنْ يَزْدَادَ) ve (...أَنْ لا يَرْتَابَ) cümleleri, masdar te'vîllerinde geçen masdar cümlesine ma'tuflar. Onun gibiler.

(وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنُونَ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (لِيَقُولَ الَّذِينَ), (لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ) gibi. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرَضٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَنْ يَقُولَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. İkinci (جَعَلَنَا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (الْكَافِرُونَ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (مَاذَا) ismi istifhâm, mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (أَرَادَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهَذَا) cârr-mecrur, (أَرَادَ) ye müteallık. (مَثَلاً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَذَلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf (اضلالاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (يُضِلُّ اللَّهُ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (يَهْدِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَنْ يَشَاءُ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَعْلَمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (جُنُودَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (هُوَ) fâil, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (ذِكْرَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِلْبَشَرِ) cârr-mecrur, (ذِكْرَى) ya müteallık.

Cümleler:

(...مَا جَعَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...مَا جَعَلْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...أُوتُوا) cümlesi, dördüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...فِي قُلُوبِهِم مَرَضٌ) cümlesi, beşinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَرَادَ اللَّهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...يُضِلُّ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَهْدِي), (...مَا يَعْلَمُ) ve (...مَا هِيَ إِلاَّ ذِكْرَى) cümleleri, (يُضِلُّ اللَّهُ) cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
İkinci (...يَشَاءُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32, 33

كَلاَّ وَالْقَمَرِ ﴿٣٢﴾ وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:
(كَلَّا) harfi reda'ın ve zecrın. (وَ) kasemiyye ve cerr. (الْقَمَرِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (وَ) âtıfa. (اللَّيْلِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (أَدْبَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّيْلِ) e râci.
Cümleler:
(...وَالْقَمَرِ "أقسم") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَدْبَرَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 34

وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (الصُّبْحِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (أَسْفَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الصُّبْحِ) ye râci.
Cümle:
(...أَسْفَرَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 35, 36

إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ ﴿٣٥﴾ نَذِيرًا لِلْبَشَرِ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:
(إِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd, kasem yerinde. (إِحْدَى), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْكُبَرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَذِيراً), (إِحْدَى) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْبَشَرِ) cârr-mecrur, (نَذِيراً) a müteallık.
Cümle:

(...إِنَّهَا لَإِحْدَى) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ اَنْ يَتَقَدَّمَ اَوْ يَتَاَخَّرَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(لِمَنْ) cârr-mecrur, (نَذِيراً) a müteallık. (شَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (أَنْ) harfi masdar. (يَتَقَدَّمَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (أَوْ) âtıfa. (يَتَأَخَّرَ) fi'li muzâri, geçen fi'le ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يَتَقَدَّمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (شَاءَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...أَنْ يَتَأَخَّرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümle:

(...شَاءَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِمَا) cârr-mecrur, (رَهِينَةٌ) e müteallık. (كَسَبَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نَفْسٍ) e râci. (رَهِينَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...كُلُّ نَفْسٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَسَبَتْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

اِلَّآ اَصْحَابَ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (أَصْحَابَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْيَمِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 40

فِى جَنَّاتٍ ۛ يَتَسَآءَلُونَ ۙ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(فِي جَنَّاتٍ) cârr-mecrur, (هم) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (يَتَسَاءلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümle:

(يَتَسَاءلُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41, 42

عَنِ ٱلْمُجْرِمِينَ ۙ ﴿٤١﴾ مَا سَلَكَكُمْ فِى سَقَرَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(عَنِ الْمُجْرِمِينَ) cârr-mecrur, (يَتَسَاءلُونَ) ye müteallık. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (سَلَكَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (فِي سَقَرَ) cârr-mecrur, (سَلَكَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَا سَلَكَكُمْ) cümlesi, (يقولون) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...سَلَكَكُمْ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 43

قَالُوا۟ لَمْ نَكُ مِنَ ٱلْمُصَلِّينَ ۙ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نَكُ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti mahzuf (ن) üzerinde sükûn. İsmi, müstetir zamir (نحن). (مِنَ الْمُصَلِّينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ نَكُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 44

وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمْ نَكُ) geçen âyetteki gibi. (نُطْعِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (الْمِسْكِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...لَمْ نَكُ) cümlesi, geçen âyetteki (لَمْ نَكُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...نُطْعِمُ) cümlesi, (نَكُ) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 45

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (نَخُوضُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْخَائِضِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...كُنَّا نَخُوضُ) cümlesi, bir önceki âyetteki (لَمْ نَكُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...نَخُوضُ) cümlesi, (كُنَّا) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 46

وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كُنَّا نُكَذِّبُ) geçen âyetteki gibi. (بِيَوْمِ) cârr-mecrur, (نُكَذِّبُ) ye müteallık. (الدِّينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...كُنَّا نُكَذِّبُ) cümlesi, 43. âyetteki (لَمْ نَكُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...نُكَذِّبُ) cümlesi, (كُنَّا) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 47

حَتَّى أَتَانَا الْيَقِينُ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (أَتَانَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْيَقِينُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ أَتَانَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçen 4 âyetteki amellere müteallık.

Âyet: 48

فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَا) nâfiye. (تَنفَعُهُمْ) fili muzâri ve mef'ûlü. (شَفَاعَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الشَّافِعِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَاعَةُ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 49

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (عَنِ التَّذْكِرَةِ) cârr-mecrur, hâl ve mansub olan (مُعْرِضِينَ) ye müteallık.

Cümle:

(...فَمَا لَهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50, 51

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ ﴿٥٠﴾ فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(كَأَنَّهُمْ) harfi teşbih ve ismi. (حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ) haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَرَّتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (حُمُرٌ) a râci. (مِن قَسْوَرَةٍ) cârr-mecrur, (فَرَّتْ) e müteallık.

Cümleler:

(...كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ) cümlesi, (مُعْرِضِينَ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

(...فُرِّتْ) cümlesi, (حُمُرٌ) ün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 52

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ اَنْ يُؤْتٰى صُحُفًا مُنَشَّرَةً ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (امْرِئٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (امْرِئٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يُؤْتَى) fi'li muzâri, mechûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir (كُلُّ امْرِئٍ) e râci. (صُحُفاً مُنَشَّرَةً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(...أنْ يُؤْتَى) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümle:

(...يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 53

كَلَّا ۖ بَلْ لَا يَخَافُونَ الْاٰخِرَةَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecrin. (بَلْ) harfi idrâb. (لا) nâfiye. (يَخَافُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْآخِرَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...لا يَخَافُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54, 55

كَلَّآ اِنَّهُ تَذْكِرَةٌ ﴿٥٤﴾ فَمَنْ شَآءَ ذَكَرَهُ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecrin. (إنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَذْكِرَةٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (ذَكَرَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَن شَاءَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...شَاءَ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

(ذَكَرَهُ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّآ اَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ ۚ هُوَ اَهْلُ التَّقْوٰى وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَذْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَشَاءَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (يَذْكُرُونَ) ye müteallık.

(هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَهْلُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (التَّقْوَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (أَهْلُ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَغْفِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَذْكُرُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ أَهْلُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

MÜDDESSİR SÛRESİNİN SONU

KIYÂME SÛRESİ

75. Sûredir

40 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

لَآ أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**لا**) zâide veya nâfiye lilkasem veya mukadder sözün reddi için nâfiye. (tefsirlere mürâcât). (**أُقسِمُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**أنا**). (**بِيَوْمِ**) cârr-mecrur, (**أُقسِمُ**) ye müteallık. (**الْقِيَامَةِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...**أُقسِمُ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

وَلَآ أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**لا أُقسِمُ بِالنَّفْسِ**) geçenki gibi. (**اللَّوَّامَةِ**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...**أُقسِمُ**) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُۥ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**أ**) istifhâm takrîrî, tevbîhi. (**يَحْسَبُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (**الْإِنسَانُ**) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**أن**) harfi te'kîd muhaffefe. İsmi, zamîri şân veya mütekellim muazzam zamîri (**نا**). (**لَن**) harfi nefy ve te'kîd ve nasb. (**نَّجْمَعَ**) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (**نحن**) (mütekellim

muazzam). (عِظَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَن لَّن نَّجْمَعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْسَبُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَحْسَبُ الْإِنسَانُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لَن نَّجْمَعَ) cümlesi, muhaffefe (أَن) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 4

بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَن نُّسَوِّيَ بَنَانَهُ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(بَلَىٰ) harfi cevâb. (قَادِرِينَ) mukadder fi'lin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (عَلَىٰ) harfi cerr. (أَن) harfi masdar ve nasb. (نُّسَوِّيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بَنَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن نُّسَوِّيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَادِرِينَ) ye müteallık.

Cümle:

(قَادِرِينَ "نَّجْمَعَهَا") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

بَلْ يُرِيدُ الْإِنسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâli. (يُرِيدُ الْإِنسَانُ) fi'li muzâri ve fâili. (ل) zâide. (يَفْجُرَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانُ) ye râci. (أَمَامَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يَفْجُرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümle:

(...يُرِيدُ الْإِنسَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يَسْأَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانُ) ye râci. (أَيَّانَ) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub. mukaddem mahzuf habere müteallık. (يَوْمُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَسْأَلُ) cümlesi, (يَفْجُرَ) nın fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...أَيَّانَ يَوْمُ) cümlesi, (يَسْأَلُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 7, 8

فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ﴿٧﴾ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (بَرِقَ الْبَصَرُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (خَسَفَ الْقَمَرُ) fi'li mâzı ve fâili.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...بَرِقَ الْبَصَرُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...خَسَفَ الْقَمَرُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 9

وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جُمِعَ) fi'li mâzı, mechûl. (الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ) nâibi fâil ve ma'tufu, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...جُمِعَ الشَّمْسُ) cümlesi, geçen âyetteki (بَرِقَ الْبَصَرُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 10

يَقُولُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(يَقُولُ الْاِنسَانُ) fi'li muzâri ve fâili. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَيْنَ) zarf, ismi istifhâm, mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَفَرُّ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(يَقُولُ الْاِنسَانُ...) cümlesi, (اِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أَيْنَ الْمَفَرُّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 11

كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecr. (لا) nâfiye lilcins. (وَزَرَ) ismi, mahallen mansub. Haberi mahzuf, (موجود) takdîrinde.

Cümle:

(لا وَزَرَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(اِلٰى رَبِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمُسْتَقَرُّ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(اِلٰى رَبِّكَ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

يُنَبَّؤُا الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَاَخَّرَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(يُنَبَّأُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْاِنسَانُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَئِذٍ) geçenki gibi. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُنَبَّأُ) ye müteallık.

(قَدَّمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانُ) e râci. (وَ) âtıfa. (أَخَّرَ), (قَدَّمَ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...يُنَبَّأُ الْإِنسَانُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...قَدَّمَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَّرَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

بَلِ الْإِنسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb. (الْإِنسَانُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَىٰ نَفْسِهِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (بَصِيرَةٌ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...الْإِنسَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtinâ. (أَلْقَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانُ) e râci. (مَعَاذِيرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أَلْقَى) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (مَا قبلت منه) takdîrinde.

Âyet: 16

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(لَا) nâhiye, câzime. (تُحَرِّكْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهِ) cârr-mecrur, (تُحَرِّكْ) e müteallık. (لِسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِ) harfi ta'lîl

ve cerr. (تَعْجَلَ) fi'li muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهِ) cârr-mecrur, (تَعْجَلَ) ye müteallık.

(أنْ تَعْجَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُحَرِّكْ) e müteallık.

Cümle:

(...لا تُحَرِّكْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْاٰنَهُ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(إنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (إنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (جَمْعَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قُرْآنَ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...إنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

فَإِذَا قَرَاْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْاٰنَهُ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قَرَأْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ), (إذَا) nin cevâbında vâkı. (اتَّبِعْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قُرْآنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قَرَأْنَاهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...اتَّبِعْ) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (إنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (إنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (بَيَانَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecr. (بَلْ) harfi idrâb. (تُحِبُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْعَاجِلَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...تُحِبُّونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَتَذَرُونَ الْاٰخِرَةَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَذَرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْآخِرَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...تَذَرُونَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وُجُوهٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَاضِرَةٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...وُجُوهٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

اِلٰى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(اِلٰى رَبِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (نَاظِرَةٌ) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Âyet: 24

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ) îrâbı 22. âyetle aynı.

Cümle:

(...وُجُوهٌ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

تَظُنُّ اَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(تَظُنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يُفْعَلَ) fi'li muzâri, mechûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِهَا) cârr-mecrur, (يُفْعَلَ) ye müteallık. (فَاقِرَةٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أنْ يُفْعَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَظُنُّ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümle:

(...تَظُنُّ) cümlesi, geçen âyetteki (وُجُوهٌ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 26

كَلَّآ اِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecrin. (إذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (بَلَغَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir mahzuf (النفس) veya (الروح) takdîrinde. (التَّرَاقِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...بَلَغَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 27, 28

وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ﴿٢٧﴾ وَظَنَّ اَنَّهُ الْفِرَاقُ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (مَنْ) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (رَاقٍ) haber, merfu. Raf alâmeti mahzuf (ي) üzerinde mukadder zamme. (وَ) âtıfa.

(ظَنَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir mahzuf ölüm anındaki (الْاِنسَانُ) a râci. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (الْفِرَاقُ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أَنَّهُ الْفِرَاقُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنَّ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...مَنْ رَاقٍ) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(...ظَنَّ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 29

﴿٢٩﴾ وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْتَفَّتِ) fi'li mâzı. (السَّاقُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالسَّاقِ) cârr-mecrur, (الْتَفَّتِ) e müteallık.

Cümle:

(...الْتَفَّتِ السَّاقُ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 30

﴿٣٠﴾ اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ

Îrâbı:

(إِلَى رَبِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمَسَاقُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...إِلَى رَبِّكَ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbının tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

﴿٣١﴾ فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلّٰى

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâfiye. (صَدَّقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir ölüm üzere olan (الْاِنسَانُ) a râci. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (صَلَّى), (صَدَّقَ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...لا صَدَّقَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لا صَلَّى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَلٰكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk, mühmele. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْاِنسَانُ) a râci. (وَ) âtıfa. (تَوَلّٰى), (كَذَّبَ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...كَذَّبَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَلّٰى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

ثُمَّ ذَهَبَ اِلٰى اَهْلِهٖ يَتَمَطّٰى ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (ذَهَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْاِنسَانُ) a râci. (اِلٰى أَهْلِ) cârr-mecrur, (ذَهَبَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَتَمَطّٰى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الْاِنسَانُ) a râci.

Cümleler:

(...ذَهَبَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَمَطّٰى) cümlesi, (ذَهَبَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 34

اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰى ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(أَوْلٰى), (العقاب) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَكَ) cârr-mecrur, (أَوْلٰى) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَوْلٰى), (هو) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...أَوْلٰى "العقاب") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْلٰى "هو") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

ثُمَّ اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰى ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (أَوْلَى لَكَ فَأَوْلَى) îrâbı aynen geçen âyet gibi.

Cümleler:

(...أَوْلَى لَكَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَوْلَى "هو") cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَنْ يُتْرَكَ سُدًى ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrirî. (يَحْسَبُ) fi'li muzâri, merfu. (الْاِنْسَانُ) fâil, merfu. Raf alâmetleri zammeler. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُتْرَكَ) fi'li muzâri, mechûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir (الْاِنْسَانُ) a râci. (سُدًى), (يُتْرَكَ) nin zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(...أَنْ يُتْرَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْسَبُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümle:

(...يَحْسَبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

اَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِنْ مَنِيٍّ يُمْنٰى ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti mahzuf (ن) üzerinde sükûn. İsmi, müstetir zamir (الْاِنْسَانُ) a râci. (نُطْفَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ مَنِيٍّ) cârr-mecrur, (نُطْفَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (يُمْنٰى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنِيٍّ) e râci.

Cümleler:

(...لَمْ يَكُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُمْنٰى) cümlesi, (مَنِيٍّ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 38

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوّٰى ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَنِيٍّ) e râci. (عَلَقَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) âtıfa. (سَوّٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümleler:

(...كَانَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقَ) ve (...سَوّٰى) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 39

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰى ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (جَعَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (الزَّوْجَيْنِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (الذَّكَرَ) bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْاُنْثٰى) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(...جَعَلَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

اَلَيْسَ ذٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يُّحْيِيَ الْمَوْتٰى ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (ذٰلِكَ) ismi işâret, ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (قَادِرٍ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (عَلٰى) harfi cerr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُحْيِيَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (الْمَوْتٰى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(أَنْ يُحْيِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (قَادِرٍ) e müteallık.

Cümle:

(...لَيْسَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

KIYÂME SÛRESİNİN SONU

İNSÂN SÛRESİ

76. Sûredir

31 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

هَلْ اَتٰى عَلَى الْاِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا ﴿١﴾

Îrâbı:

(هَلْ) harfi istifhâm. (أَتَى) fi'li mâzı. (عَلَى الْإِنسَانِ) câr-mecrur, (أَتَى) ye müteallık. (حِينٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الدَّهْرِ) câr-mecrur, (حِينٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُن) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (الْإِنسَانَ) e râci. (شَيْئاً مَذْكُوراً) haberi ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(أَتَى عَلَى الْإِنسَانِ حِينٌ...) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَمْ يَكُن...) cümlesi, (الْإِنسَانَ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 2

اِنَّا خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ اَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْإِنسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن نُّطْفَةٍ) câr-mecrur, (خَلَقْنَا) ye müteallık. (أَمْشَاجٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَبْتَلِيهِ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (فَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü, (سَمِيعاً بَصِيراً) ikinci ve üçüncü mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. Bu kelimelere "hâl" de denilmiştir.

Cümleler:
(...إِنَّا خَلَقْنَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...نَبْتَلِيهِ) cümlesi, (خَلَقْنَا) nin fâilinden veya mef'ûlünden hâl. Mahallen mansub.
(...جَعَلْنَاهُ) cümlesi, (خَلَقْنَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 3

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾

Îrâbı:
(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هَدَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (السَّبِيلَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِمَّا) harfi tafsîl. (شَاكِراً) mef'ûlden hâl veya ismiyle birlikte mahzuf olan (كَانَ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِمَّا كَفُوراً) geçenki gibi.
Cümleler:
(...إِنَّا هَدَيْنَاهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هَدَيْنَاهُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 4

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾

Îrâbı:
(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَعْتَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلْكَافِرِينَ) câr-mecrur, (أَعْتَدْنَا) ye müteallık. (سَلَاسِلَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَغْلَالًا) ma'tuf, (وَ) âtıfa. (سَعِيراً) ma'tuf, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.
Cümleler:
(...إِنَّا أَعْتَدْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَعْتَدْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾

Îrâbı:
(إِنَّ الْأَبْرَارَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَشْرَبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن كَأْسٍ) câr-mecrur, (يَشْرَبُونَ) ye müteallık. (كَانَ)

fi'li mâzı, nâkıs. (مِزَاجُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَافُوراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَشْرَبُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كَانَ مِزَاجُهَا كَافُوراً) cümlesi, (كَأْسٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 6

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾

Îrâbı:

(عَيْناً), (كَافُوراً) dan bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَشْرَبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهَا) cârr-mecrur, (يَشْرَبُ) ye müteallık. (عِبَادُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُفَجِّرُونَهَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (تَفْجِيراً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَشْرَبُ بِهَا) cümlesi, (عَيْناً) in sıfatı. Mahallen mansub.

(...يُفَجِّرُونَهَا) cümlesi, (يَشْرَبُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 7

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾

Îrâbı:

(يُوفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالنَّذْرِ) cârr-mecrur; (يُوفُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَخَافُونَ), (يُوفُونَ) gibi, ona ma'tuf. (يَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (شَرُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُسْتَطِيراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يُوفُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya geçenin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(...يَخَافُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيراً) cümlesi, (يَوْماً) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 8

وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يُطْعِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (الطَّعَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى حُبِّهِ) câr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِسْكِيناً وَيَتِيماً وَأَسِيراً) mef'ûlü bih ve ma'tufları, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...يُطْعِمُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا ﴿٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (نُطْعِمُكُمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لِوَجْهِ) câr-mecrur, (نُطْعِمُ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye. (نُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِنْكُمْ) câr-mecrur, (نُرِيدُ) ye müteallık. (جَزَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (شُكُوراً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...نُطْعِمُكُمْ) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Mukadder kavl cümlesi, (يُطْعِمُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(...لا نُرِيدُ) cümlesi, (نُطْعِمُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 10

إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِن رَبِّ) câr-mecrur, (نَخَافُ) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْماً عَبُوساً قَمْطَرِيراً) mef'ûlü bih ve sıfatları, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...إِنَّا نَخَافُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَخَافُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

فَوَقٰيهُمُ اللّٰهُ شَرَّ ذٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَقّٰيهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا ﴿١١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (وَقَاهُمُ اللَّهُ) fi'li mâzı, birinci mef'ûlü ve fâili. (شَرَّ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْيَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَقَّاهُمْ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (نَضْرَةً وَسُرُوراً) ikinci mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...وَقَاهُمُ اللَّهُ) cümlesi, 7. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَقَّاهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَجَزٰيهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَزَاهُم) fi'li mâzı ve birinci mef'ûl. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (صَبَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (جَنَّةً وَحَرِيراً) birinci mef'ûl ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(مَا صَبَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (جَزَا) ye müteallık.

Cümle:

(...جَزَاهُم) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

مُتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى الْاَرَآئِكِ ۚ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ۚ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(مُتَّكِئِينَ), (جَزَاهُم) ün mef'ûl zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) ve (عَلَى الْأَرَائِكِ) cârr-mecrurlar, (مُتَّكِئِينَ) ye müteallıklar. (لا) nâfiye. (يَرَوْنَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَرَوْنَ) ye müteallık.

(شَمْساً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (زَمْهَرِيراً) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...لا يَرَوْنَ) cümlesi, (جَزَاهُم) ün mef'ûl zamirinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 14

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلاً ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (دَانِيَةً), (مُتَّكِئِينَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (دَانِيَةً) e müteallık. (ظِلَالُ), (دَانِيَةً) in fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (ذُلِّلَتْ) fi'li mâzı, mechûl. (قُطُوفُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَذْلِيلاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...ذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا) cümlesi, (دَانِيَةً) e ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 15

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِآنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يُطَافُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (يُطَافُ) ye müteallık. (بِآنِيَةٍ) cârr-mecrur, nâibi fâil. (مِن فِضَّةٍ) cârr-mecrur, (آنِيَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (أَكْوَابٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (أَكْوَابٍ) e râci. (قَوَارِيرَا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يُطَافُ عَلَيْهِم بِآنِيَةٍ) cümlesi, 12. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَانَتْ قَوَارِيرَا) cümlesi, (أَكْوَابٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 16

قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(قَوَارِيرَ) geçenkinden bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن فِضَّةٍ) cârr-mecrur, (قَوَارِيرَ) nın mahzuf sıfatına müteallık. (قَدَّرُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (تَقْدِيراً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:
(...قَدَّرُوهَا) cümlesi, (قَوَارِيرَ) nın ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 17

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ﴿١٧﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (يُسْقَوْنَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يُسْقَوْنَ) ye müteallık. (كَأْسًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (مِزَاجُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (زَنْجَبِيلًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:
(...يُسْقَوْنَ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا) cümlesi, (كَأْسًا) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 18

عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾

Îrâbı:
(عَيْنًا), (زَنْجَبِيلًا) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِيهَا) cârr-mecrur, (عَيْنًا) in mahzuf sıfatına müteallık. (تُسَمَّى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (عَيْنًا) e râci. (سَلْسَبِيلًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:
(...تُسَمَّى) cümlesi, (عَيْنًا) in ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 19

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنْثُورًا ﴿١٩﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (يَطُوفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَطُوفُ) ye müteallık. (وِلْدَانٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُخَلَّدُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart

ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَيْتَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (حَسِبْتَهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لُؤْلُؤاً مَنثُوراً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, (وِلْدَانٌ) ün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.

(...رَأَيْتَهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...حَسِبْتَهُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (ثَمَّ) zarf, mahallen mansub. (رَأَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (نَعِيماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مُلْكاً كَبِيراً) mef'ûle ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...رَأَيْتَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

İkinci (...رَأَيْتَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ ۖ وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ ۚ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(عَالِيَهُمْ) zarf, mansub ve muzâfun ileyh, mahzuf mukaddem habere müteallık. (ثِيَابُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (سُنْدُسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خُضْرٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (إِسْتَبْرَقٌ), (خُضْرٌ) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (حُلُّوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (أَسَاوِرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن فِضَّةٍ) cârr-mecrur, (أَسَاوِرَ) nın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (سَقَاهُمْ) fi'li mâzı ve

birinci mef'ûlü. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَرَاباً طَهُوراً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...عَالِيَهُمْ ثِيَابُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...حُلُّوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...سَقَاهُمْ رَبُّهُمْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

إِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ هَذَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir işâret edilen nîmetlere râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (جَزَاءً) e müteallık. (وَ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (سَعْيُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَشْكُوراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّ هَذَا كَانَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ لَكُمْ جَزَاءً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(كَانَ سَعْيُكُم مَشْكُوراً) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 23

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (نَحْنُ), (إِنَّ) nin isminin tevkîdi, mahallen mansub. (نَزَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَزَّلْنَا) ye müteallık. (الْقُرْآنَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَنْزِيلاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَزَّلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 24

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اصْبِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِحُكْمِ) cârr-mecrur, (اصْبِرْ) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تُطِعْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (آثِماً) den hâl olan mahzufe müteallık. (أوْ) âtıfa. (كَفُوراً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اصْبِرْ) cümlesi, (إن جاء قدر اللّه) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لا تُطِعْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 25

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلاً ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اذْكُرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اسْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بُكْرَةً وَأَصِيلاً) zarf ve ma'tuf zarf, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...اذْكُرِ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 26

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلاً طَوِيلاً ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنَ اللَّيْلِ) cârr-mecrur, (قم) veya (اسهر) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (مِنَ) tebîzıyye. (فَ) âtıfa. (اسْجُدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُ) cârr-mecrur, (اسْجُدْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (سَبِّحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَيْلاً طَوِيلاً) zarf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...اسْجُدْ) cümlesi, (مهما حصل) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, geçen mukadder şart cümlesine ma'tuf.

(...سَبِّحْهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 27

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, (إِنَّ) nin ismi, mahallen mansub. (يُحِبُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْعَاجِلَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَذَرُونَ), (يُحِبُّونَ) gibi. (وَرَاءَ) zarf, mansub. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْماً ثَقِيلاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar.

Cümleler:

(...إِنَّ هَؤُلاء يُحِبُّونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُحِبُّونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَذَرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 28

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ ۖ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (خَلَقْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (شَدَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَسْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (شِئْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَدَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (أَمْثَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَبْدِيلاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...خَلَقْنَاهُمْ) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...شَدَدْنَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

(...شِئْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...بَدَّلْنَا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

اِنَّ هٰذِهٖ تَذْكِرَةٌ ۚ فَمَنْ شَآءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(اِنَّ هٰذِهٖ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَذْكِرَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اتَّخَذَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اِلٰى رَبِّهٖ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَبِيلًا) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...اِنَّ هٰذِهٖ تَذْكِرَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ شَاءَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...شَاءَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...اتَّخَذَ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

وَمَا تَشَآءُوْنَ اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تَشَاؤُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. mef'ûlü mahzuf. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يَشَاءَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَن يَشَاءَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde zarfı zaman ifâdeli. Mahallen mansub. (إلا وقت مشيئة اللّه) takdîrinde.

(اِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir Allâh'a râci. (عَلِيماً حَكِيماً) haberleri, mansub. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...تَشَاؤُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (مَن شَاءَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اِنَّ اللّٰهَ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ عَلِيماً) cümlesi, (اِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 31

يُدْخِلُ مَنْ يَشَآءُ فِى رَحْمَتِهِۦ ۚ وَالظَّٰلِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(يُدْخِلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فِي رَحْمَةِ) cârr-mecrur, (يُدْخِلُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الظَّالِمِينَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti (ي). (أَعَدَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَعَدَّ) ye müteallık. (عَذَاباً أَلِيماً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يُدْخِلُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...الظَّالِمِينَ "أوعد") cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَعَدَّ لَهُمْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

İNSÂN SÛRESİNİN SONU

MÜRSELÂT SÛRESİ

77. Sûredir

50 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾ فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) harfi kasem ve cerr. (**الْمُرْسَلَاتِ**) mecrur. Câr-mecrur, (**أقسم**) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (**عُرْفًا**) masdar hâl yerinde, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**فَ**) âtıfa. (**الْعَاصِفَاتِ**) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**عَصْفًا**) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...**وَالْمُرْسَلَاتِ** "**أقسم**") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3, 4

وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا ﴿٣﴾ فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (**النَّاشِرَاتِ**) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**نَشْرًا**) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**فَ**) âtıfa. (**الْفَارِقَاتِ فَرْقًا**) geçenki gibi.

Âyet: 5, 6

فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾ عُذْرًا أَوْ نُذْرًا ﴿٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (**الْمُلْقِيَاتِ**) mecrurlara ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**ذِكْرًا**) mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**عُذْرًا**) mef'ûlü leh, (**أَوْ**) âtıfa. (**نُذْرًا**) ma'tuf, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Âyet: 7

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ مَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تُوعَدُونَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (لَ) harfi te'kîd, haberde vâkı. (وَاقِعٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...تُوعَدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf cevâbına müteallık. (النُّجُومُ) iştigal yüzünden mahzuf olan fi'lin fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (طُمِسَتْ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (النُّجُومُ) e râci.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...النُّجُومُ "غابت") cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, (فصل بين الخلائق) takdîrinde.

(...طُمِسَتْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9, 10, 11

وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾ وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ﴿١٠﴾
وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِّتَتْ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ), (وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ) ve (وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِّتَتْ) bu âyetler 8. âyete ma'tuflar, îrâbları aynı.

Cümleler:

(...السَّمَاءُ "تشققت") cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...فُرِجَتْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...الْجِبَالُ "تفتّتت") cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...نُسِفَتْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(...الرُّسُلُ "اجتمعت") cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أُقِّتَتْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12, 13

لِاَيِّ يَوْمٍ اُجِّلَتْ ﴿١٢﴾ لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(لِأَيِّ) cârr-mecrur, fi'li mâzı, mechûl olan (أُجِّلَتْ) e müteallık. Nâibi fâili, siyaktan mefhûm olan (وقت) a râci. (يَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِيَوْمِ) cârr-mecrur, mahzuf (أُجِّلَتْ) fi'line müteallık. (الْفَصْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...أُجِّلَتْ) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Âyet: 14

وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifhâm, istibâdî, mübteda, mahallen merfu. (أَدْرَاكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مَا) ismi istifhâm, tehvîdî, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْفَصْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَا أَدْرَاكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَدْرَاكَ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.
(...مَا يَوْمُ) cümlesi, (أَدْرَاكَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Âyet: 15

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِلْمُكَذِّبِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümle:

(وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

اَلَمْ نُهْلِكِ الْاَوَّلِينَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîrî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نُهْلِكِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْأَوَّلِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...نُهْلِكِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْاٰخِرِينَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (نُتْبِعُهُمُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْآخِرِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...نُتْبِعُهُمُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (فعلا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَفْعَلُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِالْمُجْرِمِينَ) cârr-mecrur, (نَفْعَلُ) ye müteallık.

Cümle:

(...نَفْعَلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 15. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 20

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîrî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نَخْلُق) fi'li muzâri, meczum. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مِن مَاء) cârr-mecrur, (نَخْلُق) a müteallık. (مَهِين) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...نَخْلُقكُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (جَعَلْنَاهُ) fili mâzı, fâili ve mefûlü. (فِي قَرَار) cârr-mecrur, (جَعَلْنَا) ye müteallık. (مَكِين) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...جَعَلْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

إِلَىٰ قَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(إِلَى قَدَرٍ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (مَعْلُوم) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 23

فَقَدَرْنَا ۟ فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَدَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (نِعْمَ) fi'li mâzı, câmid. (الْقَادِرُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قَدَرْنَا) cümlesi, bir önceki veya geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(نِعْمَ الْقَادِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 15. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 25

اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ كِفَاتًا ۙ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نَجْعَلِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْأَرْضَ) birinci mef'ûl, (كِفَاتًا) ikinci mef'ûl, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...نَجْعَلِ الْأَرْضَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

اَحْيَاۤءً وَّاَمْوَاتًا ۙ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(أَحْيَاءً), (كِفَاتًا) in mef'ûlü veya ondan bedel. (وَ) âtıfa. (أَمْوَاتًا) ma'tuf, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Âyet: 27

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ وَّاَسْقَيْنَاكُمْ مَّاۤءً فُرَاتًا ۭ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ) birinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fetha ve kesre. (وَ) âtıfa. (أَسْقَيْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مَاءً فُرَاتًا) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا) ve (...أَسْقَيْنَاكُمْ) cümleleri, 25. âyetteki cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 28

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 15. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 29

انْطَلِقُوا إِلَىٰ مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(انْطَلِقُوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَىٰ مَا) cârr-mecrur, (انْطَلِقُوا) ye müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (تُكَذِّبُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...انْطَلِقُوا) cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 30

انْطَلِقُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(انْطَلِقُوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَىٰ ظِلٍّ) cârr-mecrur, (انْطَلِقُوا) ye müteallık. (ذِي) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (ثَلَاثِ شُعَبٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...انْطَلِقُوا) cümlesi, geçen âyetteki (انْطَلِقُوا) cümlesinden bedel. Mahallen mansub.

Âyet: 31

لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَبِ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (ظَلِيلٍ), (ظِلٌّ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يُغْنِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (ظِلٌّ) e râci. (مِنَ اللَّهَبِ) cârr-mecrur, (يُغْنِي) ye müteallık veya mahzuf mef'ûlün sıfatına müteallık.

Cümle:

(...لا يُغْنِي) cümlesi, (ظَلِيلٍ) e ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 32

إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَرْمِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّهَبَ) medlûlü (نار) a râci. (بِشَرَرٍ) cârr-mecrur, (تَرْمِي) ye müteallık. (كَالْقَصْرِ) cârr-mecrur, (شَرَرٍ) in mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّهَا تَرْمِي) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...تَرْمِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 33, 34

كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(كَأَنَّهُ) harfi teşbih ve ismi. (جِمَالَتٌ صُفْرٌ) haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) buranın îrâbı ve cümlesi 15. âyetle aynı, oraya bakınız.

Cümle:

(...كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ) cümlesi, (شَرَرٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 35

هٰذَا يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye. (يَنْطِقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...هَذَا يَوْمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَنْطِقُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 36

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُؤْذَنُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمْ) câr-mecrur, mahzuf nâibi fâile müteallık. (فَ) âtıfa. (يَعْتَذِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...يُؤْذَنُ لَهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (يَنْطِقُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(يَعْتَذِرُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 37

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 15. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 38

هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْفَصْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (جَمَعْنَاكُمْ) fi'li

mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (الْأَوَّلِينَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...جَمَعْنَاكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart ve câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (كَيْدٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) cevâbda vâkı. (كِيدُو) fi'li emr ve fâili. (ن) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كِيدُونِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 40

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 15. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 41

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الْمُتَّقِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (فِي ظِلَالٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (عُيُونٍ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...إِنَّ الْمُتَّقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

وَفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (فَوَاكِهَ) mecrûra ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (مِمَّا) cârr-mecrur, (فَوَاكِهَ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (يَشْتَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümle:

(يَشْتَهُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (اشْرَبُوا) fi'li emr ve fâili. (هَنِيئاً), (كُلُوا) ve (اشْرَبُوا) nün fâillerinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...مَا كُنتُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (هَنِيئاً) e müteallık.

Cümleler:

(...كُلُوا) cümlesi, (يقول) takdîrindeki mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...اشْرَبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 44

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (جزاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (نَجْزِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْمُحْسِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...نَجْزِي) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 45

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 15. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 46

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلاً إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (تَمَتَّعُوا) fi'li emr ve fâili. (قَلِيلاً) mahzuf (تمتعا) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّكُم) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُجْرِمُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...كُلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَمَتَّعُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّكُم مُجْرِمُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 15. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 48

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لاَ يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (ارْكَعُوا) fi'li emr ve fâili. (لا) nâfiye. (يَرْكَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...ارْكَعُوا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(لا يَرْكَعُونَ) cümlesi, (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet:49

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi 15. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 50

فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (بِأيِّ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (حَدِيثٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (إن لم يؤمنوا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

MÜRSELÂT SÛRESİNİN SONU

YİRMİDOKUZUNCU CÜZÜN SONU

OTUZUNCU CÜZ

NEBE' SÛRESİ

78. Sûredir

40 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

عَمَّ يَتَسَآءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(عَمَّ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَتَسَاءلُونَ) ye müteallık. (عَنِ النَّبَإِ) cârr-mecrur, (يَتَسَاءلُونَ) takdîrindeki mahzuf fi'le müteallık. (الْعَظِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَتَسَاءلُونَ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَنِ النَّبَإِ "يَتَسَاءلُونَ") cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

اَلَّذِى هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, (النَّبَإِ) nin ikinci sıfatı, mahallen mecrur. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُخْتَلِفُونَ) e müteallık.

Cümle:

(هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4, 5

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecrin. (سَ) harfi tenfîs. (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (ثُمَّ) âtıfa. (كَلَّا سَيَعْلَمُونَ) geçenki gibi.

Cümleler:

(...سَيَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...سَيَعْلَمُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا ﴿٦﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نَجْعَلِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الْأَرْضَ مِهَادًا) birinci ve ikinci mef'ûlleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...نَجْعَلِ الْأَرْضَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7, 8

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴿٧﴾ وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْجِبَالَ أَوْتَادًا) geçen mef'ûllere ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (خَلَقْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (أَزْوَاجًا) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...خَلَقْنَاكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (نَوْمَ) birinci mef'ûl, mansub. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سُبَاتًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَجَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (اللَّيْلَ لِبَاساً) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, 6. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi geçen âyetteki gibi.

Âyet: 12

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (بَنَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فَوْقَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَبْعاً شِدَاداً) mahzuf mef'ûlü bihin sıfatları, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...بَنَيْنَا) cümlesi, 6. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (سِرَاجاً وَهَّاجاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, 6. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْمُعْصِرَاتِ) câr-mecrur, (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (مَاءً ثَجَّاجاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...أَنزَلْنَا) cümlesi, 6. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نُخْرِجَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmetleri fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِهِ) câr-mecrur, (نُخْرِجَ) ye müteallık. (حَبّاً وَنَبَاتاً) mef'ûlü bih ve ma'tufu, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(...أَنْ نُخْرِجَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَنزَلْنَا) ye müteallık.

Âyet: 16

وَجَنَّاتٍ أَلْفَافاً ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَنَّاتٍ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre. (أَلْفَافاً) sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Âyet: 17

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتاً ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ يَوْمَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (الْفَصْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (يَوْمَ) ye râci. (مِيقَاتاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ مِيقَاتاً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 18

يَوْمَ يُنْفَخُ فِى الصُّورِ فَتَاْتُونَ اَفْوَاجًا ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(**يَوْمَ**) bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**يُنفَخُ**) fi'li muzâri, mechûl. (**فِي الصُّور**) câr-mecrur, (**النفخ**) takdîrindeki nâibi fâile müteallık. (**فَـ**) âtıfa. (**تَأتُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**نَ**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**أفوَاجاً**) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(**يُنفَخُ فِي الصُّور**...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(**تَأتُونَ**...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 19

وَفُتِحَتِ السَّمَآءُ فَكَانَتْ اَبْوَابًا ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**فُتِحَت**) fi'li mâzı, mechûl. (**السَّمَاء**) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**فَـ**) âtıfa. (**كَانَتْ**) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (**السَّمَاء**) ye râci. (**أبْوَاباً**) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(**فُتِحَت السَّمَاء**...) cümlesi, geçen âyetteki (**تَأتُونَ**) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(**كَانَتْ أبْوَاباً**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 20

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**سُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَاباً**) îrâbı ve cümleleri geçen âyetle aynı.

Âyet: 21

اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(**إنَّ جَهَنَّمَ**) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (**كَانَتْ**) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (**جَهَنَّمَ**) e râci. (**مِرْصَاداً**) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...**إِنَّ جَهَنَّمَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(**كَانَتْ مِرْصَاداً**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 22, 23

لِلطَّاغِينَ مَآباً ﴿٢٢﴾ لَابِثِينَ فِيهَآ أَحْقَاباً ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(**لِلطَّاغِينَ**) cârr-mecrur, (**مِرْصَاداً**) e müteallık. (**مَآباً**), (**كَانَتْ**) in ikinci haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**لَابِثِينَ**), (**الطَّاغِينَ**) den hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (**فِيهَا**) cârr-mecrur, (**لَابِثِينَ**) ye müteallık. (**أَحْقَاباً**) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Âyet: 24

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْداً وَلَا شَرَاباً ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(**لَا**) nâfiye. (**يَذُوقُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (**فِيهَا**) cârr-mecrur, (**يَذُوقُونَ**) ye müteallık. (**بَرْداً**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (**لَا**) nefyi te'kîd için. (**شَرَاباً**) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...**لَا يَذُوقُونَ**) cümlesi, (**لَابِثِينَ**) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 25, 26

إِلَّا حَمِيماً وَغَسَّاقاً ﴿٢٥﴾ جَزَآءً وِفَاقاً ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(**إِلَّا**) edâtı istisna. (**حَمِيماً**) müstesna veya (**شَرَاباً**) den bedel, mansub. (وَ) âtıfa. (**غَسَّاقاً**) ma'tuf, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (**جَزَاءً وِفَاقاً**) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Âyet: 27

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَاباً ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لا) nâfiye. (يَرْجُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (حِسَاباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّهُمْ كَانُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...لا يَرْجُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 28

وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا كِذَّابًا ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كِذَّاباً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...كَذَّبُوا) cümlesi, geçen âyetteki (كَانُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 29

وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كُلَّ) iştigâl üzere mahzuf olan fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَحْصَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (كِتَاباً) hâl veya mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...كُلَّ شَيْءٍ "أَحْصَيْنَا") cümlesi, geçenki isti'nâfiyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَحْصَيْنَاهُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ اِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (فَ) ta'lîliyye. (لَن) harfi te'kîd ve nasb. (نَّزِيدَ) fi'li muzâri, mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَّا) edâtı hasr. (عَذَابًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...ذُوقُوا) cümlesi, (إن كذّبتم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, mukadder kavlin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(...نَّزِيدَكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مَفَازًا) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32, 33

حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(حَدَائِقَ), (مَفَازًا) den bedel, mansub. (وَ) âtıfa. (أَعْنَابًا) ma'tuf, mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (كَوَاعِبَ) ma'tuf, (أَتْرَابًا) sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Âyet: 34

وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَأْسًا دِهَاقًا) mansublara ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Âyet: 35

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (يَسْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَسْمَعُونَ) ye müteallık. (لَغْواً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (كِذَّاباً) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...لا يَسْمَعُونَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok. Veya (حَدَائِقَ) nın sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 36

جَزَاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(جَزَاءً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (جَزَاءً) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَطَاءً), (جَزَاءً) den bedel, (حِسَاباً) sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Âyet: 37

رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(رَبِّ) geçen âyetteki (رَبِّ) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, ma'tuf, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الرحْمَنِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye. (يَمْلِكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (يَمْلِكُونَ) ye müteallık. (خِطَاباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...لا يَمْلِكُونَ) cümlesi, (الرحْمَنِ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 38

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلٰٓئِكَةُ صَفًّا ۙ لَا يَتَكَلَّمُونَ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقُومُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الرُّوحُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الْمَلٰٓئِكَةُ) ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (صَفًّا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nâfiye. (يَتَكَلَّمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وْ) fâili. (إِلَّا) edâtı istisna. (مَنْ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (أَذِنَ) fi'li mâzı. (لَهُ) cârr-mecrur, (أَذِنَ) ye müteallık. (الرَّحْمٰنُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (صَوَابًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَقُومُ الرُّوحُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لَا يَتَكَلَّمُونَ) cümlesi, (الرُّوحُ وَالْمَلٰٓئِكَةُ) den hâl. Mahallen mansub.

(...أَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قَالَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ ۚ فَمَنْ شَآءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ مَاٰبًا ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الْيَوْمُ) âtfı beyân veya bedel, merfu. (الْحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmetleri zammeler. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اتَّخَذَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (إِلٰى رَبِّ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (مَاٰبًا) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَنْ شَاءَ) cümlesi, (...إن عرفتم) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...شَاءَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(...اتَّخَذَ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

إِنَّآ أَنذَرْنَـٰكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا ۚ يَوْمَ يَنظُرُ ٱلْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ ٱلْكَافِرُ يَا لَيْتَنِى كُنتُ تُرَابًا ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنْذَرْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (عَذَاباً قَرِيباً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَنْظُرُ) fi'li muzâri, merfu. (الْمَرْءُ) fâil, merfu. Raf alâmetleri zammeler. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَدَّمَتْ) fi'li mâzı. (يَدَا) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. (الْكَافِرُ) fâil, merfu. Raf alâmetleri zammeler. (يَا) harfi tenbîh. (لَيْتَ) harfi temenni ve nasb. (نْ) harfi vikâye. (ي) ismi, mahallen mansub. (كُنْتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُرَاباً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَنْذَرْنَاكُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يَنْظُرُ الْمَرْءُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَدَّمَتْ يَدَاهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَقُولُ الْكَافِرُ) cümlesi, (يَنْظُرُ الْمَرْءُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...لَيْتَنِي كُنتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(كُنتُ تُرَاباً) cümlesi, (لَيْتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

NEBE' SÛRESİNİN SONU

NÂZİÂT SÛRESİ

79. Sûredir

46 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ﴿١﴾ وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (النَّازِعَاتِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. câr-mecrur, (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (غَرْقًا) hâl veya mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (النَّاشِطَاتِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَشْطًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...وَالنَّازِعَاتِ "أقسم") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Kasemin cevâbı mahzuf, (لتبعثنّ) takdîrinde.

Âyet: 3, 4

وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا ﴿٣﴾ فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (السَّابِحَاتِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سَبْحًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (السَّابِقَاتِ سَبْقًا) geçenki gibi.

Âyet: 5

فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (الْمُدَبِّرَاتِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أمْرًا) bu ismi fâilin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Âyet: 6

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf fi'le müteallık. (تَرْجُفُ) fi'li muzâri, (الرَّاجِفَةُ) fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 7

تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(تَتْبَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الرَّادِفَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ) cümlesi, (الرَّاجِفَةُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 8

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(قُلُوبٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَاجِفَةٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...قُلُوبٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(أَبْصَارُ) mübteda, merfu. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَاشِعَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ) cümlesi, (قُلُوبٌ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10

يَقُولُونَ ءَاِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِى الْحَافِرَةِ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(يَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أ) istifhâm inkâri. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مَرْدُودُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (فِي الْحَافِرَةِ) cârr-mecrur, (مَرْدُودُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, (هُمْ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi. Mahallen merfu. İsim cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...إِنَّا لَمَرْدُودُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 11

ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً ﴿١١﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf cevâbına müteallık. (كُنَّا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عِظَاماً نَخِرَةً) haberi ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...كُنَّا عِظَاماً) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, (فهل نبعث من جديد) takdîrinde.

Âyet: 12

قَالُوا تِلْكَ اِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (تِلْكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (إِذاً) harfi cevâb. (كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تِلْكَ إِذاً كَرَّةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 13

فَاِنَّمَا هِىَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...هِيَ زَجْرَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (إِذَا) fücêiyye. (هُم) mübteda, mahallen merfu. (بِالسَّاهِرَةِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümle:

(هُم بِالسَّاهِرَةِ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(هَلْ) harfi istifhâm. (أَتَاكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (حَدِيثُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümle:

(...أَتَاكَ حَدِيثُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (نَادَاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْوَادِ) cârr-mecrur, (نَادَى) ye müteallık. (الْمُقَدَّسِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (طُوًى) atfı beyân veya bedel, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümle:

(...نَادَاهُ رَبُّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 17

اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغٰى ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(اِذْهَبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اِلٰى فِرْعَوْنَ) cârr-mecrur, (اِذْهَبْ) e müteallık. (اِنَّهٗ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (طَغٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فِرْعَوْنَ) e râci.

Cümleler:

(...اِذْهَبْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(اِنَّهٗ طَغٰى) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(طَغٰى) cümlesi, (اِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 18

فَقُلْ هَلْ لَّكَ اِلٰٓى اَنْ تَزَكّٰى ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَلْ) harfi istifhâm. (لَكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (اِلٰى) harfi cerr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَزَكّٰى) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

(أَنْ تَزَكّٰى) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf muahhar mübtedaya müteallık.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هَلْ لَكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 19

وَاَهْدِيَكَ اِلٰى رَبِّكَ فَتَخْشٰى ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَهْدِيَ), (تَزَكّٰى) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (اِلٰى رَبِّ) cârr-mecrur, (أَهْدِيَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) ta'lîliyye. (تَخْشٰى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت).

(...أَنْ أَهْدِيَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen âyetteki masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümle:

(...تَخْشَى) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَرَاهُ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (الْآيَةَ الْكُبْرَى) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...أَرَاهُ) cümlesi, (فذهب إلي فرعون) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21, 22

فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ﴿٢١﴾ ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فرعون) e râci. (وَ) âtıfa. (عَصَى), (كَذَّبَ) gibi. (ثُمَّ) âtıfa. (أَدْبَرَ), (كَذَّبَ) gibi. (يَسْعَى) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (فرعون) e râci.

Cümleler:

(...كَذَّبَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَصَى) ve (...أَدْبَرَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(...يَسْعَى) cümlesi, (أَدْبَرَ) nın fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 23

فَحَشَرَ فَنَادَىٰ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (حَشَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فرعون) e râci. (فَ) âtıfa. (نَادَى), (حَشَرَ) gibi.

Cümleler:

(...حَشَرَ) cümlesi, geçen âyetteki (أَدْبَرَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَادَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

فَقَالَ اَنَا رَبُّكُمُ الْاَعْلٰى ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (فرعون) e râci. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (رَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَعْلَى) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...قَالَ) cümlesi, geçen âyetteki (نَادَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَنَا رَبُّكُمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 25

فَاَخَذَهُ اللّٰهُ نَكَالَ الْاٰخِرَةِ وَالْاُوْلٰى ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَخَذَهُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (نَكَالَ) mahzuf (أخذ نكال) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın muzâfun ileyhi, onun îrâbını aldı veya mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْآخِرَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأُولَى) matuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümle:

(...أَخَذَهُ اللَّهُ) cümlesi, geçen âyetteki (قَالَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَنْ يَّخْشٰى ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (عِبْرَةً), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (عِبْرَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَخْشَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَخْشَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

ءَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ ۚ بَنَاهَا ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhi. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَشَدُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَلْقًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أم) âtıfa, istifhâm anlamlı. (السَّمَاءُ) mübtedaya ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَنَاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümleler:

(...أَنتُمْ أَشَدُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(بَنَاهَا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّاهَا ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(رَفَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (سَمْكَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَسَوَّاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümleler:

(...رَفَعَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(فَسَوَّاهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَغْطَشَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (لَيْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَخْرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (ضُحَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أَغْطَشَ) ve (...أَخْرَجَ) cümleleri, geçen âyetin başına ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 30

وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذٰلِكَ دَحٰيهَا ۟ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الْأَرْضَ) iştigâl üzere mahzuf olan fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (دَحَاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümleler:

(...الْأَرْضَ "دحى") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(دَحَاهَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

اَخْرَجَ مِنْهَا مَآءَهَا وَمَرْعٰيهَا ۟ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(أَخْرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (مِنْهَا) câr-mecrur, (أَخْرَجَ) ye müteallık. (مَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَرْعَا) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...أَخْرَجَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَالْجِبَالَ اَرْسٰيهَا ۟ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْجِبَالَ) iştigalden dolayı mahzuf olan fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَرْسَاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümleler:

(...الْجِبَالَ "أَرْسَى") cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَرْسَاهَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(مَتَاعًا) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakın veya mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (مَتَاعًا) a müteallık. (وَ) âtıfa. (لِأَنْعَامِ) cârr-mecrur, (مَتَاعًا) a müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Âyet: 34

فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَىٰ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf cevâbına müteallık. (جَاءَتِ) fi'li mâzı. (الطَّامَّةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكُبْرَى) sıfat, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(جَاءَتِ الطَّامَّةُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, (يبعث الناس) takdîrinde.

Âyet: 35

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَىٰ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَتَذَكَّرُ) fi'li muzâri, (الْإِنْسَانُ) fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مَا) masdariyye. (سَعَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْإِنْسَانُ) a râci.

(مَا سَعَى) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

Cümle:

(يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 36

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَىٰ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (بُرِّزَتْ) fi'li mâzı, mechûl. (الْجَحِيمُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِمَنْ) câr-mecrur, (بُرِّزَتْ) e müteallık. (يَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(بُرِّزَتِ الْجَحِيمُ...) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(يَرَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

فَأَمَّا مَنْ طَغَىٰ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa, tefrîiyye. (أَمَّا) harfi şart, tafsîl. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (طغى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(مَنْ طغى) cümlesi, 34. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(طغى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

وَآثَرَ الْحَيَوٰةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آثَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْحَيَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدُّنْيَا) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(آثَرَ...) cümlesi, geçen âyetteki (طغى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(فَ) ta'lîliyye. (إِنَّ الْجَحِيمَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (الْمَأْوَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِيَ) zamîri fasl da olabilir.

Cümleler:

(...إِنَّ الْجَحِيمَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Haberi mahzuf, mukadder şartın cevâbı habere delâlet ediyor.

Âyet: 40

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (خَافَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مَقَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نَهَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (النَّفْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَنِ الْهَوَى) cârr-mecrur, (نَهَى) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَنْ خَافَ) cümlesi, 37. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَافَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...نَهَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 39. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 42

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(يَسْأَلُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَنِ السَّاعَةِ) cârr-mecrur, (يَسْأَلُونَ) ye müteallık. (أَيَّانَ) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُرْسَا) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...يَسْأَلُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَيَّانَ مُرْسَاهَا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

فِيمَ اَنْتَ مِنْ ذِكْرٰيهَا ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(فِيمَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَنتَ) muahhar mübteda, mahallen merfu. (مِن ذِكْرَا) cârr-mecrur, mahzuf mukaddem habere müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...فِيمَ أَنتَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 44

اِلٰى رَبِّكَ مُنْتَهٰيهَا ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(إِلَى رَبِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُنتَهَا) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(إِلَى رَبِّكَ مُنتَهَاهَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

اِنَّمَآ اَنْتَ مُنْذِرُ مَنْ يَخْشٰيهَا ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (مُنذِرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَخْشَا) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...أَنتَ مُنذِرُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَخْشَاهَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

كَاَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوٓا اِلَّا عَشِيَّةً اَوْ ضُحٰيهَا ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(كَأَنَّهُمْ) harfi teşbih ve ismi. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَرَوْنَهَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَلْبَثُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (عَشِيَّةً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) âtıfa. (ضُحَاهَا) zarfa ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...كَأَنَّهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَرَوْنَهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...لَمْ يَلْبَثُوا) cümlesi, (كَأَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

NÂZİÂT SÛRESİNİN SONU

ABESE SÛRESİ

80. Sûredir

42 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

عَبَسَ وَتَوَلّٰى ﴿١﴾ اَنْ جَآءَهُ الْاَعْمٰى ﴿٢﴾

Îrâbı:

(عَبَسَ) fi'li mâzı. (وَ) âtıfa. (تَوَلّٰى) fi'li mâzı. Fâilleri, müstetir zamirler Rasûlullâh'a râcîler. (أن) harfi masdar ve nasb. (جَاءَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الْأَعْمَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(...أن جَاءَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ل) ile mahallen mecrur. (عَبَسَ وَتَوَلّٰى) ye müteallık.

Cümleler:

(...عَبَسَ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَلّٰى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكّٰى ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يُدْرِيكَ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (لَعَلَّهُ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (يَزَّكّٰى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir İbni Ümmü Mektûme râci.

Cümleler:

(...مَا يُدْرِيكَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يُدْرِيكَ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(لَعَلَّهُ يَزَّكّٰى) cümlesi, (يُدْرِي) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(يَزَّكَّى) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 4

أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ الذِّكْرَىٰ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(أَوْ) âtıfa. (يَذَّكَّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir Abdullah İbni Ümmü Mektûme râci. (فَ) sebebiyye. (تَنفَعَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الذِّكْرَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(...أَنْ تَنفَعَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde teraccî cümlesindeki masdar mef'hûmuna ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümle:

(...يَذَّكَّرُ) cümlesi, geçen âyetteki (يَزَّكَّى) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 5, 6

أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَىٰ ﴿٥﴾ فَأَنتَ لَهُ تَصَدَّىٰ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (مَنِ) ismi masvul, mübteda, mahallen merfu. (اسْتَغْنَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنِ) e âid. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve mukadder zamme ile merfu olan (تَصَدَّى) ye müteallık.

Cümleler:

(...مَنِ اسْتَغْنَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَغْنَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَنتَ لَهُ تَصَدَّى) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(تَصَدَّى) cümlesi, (أَنتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (يَزَّكَّى) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Fâili, müstetir zamir (مَنِ) e âid.

(أَلاَّ يَزَّكَّى) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (فِي) ile mahallen mecrur. (مَا) nın mahzuf haberine müteallık.

Cümle:

(مَا عَلَيْكَ أَلاَّ يَزَّكَّى) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 8

وَأَمَّا مَنْ جَآءَكَ يَسْعَىٰ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (جَاءَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يَسْعَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...مَنْ جَاءَكَ) cümlesi, 5. âyetteki (مَنِ اسْتَغْنَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...جَاءَكَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَسْعَى) cümlesi, (جَاءَكَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 9, 10

وَهُوَ يَخْشَىٰ ﴿٩﴾ فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَخْشَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فَـ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (أَنْتَ) mübteda, mahallen merfu. (عَنْهُ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve mukadder zamme ile merfu olan (تَلَهَّى) ye müteallık.

Cümleler:

(...هُوَ يَخْشَى) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(...يَخْشَى) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(تَلَهَّى) cümlesi, (أَنْتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11

كَلاَّ إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecrin. (إِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (تَذْكِرَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

فَمَنْ شَآءَ ذَكَرَهُۥ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (ذَكَرَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâillleri, müstetir zamirler (مَنْ) e âidler.

Cümleler:

(...مَنْ شَاءَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...شَاءَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(ذَكَرَهُ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13, 14

فِى صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ﴿١٣﴾ مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(فِي صُحُفٍ مُكَرَّمَةٍ) cârr-mecrur ve sıfat, 11. âyetteki (إِنَّ) in mahzuf ikinci haberine müteallık. 12. âyet mûteriza. (مَرْفُوعَةٍ مُطَهَّرَةٍ) ikinci ve üçüncü sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 15, 16

بِأَيْدِى سَفَرَةٍ ﴿١٥﴾ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(بِأَيْدِي) cârr-mecrur, (مَرْفُوعَةٍ) e müteallık. (سَفَرَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كِرَامٍ بَرَرَةٍ) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 17

قُتِلَ الْإِنسَانُ مَآ أَكْفَرَهُۥ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(قُتِلَ الْاِنسَانُ) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (مَا) ismi istifhâm tevbîhi, mübteda, mahallen merfu. (أَكْفَرَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid –Veya (مَا) nekire teaccübi, (شَيْءٍ) manasında, mübteda, mahallen merfu. (أَكْفَرَهُ) fi'li mâzı teaccübi ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid–.

Cümleler:

(...قُتِلَ الْاِنسَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا أَكْفَرَهُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...أَكْفَرَهُ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 18

مِنْ اَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(مِنْ أَيِّ) cârr-mecrur, fi'li mâzı olan (خَلَقَ) ya müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümle:

(...خَلَقَهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(مِن نُّطْفَةٍ) cârr-mecrur, fi'li mâzı olan (خَلَقَ) ya müteallık. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (فَ) âtıfa. (قَدَّرَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümleler:

(...خَلَقَهُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...قَدَّرَهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20, 21

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ اَمَاتَهُ فَاَقْبَرَهُ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (السَّبِيلَ) iştigâl üzere mahzuf olan fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَسَّرَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (ثُمَّ) âtıfa. (أَمَاتَهُ), (يَسَّرَهُ) gibi. (فَ) âtıfa. (أَقْبَرَهُ), (يَسَّرَهُ) gibi.

Cümleler:

(...السَّبِيلَ "يَسَّرَهُ") cümlesi, geçen âyetteki (قَدَّرَهُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَسَّرَهُ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَمَاتَهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أَقْبَرَهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

ثُمَّ إِذَا شَآءَ أَنشَرَهُ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (شَاءَ) fi'li mâzı. (أَنشَرَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâilleri, müstetir zamirler Allâh'a râciler.

Cümleler:

(...شَاءَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(أَنشَرَهُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَآ أَمَرَهُۥ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecrin. (لَمَّا) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَقْضِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانُ) a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَمَرَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci.

Cümleler:

(...يَقْضِ) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîl manasında. Îrâbda yeri yok.

(...أَمَرَهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِۦٓ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لْ) emri lâmı. (يَنظُر) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (الْاِنسَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلى طَعَامِ) cârr-mecrur, (يَنظُر) a müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...يَنظُر الْاِنسَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

اَنَّا صَبَبْنَا الْمَآءَ صَبًّا ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(أَنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (صَبَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (صَبًّا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنَّا صَبَبْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (طَعَامِ) den bedeli iştimâl. Mahallen mecrur.

Cümle:

(...صَبَبْنَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 26

ثُمَّ شَقَقْنَا الْاَرْضَ شَقًّا ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (شَقَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْاَرْضَ) mef'ûlü bih, mansub. (شَقًّا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...شَقَقْنَا) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 27, 28

فَاَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾ وَعِنَبًا وَقَضْبًا ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَنبَتْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (أَنبَتْنَا) ye müteallık. (حَبًّا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (عِنَبًا وَقَضْبًا) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...أَنبَتْنَا) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 29, 30

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٢٩﴾ وَحَدَائِقَ غُلْبًا ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (زَيْتُونًا وَنَخْلًا) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (حَدَائِقَ غُلْبًا) mef'ûle ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Âyet: 31, 32

وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ﴿٣١﴾ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (فَاكِهَةً وَأَبًّا) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مَتَاعًا) mef'ûlü leh veya mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (مَتَاعًا) a müteallık. (وَ) âtıfa. (لِأَنْعَامِ) cârr-mecrur, (مَتَاعًا) a müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Âyet: 33

فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mahzuf cevâbına müteallık. (جَاءَتِ) fi'li mâzi. (الصَّاخَّةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...جَاءَتِ الصَّاخَّةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, (يشغل كلّ بنفسه) takdîrinde.

Âyet: 34

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَفِرُّ الْمَرْءُ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مِنْ أَخِي) cârr-mecrur, (يَفِرُّ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...يَفِرُّ الْمَرْءُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 35, 36

وَأُمِّهِۦ وَأَبِيهِۦ ﴿٣٥﴾ وَصَٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِۦ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أُمِّهِۦ وَأَبِيهِۦ) mecrûra ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri birincide kesre, ikincide (ي). (هِ) ler, muzâfun ileyhler, mahallen mecrurlar. (وَ) âtıfa. (صَٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِۦ), (أُمِّهِۦ وَأَبِيهِۦ) gibiler, onlara ma'tuflar.

Âyet: 37

لِكُلِّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(لِكُلِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (امْرِئٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِّنْهُمْ) cârr-mecrur, (امْرِئٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (شَأْنٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُغْنِيهِ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (شَأْنٌ) e râci.

Cümleler:

(لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(يُغْنِيهِ...) cümlesi, (شَأْنٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 38, 39

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾ ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وُجُوهٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَئِذٍ) geçenki gibi. (مُّسْفِرَةٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ضَاحِكَةٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ) geçenki gibi. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (غَبَرَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(عَلَيْهَا غَبَرَةٌ) cümlesi, (وُجُوهٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 41

تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(تَرْهَقُهَا) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. (قَتَرَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ) cümlesi, (وُجُوهٌ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 42

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

ABESE SÛRESİNİN SONU

TEKVÎR SÛRESİ

81. Sûredir

29 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

اِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿١﴾ وَاِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**إِذَا**) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (**الشَّمْسُ**) nahv ulemasının pek çoğuna göre şartlar dan sonra gelen ismiler mahzuf fi'lin fâilidir, merfudur. Raf alâmeti zammedir. Ahfeş ve kufîler ise mübteda olarak merfu olduğunu câiz görmüşlerdir. (**كُوِّرَتْ**) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (**الشَّمْسُ**) ye râci. (**وَ**) âtıfa. (**إِذَا النُّجُومُ**) geçenki gibi. (**انكَدَرَتْ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**النُّجُومُ**) e râci.

Cümleler:

(**إِذَا**) ve cevâbı cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**الشَّمْسُ** "**انطوت**") cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...**كُوِّرَتْ**) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13

وَاِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ﴿٣﴾ وَاِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٤﴾
وَاِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾ وَاِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ﴿٦﴾
وَاِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴿٧﴾ وَاِذَا الْمَوْءُدَةُ سُئِلَتْ ﴿٨﴾
بِاَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ﴿٩﴾ وَاِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ﴿١٠﴾
وَاِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ﴿١١﴾ وَاِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ﴿١٢﴾

وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وَإِذَا الْبِحَارُ), (وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ), (وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ), (وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ), (وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ), (وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ), (وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ), (وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ), (وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ), (وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ) bu âyetlerin îrâbları, aynen birinci âyetin îrâbı gibi. (بِأَيِّ) cârr-mecrur, fi'li mâzı, mechûl olan (قُتِلَتْ) e müteallık. (ذَنْبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Nâibi fâili, müstetir zamir (الْمَوْءُودَةُ) ye râci.

Cümleler:

11 âyetin (إِذَا) ve cevâbı cümleleri, ibtidâiyye cümlesine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(إِذَا) den sonraki mukadder cümleler, muzâfun ileyhler. Mahallen mecrurlar.

Mezkur cümleler, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

(...قُتِلَتْ) cümlesi, (سُئِلَتْ) in mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 14

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا أَحْضَرَتْ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(عَلِمَتْ نَفْسٌ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَحْضَرَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (نَفْسٌ) e râci.

Cümleler:

(...عَلِمَتْ نَفْسٌ) cümlesi, (إِذَا) lerin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أَحْضَرَتْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَا) zâide veya nâfiye. (أُقْسِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِالْخُنَّسِ) cârr-mecrur, (أُقْسِمُ) ye müteallık.

Cümle:

(...أُقْسِمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16, 17

اَلْجَوَارِ الْكُنَّسِ ﴿١٦﴾ وَالَّيْلِ اِذَا عَسْعَسَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(الْجَوَارِ), (الْخُنَّسِ) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti mahzuf (ي) üzerinde mukadder kesre. (الْكُنَّسِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (اللَّيْلِ), (الْخُنَّسِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اِذَا) zarf, mahallen mansub. (عَسْعَسَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّيْلِ) ye râci.

Cümle:

(...عَسْعَسَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 18

وَالصُّبْحِ اِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الصُّبْحِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اِذَا) zarf, mahallen mansub. (تَنَفَّسَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الصُّبْحِ) ye râci.

Cümle:

(...تَنَفَّسَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 19

اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(اِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (قَوْلُ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَسُولٍ كَرِيمٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...اِنَّهُ لَقَوْلُ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

ذِى قُوَّةٍ عِنْدَ ذِى الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(ذِي), (رَسُولٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (قُوَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عِندَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (الْعَرْشِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَكِينٍ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 21, 22

مُطَاعٍ ثَمَّ اَمِينٍ ﴿٢١﴾ وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(مُطَاعٍ), (رَسُولٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثَمَّ) zarf, mahallen mansub. (أَمِينٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (صَاحِبُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِ) harfi cerr zâid. (مَجْنُونٍ), (مَا) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümle:

(مَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ) cümlesi, 19. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

وَلَقَدْ رَاٰهُ بِالْاُفُقِ الْمُبِينِ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) harfi kasem. (قَدْ) harfi tahkîk. (رَآهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Rasûlullâha râci. (بِالْأُفُقِ) cârr-mecrur, (رَآ) ye müteallık. (الْمُبِينِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...قَدْ رَآهُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya hâliyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُوَ) ismi, mahallen merfu. (عَلَى الْغَيْبِ) cârr-mecrur, (ضَنِينٍ) e müteallık. (بِ) harfi cerr. (ضَنِينٍ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümle:

(مَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 25

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُوَ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (قَوْلِ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (شَيْطَانٍ رَجِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...مَا هُوَ بِقَوْلِ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 26

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أَيْنَ) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub. (تَذْهَبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümle:

(...تَذْهَبُونَ) cümlesi, (إِن تبينّ) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 27

إِنْ هُوَ إِلاَّ ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (ذِكْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (ذِكْرٌ) a müteallık.

Cümle:

(...إِنْ هُوَ إِلاَّ ذِكْرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(لِمَن), (لِلْعَالَمِينَ) den bedel, îrâbı aynı. (شَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يَسْتَقِيمَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid.

(...أنْ يَسْتَقِيمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

Cümle:

(...شَاءَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

وَمَا تَشَاۤؤُنَ اِلَّآ اَنْ يَّشَاۤءَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (تَشَاؤُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَشَاءَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبُّ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

(أن يَشَاءَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (بِ) ile mahallen mecrur. (تَشَاؤُونَ) ye müteallık

Cümle:

(...مَا تَشَاؤُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

TEKVÎR SÛRESİNİN SONU

İNFİTÂR SÛRESİ

82. Sûredir

19 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اِذَا السَّمَآءُ انْفَطَرَتْ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**إِذَا**) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (**السَّمَاء**) mahzuf fi'lin fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (**انفطرَتْ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**السَّمَاء**) ye râci.

Cümleler:

(**إِذَا**) ve cevâbı cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**السَّمَاء** "**انفطرَتْ**") cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...**انفطرَتْ**) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2, 3, 4

وَاِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ ﴿٢﴾ وَاِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ﴿٣﴾
وَاِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**إِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ**), (**وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ**) ve (**وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ**) geçen âyete ma'tuflar, îrâbları ve cümleleri aynı.

Âyet: 5

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ وَاَخَّرَتْ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(عَلِمَتْ نَفْسٌ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَدَّمَتْ) fi'li mâzı. (وَ) âtıfa. (أَخَّرَتْ) fi'li mâzı. Fâilleri, müstetir zamirler (نَفْسٌ) e râciler.

Cümleler:

(...عَلِمَتْ نَفْسٌ) cümlesi, (إِذَا) lerin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...قَدَّمَتْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...أَخَّرَتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

يَـٰٓ اَيُّهَا الْاِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (الْاِنْسَانُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (غَرَّكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (غَرَّ) ya müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْكَرِيمِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...مَا غَرَّكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...غَرَّكَ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

اَلَّذِى خَلَقَكَ فَسَوّٰيكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, ikinci sıfat, mahallen mecrur. (خَلَقَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (فَ) âtıfa. (سَوَّاكَ), (خَلَقَكَ) gibi. (فَعَدَلَكَ), (فَسَوَّاكَ) gibi.

Cümleler:

(...خَلَقَكَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...سَوَّاكَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...عَدَلَكَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

فِىٓ اَىِّ صُورَةٍ مَّا شَآءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فِي أيِّ) câr-mecrur, (رَكَّبَ) ye müteallık. (صُورَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) zâide. (شَاءَ) fi'li mâzı. (رَكَّبَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâilleri, müstetir zamirler (الَّذِي) ye âidler.

Cümleler:

(...شَاءَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...رَكَّبَكَ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecr. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (تُكَذِّبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالدِّينِ) câr-mecrur, (تُكَذِّبُونَ) ye müteallık.

Cümle:

(...تُكَذِّبُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَاِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye veya isti'nâfiyye. (إنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عَلَيْكُمْ) câr-mecrur, (إنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harf te'kîd. (حَافِظِينَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(إنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11, 12

كِرَامًا كَاتِبِينَ ﴿١١﴾ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(كِرَاماً كَاتِبِينَ), (حَافِظِينَ) den bedel veya atfı beyân, mansublar. Nasb alâmetleri fetha ile (ي). (يَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub veya masdariyye. (تَفْعَلُونَ), (يَعْلَمُونَ) gibi.

Cümleler:

(...يَعْلَمُونَ) cümlesi, (حَافِظِينَ) nin sıfatı. Mahallen mansub.

(تَفْعَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. Veya (مَا) masdar olursa, cümle masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub

Âyet: 13, 14

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿١٣﴾ وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الْأَبْرَارَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (فِي نَعِيمٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ) geçen âyet gibi.

Cümleler:

(إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(يَصْلَوْنَهَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدِّينِ) muzâfun ileyh, mecrur, Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...يَصْلَوْنَهَا) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُمْ) ismi, mahallen merfu. (عَنْهَا) cârr-mecrur, lafzan mecrur, mahallen mansub ve (مَا) nın haberi olan (غَائِبِينَ) e müteallık. (بِ) harfi cerr zâid.

Cümle:

(مَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَمَآ أَدْرٰيكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَدْرَاكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (يَوْمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدِّينِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...مَا أَدْرَاكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَدْرَاكَ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(...مَا يَوْمُ) cümlesi, (أَدْرَاكَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 18

ثُمَّ مَآ أَدْرٰيكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ) îrâbı ve cümleleri geçen âyetteki gibi.

Âyet: 19

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf veya mahzuf (اعف) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nâfiye. (تَمْلِكُ) fi'li muzâri, (نَفْسٌ) fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لِنَفْسٍ) cârr-mecrur, (تَمْلِكُ) ye müteallık. (شَيْئًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (الْأَمْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(الْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

İNFİTÂR SÛRESİNİN SONU

MUTAFFİFÎN SÛRESİ

83. Sûredir

36 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾

Îrâbı:

(وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْمُطَفِّفِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümle:

(وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

اَلَّذِينَ اِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) sıfat, mahallen mecrur. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (اكْتَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى النَّاسِ) cârr-mecrur, (اكْتَالُوا) ye müteallık. (يَسْتَوْفُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اكْتَالُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يَسْتَوْفُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَاِذَا كَالُوهُمْ اَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (كَالُوهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أو) âtıfa. (وَزَنُوهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (يُخْسِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَالُوهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يُخْسِرُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

اَلاَ يَظُنُّ اُولٰٓئِكَ اَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhî. (لا) nâfiye. (يَظُنُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (أولئِكَ) isim işâret, fâil, mahallen merfu. (أَنَّهُم) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مَبْعُوثُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

(أَنَّهُم مَبْعُوثُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَظُنُّ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümle:

(...يَظُنُّ أولئِكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(لِيَوْمٍ) cârr-mecrur, (مَبْعُوثُونَ) ye müteallık. (عَظِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 6

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَقُومُ النَّاسُ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, (يَقُومُ) ye müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...يَقُومُ النَّاسُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 7

كَلَّآ اِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِى سِجِّينٍ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(**كَلَّا**) harfi rad'ın ve zecr. (**إِنَّ كِتَابَ**) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (**الفُجَّار**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**لَ**) harfi te'kîd. (**فِي سِجِّينٍ**) cârr-mecrur, (**إِنَّ**) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümle:

(**إِنَّ كِتَابَ الفُجَّار لَفِي سِجِّينٍ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(**وَ**) isti'nâfiyye. (**مَا**) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (**أَدْرَاكَ**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (**مَا**) ya âid. (**مَا**) ismi, istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (**سِجِّينٌ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...**مَا أَدْرَاكَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**أَدْرَاكَ**) cümlesi, (**مَا**) nin haberi. Mahallen merfu.

(...**مَا سِجِّينٌ**) cümlesi, (**أَدْرَاكَ**) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 9

كِتَابٌ مَرْقُومٌ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(**كِتَابٌ**), (**هو**) takdîrindeki mübtedanın haberi. (**مَرْقُومٌ**) sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...**كِتَابٌ "هو"**) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِلْمُكَذِّبِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümle:

(وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

اَلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (يُكَذِّبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِيَوْمِ) cârr-mecrur, (يُكَذِّبُونَ) ye müteallık. (الدِّينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...يُكَذِّبُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ اِلاَّ كُلُّ مُعْتَدٍ اَثِيمٍ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye veya isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (يُكَذِّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُكَذِّبُ) ye müteallık. (اِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (كُلُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُعْتَدٍ أَثِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...مَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلاَّ كُلُّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا قَالَ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (تُتْلَى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا)

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (كُلُّ مُعْتَدٍ) e râci. (أَسَاطِيرُ), (هي) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأَوَّلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, (كُلُّ مُعْتَدٍ) in sıfatı. Mahallen merfu.

(...تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...أَسَاطِيرُ "هي") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 14

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecr. (بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (رَانَ) fi'li mâzı. (عَلَى قُلُوبِ) cârr-mecrur, (رَانَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul, (رَانَ) nin fâili, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْسِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...رَانَ عَلَى قُلُوبِهِم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانُوا يَكْسِبُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَكْسِبُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 15

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecrin. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (مَحْجُوبُونَ) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) harfi te'kîd.

Cümle:

(إِنَّهُمْ ... لَمَحْجُوبُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

ثُمَّ اِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (صَالُوا), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

ثُمَّ يُقَالُ هٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (يُقَالُ) fi'li mâzı, mechûl. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul, haber, mahallen merfu. (كُنْتُم) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu (تُكَذِّبُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(...يُقَالُ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...هَذَا الَّذِي) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.

(كُنْتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تُكَذِّبُونَ) cümlesi, (كُنْتُم) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 18

كَلَّآ اِنَّ كِتَابَ الْاَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 7. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 19

وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümleleri 8. âyetle aynı, oraya bakınız.

Âyet: 20, 21

كِتَابٌ مَرْقُومٌ ﴿٢٠﴾ يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

20. âyetin îrâbı ve cümlesi 9. âyetle aynı, oraya bakınız. (يَشْهَدُهُ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. (الْمُقَرَّبُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ) cümlesi, (هو) takdîrindeki mahzuf mübtedanın ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 22

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الْأَبْرَارَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (فِي نَعِيمٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümle:

(إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(عَلَى الْأَرَائِكِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَنْظُرُونَ) nin fâili (و) dan hâl olan mahzufe müteallık.

Cümle:

(يَنْظُرُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 24

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(تَعْرِفُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي وُجُوهِ) cârr-mecrur, (تَعْرِفُ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(نَضْرَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّعِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...تَعْرِفُ) cümlesi, (إِنَّ) nin üçüncü haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 25

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(يُسْقَوْنَ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وْ) nâibi fâil. (مِن رَحِيقٍ) cârr-mecrur, (يُسْقَوْنَ) ye müteallık. (مَخْتُومٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...يُسْقَوْنَ) cümlesi, (إِنَّ) nin dördüncü haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 26

خِتَامُهُ مِسْكٌ ۚ وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ۚ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(خِتَامُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِسْكٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) îtirâzıyye. (فِي ذَٰلِكَ) cârr-mecrur, (مِسْكٌ) e müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَتَنَافَسِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (الْمُتَنَافِسُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (وْ).

Cümleler:

(...خِتَامُهُ مِسْكٌ) cümlesi, (إِنَّ) nin beşinci haberi. Mahallen merfu.

(يَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ) cümlesi, (...إن تمّ التنافس) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Mukadder şart cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِزَاجُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن تَسْنِيمٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümle:

(مِزَاجُهُ مِن تَسْنِيمٍ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(عَيْنًا), (اعني) takdîrindeki mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَشْرَبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهَا) cârr-mecrur, (يَشْرَبُ) ye müteallık. (الْمُقَرَّبُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümle:

(يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ) cümlesi, (عَيْنًا) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 29

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَجْرَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَضْحَكُونَ) ye müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَضْحَكُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَجْرَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَانُوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَضْحَكُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 30

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مَرُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (مَرُّوا) ye müteallık. (يَتَغَامَزُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, geçen âyetteki (يَضْحَكُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub. Veya (كَانُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...مَرُّوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(يَتَغَامَزُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمُ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (انقَلَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَىٰ أَهْلِ) cârr-mecrur, (انقَلَبُوا) ye müteallık. (هِمِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (انقَلَبُوا) geçenki gibi. (فَكِهِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, bir önceki âyetteki (يَضْحَكُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub. Veya (كَانُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu. Veya geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.

(...انقَلَبُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

İkinci (...انقَلَبُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (رَأَوْهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ هَٰؤُلَاءِ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (ضَالُّونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi.

(...رَأَوْهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ هَٰؤُلَاءِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 33

وَمَآ أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (أُرْسِلُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, hâl ve mansub olan (حَافِظِينَ) ye müteallık.

Cümle:

(...مَا أُرْسِلُوا) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 34

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (الْيَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْكُفَّارِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَضْحَكُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, (إن كان الذين) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَضْحَكُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 35

عَلَى الْأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(عَلَى الْأَرَائِكِ) cârr-mecrur, fi'li muzâri ve merfu olan (يَنظُرُونَ) ye müteallık.

Cümle:

(يَنظُرُونَ) cümlesi, (يَضْحَكُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 36

هَلْ ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(هَلْ) harfi istifhâm. (ثُوِّبَ) fi'li mâzı, mechûl. (الْكُفَّارُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, mahallen mansub binez'il hâfiz, (بِمَا) takdîrinde. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) faili.

Cümle:

(ثُوِّبَ الْكُفَّارُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَفْعَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen manṣub.

MUTAFFİFÎN SÛRESİNİN SONU

İNŞİKÂK SÛRESİ

84. Sûredir

25 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اِذَا السَّمَآءُ انْشَقَّتْ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**إِذَا**) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (**السَّمَاء**) mahzuf fi'lin fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (**انشَقَّتْ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**السَّمَاء**) ye râci.

Cümleler:

(**إِذَا**) ve cevâbı cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**السَّمَاء** "**انشَقَّتْ**") cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...**انشَقَّتْ**) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

وَاَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**أَذِنَتْ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**السَّمَاء**) ye râci. (**لِرَبِّ**) câr-mecrur, (**أَذِنَتْ**) e müteallık. (**هَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**حُقَّتْ**) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (**السَّمَاء**) ye râci.

Cümleler:

(...**أَذِنَتْ**) ve (...**حُقَّتْ**) cümleleri, geçen âyetin başına ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 3

وَاِذَا الْاَرْضُ مُدَّتْ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (الْأَرْضُ) mahzuf fi'lin fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُدَّتْ) fi'li mâzı, mechûl. Fâili, müstetir zamir (الْأَرْضُ) ye râci.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...الْأَرْضُ "انبسطت") cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...مُدَّتْ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَلْقَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْأَرْضُ) ye râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِيهَا) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık. (وَ) âtıfa. (تَخَلَّتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْأَرْضُ) ye râci.

Cümleler:

(...أَلْقَتْ) cümlesi, geçen âyetteki (الْأَرْضُ "انبسطت") cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...تَخَلَّتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 5

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَذِنَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْأَرْضُ) ye râci. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, (أَذِنَتْ) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (حُقَّتْ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (الْأَرْضُ) ye râci.

Cümleler:

(...أَذِنَتْ) cümlesi, geçen âyetteki (تَخَلَّتْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...حُقَّتْ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 6

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الْإِنسَانُ) bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَادِحٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَى رَبِّ) cârr-mecrur, (كَادِحٌ) a müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَدْحاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (مُلَاقِي), (كَادِحٌ) a ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّكَ كَادِحٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa tefrîiyye. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (أُوتِيَ) fi'li mâzı, mechûl, fi'li şart, mahallen meczum. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (كِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِيَمِينِ) cârr-mecrur, (أُوتِيَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...مَنْ أُوتِيَ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّكَ كَادِحٌ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتِيَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَاباً يَسِيراً ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فَ) cevâbda vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يُحَاسَبُ) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (حِسَاباً يَسِيراً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...يُحَاسَبُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 9

وَيَنْقَلِبُ اِلٰٓى اَهْلِهٖ مَسْرُوْرًا ۭ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَنْقَلِبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اِلٰى أَهْلِ) cârr-mecrur, (يَنْقَلِبُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَسْرُوْراً), (يَنْقَلِبُ) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...يَنْقَلِبُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 10

وَاَمَّا مَنْ اُوْتِيَ كِتٰبَهٗ وَرَاۗءَ ظَهْرِهٖ ۙ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (أُوتِيَ) fi'li mâzı, mechûl, fi'li şart, mahallen meczum. Nâibi fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (كِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَرَاءَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ظَهْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...مَنْ أُوتِيَ) cümlesi, 7. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتِيَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 11, 12

فَسَوْفَ يَدْعُوْ ثُبُوْرًا ۙ ﴿١١﴾ وَّيَصْلٰى سَعِيْرًا ۭ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(فَ) cevâbda vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يَدْعُو) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (ثُبُوراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَصْلَى), (يَدْعُو) gibi. (سَعِيراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...سَوْفَ يَدْعُو) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَصْلَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 13

اِنَّهُ كَانَ فِى اَهْلِه مَسْرُورًا ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (فِي أَهْلِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (مَسْرُوراً) a müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَانَ فِي أَهْلِهِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 14

اِنَّهُ ظَنَّ اَنْ لَنْ يَحُورَ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (ظَنَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (أن) harfi te'kîd muhaffefe. İsmi mahzuf, (أَنَّهُ) takdîrinde. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَحُورَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن لَن يَحُورَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنَّ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...إِنَّهُ ظَنَّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...ظَنَّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لَن يَحُورَ) cümlesi, muhaffefe (أن) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 15

بَلٰى اِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِه بَصِيرًا ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(بَلَى) harfi cevâb. (إِنَّ رَبَّهُ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile muzâfun ileyh. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (بِهِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (بَصِيراً) a müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّ رَبَّهُ كَانَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ بِهِ بَصِيراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 16, 17

فَلَآ أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ﴿١٦﴾ وَالَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لا) zâide veya nâfiye. (أُقْسِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِالشَّفَقِ) cârr-mecrur, (أُقْسِمُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اللَّيْلِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mecrûra ma'tuf, mahallen mecrur. (وَسَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstteri zamir (مَا) ye âid.

Cümleler:

(...لا أُقْسِمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...وَسَقَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْقَمَرِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذَا) zarf, mahallen mansub. (اتَّسَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْقَمَرِ) e râci.

Cümle:

(...اتَّسَقَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 19

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(لَ) harfi kasem. (تَرْكَبُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, mahzuf (و). (طَبَقًا) hâl veya mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَنْ طَبَقٍ) cârr-mecrur, (طَبَقًا) ın mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(...تَرْكَبُنَّ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...مَا لَهُمْ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (لَهُمْ) deki ğâib zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 21

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾ ﴿سجده﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (قُرِئَ) fi'li mâzı, mechûl. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (قُرِئَ) ye müteallık. (الْقُرْآنُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye. (يَسْجُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, geçen âyetteki (لا يُؤْمِنُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

(...قُرِئَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(لا يَسْجُدُونَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يُكَذِّبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُكَذِّبُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 23

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya hâliyye. (اللَّهُ أَعْلَمُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (يُوعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اللَّهُ أَعْلَمُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

(يُوعُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (بَشِّرْهُم) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِعَذَابٍ) cârr-mecrur, (بَشِّرْ) e müteallık. (أَلِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...بَشِّرْهُم) cümlesi, (...إن استمرّوا) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 25

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (الَّذِينَ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجْرٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (غَيْرُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَمْنُونٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ أَجْرٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

İNŞİKÂK SÛRESİNİN SONU

BURÛC SÛRESİ

85. Sûredir

22 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (السَّمَاءِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. câr-mecrur, mahzuf (أُقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (ذَاتِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْبُرُوجِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...وَالسَّمَاءِ "أُقسم") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Kasemin cevâbı mahzuf, (إنّ الجزاء لحقّ) takdîrinde.

Âyet: 2, 3

وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ) ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (شَاهِدٍ) mecrûra ma'tuf. (وَ) âtıfa. (مَشْهُودٍ) ma'tuf, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 4

قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(قُتِلَ) fi'li mâzı, mechûl. (أَصْحَابُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْأُخْدُودِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...قُتِلَ أَصْحَابُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5, 6

اَلنَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ﴿٥﴾ اِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(النَّارِ), (الْأُخْدُودِ) den bedeli iştimâl, mecrur. (ذَاتِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (الْوَقُودِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذْ) zarf, mahallen mansub. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قُعُودٌ) e müteallık.

Cümle:

(هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 7

وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَى) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (يَفْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (يَفْعَلُونَ) ye müteallık. (شُهُودٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مَا يَفْعَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (شُهُودٌ) e müteallık.

Cümle:

(شُهُودٌ ... هُمْ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 8

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ اِلَّا اَنْ يُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (نَقَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (نَقَمُوا) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُؤْمِنُوا) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُوا) ye müteallık. (الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

(...أَنْ يُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (نَقَمُوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümle:

(مَا نَقَمُوا) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 9

اَلَّذِى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيْدٌ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِي) ismi mavsul, üçüncü sıfat, mahallen mecrur. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (شَهِيدٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَهُ مُلْكُ) cümlesi, (اَلَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(شَهِيدٌ ... اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

اِنَّ الَّذِيْنَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوْبُوْا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيْقِ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(اِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (فَتَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنَاتِ) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre. (ثُمَّ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَتُوبُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ), (اِنَّ) nin haberinde vâkı. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ عَذَابُ) geçenki gibi. (الْحَرِيقِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...اِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...فَتَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَتُوبُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَهُمْ عَذَابُ) cümlesi, (اِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

İkinci (لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 11

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جَنَّاتٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الْفَوْزُ الْكَبِيرُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(عَمِلُوا...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَهُمْ جَنَّاتٌ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(تَجْرِي...) cümlesi, (جَنَّاتٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

(ذَٰلِكَ الْفَوْزُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ بَطْشَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (شَدِيدٌ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(إِنَّ بَطْشَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يُبْدِئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) e râci. (وَ) âtıfa. (يُعِيدُ), (يُبْدِئُ) gibi.

Cümleler:

(...إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...هُوَ يُبْدِئُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُبْدِئُ) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...يُعِيدُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 14

وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْغَفُورُ الْوَدُودُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...هُوَ الْغَفُورُ) cümlesi, geçen âyetteki (هُوَ يُبْدِئُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 15

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(ذُو) üçüncü haber, merfu. Raf alâmeti (و) (esmâü hamseden). (الْعَرْشِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمَجِيدُ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Âyet: 16

فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(فَعَّالٌ) dördüncü haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِمَا) cârr-mecrur, (فَعَّالٌ) e müteallık. (يُرِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (فَعَّالٌ) e râci.

Cümle:

(يُرِيدُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17, 18

هَلْ اَتٰيكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ﴿١٧﴾ فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(هَلْ) harfi istifhâm. (أَتَاكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (حَدِيثُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْجُنُودِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِرْعَوْنَ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ثَمُودَ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha.

Cümle:

(...هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِى تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(بَلِ) harfi idrâb intikâli. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي تَكْذِيبٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَاللّٰهُ مِنْ وَرَآئِهِمْ مُحِيطٌ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن وَرَاءِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُحِيطٌ) a müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(اللّٰهُ ... مُحِيطٌ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21, 22

بَلْ هُوَ قُرْاٰنٌ مَجِيدٌ ﴿٢١﴾ فِى لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(**بَلْ**) harfi idrâb intikâli. (**هُوَ**) mübtedâ, mahallen merfu. (**قُرْآنٌ مَجِيدٌ**) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (**فِي لَوْحٍ**) cârr-mecrur, (**قُرْآنٌ**) ün mahzuf ikinci sıfatına müteallık. (**مَحْفُوظٍ**) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...**هُوَ قُرْآنٌ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

BURÛC SÛRESİNİN SONU

TÂRIK SÛRESİ

86. Sûredir

17 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

وَالسَّمَآءِ وَالطَّارِقِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (السَّمَاء) mecrur. Cerr alâmeti kesre. câr-mecrur, mahzuf (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (وَ) âtıfa. (الطَّارق) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...وَالسَّمَاء "أقسم") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا الطَّارِقُ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) îtirâzıyye. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَدْرَاكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (الطَّارقُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...مَا أَدْرَاكَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَدْرَاكَ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(مَا الطَّارقُ) cümlesi, (أَدْرَاكَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 3

اَلنَّجْمُ الثَّاقِبُ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(النَّجْمُ الثَّاقِبُ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...النَّجْمُ "هُوَ") cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(إِنْ) nâfiye. (كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَمَّا), (إِلاَّ) manasında edâtı istisna ve hasr. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (حَافِظٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(عَلَيْهَا حَافِظٌ) cümlesi, (كُلُّ) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لْ) emir lâmı. (يَنْظُرِ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (الْإِنْسَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّ) cârr-mecrur, fi'li mâzı ve mechûl olan (خُلِقَ) ya müteallık. Nâibi fâil, müstetir zamir (الْإِنْسَانُ) a râci. (مِمَّ) deki (مَا) nın (ا) i mahzuf (مَا) istifhâmiyye.

Cümleler:

(يَنْظُرِ الْإِنْسَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(خُلِقَ) cümlesi, (يَنْظُرِ) un mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 6

خُلِقَ مِنْ مَاءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(خُلِقَ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (الْإِنْسَانُ) a râci. (مِنْ مَاءٍ) cârr-mecrur, (خُلِقَ) ya müteallık. (دَافِقٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...خُلِقَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(يَخْرُجُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (مَاءٍ) e râci. (مِنْ بَيْنِ) cârr-mecrur, (يَخْرُجُ) ye müteallık. (الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...يَخْرُجُ) cümlesi, (مَاءٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 8

إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَى رَجْعِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَادِرٌ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd.

Cümle:

(...إِنَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُبْلَى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (السَّرَائِرُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(تُبْلَى السَّرَائِرُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 10

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder (إذا) nin cevâbında vâkı. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (لَهُ) cârr-mecrur, (مَا) nın mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (قُوَّةٍ), (مَا) nın ismi, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لا) nefyi te'kîd için. (نَاصِرٍ), (قُوَّةٍ) e ma'tuf, îrâbı aynı.

Cümle:

(مَا لَهُ مِن قُوَّةٍ) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (السَّمَاء) mecrur. Cerr alâmeti kesre. cârr-mecrur, mahzuf (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (ذَاتِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الرَّجْعِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(وَالسَّمَاءِ... "أقسم") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ), (السَّمَاء) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَاتِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الصَّدْعِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 13

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (قَوْلٌ فَصْلٌ), (إِنَّ) nin haberi ve sıfat, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(إِنَّهُ لَقَوْلٌ...) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (هُوَ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (الْهَزْلِ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümle:

(مَا هُوَ بِالْهَزْلِ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15, 16

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾ وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَكِيدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كَيْدًا) mef'ûlü mutlak veya mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (أَكِيدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (كَيْدًا) mef'ûlü mutlak veya mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَكِيدُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَكِيدُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 17

فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (مَهِّلْ) fi'li emr. fâili, müstetir zamir (أنت). (الْكَافِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (أَمْهِلْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (رُوَيْدًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَهِّلْ) cümlesi, (إن كادوا لك) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

TÂRIK SÛRESİNİN SONU

A'LÂ SÛRESİ

87. Sûredir

19 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْاَعْلَى ﴿١﴾

Îrâbı:

(سَبِّحِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اسْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَعْلَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümle:

(...سَبِّحِ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

اَلَّذِى خَلَقَ فَسَوّٰى ﴿٢﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, ikinci sıfat, mahallen mecrur. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (فَ) âtıfa. (سَوَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid.

Cümleler:

(...خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(سَوَّى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَالَّذِى قَدَّرَ فَهَدٰى ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى) îrâbı ve cümleleri geçen âyetle aynı.

Âyet: 4

وَالَّذِى اَخْرَجَ الْمَرْعٰى ۙ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِي) ismi mavsul, geçenkilere ma'tuf, mahallen mecrur. (أَخْرَجَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الْمَرْعَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(...أَخْرَجَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

فَجَعَلَهُ غُثَآءً اَحْوٰى ۘ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (جَعَلَهُ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (غُثَاء) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَحْوَى) sıfat veya hâl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(...جَعَلَهُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنْسٰى ۙ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (نُقْرِئُكَ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (تَنْسَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(...نُقْرِئُكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لا تَنْسَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ۭ اِنَّهٗ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفٰى ۭ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (مَا) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (شَاءَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَعْلَمُ الْجَهْرَ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (يَخْفَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

Cümleler:

(...شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ يَعْلَمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يَخْفَى) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (نُيَسِّرُكَ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لِلْيُسْرَى) cârr-mecrur, (نُيَسِّرُ) ye müteallık.

Cümle:

(...نُيَسِّرُكَ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَىٰ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذَكِّرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إن) harfi şart, câzim. (نَفَعَتِ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (الذِّكْرَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...ذَكِّرْ) cümlesi, (إن نفعت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(نَفَعَتِ الذِّكْرَى) cümlesi, mukadder şartın tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشَىٰ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (يَذَّكَّرُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (يَخْشَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...يَذَّكَّرُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَخْشَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

وَيَتَجَنَّبُهَا الْاَشْقَى ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَتَجَنَّبُهَا) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. (الْأَشْقَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümle:

(...يَتَجَنَّبُهَا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

اَلَّذِى يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرٰى ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (يَصْلَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (النَّارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكُبْرَى) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(...يَصْلَى) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيٰى ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَمُوتُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْأَشْقَى) ya râci. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يَمُوتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَحْيَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الْأَشْقَى) ya râci.

Cümleler:

(...لَا يَمُوتُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لا يَحْيَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

قَدْ اَفْلَحَ مَنْ تَزَكّٰى ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkîk. (أَفْلَحَ) fi'li mâzı. (مَنْ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (تَزَكَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...أَفْلَحَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَزَكَّى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهٖ فَصَلّٰى ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (ذَكَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (اسْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (صَلَّى), (ذَكَرَ) gibi, ona ma'tuf.

Cümleler:

(...ذَكَرَ) cümlesi, geçen âyetteki (تَزَكَّى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(صَلَّى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrâb intikâlî. (تُؤْثِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْحَيَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(...تُؤْثِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye. (الْآخِرَةُ خَيْرٌ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (أَبْقَى) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümle:

(...الْآخِرَةُ خَيْرٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 18

إِنَّ هٰذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولٰى ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ هَذَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (فِي الصُّحُفِ) câr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْأُولَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Cümle:

(...إِنَّ هَذَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

صُحُفِ إِبْرٰهِيمَ وَمُوسٰى ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(صُحُفِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مُوسَى) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

A'LÂ SÛRESİNİN SONU

ĞÂŞİYE SÛRESİ

88. Sûredir

26 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

هَلْ اَتٰيكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(هَلْ) harfi istifhâm. (أَتَاكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (حَدِيثُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْغَاشِيَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...أَتَاكَ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وُجُوهٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَاشِعَةٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...وُجُوهٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3, 4

عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ ﴿٣﴾ تَصْلٰى نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾

Îrâbı:

(عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ) ikinci ve üçüncü sıfatlar, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (تَصْلٰى) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (وُجُوهٌ) a râci. (نَاراً حَامِيَةً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...تُصْلَى) cümlesi, (وُجُوهٌ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ اٰنِيَةٍ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(تُسْقَى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (وُجُوهٌ) a râci. (مِنْ عَيْنٍ) cârr-mecrur, (تُسْقَى) ya müteallık. (آنِيَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...تُسْقَى) cümlesi, (وُجُوهٌ) ün ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ اِلاَّ مِنْ ضَرِيعٍ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (طَعَامٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (اِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (مِن ضَرِيعٍ) cârr-mecrur, (طَعَامٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(...لَيْسَ لَهُمْ) cümlesi, (وُجُوهٌ) ün üçüncü haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

لاَ يُسْمِنُ وَلاَ يُغْنِى مِنْ جُوعٍ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (يُسْمِنُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (ضَرِيعٍ) e râci. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يُغْنِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (ضَرِيعٍ) e râci. (مِن) harfi cerr zâid. (جُوعٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub.

Cümleler:

(...لا يُسْمِنُ) cümlesi, (ضَرِيعٍ) ın sıfatı. Mahallen mecrur.

(...لا يُغْنِي) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 8, 9

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ﴿٨﴾ لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ) îrâbı 2. âyetle aynı. (لِسَعْيِهَا) câr-mecrur, ikinci haber ve merfu olan (رَاضِيَةٌ) e müteallık.

Cümle:

(...وُجُوهٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10, 11

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾ لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً ﴿١١﴾

Îrâbı:

(فِي جَنَّةٍ) câr-mecrur, mahzuf üçüncü habere müteallık. (عَالِيَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (تَسْمَعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِيهَا) câr-mecrur, (تَسْمَعُ) ye müteallık. (لَاغِيَةً) mahzuf (جمع) takdîrindeki mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...لَا تَسْمَعُ) cümlesi, (جَنَّةٍ) in ikinci sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 12, 13

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾ فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(فِيهَا) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَيْنٌ) muahhar mübteda, (جَارِيَةٌ) sıfatı, merfular. (فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ) geçen âyet gibi.

Cümleler:

(...فِيهَا عَيْنٌ) cümlesi, (جَنَّةٍ) in üçüncü sıfatı. Mahallen mecrur.

(...فِيهَا سُرُرٌ) cümlesi, (جَنَّةٍ) in dördüncü sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 14, 15

وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾ وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَكْوَابٌ), (سُرُرٌ) a ma'tuf, (مَوْضُوعَةٌ) sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (نَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ) geçenki gibi.

Âyet: 16

وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (زَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ) geçenkiler gibi.

Âyet: 17

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَنْظُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَى الْإِبِلِ) cârr-mecrur, (يَنْظُرُونَ) ye müteallık. (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (خُلِقَتْ) fi'li mâzı, mechûl. Nâibi fâili, müstetir zamir (الْإِبِلِ) ye râci.

Cümleler:

(...يَنْظُرُونَ) cümlesi, (أينكرون) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(خُلِقَتْ) cümlesi, (الْإِبِلِ) den bedeli iştimal. Mahallen mecrur.

Âyet: 18, 19, 20

وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) lar âtıfalar. (إِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ), (إِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ) ve (إِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ) geçen âyete ma'tuflar, îrâbları aynı.

Cümleler:

(رُفِعَتْ) cümlesi, (السَّمَاءِ) den bedeli iştimal. Mahallen mecrur.

(نُصِبَتْ) cümlesi, (الْجِبَالِ) den bedeli iştimal. Mahallen mecrur.

(سُطِحَتْ) cümlesi, (الْأَرْضِ) den bedeli iştimal. Mahallen mecrur.

Âyet: 21

فَذَكِّرْ إِنَّمَآ أَنتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذَكِّرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّمَا) edâtı hasr. (أَنتَ) mübteda, mahallen merfu. (مُذَكِّرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...ذَكِّرْ) cümlesi, (إن لم ينتعظ الكفار) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(إِنَّمَا أنتَ مُذَكِّرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 22

لَسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(لَسْتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, lafzan mecrur, mahallen mansub ve haberi olan (مُصَيْطِرٍ) a müteallık. (بِ) harfi cerr zâid.

Cümle:

(...لَسْتَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (مَن) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (تَوَلَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (وَ) âtıfa. (كَفَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid.

Cümleler:

(...تَوَلَّى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (يُعَذِّبُهُ اللَّهُ) fi'li muzâri, mef'ûlü ve fâili. (الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(يُعَذِّبُهُ اللَّهُ) cümlesi, (يحبسه) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 25

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (إِيَابَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ) geçen âyet gibi.

Cümle:

(إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

GÂŞİYE SÛRESİNİN SONU

FECR SÛRESİ

89. Sûredir

30 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

وَالْفَجْرِ ﴿١﴾ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (الْفَجْرِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, mukadder (أقسم) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَيَالٍ عَشْرٍ) ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(وَالْفَجْرِ "أقسم") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3, 4

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ﴿٣﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الشَّفْعِ وَالْوَتْرِ) ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (اللَّيْلِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (يَسْرِ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mahzuf (ي) üzerinde mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّيْلِ) ye râci.

Cümleler:

(يَسْرِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Kasemin cevâbı mahzuf, (لنجازينّ كلّ امرىء) takdîrinde.

Âyet: 5

هَلْ فِي ذٰلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرٍ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(هَلْ) harfi istifhâm. (فِي ذٰلِكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (قَسَمٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِذِي) cârr-mecrur, (قَسَمٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (حِجْرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...فِي ذٰلِكَ قَسَمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (فَعَلَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mercur. (بِعَادٍ) cârr-mecrur, (فَعَلَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...فَعَلَ رَبُّكَ) cümlesi, (تَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Âyet: 7

اِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(اِرَمَ), (عَادٍ) den bedel veya atfı beyân, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (ذَاتِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعِمَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 8

اَلَّتِى لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِى الْبِلَادِ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(الَّتِي) ismi mavsul, sıfatı, mahallen mecrur. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُخْلَقْ) fi'li muzâri, meczûm. Cezm alâmeti sükûn. (مِثْلُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الْبِلَادِ) cârr-mecrur, (يُخْلَقْ) a müteallık.

Cümle:

(...لَمْ يُخْلَقْ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (ثَمُودَ), (عَادٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (جَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّخْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْوَادِ) cârr-mecrur, (جَابُوا) ye müteallık.

Cümle:

(...جَابُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَفِرْعَوْنَ ذِى الْأَوْتَادِ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (فِرْعَوْنَ), (عَادٍ) a ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (ذِي) sıfat, mercur. Cerr alâmeti (ي). (الْأَوْتَادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 11

الَّذِينَ طَغَوْا فِى الْبِلَادِ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (طَغَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْبِلَادِ) cârr-mecrur, (طَغَوْا) a müteallık.

Cümle:

(...طَغَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَكْثَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (أَكْثَرُوا) ye müteallık. (الْفَسَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...أَكْثَرُوا) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (صَبَّ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (صَبَّ) ye müteallık. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَوْطَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَذَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...صَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

اِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(اِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (بِالْمِرْصَادِ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümle:

(اِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

فَاَمَّا الْاِنْسَانُ اِذَا مَا ابْتَلٰيهُ رَبُّهُ فَاَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّى اَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (الْاِنْسَانُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (مَا) zâide. (ابْتَلٰاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَكْرَمَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (وَ) âtıfa. (نَعَّمَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (رَبِّي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَكْرَمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (نِ) harfi vikâye. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(...أَمَّا الْإِنسَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, îtirâziyye. Îrâbda yeri yok.

(...ابْتَلَاهُ رَبُّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Şartın cevâbı mahzuf, (أَمَّا) nin cevâbı ona delâlet ediyor.

(...أَكْرَمَهُ) ve (...نَعَّمَهُ) cümlesi, (ابْتَلَاهُ رَبُّهُ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.

(...يَقُولُ) cümlesi, (الْإِنسَانُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(...رَبِّي أَكْرَمَنِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...أَكْرَمَنِ) cümlesi, (رَبِّي) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 16

وَأَمَّآ إِذَا مَا ٱبْتَلَىٰهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُۥ فَيَقُولُ رَبِّىٓ أَهَٰنَنِ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ) îrâbı ve cümleleri geçen âyetle aynı. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (قَدَرَ) ya müteallık.

Âyet: 17

كَلَّا بَل لَّا تُكْرِمُونَ ٱلْيَتِيمَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecr. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (لا) nâfiye. (تُكْرِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْيَتِيمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...لا تُكْرِمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

وَلَا تَحَٰٓضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (تَحَاضُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى طَعَامِ) cârr-mecrur, (تَحَاضُّونَ) ye müteallık. (الْمِسْكِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...لا تَحَاضُّونَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

وَتَاْكُلُونَ التُّرَاثَ اَكْلاً لَمًّا ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَأْكُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (التُّرَاثَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَكْلاً لَمّاً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...تَأْكُلُونَ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تُحِبُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْمَالَ) mef'ûlü bih, (حُبّاً جَمّاً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...تُحِبُّونَ) cümlesi, 17. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

كَلاَّ اِذَا دُكَّتِ الْاَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecr. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (دُكَّتِ) fi'li mâzı, mechûl. (الْأَرْضُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (دَكّاً دَكّاً) mef'ûlü mutlak ve tevkîdi, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...دُكَّتِ الْأَرْضُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 22

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جَاءَ رَبُّ) fi'li mâzı ve fâili. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْمَلَكُ) fâile ma'tuf veya mahzuf fi'lin fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (صَفّاً صَفّاً) hâl ve tevkîdi, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...جَاءَ رَبُّكَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 23

وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرَىٰ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (جِيءَ) fi'li mâzı, mechûl. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِجَهَنَّمَ) cârr-mecrur, nâibi fâil yerinde. (يَوْمَئِذٍ) geçenki gibi. (يَتَذَكَّرُ) fi'li muzâri, merfu. (الْإِنْسَانُ) fâil, merfu. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) hâliyye veya îtirâzıyye. (أَنَّى) ismi istifhâm, zarf, mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الذِّكْرَى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...جِيءَ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَنَّى لَهُ الذِّكْرَى) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 24

يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْإِنْسَانُ) ye râci. (يَا) harfi tenbîh. (لَيْتَ) harfi temenni ve nasb. (نَ) harfi vikâye. (ي) ismi, mahallen mansub. (قَدَّمْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لِحَيَاتِي) cârr-mecrur, (قَدَّمْتُ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...يَقُولُ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...لَيْتَنِي قَدَّمْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَدَّمْتُ) cümlesi, (لَيْتَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 25

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:
(فَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا) nâfiye. (يُعَذِّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَذَابَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَدٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:
(...لا يُعَذِّبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:
(وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يُوثِقُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَثَاقَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَدٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:
(...لا يُوثِقُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:
(يَا) harfi nidâ. (أَيَّةُ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbîh. (النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ) sıfatlar, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:
(...يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(ارْجِعِي) fi'li emr ve fâili. (إِلَىٰ رَبِّ) cârr-mecrur, (ارْجِعِي) ye müteallık. (كِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً), (ارْجِعِي) nın fâilinden hâller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...ارْجِعِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29, 30

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾ وَادْخُلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (ادْخُلِي) fi'li emr ve fâili. (فِي عِبَادِي) cârr-mecrur, (ادْخُلِي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (ادْخُلِي) fi'li emr ve fâili. (جَنَّتِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...ادْخُلِي) ve ikinci (...ادْخُلِي) cümleleri, geçen âyetteki cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

FECR SÛRESİNİN SONU

BELED SÛRESİ

90. Sûredir

20 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

لَآ أُقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye veya zâide. (أُقْسِمُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِهٰذَا) cârr-mecrur, (أُقْسِمُ) ye müteallık. (الْبَلَدِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...لا أُقْسِمُ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

وَأَنْتَ حِلٌّ بِهٰذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) îtirâzıyye. (أنتَ) mübteda, mahallen merfu. (حِلٌّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهٰذَا) cârr-mecrur, (حِلٌّ) e müteallık. (الْبَلَدِ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...أنتَ حِلٌّ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وَالِدٍ), (هٰذَا) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, ma'tuf, mahallen mecrur. (وَلَدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

Cümle:

(...وَلَدَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِى كَبَدٍ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkîk. (خَلَقْنَا الْاِنسَانَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي كَبَدٍ) cârr-mecrur, mef'ûlden hâl olan mahzufe müteallık.

Cümle:

(...خَلَقْنَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

اَيَحْسَبُ اَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ اَحَدٌ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tehdîdiyye. (يَحْسَبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْاِنسَانَ) a râci. (أن) harfi te'kîd muhaffefe. İsmi mahzuf, (أَنَّهُ) takdîrinde. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَقْدِرَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَقْدِرَ) ya müteallık. (أَحَدٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أن لَنْ يَقْدِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْسَبُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَحْسَبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَنْ يَقْدِرَ) cümlesi, muhaffefe (أن) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

يَقُولُ اَهْلَكْتُ مَالاً لُبَدًا ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يَقُولُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْاِنسَانَ) a râci. (أَهْلَكْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (مَالاً لُبَداً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يَقُولُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَهْلَكْتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 7

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârîîyye. (يَحْسَبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانُ) a râci. (أن) harfi te'kîd muhaffefe. İsmi mahzuf, (أَنَّهُ) takdîrinde. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mecrur. (أَحَدٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(...أن لَمْ يَرَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْسَبُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَحْسَبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَمْ يَرَهُ) cümlesi, muhaffefe (أن) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

أَلَمْ نَجْعَل لَّهُ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîrî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نَجْعَل) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَهُ) cârr-mecrur, (نَجْعَل) e müteallık. (عَيْنَيْنِ) mef'ûlü bih mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...نَجْعَل) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9, 10

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿٩﴾ وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِسَاناً وَشَفَتَيْنِ) mef'ûle ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fetha ile (ي). (وَ) âtıfa. (هَدَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (النَّجْدَيْنِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümle:

(...هَدَيْنَاهُ) cümlesi, 8. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (اقْتَحَمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْإِنسَانَ) a râci. (الْعَقَبَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...لا اقْتَحَمَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) îtirazıyye. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَدْرَاكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (الْعَقَبَةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...مَا أَدْرَاكَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَدْرَاكَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا الْعَقَبَةُ) cümlesi, (أَدْرَاكَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 13

فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(فَكُّ), (هي) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَقَبَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...فَكُّ "هي") cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

اَوْ اِطْعَامٌ فِى يَوْمٍ ذِى مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(أَوْ) âtıfa. (إِطْعَامٌ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي يَوْمٍ) cârr-mecrur, (إِطْعَامٌ) e müteallık. (ذِي) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (esmâü hamseden). (مَسْغَبَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 15, 16

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾ اَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(يَتِيماً) geçen âyetteki (إِطْعَامٌ) ün mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ا) (esmâü hamseden). (مَقْرَبَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْ) âtıfa. (مِسْكِيناً), (يَتِيماً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَا مَتْرَبَةٍ), (ذَا مَقْرَبَةٍ) gibi.

Âyet: 17

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (الْإِنسَانَ) a râci. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (تَوَاصَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالصَّبْرِ) cârr-mecrur, (تَوَاصَوْا) a müteallık. (وَ) âtıfa. (تَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ) geçen cümle gibi.

Cümleler:

(...كَانَ مِنَ الَّذِينَ) cümlesi, 11. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَاصَوْا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci (...تَوَاصَوْا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَيْمَنَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَشْأَمَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...هُمْ أَصْحَابُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 20

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نَارٌ مُؤْصَدَةٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...عَلَيْهِمْ نَارٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu. Veya isti'nâf beyânı. Îrâbda yeri yok.

BELED SÛRESİNİN SONU

ŞEMS SÛRESİ

91. Sûredir

15 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

وَالشَّمْسِ وَضُحٰيهَا ﴿١﴾ وَالْقَمَرِ اِذَا تَلٰيهَا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (الشَّمْس) mecrûr. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (وَ) âtıfa. (ضُحَا) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْقَمَر) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذَا) zarf, mahallen mansub. (تَلَاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الْقَمَر) ye râci.

Cümleler:

(...وَالشَّمْس "أقسم") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَلَاهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 3, 4

وَالنَّهَارِ اِذَا جَلّٰيهَا ﴿٣﴾ وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰيهَا ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا) ve (وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا) geçen âyet gibiler.

Cümleler:

(...جَلَّاهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...يَغْشَاهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 5

وَالسَّمَآءِ وَمَا بَنٰيهَا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (السَّمَاءِ) geçen ilk isimlere ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) masdariyye veya (مَنْ) gibi ismi mavsul, ma'tuf, mahallen mecrur. (بَنَاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid.

(...مَا بَنَاهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (السَّمَاءِ) ye ma'tuf. Mahallen mecrur. Veya (...بَنَاهَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6, 7

وَالْأَرْضِ وَمَا طَحٰيهَا ﴿٦﴾ وَنَفْسٍ وَمَا سَوّٰيهَا ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا) ve (وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا) geçenkine ma'tuflar, îrâbları ve cümleleri aynı.

Âyet: 8

فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوٰيهَا ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَلْهَمَهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid (yani Allâh'a). (فُجُورَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَقْوَا) ikinci mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أَلْهَمَهَا) cümlesi, geçen âyetteki (سَوَّاهَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Kasemin cevâbı mahzuf, (لَتُبْعَثُنَّ) takdîrinde.

Âyet: 9

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكّٰيهَا ﴿٩﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkîk. (أَفْلَحَ) fi'li mâzı. (مَنْ) ismi mavsûl, fâil, mahallen merfu. (زَكَّاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. Burada ve bundan sonraki âyette (مَنْ) mef'ûl olarak, fâillerde Allâh olarak zikredilmiş ise de esah olan îrâb böyledir.

Cümleler:

(...قَدْ أَفْلَحَ مَنْ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...زَكَّاهَا) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيهَا ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا) îrâbı ve cümleleri geçen âyetle aynı.

Âyet: 11

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوٰيهَا ﴿١١﴾

Îrâbı:

(كَذَّبَتْ ثَمُودُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِطَغْوَا) câr-mecrur, (كَذَّبَتْ) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(كَذَّبَتْ ثَمُودُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

اِذِ انْبَعَثَ اَشْقٰيهَا ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(إِذْ) zarf, mahallen mansub. (انبَعَثَ) fi'li mâzı. (أَشْقَا) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(انبَعَثَ أَشْقَاهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 13

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللّٰهِ نَاقَةَ اللّٰهِ وَسُقْيٰيهَا ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı (لَهُمْ) câr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (رَسُولُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَاقَةَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü, (ذروا) takdîrinde. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (سُقْيَا) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...قَالَ لَهُمْ رَسُولُ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ناقَةَ اللّٰهِ "ذروا") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 14

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا ۖ فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُم بِذَنبِهِمْ فَسَوَّىٰهَا ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (كَذَّبُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (عَقَرُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (دَمْدَمَ) fi'li mâzı. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (دَمْدَمَ) ye müteallık. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِذَنبِ) cârr-mecrur, (دَمْدَمَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (سَوَّاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci.

Cümleler:

(...كَذَّبُوهُ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...عَقَرُوهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...دَمْدَمَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(سَوَّاهَا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 15

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye veya isti'nâfiyye. (لا) nâfiye. (يَخَافُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (عُقْبَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...لا يَخَافُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

ŞEMS SÛRESİNİN SONU

LEYL SÛRESİ

92. Sûredir

21 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰى ۙ ﴿١﴾ وَالنَّهَارِ اِذَا تَجَلّٰى ۙ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (اللَّيْلِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. cârr-mecrur, (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (إذا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (يَغْشَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (اللَّيْل) e râci. (وَ) âtıfa. (النَّهَارِ إذا تَجَلَّى) geçenkine ma'tuf, îrâbı aynı.

Cümleler:

(...وَاللَّيْلِ "أقسم") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَغْشَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(...تَجَلَّى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 3

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰى ۙ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, ma'tuf, mahallen mecrur. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (الذَّكَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْأُنثى) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(...خَلَقَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

اِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتّٰى ؕ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ سَعْيَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd. (شَتَّى), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümle:

(إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5, 6

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (مَن) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (أَعْطَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (وَ) âtıfa. (اتَّقَى), (أَعْطَى) gibi. (وَ) âtıfa. (صَدَّقَ), (أَعْطَى) gibi. (بِالْحُسْنَى) câr-mecrur, (صَدَّقَ) ya müteallık.

Cümleler:

(...مَن أَعْطَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَعْطَى) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...اتَّقَى) ve (...صَدَّقَ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 7

فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (سَ) harfi tenfîs. (نُيَسِّرُهُ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لِلْيُسْرَى) câr-mecrur, (نُيَسِّرُ) ye müteallık.

Cümle:

(...نُيَسِّرُهُ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8, 9, 10

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٩﴾
فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَأَمَّا مَن بَخِلَ وَاسْتَغْنَى), (وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى) ve (فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى) bu âyetler geçenkilere ma'tuf, îrâbları ve cümleleri aynı.

Âyet: 11

وَمَا يُغْنِى عَنْهُ مَالُهٗٓ اِذَا تَرَدّٰى ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يُغْنِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (يُغْنِي) ye müteallık. (مَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahalen mecrur. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, mukadder cevâbına müteallık. (تَرَدَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَالُ) ye râci.

Cümleler:

(...يُغْنِي) cümlesi, geçen âyetteki (نُيَسِّرُهُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

(...تَرَدَّى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِذَا) nin cevâbı mahzuf, (مَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ) takdîrinde.

Âyet: 12

اِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدٰى ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (الْهُدَى) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

وَاِنَّ لَنَا لَلْاٰخِرَةَ وَالْاُوْلٰى ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَنَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (الْآخِرَةَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الْأُولَى) ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.

Cümle:

(...إِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (أَنذَرْتُكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (نَاراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَلَظَّى) fi'li muzâri, aslı (تَتَلَظَّى) merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نَاراً) a râci.

Cümleler:

(...أَنذَرْتُكُمْ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تَلَظَّى) cümlesi, (نَاراً) ın sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 15

لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (يَصْلاهَا) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (الْأَشْقَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümle:

(لا يَصْلاهَا إِلاَّ الْأَشْقَى) cümlesi, (نَاراً) ın ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 16

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (كَذَّبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (وَ) âtıfa. (تَوَلَّى), (كَذَّبَ) ye ma'tuf.

Cümleler:

(...كَذَّبَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَوَلَّى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 17

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (سَ) harfi tenfîs. (يُجَنَّبُهَا) fi'li muzâri, mechûl ve mef'ûlü. (الْأَتْقَى) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümle:

(يُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 18

اَلَّذِى يُؤْتِى مَالَهُ يَتَزَكّٰى ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen merfu. (يُؤْتِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (مَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَتَزَكَّى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

Cümleler:

(...يُؤْتِي مَالَهُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَزَكَّى) cümlesi, (يُؤْتِي) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 19

وَمَا لِاَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزٰى ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (لِأَحَدٍ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن) harfi cerr zâid. (نِعْمَةٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (تُجْزَى) fi'li muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (نِعْمَةٍ) e râci.

Cümleler:

(...مَا لِأَحَدٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تُجْزَى) cümlesi, (نِعْمَةٍ) in sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 20

اِلَّا ابْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْاَعْلٰى ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (ابْتِغَاءَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَجْهِ) muzâfun ileyh, mecrur. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَعْلَى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre.

Âyet: 21

وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يَرْضَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) ya râci.

Cümleler:

(سَوْفَ يَرْضَى) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

LEYL SÛRESİNİN SONU

DUHÂ SÛRESİ

93. Sûredir

11 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

وَالضُّحٰى ﴿١﴾ وَالَّيْلِ اِذَا سَجٰى ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (الضُّحَى) mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. Cârr-mecrur, (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (وَ) âtıfa. (اللَّيْلِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (سَجَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اللَّيْلِ) ye râci.

Cümleler:

(وَالضُّحَى "أقسم") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(سَجَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 3

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰى ﴿٣﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (وَدَّعَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (قَلَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) ye râci.

Cümleler:

(مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ...) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(مَا قَلَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَلَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْاُولٰى ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (الْآخِرَةُ خَيْرٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لَكَ), (مِنَ الْأُولى) cârr-mecrurlar, (خَيْرٌ) a müteallıklar.

Cümle:

(...لَلْآخِرَةُ خَيْرٌ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضىٰ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يُعْطِيكَ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (تَرْضَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(...سَوْفَ يُعْطِيكَ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَرْضَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَاٰوىٰ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm takrîrî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَجِدْ) fi'li muzâri, meczûm. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (كَ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (يَتِيماً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (آوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Rabbe râci. Mef'ûlü mukadder.

Cümleler:

(...لَمْ يَجِدْكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آوَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

وَوَجَدَكَ ضَآلًّا فَهَدىٰ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وَجَدَكَ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. (ضَالًّا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (هَدَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir Rabbe râci. Mef'ûlü mukadder.

Cümleler:

(...وَجَدَكَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هَدَى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

﴿٨﴾ وَوَجَدَكَ عَآئِلاً فَأَغْنَىٰ

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وَجَدَكَ عَائِلاً فَأَغْنَى) geçen âyete ma'tuf, îrâbı ve cümleleri aynı.

Âyet: 9

﴿٩﴾ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ

Îrâbı:

(فَ) mukadder (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (الْيَتِيمَ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (تَقْهَرْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(أَمَّا) ve cevâbı cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Mahallen merfu.

(...تَقْهَرْ) cümlesi, (أَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 10

﴿١٠﴾ وَأَمَّا السَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا السَّائِلَ فَلا تَنْهَرْ) geçen âyete ma'tuf, îrâbı aynı.

Cümle:

(...تَنْهَرْ) cümlesi, (أَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (بِنِعْمَةِ) cârr-mecrur, (حَدِّثْ) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (حَدِّثْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümle:

(...حَدِّثْ) cümlesi, (أَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

DUHÂ SÛRESİNİN SONU

İNŞİRÂH SÛRESİ

94. Sûredir

8 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ﴿١﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm takrîri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نَشْرَحْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَكَ) cârr-mecrur, (نَشْرَحْ) a müteallık. (صَدْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...أَلَمْ نَشْرَحْ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (وَضَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْكَ) cârr-mecrur, (وَضَعْنَا) ye müteallık. (وِزْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...وَضَعْنَا) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

اَلَّذِى اَنْقَضَ ظَهْرَكَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, (وِزْرَ) nın sıfatı, mahallen mansub. (أَنقَضَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (ظَهْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...أَنقَضَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (رَفَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكَ) câr-mecrur, (رَفَعْنَا) ye müteallık. (ذِكْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...رَفَعْنَا) cümlesi, 1. âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (الْعُسْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُسْرًا), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾

Îrâbı:

Bu âyetin îrâbı ve cümlesi geçen âyetle aynı.

Âyet: 7

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (فَرَغْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (انصَبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(...فَرَغْتَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(انصَبْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِلَىٰ رَبِّ) cârr-mecrur, (ارْغَبْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ارْغَبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümle:

(...ارْغَبْ) cümlesi, (إن دعتك الحاجة) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

İNŞİRAH SÛRESİNİN SONU

TÎN SÛRESİ

95. Sûredir

8 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿١﴾ وَطُورِ سِينِينَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (التِّينِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, mukadder (أقسم) fi'line müteallık. (وَ) âtıfa. (الزَّيْتُونِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (طُورِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (سِينِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...وَالتِّينِ "أقسم") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَهٰذَا الْبَلَدِ الْاَمِينِ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, ma'tuf, mahallen mecrur. (الْبَلَدِ) bedel, mecrur. (الْأَمِينِ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 4

لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(لَ) harfi kasem. (قَدْ) harfi tahkîk. (خَلَقْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (الْاِنْسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي أَحْسَنَ) cârr-mecrur, (الْاِنْسَانَ) nin mahzuf hâline müteallık. (تَقْوِيمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...خَلَقْنَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (رَدَدْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَسْفَلَ) mahzuf zarfı mekânın sıfatı veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَافِلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...رَدَدْنَاهُ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (الَّذِينَ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (فَ) zâide. (لَهُمْ) câr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجْرٌ غَيْرُ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مَمْنُونٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...لَهُمْ أَجْرٌ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifhâm inkâri, mübteda, mahallen merfu. (يُكَذِّبُكَ) fi'li muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (بَعْدُ) zarf, zamme üzere mebni. (بِالدِّينِ) cârr-mecrur, (يُكَذِّبُ) ye müteallıklar.

Cümle:

(...مَا يُكَذِّبُكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(أَ) istifhâm inkâri. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (اللَّهُ) lafzı celâl, ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr zâid. (أَحْكَمِ), (لَيْسَ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (الْحَاكِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

Cümle:

(...أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

TÎN SÛRESİNİN SONU

ALAK SÛRESİ

96. Sûredir

19 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِى خَلَقَ ۚ ﴿١﴾

Îrâbı:

(اِقْرَاْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِاسْمِ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) e râci.

Cümleler:

(...اِقْرَاْ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(خَلَقَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۚ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبِّ) e râci. (الْاِنْسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ عَلَقٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık.

Cümle:

(...خَلَقَ) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

اِقْرَاْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ ۙ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(اقْرَأْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) hâliyye. (رَبُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَكْرَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...اقْرَأْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(رَبُّكَ الْأَكْرَمُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 4

اَلَّذِى عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) sıfat, mahallen merfu. (عَلَّمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (بِالْقَلَمِ) cârr-mecrur, (عَلَّمَ) ye müteallık.

Cümle:

(عَلَّمَ بِالْقَلَمِ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(عَلَّمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (الْاِنْسَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul, ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَعْلَمْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (الْاِنْسَانَ) e râci.

Cümleler:

(عَلَّمَ الْاِنْسَانَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleden bedel. Îrâbda yeri yok.

(لَمْ يَعْلَمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

كَلَّآ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰى ﴿٦﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi red'ın ve zecr. (إِنَّ الْاِنْسَانَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (يَطْغَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الْاِنْسَانَ) a râci.

Cümleler:
(...اِنَّ الْاِنسَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَطْغٰى) cümlesi, (اِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

اَنْ رَاٰهُ اسْتَغْنٰى ۝٧

Îrâbı:
(اَنْ) harfi masdar. (رَاٰهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (الْاِنسَانَ) e râci. (اسْتَغْنٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الْاِنسَانَ) e râci.
(اَنْ رَاٰهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (لِ) ile mahallen mecrur. (يَطْغٰى) ya müteallık.
Cümle:
(...اسْتَغْنٰى) cümlesi, (رَاٰ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 8

اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ الرُّجْعٰى ۝٨

Îrâbı:
(اِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (اِلٰى رَبِّ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الرُّجْعٰى) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha.
Cümle:
(اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ الرُّجْعٰى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9, 10

اَرَاَيْتَ الَّذِى يَنْهٰى ۝٩ عَبْدًا اِذَا صَلّٰى ۝١٠

Îrâbı:
(أ) istifhâm teaccübî. (رَاَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِي) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَنْهٰى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (عَبْداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اِذَا) zarf, mahallen mansub, (يَنْهٰى) ye müteallık. (صَلّٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (عَبْداً) e râci.
Cümleler:
(...أَرَاَيْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَنْهَى) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(صَلَّى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 11

اَرَاَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى الْهُدٰىۤ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübî. (رَأَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (إن) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (عَبْداً) e râci. (عَلَى الْهُدَى) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...أَرَأَيْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إن كَانَ عَلَى الْهُدَى) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, geçen teaccübînin manası ona delâlet ediyor.

Âyet: 12

اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوٰى ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(أَوْ) âtıfa. (أَمَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (عَبْداً) e râci. (بِالتَّقْوَى) cârr-mecrur, (أَمَرَ) ya müteallık.

Cümle:

(...أَمَرَ) cümlesi, geçen âyetteki (إن كَانَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

اَرَاَيْتَ اِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübî. (رَأَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (إن) harfi şart, câzim. (كَذَّبَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (وَ) âtıfa. (تَوَلَّى) fi'li mâzı, ma'tuf, mahallen meczum. Fâilleri, müstetir zamirler (يَنْهَى) nin fâiline râci (Ebû cehil) e.

Cümleler:

(...أَرَأَيْتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَذَّبَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَوَلَّى) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, ikinci mef'ûl ona delâlet ediyor.

Âyet: 14

أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tevbîhî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَعْلَمْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Ebû cehle râci. (بِ) harfi cerr. (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(...أَنَّ اللَّهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَعْلَمْ) e müteallık.

Cümleler:

(...لَمْ يَعْلَمْ) cümlesi, (يَرَى) nın ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.
(...يَرَى) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 15

كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecr. (لَ) kasem için. (إِن) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَنتَهِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nın hazfi. (لَ) kasemiyye. (نَسْفَعاً) fi'li muzâri, tenvin şeklindeki te'kîd (ن) u bitiştiği için mebni. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بِالنَّاصِيَةِ) cârr-mecrur, (نَسْفَعاً) e müteallık.

Cümleler:

(...إِن لَّمْ يَنتَهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...نَسْفَعاً) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı mahzuf, kasemin cevâbı ona delâlet ediyor.

Âyet: 16

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(نَاصِيَةٍ) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ) sıfatlar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 17, 18

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ﴿١٧﴾ سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَدْعُ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (و) ın hazfi. Fâili, müstetir zamir Ebû Cehle râci. (نَادِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَ) harfi tenfis. (نَدْعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (الزَّبَانِيَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَدْعُ) cümlesi, (إن كان قادراً) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ﴿١٩﴾ ﴿سجده﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecr. (لا) nâhiye, câzime. (تُطِعْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (اسْجُدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (اقْتَرِبْ), (اسْجُدْ) gibi.

Cümleler:

(...لا تُطِعْهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اسْجُدْ) ve (اقْتَرِبْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

ALAK SÛRESİNİN SONU

KADR SÛRESİ

97. Sûredir

5 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اِنَّآ اَنْزَلْنَاهُ فِى لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**أَنْزَلْنَاهُ**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**فِي لَيْلَةِ**) cârr-mecrur, (**أَنْزَلْنَا**) ye müteallık. (**الْقَدْرِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...**إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**أَنْزَلْنَاهُ**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 2

وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**وَ**) îtirâzıyye. (**مَا**) ismi istifham, mübteda, mahallen merfu. (**أَدْرَاكَ**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (**مَا**) ya âid. (**مَا**) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (**لَيْلَةُ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (**الْقَدْرِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr aameti kesre.

Cümleler:

(...**مَا أَدْرَاكَ**) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...**أَدْرَاكَ**) cümlesi, (**مَا**) nin haberi. Mahallen merfu.

(...**مَا لَيْلَةُ**) cümlesi, (**أَدْرَاكَ**) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 3

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ اَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(لَيْلَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْقَدْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ أَلْفِ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (شَهْرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

تَنَزَّلُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ۚ
مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (الرُّوحُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهَا بِإِذْنِ) cârr-mecrurlar, (تَنَزَّلُ) ye müteallıklar. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ كُلِّ) cârr-mecrur, (تَنَزَّلُ) ye müteallık. (أَمْرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ...) cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

سَلَامٌ ۛ هِيَ حَتّٰى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(سَلَامٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هِيَ) muahhar mübteda, mahallen merfu. (حَتَّى مَطْلَعِ) cârr-mecrur, (سَلَامٌ) a müteallık. (الْفَجْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(سَلَامٌ هِيَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

KADR SÛRESİNİN SONU

BEYYİNE SÛRESİ

98. Sûredir

8 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِّينَ حَتّٰى تَاْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿١﴾

Îrâbı:

(لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُنْ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (يَكُنْ) ün ismi, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْمُشْرِكِينَ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (مُنْفَكِّينَ), (يَكُنْ) ün haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تَاْتِيَ) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْبَيِّنَةُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ تَاْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (مُنْفَكِّينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

رَسُولٌ مِنَ اللّٰهِ يَتْلُوا صُحُفًا مُطَهَّرَةً ﴿٢﴾

Îrâbı:

(رَسُولٌ) bedeli iştimâl, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (رَسُولٌ) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (يَتْلُو) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder

zamme. Fâili, müstetir zamir (رَسُولٌ) e râci. (صُحُفاً مُطَهَّرَةً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...يَتْلُو) cümlesi, (رَسُولٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 3

فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(فِيهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُتُبٌ قَيِّمَةٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümle:

(...فِيهَا كُتُبٌ) cümlesi, (صُحُفاً) in sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 4

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (تَفَرَّقَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul, fâil, mahallen merfu. (أُوتُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (أُوتُوا) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili.

(مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(...مَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ) cümlesi, 1. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...أُوتُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (أُمِرُوا) fi'li mâzı, mechûl ve nâibi fâili. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَعْبُدُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (وا) fâili. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ يَعْبُدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أُمِرُوا) ya müteallık.

(مُخْلِصِينَ), (يَعْبُدُوا) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (لَهُ) cârr-mecrur, (مُخْلِصِينَ) ye müteallık. (الدِّينَ) ismi fâilin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حُنَفَاءَ) ikinci hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يُقِيمُوا) fi'li muzâri, ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (وا) fâili. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يُؤْتُوا) fi'li muzâri, ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (وا) fâili. (الزَّكَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (ذَٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (دِينُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْقَيِّمَةِ) mahzuf muzâfun ileyhin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنْ يُقِيمُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

(أَنْ يُؤْتُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen masdar cümlesine ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(مَا أُمِرُوا...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(ذَٰلِكَ دِينُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ أُولَٰئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْمُشْرِكِينَ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (فِي نَارِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (جَهَنَّمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (خَالِدِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (هُمْ) zamîri fasl. (شَرُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْبَرِيَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:
(...إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok. Veya (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾

Îrâbı:
(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (أُولَئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (هُمْ) zamîri fasl. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْبَرِيَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.
Cümleler:
(...إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8

جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿٨﴾

Îrâbı:
(جَزَاؤُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَنَّاتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَدْنٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye

müteallllık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (أَبَداً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَضِيَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (رَضِيَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (رَضُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (رَضُوا) ye müteallık. (ذَلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (لِمَنْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (خَشِيَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتُ) den hâl. Mahallen mansub.

(...رَضِيَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye dua için. Îrâbda yeri yok.

(...رَضُوا) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...خَشِيَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

BEYYİNE SÛRESİNİN SONU

ZİLZÂL SÛRESİ

99. Sûredir

8 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اِذَا زُلْزِلَتِ الْاَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿١﴾

Îrâbı:

(إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (زُلْزِلَتِ) fi'li mâzı, mechûl. (الْأَرْضُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (زِلْزَالَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(إِذَا) ve cevâbı cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 2

وَاَخْرَجَتِ الْاَرْضُ اَثْقَالَهَا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَخْرَجَتِ الْأَرْضُ) fi'li mâzı ve fâili. (أَثْقَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(أَخْرَجَتِ الْأَرْضُ...) cümlesi, geçen âyetteki (زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 3

وَقَالَ الْاِنْسَانُ مَا لَهَا ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ الْاِنسَانُ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (لَهَا) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...قَالَ الْاِنسَانُ) cümlesi, bir önceki âyetteki (زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(مَا لَهَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 4

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ اَخْبَارَهَا ﴿٤﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تُحَدِّثُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْأَرْضُ) a râci. (أَخْبَارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(...تُحَدِّثُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

بِاَنَّ رَبَّكَ اَوْحٰى لَهَا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(بِ) harfi cerr. (أَنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْحَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبَّ) e râci. (لَهَا) cârr-mecrur, (أَوْحَى) ya müteallık.

(أَنَّ رَبَّكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تُحَدِّثُ) ye müteallık.

Cümle:

(أَوْحَى لَهَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ اَشْتَاتًا لِيُرَوْا اَعْمَالَهُمْ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَصْدُرُ النَّاسُ) fi'li muzâri, merfu ve fâili. (أَشْتَاتًا), (النَّاسُ) den hâl, mansub.

Nasb alâmeti fetha. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُرَوْا) fi'li muzâri, mechûl ve nâibi fâili. (أَعْمَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(...أَنْ يُرَوْا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَصْدُرُ) ye müteallık.

Cümle:

(...يَصْدُرُ النَّاسُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa, tefrîıyye. (مَنْ) ismi şart, câzim, mübteda, mahallen merfu. (يَعْمَلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (مِثْقَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cer alâmeti kesre. (خَيْرًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَرَ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid.

Cümleler:

(...مَنْ يَعْمَلْ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْمَلْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(يَرَهُ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ) îrâbı ve cümleleri geçen âyetle aynı.

ZİLZÂL SÛRESİNİN SONU

ÂDİYÂT SÛRESİ

100. Sûredir

11 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ﴿١﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (الْعَادِيَاتِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. cârr-mecrur, (أقسم) takdîrindeki fi'le müteallık. (ضَبْحًا) mahzuf (تضبح) fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...وَالْعَادِيَاتِ "أقسم") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (الْمُورِيَاتِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قدحاً) mahzuf (تقدح) fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Âyet: 3, 4

فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ﴿٣﴾ فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا ﴿٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (الْمُغِيرَاتِ) ma'tuf, mecrur. (صُبْحاً) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَثَرْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَثَرْنَ) ye müteallık. (نَقْعاً) mef'ûlü bih veya temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...أَثَرْنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (وَسَطْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (وَسَطْنَ) ye müteallık. (جَمْعًا) mef'ûlü bih veya temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...وَسَطْنَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(اِنَّ الْاِنْسَانَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin haberi ve merfu olan (كَنُودٌ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd.

Cümle:

(اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

وَاِنَّهُ عَلٰى ذٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلٰى ذٰلِكَ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin haberi ve merfu olan (شَهِيدٌ) e müteallık. (لَ) harfi te'kîd.

Cümle:

(اِنَّهُ عَلٰى ذٰلِكَ لَشَهِيدٌ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

وَاِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لِحُبِّ) cârr-mecrur, (اِنَّ) nin haberi ve merfu olan (شَهِيدٌ) e müteallık. (الْخَيْرِ) muzâfun ileyh mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) harfi te'kîd.

Cümle:

(إِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَهِيدٌ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

اَفَلَا يَعْلَمُ اِذَا بُعْثِرَ مَا فِى الْقُبُورِ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkârî. (فَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُ) fi'li muzârî, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الْاِنسَانَ) a râci. (إِذَا) zarf, mahallen mansub. (بُعْثِرَ) fi'li mâzı, mechûl. (مَا) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (فِي الْقُبُورِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık.

Cümleler:

(...يَعْلَمُ) cümlesi, (أيفعل القبائح) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...بُعْثِرَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 10

وَحُصِّلَ مَا فِى الصُّدُورِ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (حُصِّلَ) fi'li mâzı, mechûl. (مَا) ismi mavsul, nâibi fâil, mahallen merfu. (فِي الصُّدُورِ) cârr-mecrur, mahzuf sıleye müteallık.

Cümle:

(...حُصِّلَ) cümlesi, geçen âyetteki (بُعْثِرَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 11

اِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(إِنَّ رَبَّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (خَبِيرٌ) e müteallık. (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) harfi te'kîd.

Cümle:

(إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

ADİYÂT SÛRESİNİN SONU

KÂRİA SÛRESİ

101. Sûredir

11 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

اَلْقَارِعَةُ ﴿١﴾ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**اَلْقَارِعَةُ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مَا**) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (**اَلْقَارِعَةُ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(**اَلْقَارِعَةُ مَا اَلْقَارِعَةُ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(**مَا اَلْقَارِعَةُ**) cümlesi, (**اَلْقَارِعَةُ**) nün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 3

وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**وَ**) îtirâzıyye. (**مَا**) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (**أَدْرَاكَ**) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (**مَا**) ya âid. (**مَا**) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (**اَلْقَارِعَةُ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...**مَا أَدْرَاكَ**) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...**أَدْرَاكَ**) cümlesi, (**مَا**) nin haberi. Mahallen merfu.

(**مَا اَلْقَارِعَةُ**) cümlesi, (**أَدْرَاكَ**) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 4

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّاسُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَالْفَرَاشِ) cârr-mecrur, (يَكُونُ) nün mahzuf haberine müteallık. (الْمَبْثُوثِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...يَوْمَ "تَقْرَعُ") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

(...يَكُونُ النَّاسُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 5

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (تَكُونُ) fi'li muzâri, nâkıs, merfu. (الْجِبَالُ) ismi, merfu. Raf alâmetleri zammeler. (كَالْعِهْنِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (الْمَنْفُوشِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...تَكُونُ الْجِبَالُ) cümlesi, geçen âyetteki (يَكُونُ النَّاسُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 6

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (مَنْ) ismi mavsul, mübteda, mahallen merfu. (ثَقُلَتْ) fi'li mâzı. (مَوَازِينُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (فِي عِيشَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (رَاضِيَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...هُوَ فِي عِيشَةٍ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 8, 9

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ﴿٨﴾ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ), (أَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ) gibi. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (أُمُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَاوِيَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...مَنْ خَفَّتْ) cümlesi, 6. âyetteki (مَنْ ثَقُلَتْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...خَفَّتْ مَوَازِينُهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أُمُّهُ هَاوِيَةٌ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10, 11

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ ﴿١٠﴾ نَارٌ حَامِيَةٌ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) îtirâzıyye. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَدْرَاكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (هِيَهْ) haber, mahallen merfu. (هْ) sekte için, Îrâbda yeri yok. (نَارٌ), (هِيَ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَامِيَةٌ) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...مَا أَدْرَاكَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَدْرَاكَ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(مَا هِيَهْ) cümlesi, (أَدْرَاكَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(...نَارٌ "هِيَ") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

KÂRİA SÛRESİNİN SONU

TEKÂSÜR SÛRESİ

102. Sûredir

8 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

اَلْهٰيكُمُ التَّكَاثُرُ ﴿١﴾ حَتّٰى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(اَلْهٰيكُمُ التَّكَاثُرُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (حَتّٰى) harfi ğâye ve cerr. (زُرْتُمُ) fi'li mâzı ve fâili. (الْمَقَابِرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ زُرْتُمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (أَلْهَى) ye müteallık.

Cümle:

(اَلْهٰيكُمُ التَّكَاثُرُ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi red'ın ve zecr. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümle:

(سَوْفَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ) geçen âyete ma'tuf, îrâbı aynı.

Cümle:

(سَوْفَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecr. (لَوْ) harfi imtina. (تَعْلَمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عِلْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْيَقِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَوْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ) in cevâbı mahzuf, (ما اشتغلتم بالتفاخر) takdîrinde.

Âyet: 6, 7

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ﴿٦﴾ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(لَ) harfi kasem. (تَرَوُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, mahzuf (و). (الْجَحِيمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) âtıfa. (لَتَرَوُنَّ) geçenki gibi. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَيْنَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْيَقِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...لَتَرَوُنَّهَا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı veya ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İkinci mukadder kasem cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

ثُمَّ لَتُسْئَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (تُسْئَلُنَّ) fi'li muzâri, mebni, (ن) harfi te'kîd. Fâili, mahzuf (و). (يَوْمَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَنِ النَّعِيمِ) cârr-mecrur, (تُسْئَلُنَّ) ye müteallık.

Cümle:

(...تُسْئَلُنَّ) cümlesi, geçen âyetteki (تَرَوُنَّهَا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

TEKÂSÜR SÛRESİNİN SONU

ASR SÛRESİ

103. Sûredir

3 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَفِى خُسْرٍ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) kasemiyye ve cerr. (الْعَصْرِ) mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, mukadder (أقسم) fi'line müteallık. (إِنَّ الْاِنْسَانَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (فِي خُسْرٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(وَالْعَصْرِ "أقسم") cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ الْاِنْسَانَ...) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

اِلَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (الَّذِينَ) ismi mavsul, müstesna, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (تَوَاصَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (تَوَاصَوْا) a müteallık. (وَ) âtıfa. (تَوَاصَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (بِالصَّبْرِ) cârr-mecrur, (تَوَاصَوْا) a müteallık.

Cümleler:

(آمَنُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(عَمِلُوا...), (تَوَاصَوْا...) ve ikinci (تَوَاصَوْا...) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

ASR SÛRESİNİN SONU

HÜMEZE SÛRESİ

104. Sûredir

9 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ ﴿١﴾

Îrâbı:

(وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı veya tevkîdi, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümle:

(...وَيْلٌ لِكُلِّ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

اَلَّذِى جَمَعَ مَالاً وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِي) ismi mavsul, (كُلِّ) den bedel, mahallen mecrur. (جَمَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (اَلَّذِي) ye âid. (مَالاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (عَدَّدَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (اَلَّذِي) ye âid.

Cümleler:

(...جَمَعَ) cümlesi, (اَلَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...عَدَّدَهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

يَحْسَبُ اَنَّ مَالَهُ اَخْلَدَهُ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(يَحْسَبُ) fi'li muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (أَنَّ مَالَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَخْلَدَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَالَ) e râci.

(...أَنَّ مَالَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْسَبُ) nün iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...يَحْسَبُ) cümlesi, (عَدَّدَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(أَخْلَدَهُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 4

كَلَّا لَيُنۢبَذَنَّ فِى الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(كَلَّا) harfi rad'ın ve zecr. (لَ) kasemiyye. (يُنبَذَنَّ) fi'li muzâri, mechûl, mebni, (نَ) harfi te'kîd. Nâibi fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (فِي الْحُطَمَةِ) cârr-mecrur, (يُنبَذَنَّ) ye müteallık.

Cümleler:

(...يُنبَذَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

وَمَآ أَدْرٰىكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) îtirâzıyye. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (أَدْرَاكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَا) ya âid. (مَا) ismi istifhâm, mübteda, mahallen merfu. (الْحُطَمَةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...مَا أَدْرَاكَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَدْرَاكَ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

(مَا الْحُطَمَةُ) cümlesi, (أَدْرَاكَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 6

نَارُ اللّٰهِ الْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(نَارُ), (هِيَ) takdîrindeki mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمُوقَدَةُ), (نَارُ) nun sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(...نَارُ اللَّهِ "هِيَ") cümlesi, isti'nâf beyânî. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

اَلَّتِى تَطَّلِعُ عَلَى الْاَفْـِٕدَةِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(الَّتِي) ismi mavsul, ikinci sıfat, mahallen merfu. (تَطَّلِعُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّتِي) ye âid. (عَلَى الْأَفْئِدَةِ) cârr-mecrur, (تَطَّلِعُ) ye müteallık.

Cümle:

(...تَطَّلِعُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

اِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (عَلَيْهِم) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (مُؤْصَدَةٌ) e müteallık.

Cümle:

(إِنَّهَا عَلَيْهِم مُؤْصَدَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 9

فِى عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(فِي عَمَدٍ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci habere müteallık. (مُمَدَّدَةٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

HÜMEZE SÛRESİNİN SONU

FİL SÛRESİ

105. Sûredir

5 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübi veya takrîri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (كَيْفَ) ismi istifhâm, (فعلا) masdarı yerinde mef'ûlü mutlak hükmünde, mahallen mansub. hâl, olarak nasbı câiz değildir. Çünkü Allâh keyfiyetten münezzehdir. (فَعَلَ) fi'li mâzı. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِأَصْحَابِ) cârr-mecrur, (فَعَلَ) ye müteallık. (الْفِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...لَمْ تَرَ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...فَعَلَ رَبُّكَ) cümlesi, (تَرَ) nın iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Âyet: 2

اَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِى تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm teaccübî. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَجْعَلْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (كَيْدَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي تَضْلِيلٍ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık.

Cümle:

(...لَمْ يَجْعَلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَرْسَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (رَبُّ) e râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَرْسَلَ) ye müteallık. (طَيْرًا) mef'ûlü bih, (أَبَابِيلَ) sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(...أَرْسَلَ) cümlesi, geçen âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(تَرْمِيهِمْ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (طَيْرًا) a râci. (بِحِجَارَةٍ) cârr-mecrur, (تَرْمِي) ye müteallık. (مِنْ سِجِّيلٍ) cârr-mecrur, (حِجَارَةٍ) in mahzuf sıfatına mütealllık.

Cümle:

(...تَرْمِيهِمْ) cümlesi, (طَيْرًا) ın ikinci sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 5

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (جَعَلَهُمْ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir birinci âyetteki (رَبُّ) ye râci. (كَعَصْفٍ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مَأْكُولٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...جَعَلَهُمْ) cümlesi, bir önceki âyetteki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

FİL SÛRESİNİN SONU

KUREYŞ SÛRESİ

106. Sûredir

4 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ﴿١﴾

Îrâbı:

(لِإِيلَافِ) cârr-mecrur, 3. âyetin başındaki (يَعْبُدُوا) ye müteallık veya geçen sûrenin sonundaki âyete müteallık. Veya mukadder (فعل ذلك) ye müteallık. (اعجبوا) takdîrindeki fi'le müteallık da denilmiş. En iyi bilen Allâhdır. (قُرَيْشٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 2

إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(إِيلَافِ) bedel veya te'kîd, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh. (رِحْلَةَ), (إِيلَافِ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 3

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هٰذَا الْبَيْتِ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَعْبُدُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْبَيْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...يَعْبُدُوا) cümlesi, (إن لَمْ يَعْبُدُوه) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 4

اَلَّذِىٓ اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَاٰمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(**اَلَّذِي**) ismi mavsul, (**رَبَّ**) nin sıfatı, mahallen mansub. (**أطعَمَهُم**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (**اَلَّذِي**) ye âid. (**مِن جُوع**) cârr-mecrur, (**أطعَمَ**) ye müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**آمَنَهُم**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (**اَلَّذِي**) ye âid. (**مِنْ خَوْفٍ**) cârr-mecrur, (**آمَنَ**) ye müteallık.

Cümleler:

(...**أطعَمَهُم**) cümlesi, (**اَلَّذِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...**آمَنَهُم**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

KUREYŞ SÛRESİNİN SONU

MÂÛN SÛRESİ

107. Sûredir

7 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اَرَاَيْتَ الَّذِى يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(أ) harfi istifhâm. (رَأَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِي) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُكَذِّبُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (بِالدِّينِ) cârr-mecrur, (يُكَذِّبُ) ye müteallık.

Cümleler:

(...رَأَيْتَ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يُكَذِّبُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

فَذٰلِكَ الَّذِى يَدُعُّ الْيَتِيمَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذٰلِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) haber, mahallen merfu. (يَدُعُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (الْيَتِيمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...ذٰلِكَ الَّذِي) cümlesi, (إن سألت) takdîrindeki mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...يَدُعُّ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَحُضُّ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (عَلَى طَعَامِ) cârr-mecrur, (يَحُضُّ) ye müteallık. (الْمِسْكِينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(لا يَحُضُّ...) cümlesi, geçen âyetteki (يَدُعُّ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْمُصَلِّينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümle:

(وَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَنْ صَلَاتِ) cârr-mecrur, haber ve (و) la merfu olan (سَاهُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümle:

(هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul, geçenkinden bedel, mahallen mecrur. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُرَاؤُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(هُمْ يُرَاؤُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُرَاؤُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَمْنَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْمَاعُونَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümle:

(...يَمْنَعُونَ) cümlesi, geçen âyetteki (يُرَاؤُونَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen merfu.

MÂÛN SÛRESİNİN SONU

KEVSER SÛRESİ

108. Sûredir

3 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اِنَّآ اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**إِنَّا**) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (**أَعْطَيْنَاكَ**) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (**الْكَوْثَرَ**) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...**إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**أَعْطَيْنَاكَ**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 2

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**فَ**) âtıfa. (**صَلِّ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**لِرَبِّ**) cârr-mecrur, (**صَلِّ**) ye müteallık. (**كَ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**انْحَرْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**).

Cümleler:

(...**صَلِّ**) cümlesi, (**انتبه**) takdîrindeki mukadder isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(**انْحَرْ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّ شَانِئَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْأَبْتَرُ), (هُوَ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(إِنَّ شَانِئَكَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ الْأَبْتَرُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

KEVSER SÛRESİNİN SONU

KÂFİRÛN SÛRESİ

109. Sûredir

(Diğer bir adıyla "İHLAS"tır)

6 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

قُلْ يَآ اَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda, müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الْكَافِرُونَ) sıfat, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَا أيُّهَا) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 2

لَآ اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(لا) nâfiye. (أعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَعْبُدُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لا أعْبُدُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(تَعْبُدُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَلَآ اَنْتُمْ عَابِدُونَ مَآ اَعْبُدُ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَابِدُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا).

Cümleler:

(...لا أَنتُمْ عَابِدُونَ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَعْبُدُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (أنا) mübteda, mahallen merfu. (عَابِدٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَبَدتُّمْ) fi'li mâzı ve fâili.

Cümleler:

(...لا أنا عَابِدٌ) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(عَبَدتُّمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

وَلَآ أَنتُمْ عَٰبِدُونَ مَآ أَعْبُدُ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَلا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ) bu âyetin îrâbı ve cümleleri 3. âyetle aynı.

Âyet: 6

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (دِينُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لِي) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (دِين) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(...لَكُمْ دِينُكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(لِيَ دِينِ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

KÂFİRÛN SÛRESİNİN SONU

NASR SÛRESİ

110. Sûredir

3 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

اِذَا جَآءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**إِذَا**) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (**جَاءَ نَصْرُ**) fi'li mâzı ve fâili. (**اللَّهِ**) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**وَ**) âtıfa. (**الْفَتْحُ**) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(**إِذَا**) ve cevâbı cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**جَاءَ نَصْرُ**) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 2

وَرَاَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِى دِينِ اللّٰهِ اَفْوَاجًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**رَأَيْتَ**) fi'li mâzı ve fâili. (**النَّاسَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**يَدْخُلُونَ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**فِي دِينِ**) cârr-mecrur, (**يَدْخُلُونَ**) ye müteallık. (**اللَّهِ**) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**أفواجاً**) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...**رَأَيْتَ**) cümlesi, geçen âyetteki (**جَاءَ نَصْرُ**) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(...**يَدْخُلُونَ**) cümlesi, (**النَّاسَ**) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 3

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ ۚ اِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

Îrâbı:

(فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (سَبِّحْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe mütealllık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اسْتَغْفِرْهُ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (رَبِّ) ye râci. (تَوَّاباً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...سَبِّحْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...اسْتَغْفِرْهُ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ تَوَّاباً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

NASR SÛRESİNİN SONU

MESED SÛRESİ

111. Sûredir

5 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

تَبَّتْ يَدَآ اَبِى لَهَبٍ وَتَبَّ ۝١

Îrâbı:

(تَبَّتْ) fi'li mâzı. (يَدَا) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (أبي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (لَهَبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (تَبَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أبي لَهَب) e râci.

Cümleler:

(...تَبَّتْ يَدَا) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَبَّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 2

مَآ اَغْنٰى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝٢

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (أغْنَى) fi'li mâzı. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (أغْنَى) ye müteallık. (مَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, fâile ma'tuf, mahallen merfu veya masdariyye. (كَسَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (أبي لَهَب) e râci.

(...مَا كَسَبَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (مَالُ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.

Cümleler:

(...مَا أغْنَى عَنْهُ مَالُهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَسَبَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

سَيَصْلٰى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝٣

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (يَصْلَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أبي لَهَب) e râci. (نَاراً ذَاتَ) mef'ûlü bih ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لَهَبٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...سَيَصْلَى) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَامْرَاتُهُ ۚ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۚ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) hâliyye veya isti'nâfiyye. (امْرَاَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَمَّالَةَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَطَبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Âyet: 5

فِى جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(فِي جِيدِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَبْلٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن مَسَدٍ) cârr-mecrur, (حَبْلٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık.

Cümle:

(...فِي جِيدِهَا حَبْلٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

MESED SÛRESİNİN SONU

İHLÂS SÛRESİ

112. Sûredir

4 Âyettir

Mekke'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1, 2

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ﴿١﴾ اَللّٰهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**قُلْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**هُوَ**) mübteda, mahallen merfu. (**اللَّهُ أَحَدٌ**) birinci ve ikinci haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (**اللَّهُ الصَّمَدُ**) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...**قُلْ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(**هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(**اللَّهُ أَحَدٌ**) cümlesi, (**هُوَ**) nin haberi. Mahallen merfu.

(**اللَّهُ الصَّمَدُ**) cümlesi, (**هُوَ**) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 3

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**لَمْ**) harfi nefy ve cezm ve kalb. (**يَلِدْ**) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir Allâh'a râci. (**وَ**) âtıfa. (**لَمْ يُولَدْ**) geçenkine ma'tuf, onun gibi.

Cümleler:

(...**لَمْ يَلِدْ**) cümlesi, (**هُوَ**) nin üçüncü haberi. Mahallen merfu.

(**لَمْ يُولَدْ**) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 4

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُن) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (كُفُواً) e müteallık. (أَحَدٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümle:

(لَمْ يَكُن لَهُ كُفُواً أَحَدٌ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Mahallen merfu.

İHLÂS SÛRESİNİN SONU

FELAK SÛRESİ

113. Sûredir

5 Âyettir

Mekke'de veya Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**قُلْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**أَعُوذُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**أنا**). (**بِرَبِّ**) cârr-mecrur, (**أَعُوذُ**) ye müteallık. (**الْفَلَقِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...**قُلْ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**أَعُوذُ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 2

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**مِن شَرِّ**) cârr-mecrur, (**أَعُوذُ**) ye müteallık. (**مَا**) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**خَلَقَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**رَبِّ**) e râci.

Cümle:

(...**خَلَقَ**) cümlesi, (**مَا**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 3

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِن شَرِّ) cârr-mecrur, (أعُوذُ) ye müteallık. (غَاسِقٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إذَا) zarf, mahallen mansub. (وَقَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (غَاسِقٍ) a râci.

Cümle:

(...وَقَبَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 4

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِى الْعُقَدِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِن شَرِّ) cârr-mecrur, (أعُوذُ) ye müteallık. (النَّفَّاثَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي الْعُقَدِ) cârr-mecrur, (النَّفَّاثَاتِ) ye müteallık.

Âyet: 5

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إذَا حَسَدَ) bu âyetin îrâbı ve cümlesi 3. âyetle aynı.

FELAK SÛRESİNİN SONU

NÂS SÛRESİ

114. Sûredir

6 Âyettir

Mekke'de veya Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾

Îrâbı:

(**قُلْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**أعُوذُ**) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (**أنا**). (**بِرَبِّ**) cârr-mecrur, (**أعُوذُ**) ye müteallık. (**النَّاس**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...**قُلْ**) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(...**أعُوذُ**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 2, 3

مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ اِلٰهِ النَّاسِ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**مَلِكِ**) bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**النَّاس**) muzâfun ileyh, mecrur. (**إلَهِ النَّاس**) geçenki gibi.

Âyet: 4

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(**مِن شَرِّ**) cârr-mecrur, (**أعُوذُ**) ye müteallık. (**الْوَسْوَاس**) muzâfun ileyh, (**الْخَنَّاس**) sıfat, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 5

اَلَّذِى يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(الَّذِي) ismi mavsul, sıfat, mahallen mecrur. (يُوَسْوِسُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (فِي صُدُورِ) cârr-mecrur, (يُوَسْوِسُ) ye müteallık. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

(...يُوَسْوِسُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(مِنَ الْجِنَّةِ) cârr-mecrur, (يُوَسْوِسُ) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (النَّاسِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

NÂS SÛRESİNİN SONU

OTUZUNCU CÜZÜN SONU

ÎLÂL KÂİDELERİ

Kendisinde harfi illet bulunan kelimelerin kolay okunması için yapılan değişiklik veya hazfe "îlâl" denir. Îlâlların kâidelerini ve çeşitlerini şöyle sıralayabiliriz:

Kâide: 1

(و) ile (ي) kendinden önceki harf üstün olursa (ا) e çevrilirler. (قَولَ) iken (قَالَ), (كَيل) iken (كَال), (غَزَو) iken (غَزَا), (رمي) iken (رمي) gibi. (ي) kelimenin sonunda olur ise, aynen yazılır. Med edilerek okunur (رمي), (طوي) gibi.

Kâide: 2

(و) ile (ي) aslen sâkin olurlar ise değişmezler, yazıldığı gibi okunurlar. (غَزَوْنَ), (رَمَيْنَ) gibi.

Kâide: 3

(و) ile (ي) nin harekeleri, kendilerinden önceki harfe verilerek sâkin olurlar ve (ا) e çevrilerek, harfi med olurlar. (اقْوَمَ) iken (اقَامَ), (ابْيَعَ) iken (اباع), (يَخْوَفُ) iken (يخاف) gibi.

Kâide: 4

(و) ile (ي) nin kendinden önceki harfler sahîh sâkin olurlarsa, bunların harekeleri, kendi cinsinden olmak şartıyla mâ kalbine verilir. (يَقْوُلُ) iken (يَقُولُ), (يَكْيُلُ) iken (يَكِيلُ) gibi. Sâkin (و) ın kendinden önceki mazmum, sâkin (ي) nın kendinden önceki meksûr olursa, hâli üzere med olunur.

Kâide: 5

(ي) sâkin olur, kendinden önceki meksûr olursa, hâli üzere bırakılır (حشيت) gibi. (ي) meftuh, kendinden önceki de meksûr olursa, yine olduğu gibi okunur (حَشِيَ) gibi.

Kâide: 6

Sâkin (ي) nin mâ kabli mazmum olursa, (و) a çevrilir. (يُيْسِرُ) iken (يُوسِرُ), (يُيْسَرُ) iken (يُوسَرُ) gibi.

Kâide: 7

Sâkin (و) ın mâ kabli meksûr olursa, (ي) ye çevrilir. (اِوْجَاد) iken (اِيجَاد), (مِوْعَاد) iken (مِيعَاد), (اعشوشاب) iken (اعشيشاب) gibi.

Kâide: 8

Harekeli (و) kelimenin sonunda olur, mâ kabli meksûr olursa, (ي) ye çevrilir. (غَبْوَ) iken (غَبِيَ), (غُزْوَ) iken (غُزْيَ), (رَضِوَ) iken (رَضِيَ) gibi.

Kâide: 9

Sâkin (و) kelime harflerinin dördüncüsü veya daha sonrası olursa, mâ kabli de mazmum olmazsa, (ي) ye çevrilir. (تَعَالَوْتُم) iken (تَعَالَيْتُم), (تَراضوْنا) iken (تَراضَيْنا) gibi. Bu (و) harekeli olur, mâ kabli de mazmum olmazsa, (ا) e çevrilir. Ancak (ي) olarak yazılır. (ا) olarak med olunur. (تَعَالَوَ) iken (تَعَالَي), (اَعْطَوَ) iken (اَعْطَي), (اِرْتَضَوَ) iken (اِرْتَضَي), (اِسْتَغْبَوَ) iken (اِسْتَغْبَي) gibi.

Kâide: 10

(و) ile (ي) kelimenin sonunda bulunur ve mazmûm olurlar, (و) ın mâ kalbi, mazmûm (ي) nın mâ kalbi de meksûr olursa, zammeleri hazfolunur ve harfi med olarak kalırlar. (يَغْزُوُ) iken (يَغْزُو), (يَرْمِيُ) iken (يَرْمِي) gibi.

Kâide: 11

(و) ile (ي) kelimenin sonunda birleşirlerse alâmet olmayan hazfolunur. (غَزَوُوا) iken (غَزَوْا), (رَمَيُوا) iken (رَمَوْا) gibi.

Bu harflerden sonra, fâil zamîri (ت) veya (ن) gibi âlâmet olan harf gelirse, (و) ile (ي) hazfolur. (غَزَوَتْ) iken (غَزَتْ), (رَمَيَتْ) iken (رَمَتْ), (يَخْشَيُون) iken (يَخْشَوْن), (يَرْضَوُون) iken (يَرْضَوْن) gibi.

Kâide: 12

Cemi (و) nın mâ kablinde bulunan ve kelimenin aslından olan (و) ile (ي) mazmûm olur, bunların mâ kablileri de meksûr olursa, (و) ile (ي) üzerine zammeler ağır geleceğinden hazfolunurlar. Ve iki sâkin birleşmiş olur. Ve okunması zor hâle gelmiş olur. Sonra (و) ile (ي) hazfolunur, cemi (و) ı kalır. Mâ kablilerinin kesreleri, bu (و) ın cinsinden olan zammelere çevrilir. (رضيُوا) iken (رضُوا), (خشِيُوا) iken (خشُوا), (يرمِيون) iken (يرمُون), (غازِيُون) iken (غازُون), (معطِيُون) iken (معطُون) olduğu gibi.

Kâide: 13

Sonunda (و) veya (ي) bulunan kelimelerin sonuna, müennes (ي) sı gelirse, bu (ي) nın cinsinden kesre verilir. Kesre de bunlara ağır geleceğinden hazfolunur ve iki sâkin birleşir. Bundan dolayı, kelimeden olan (و) ile (ي) da

hazfolunur. Sonra mâ kabline, müennes zamîri olan (ي) nın cinsinden kesre verilir. (تغزوين) iken (تغزين), (ترضيين) iken (ترضين) olduğu gibi.

Kâide: 14

(وعد), (وهب), (ورث) gibi ilk harfleri (و) olan fiillerin başına muzâri harfi olan (ي) gelirse, kelimenin aslından olan (و) hazfolunur. (يوعد) iken (يعد), (يوهب) iken (يهب), (يورث) iken (يرث) olduğu gibi. Muzârinin bütün sığalarında böyledir. Emir sığasında ise, bu (و) hazfolunduğu gibi, hemzeye dahi ihtiyaç kalmaz. (اوعد) iken (عد), (اوهب) iken (هب) gibi.

Bu fiillerin masdarlarındaki (و) ı da hazfederek yerine (ة) getirmek de câizdir, (وعدا) veya (عد ة) gibi.

Kâide: 15

Sığa îcâbı sonradan gelen (ا) den sonra bulunan ve kelimenin aslından olan (و) ile (ي) hemzeye çevrilir. Ecvef olan fiillerin ismi fâillerinde olduğu gibi. (قاول) iken (قائِل), (ناوم) iken (نائِم), (كايل) iken (كائل), (نايل) iken (نائل) gibi.

Kâide: 16

Bir kelimede birincisi sâkin, ikincisi harekeli olan iki (و) bulunursa, birincisi ikinciye idğam olur. (مغزوو) iken (مغزوّ), (معفوو) iken (معفوّ) olduğu gibi.

Kâide: 17

Bir kelimede sâkin olan (و) ile harekeli olan (ي) birleşirse, (و), (ي) ye çevrilir ve idğam olunur ve önceki sahih harf maksûr değilse, harekesi (ي) cinsinden olan kesreye çevrilir. (مرموي) iken (مرمي), (مرضوي) iken (مرضي), (مغشوي) iken (مغشي), (محموي) iken (محمي) de olduğu gibi.

Kâide: 18

Meksûr olan (و) ile (ي) nın mâ kablilerin harekeleri hazfolunarak, bunların kesreleri ona verilir ve (و) da (ي) ya çevrilir. (قولَ) iken (قيلَ), (بُيعَ) iken (بيعَ) gibi.

Kâide: 19

Harekeler mâ kablilerine verilen (و) ile (ي) dan sonraki harf de sâkin olursa, bu harfler hazfolunur. (ليقُولْ) iken (ليقُلْ), (ليكْيِلْ) iken (ليكِلْ), (لا يقُوُلْ) iken (لا يقُلْ), (لايكْيِلْ) iken (لايكِلْ), (اقُوُلْ) iken (قُلْ), (اكْيِلْ) iken (كِلْ), (اقوَمْن) iken (اقمْن) lerde olduğu gibi.

Kâide: 20

Kelimenin aslından olan (و) hazfolunduğunda (و) delâlet etmesi için mâ kablinin harekesi zammeye çevrilir. (قَوَلْنَ) iken (قُلْنَ), (صَوَمْنَ) iken (صُمْنَ), (قَوَمْتَ) iken (قُمْتَ) gibi.

Bu harf (ي) olursa, buna delâlet etmesi için mâ kablinin harekesi, kesreye çevrilir. (بَيَعْنَ) iken (بِعْنَ), (نَيَمْتَ) iken (نِمْتَ) gibi.

Kâide: 21

Ecvef fiiller, (افعال) ve (استفعال) bablarından gelirse, bunların masdarlarında (و) veya (ي) dan çevrilen (ا) hazfedilir, ondan ıvaz olmak üzere kelimenin sonuna (ة) getirilir. (اقوام) iken (اقامة), (اجواب) iken (اجابة), (استقوام) iken (استقامة), (استجواب) iken (استجابة) lerde olduğu gibi.

Kâide: 22

(و) ile (ي), ziyâde (ا) den sonra gelirse hemzeye çevrilir. (تلقاي) iken (تلقاء), (غزاو) iken (غزاء) gibi.

Bu kabilden olan ziyâde babların masdarları da böyledir. (اعطاوًا) iken (اعطاءً), (استقصاوًا) iken (استقصاءً), (استعلاوًا) iken (استعلاءً) gibi.

Kâide: 23

Nâkıs fiillerin ismi fâillerinde (و) ile (ي) nın tenvinleri, raf ve cerr hallerinde mâ kabline verilerek kendileri hazfolunur. (غازٍ) iken (غازْ), (رامِيٌ) iken (رامْ) gibi.

Bu ismi fâillerin başına (ال) geldiğinde, tenvinler kalkar, hazfolunan (ي) lar geri gelir. (الغازي), (القاضي), (الرامي), (الرجي) gibi.

Kâide: 24

Fâsı misâl gibi, lâmı da nâkıs gibi olan lefîfi mefrûkların îlalları, fi'li emrde, baş ve son harfler hazfolunur aynı fiil olan ortadaki harf yalnız kalır. (اوق) iken (ق) gibi. Bu tek kalan harflerden sonra bir (ه) getirilerek okunması kolaylaştırılır. (ق) iken (قه), (ل) iken (له) gibi.

Kâide: 25

Kelimenin evvelinde harekeli iki (و) olursa, öncekinin hemzeye çevrilmesi vâcib olur. (وواصل) iken (اواصل), (وُوَيصل) iken (أُوَيصل) gibi. İkinci (و) sâkin olursa, birincinin (ا) ye çevrilmesi, câiz olur. (وَوْري) iken (أَوْري) gibi.

Kelimenin başında (و) bir olursa, (ا) e çevrilmesi, câiz olur. (وجوه) iken (اجوه), (ورْث) iken (اِرْث) gibi.

Kâide: 26

Harekeli hemzenin mâ kabli, harfi sahih harekeli olursa, hemze değişmez. (قرئ) gibi.

Kâide: 27

Sakin hemzenin mâ kablinde harekeli hemze olursa harekenin cinsine çevrilir. (اَءْمَنَ) iken (آمَنَ), (اُومق) iken (اُومق), (اِءْمان) iken (اِيمان) gibi. Ancak (كل) ve (مر) gibi fi'li emrler de kıyâsa aykırı olarak hemzeler hazfolur. Emir hemzesi de gelmez.

Kâide: 28

Sâkin hemzenin mâ kabli meftuh olsa (ا) e, mazmûm olsa (و) a, meksûr olsa (ي) ya çevrilmesi câizdir. (يأكل) yü (يَاكل), (يؤمن) yü (يُومن), (منكل) ü (ميكل) yazmak ve okumak câizdir.

Kâide: 29

Harekeli hemzenin mâ kabli harfi sahih sâkin olursa olduğu gibi kalması câiz olduğu gibi, harekesinin mâ kabline vererek hazfolunması, câizdir (اِسْئَل) i (سَل) yapmak gibi.

Kâide: 30

Hemzeli fiiller, çoğunlukla aslı üzerinden sîgalanır bazı sîgaları da değişikliğe uğrar. (رأي) fi'linin muzâri, emr ve nehiylerinde, hemzenin harekesi, mâ kabline verilerek kendisi hazfolur. (يرأي) iken (ير), (ليرأ) iken (لير), (لايرأ) iken (لاير), (اِرْأ) iken (ره) olur.

Bu hemzeli fiil, (افعال) babından gelirse, bütün sîğalarında hemzenin hazfi vâcib olur. (آري), (يري) gibi.

Bu (رآي) kelimesi, nâkıs ve mehmûz kâidelerine göre îlâl olduğunda emri hâzırı tek harfli kalacağından önüne bir (ه) getirilerek (ره) olur. Aslı (اِرْأ) idi.

Kâide: 31

Aynı cinsten iki harf bir arada bulunursa birbirine katılarak tek harf yazılır bir de şedde getirilerek yazılır ve okunur. Buna "idğâm" denir. Böylece yazma ve okuma kolaylığı elde edilmiş olur. Bunun üç şekli vardır:

1) Bir cinsden olan harflerin ikisi de harekeli olursa, idâmı vâcib olur. (مَدَدَ) iken (مَدَّ), (يَمْدُدُ) iken (يَمُدُّ), (مدْدًا) iken (مدًّا) de olduğu gibi.

2) Bir cinsden olan harflerin birincisi harekeli, ikincisi sonradan gelen sükûn ile sâkin olsa, idğâmı câiz olur ve sonundaki harekenin fetha, zamme ve kesre olması, câiz olur. (لم يمُدَّ) (لم يمُدُّ) (لم يمدِّ) gibi. İdğamsız olarak sonunun sükûnu ile de câizdir. (لم يمدُدْ) gibi.

3) Bir cinsden olan harflerin, biricisi harekeli ikincisi de aslî sükûn ile sâkin olsa, idğam olmaz. (مَدَدْنَ) gibi.

Kâide: 32

(تفعل) ve (تفاعل) bablarının fâil fiilleri, şu (ت ث د ذ ر ص ض ط ظ) harflerinden birisi olursa, başlarındaki (ت) ler, bu harflere çevrilerek idğam olunurlar. Evvellerine birer hemze getirilir. (تترس) iken (اترس), (تثاقل) iken (اثاقل), (تدارك) iken (ادارك). (تذكر) iken (اذكر), (تزجر) iken (ازجر), (تصدق) iken (اصدق), (تضرع) iken (اضرع), (تطهر) iken (اطهر), (تظاهر) iken (اظاهر) olduğu gibi.

Kâide: 33

(تفعل), (تفاعل), (تفعلل) babları ve mülhakâtının mâlumlarının evvellerinde iki (ت) birleşirse, ikinci (ت) nın hazfi câizdir. (تتلظي) iken (تلظي), (تتصدي) iken (تصدي), (تتنزل) iken (تنزل) da olduğu gibi.